

Міністерство освіти і науки України

**Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка**

Кафедра історії України

ЛАРИСА ШАПОВАЛ

**МУЗЕЄЗНАВСТВО:
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

*ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В 9 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ*

**Полтава
2026**

УДК 069 (075.8)

Ш-24

DOI <https://doi.org/10.33989/pnpn.1319>

Автор:

Шаповал Лариса Іванівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Рецензенти:

Лук'яненко Олександр Вікторович, доктор історичних наук, завідувач кафедри культурології, філософії та музеєзнавства ПНПУ імені В.Г. Короленка;
Супрунко Олександр Борисович, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського

Друкується за рішенням вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка від 27 квітня 2026 року (протокол № 11)

Шаповал Л. І. Музеєзнавство : навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Історія та археологія» зі спеціальності В 9 Історія та археологія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2026. 304 с.

ISBN 978-617-8568-12-2

Навчально-методичний посібник «Музеєзнавство» містить навчальний контент нормативної дисципліни «Музеєзнавство»: опис, робочу програму, силабус, методичні рекомендації для підготовки практичних занять, питання самоконтролю, завдання для самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, питання для поточного, підсумкового контролю, словник понять і термінів, рекомендовану літературу. У посібнику містяться додатки (нормативно-правові акти, зразки музейної документації, Інструкція з організації обліку музейних предметів, науковий опис предметів документального фонду, перелік державних музеїв України, таблиці класифікації музеїв), статті музеологів про інформаційні технології у музейній справі України, які сприятимуть формуванню у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей музейника в ході підготовки до практичних занять та контролю знань з теорії і практики музеєзнавства і музейної справи.

Посібник рекомендований для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності В 9 Історія та археологія освітньо-професійної програми «Історія та археологія», викладачів гуманітарних, культурологічних дисциплін, музейних працівників, усіх тих, хто цікавиться історією, культурою, музеологією, музейною справою.

УДК 069 (075.8)

DOI <https://doi.org/10.33989/pnpn.1319>

ISBN 978-617-8568-12-2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА: характеристика курсу «Музеєзнавство»	4
Опис навчальної дисципліни	8
Силабус навчальної дисципліни	13
Робоча програма навчальної дисципліни	28
Методи навчання	43
Методи контролю	44
Методичні вказівки до підготовки практичних занять за темами	47
Методичні рекомендації для виконання завдань самостійної роботи	49
Модульна контрольна робота № 1	69
Модульна контрольна робота № 2	76
Ректорська контрольна робота	80
Питання для самоконтролю з самостійної роботи	87
Екзаменаційні питання	90
Список джерел і літератури	92
Словник понять і термінів	106
ДОДАТКИ:	
Нормативно-правова база курсу «Музеєзнавство»	131
Закон України «Про музеї та музейну справу»	132
Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147 «Про затвердження «Положення про Музейний фонд України»	150
Положення про Музейний фонд України.....	150
Положення про фондово-закупівельну комісію музею, затверджене наказом Міністерства культури України від 21 березня 2016 р. № 144.....	158
Інструкція з організації обліку музейних предметів	158
Науковий опис предметів документального фонду: книг, документів, фото.....	183
Перелік державних музеїв України	212
Таблиці Класифікація музеїв	264
Книга надходжень для постійного зберігання	272
Книга надходжень тимчасового зберігання	274
Інвентарна книга.....	276
Акт прийому предметів на постійне (тимчасове) збереження.....	280
Акт видання предметів на постійне (тимчасове) збереження.....	282
Уніфікований паспорт.....	285
Сучасні інформаційні технології у музейній галузі (Тетяна Оніпко, Наталія Семергей).....	288
Запровадження інноваційних технологій в музеях України (Марина Белікова)	290
Тенденції використання сучасних технологій у фондовій роботі музею (Ірина Єрмолаєва).....	297

ПЕРЕДМОВА

«Музеєзнавство» – комплексна наукова і навчальна дисципліна, що розкриває сутність організації суспільної та освітньо - виховної діяльності музейних установ в Україні. Музеї є важливою складовою культурної, духовної, інтелектуальної інфраструктури держави. Вони приносять користь суспільству, просуваючи регіональні цінності в епоху глобалізації, зміцнюють культурну ідентичність, підтримують соціальну згуртованість і є медіатором у сфері міжкультурної взаємодії. Сьогодні українські музеї активно співпрацюють з освітніми установами, стають майданчиками для освіти упродовж життя людини, для виховання учнівської та студентської молоді.

Ознайомлення з теорією музеєзнавства є важливою теоретичною та практичною складовою підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності В 9 Історія та археологія освітньо-професійної програми «Історія та археологія», галузі знань Гуманітарні науки, яка відповідає сучасним запитам розвитку даної галузі знань. Робоча програма обов'язкового освітнього компоненту циклу професійної підготовки «Музеєзнавство» укладена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти.

Музеєзнавство входить в ряд міждисциплінарних наук, пов'язане як з суспільними так і природничими дисциплінами. Поєднуючи елементи різних навчальних дисциплін зі специфічними музейними елементами, музеєзнавство створює нову якість. В музеєзнавстві взаємодіють профільні дисципліни: історія, соціологія, джерелознавство, педагогіка, психологія, археологія, етнографія, архівознавство, археографія, спеціальні історичні дисципліни (палеографія, геральдика, сфрагістика, нумізматика, ономастика).

Мета навчальної дисципліни: вивчити закономірності розвитку музеїв як науково-дослідних і культурно-освітніх установ, їх організацію та функціонування, ознайомити здобувачів вищої освіти із роботою музейних закладів, їхньою мережею в Україні, напрямками музейної діяльності, зокрема з екскурсійною та експозиційною діяльністю, законодавчою базою музеєзнавства, специфікою музейної практики здобувачів освіти, що сприятиме розширенню теоретичних знань та слугуватиме базою для підготовки майбутніх істориків, археологів для роботи у музеях, вивченню форм, прийомів і методів музейної роботи в збереженні й використанні здобутої інформації у дослідницьких і викладацьких цілях для освітніх закладів України.

Предмет вивчення дисципліни «Музеєзнавство» охоплює теоретичні проблеми функціонування музеїв, закономірності процесів накопичення і збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань, які здійснюються за допомогою музеїв як пам'ятко-охоронних та пам'ятко - зберігаючих закладів, процеси виникнення музею і музейної справи, її теорії, проблеми виставково-експозиційної, екскурсійної діяльності.

Об'єктом вивчення – є музеї як науково-дослідні заклади, інформаційні центри культури та духовності, музейна справа, екскурсійна справа.

«Музеєзнавство» виконує важливі *соціальні функції*: пізнавальну, практично-аналітичну, світоглядну, виховну. *Методологічними основами*

дисципліни є цивілізаційний, культурологічний та регіональний підходи.

Структура навчальної дисципліни «Музеєзнавство» містить три змістові модулі: змістовий модуль 1 «Музеєзнавство як наукова система і навчальна дисципліна», змістовий модуль 2 «Організація роботи музеїв України», змістовий модуль 3 «Історія музейної справи в Україні». У першому, другому змістових модулів здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти подаються теми, пов'язані із виникненням музеїв як культурно-освітніх установ та розвитком музейного будівництва в Україні та світі, методикою музеологічної науки. Третій змістовий модуль охоплює теоретичні питання та практичний досвід вітчизняних музеїв щодо витоків музейної справи, розвитку музейного будівництва в Україні, національної музейної політики, напрямків оптимізації музейної справи в сучасних умовах, створення музейних експозицій, налагодження їх екскурсійної і виставкової діяльності. Змістові модулі містять питання, пов'язані із веденням документації в музейних установах, запровадженням їх маркетингової діяльності та наданням музейних послуг, введенням новітніх технологій обслуговування споживачів у сфері музейних послуг.

Музеєзнавство використовує різноманітні методи, що застосовуються природними і гуманітарними науками, у тому числі порівняльний аналіз, типологізація, рентгенографія, спектрографія, хімічний аналіз (у консервації і реставрації), експеримент (в експозиції), а також соціологічні методи (у процесі вивчення музейної аудиторії).

«Музеєзнавство» як наукова дисципліна має свою структуру: історичне музеєзнавство, теоретичне музеєзнавство, прикладне музеєзнавство, музейне джерелознавство, музейна педагогіка, психологія, соціологія.

Історичне музеєзнавство вивчає причини виникнення, генезис, розвиток музейної потреби і музею як культурної форми, що покликана задовольнити ці потреби, формування музейної мережі та організацію музейної справи. Складовою частиною історичного музеєзнавства є історіографія музеєзнавства.

Теоретичне музеєзнавство охоплює такі складові: загальна теорія музеєзнавства, теорія документування, теорія тезаврування, теорія комунікації.

Прикладне музеєзнавство займається розробкою шляхів вирішення завдань практичної діяльності музеїв, пов'язане з потребами музейної справи, воно виникло раніше інших структурних частин музеєзнавства. З узагальнення накопиченого досвіду музейної практики почалося становлення науки про музей.

Наукова методика вивчає і розробляє систему прийомів, що охоплюють всі напрями музейної діяльності. Загальні методики мають відношення до всієї сукупності музеїв та усіх напрямів музейної діяльності, спеціальні методики орієнтовані на конкретні профілі і типи музеїв, приватні методики пов'язані з окремими видами музейної роботи. *Техніка* узагальнює питання сукупності технічних засобів, що застосовуються для здійснення процесу музейної діяльності. Організація і управління вивчає і розробляє шляхи оптимізації музейної діяльності, включаючи внутрішню структуру музею, музейну мережу (сітку).

Музейне джерелознавство розробляє теорію, методологію, методику виявлення, вивчення і використання музейних предметів і музейних колекцій. Термін «музеєзнавство» до наукового обігу введено у 1970-х рр. Зауважимо, що музеографія здійснює опис музеїв, їх зібрань та колекцій, що знаходить відображення в довідниках, каталогах, путівниках. Завданнями музейного джерелознавства є: виявлення семантичної інформації, що міститься в музейному предметі, музейній колекції, збірці; вивчення специфічних властивостей музейного предмета: експресивності, аттрактивності, репрезентативності, комунікативності. Вивчення музейного предмета, музейної колекції, збірки передбачає здійснення їх атрибуції, класифікації, систематизації, інтерпретації.

Музейна педагогіка, психологія, соціологія займаються дослідженням закономірностей, принципів, методів роботи музеїв зі своєю аудиторією. Розвиток музейної справи в XXI столітті призводить до появи нових розділів вітчизняного музеєзнавства, що дозволяють осмислити нові сторони теоретичної і практичної роботи сучасних музеїв в Україні.

Зазначимо, що науково-фондова робота є одним з головних практичних напрямків музейної діяльності та спрямована на здійснення соціальної функції музею – документування суспільних і природних процесів та явищ, збирання, зберігання та передачі інформації. З фондами працюють усі наукові підрозділи музею, і ця робота орієнтована на збереження, дослідження і використання музейних предметів. Їхня охорона починається на етапі виявлення в середовищі побутування предметів, що складає суть одного з найважливіших напрямків музейної діяльності – комплектування фондів. На стадії відбору предметів музейного значення розпочинається процес їхнього вивчення, ціль якого – установити, чи мають вони музейну цінність. Придбані предмети фіксуються в документах музею як державна власність. Так здійснюється їхня юридична охорона – облік фондів, який проводиться на основі вивчення музейних предметів, оскільки тільки наукові дані про них, зафіксовані в обліковій документації, дозволяють співвіднести запис і конкретний предмет.

Створити умови, що забезпечують фізичну схоронність предметів і доступ до них користувачів, покликане збереження фондів музею яке вимагає вивчення музейних предметів, у ході якого розкривається загальне і різне в їхніх фізико-хімічних властивостях, що дозволяє виділити такі групи предметів, які мають потребу в особливих умовах збереження. Ступінь використання фондів музею залежить від їхньої вивченості, оскільки пошукова система може бути створена в результаті детального дослідження музейних предметів.

Важливі проблеми музеєзнавства - це питання класифікації і типології музеїв. Вивчення їх дозволяє фахівцеві орієнтуватися в музейному середовищі, оптимально організовувати науково-дослідницьку роботу, упорядковувати і регулювати процеси, що відбуваються в музейництві. Музеї різної спрямованості починають виділятися з XIX століття зв'язку з диференціацією знання і становленням нових наукових дисциплін. Необхідність систематизації музеїв з'явилася внаслідок розвитку музейної справи, коли зрізко зросла кількість музеїв і почали виникати різноманітні види музейних установ.

Систематизація музеїв враховує профіль, статус, відомчу приналежність, але на сьогодні не створено єдиної, загальної класифікації українських музеїв.

Різноманітність музеїв, постійні зміни умов їх діяльності роблять наукову класифікацію неможливою в її сталих схемах. Наукова класифікація музеїв – це система поєднання музеїв за ознаками, істотними для організації і розвитку музейної мережі. В українському музеєзнавстві на тепер існують декілька систем класифікації музеїв: типи музеїв за суспільним призначенням; типи музеїв за характером спадщини, що зберігається в музеї; групи музеїв за приналежністю до певного власника; група музеїв за масштабом діяльності; група музеїв за статусом (головні музеї, профільні групи музеїв, філії музеїв, музеї-заповідники); групи музеїв за профілем. Залежно від структури профільної дисципліни або галузі знань музеї поділяються на профільні групи, всередині яких можна виділити їхню вузьку спеціалізацію. З часом ці підгрупи музеїв можуть перетворитися в нову профільну групу музеїв.

В понятійно-термінологічному апараті українського музеєзнавства в наш час присутні терміни з інших областей знання; терміни запозичені але адаптовані згідно дослідницьких завдань музеєзнавства, які набули в контексті музеєзнавства значення, відмінного від початкового; власні музеєзнавчі терміни, що не зустрічалися в мові інших наук. Наголошуємо, що сьогодні необхідне коригування і уніфікація понятійного апарату музеєзнавства на новому рівні. Основні поняття і терміни музеєзнавства наведені в розділі «Словник понять і термінів».

Мета навчального посібника – сформувати професійні компетентності історика, музейника у здобувачів вищої освіти, акцентувати увагу до ролі музею в системі сучасних культурних відносин, закріпити теоретичні знання з курсу «Музеєзнавство», сформувати практичні навички з напрямів музейної діяльності і розвитку музейної справи України.

Пропонований посібник «Музеєзнавство: навчально – методичний посібник для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Історія та археологія» зі спеціальності В 9 Історія та археологія спрямований поглиблювати зацікавленість студентської молоді музеєзнавством та музейною справою, що сприяє більш детальному вивченню основних напрямків музейної фондової роботи, таких як комплектування, облік, інвентаризація, каталогізація, консервація, зберігання музейних колекцій та музейних зібрань.

Сподіваємося, що навчально-методичний посібник «Музеєзнавство» стане в нагоді здобувачам вищої освіти / студентам, усім хто прагне розкрити і вивчити такі поняття як: музей, музейна справа, науково-фондова робота, виставково-експозиційна, екскурсійна, маркетингова діяльність музеїв, національна музейна політика та збагатитися професійним досвідом діяльності вітчизняних музеїв та їх ролі у збереженні, вивченні та популяризації історико-культурної спадщини України.

Опис навчальної дисципліни

<p>Назва освітньої програми для якої пропонується НД: «Історія та археологія»</p>	<p>Мета: вивчити закономірності розвитку музеїв як науково-дослідних і культурно-освітніх установ, їх організацію та функціонування, ознайомити здобувачів вищої освіти / студентів із роботою музейних закладів, їхньою мережею в Україні, екскурсійною діяльністю, законодавчою базою музеєзнавства, специфікою музейної практики, що сприятиме розширенню теоретичних знань та слугуватиме базою підготовки істориків для роботи у музеях; навчити формам, прийомам і методам музейної роботи в збереженні й використанні інформації у дослідницьких і викладацьких цілях для освітніх закладів України.</p>
<p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	
<p>Семестр: III Статус НД: професійної підготовки</p>	<p>Попередні умови, необхідні для вивчення дисципліни: «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія України», «Етнографія України», «Вступ до історії», «Історія української державності та національної культури», «Архівознавство».</p>
<p>Кількість кредитів/годин: 4/120</p>	
<p>Види індивідуальних завдань: не передбачено робочою програмою</p>	
<p>Мова викладання: українська</p>	
<p>Вид підсумкового контролю: залік/екзамен</p>	<p>Очікувані результати навчання(РНД):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. знати поняття і терміни навчальної дисципліни «Музеєзнавство», її методологію і завдання, особливості діяльності музеїв відповідно їх класифікації, проблеми музейних установ України у сфері екскурсійної діяльності на сучасному етапі; 2. знати законодавчо-правову базу, особливості формування Державного Музейного Фонду України та його структуру; 3. вивчити систему комплектування та функціонування музейних фондів, принципи побудови і використання музейної експозиції, колекції музейних предметів у діяльності музейника; 4. визначити місце і роль українських музеєзнавців, дослідників у розробці реформ в галузі музеєзнавства, оволодінні навичками комплектування музейних фондів та науково-фондової роботи і використання музейних експозицій, колекцій для науково-дослідної та освітньо-масової роботи музеїв; 5. аналізувати періоди розвитку музейної справи в Україні, її специфіку, етапи розвитку українського музеєзнавства, 6. класифікувати музеєзнавчі джерела та матеріали за критеріями визначення цінності музейних

	предметів, проводячи їх науковий аналіз та визначення предметів музейного значення.
<p>Теми аудиторних занять та самостійної роботи: Тема 1. «Музеєзнавство» як навчальна і наукова дисципліна. Тема 2 Класифікація музеїв. Тема 3. Фонди музею. Музейний фонд України. Тема 4. Комплектування і зберігання музейних фондів. Тема 5. Державний облік музейних фондів та фондова документація. Тема 6 Основні напрями роботи музеїв. Тема 7. Історія музейної справи в Україні. Тема 8. Напрями оптимізації музейної справи в Україні. Тема 9. Національна музейна політика. Тема 10 Музейний маркетинг та менеджмент.</p>	
<p>Форми і методи навчання: лекції (проблемна лекція, мультимедійна лекція); практичні заняття (усна відповідь, участь у діалозі, модульна контрольна робота, ректорська контрольна робота); самостійна робота (аудиторна, науково-дослідна робота); консультації. методи контролю і самоконтролю: усний, письмовий, тестовий, програмований, практичної перевірки, самоконтролю, самооцінки.</p>	
<p>Система оцінювання: Оцінювання навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни «Музеєзнавство» здійснюється <i>методами поточного, модульного, підсумкового контролю. Поточний контроль</i> здійснюється під час проведення аудиторних занять у формі усного чи письмового опитування. <i>Модульний контроль</i> здійснюється за результатами опанування теоретичного та практичного матеріалу у формі контрольної роботи, тестування. <i>Підсумковий контроль</i> здійснюється після виконання усіх видів навчальної роботи здобувачем вищої освіти у формі заліку чи екзамену. Методи оцінювання: метод усного контролю (індивідуальний, фронтальний), письмовий контроль (індивідуальний, фронтальний); метод письмового контролю – модульна контрольна робота; метод тестового контролю; контроль практичної діяльності (практичні завдання).</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання:</p>	
Сума балів, накопичених здобувачем у ході вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з дисципліни

90-100	Здобувачі вищої освіти володіють змістом робочої програми навчальної дисципліни «Музеєзнавство»: визначають методологічні основи (об'єкт, предмет, структуру музеєзнавства), знають терміни, поняття курсу «Музеєзнавство», висвітлюють особливості розвитку музеїв, музейної справи в Україні, напрямки діяльності музеїв; знають Закони України «Про музеї та музейну справу», «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини», володіють методикою проведення екскурсії в музеї, комплектації музейної колекції та наукової роботи в музеях і використання музейних експозицій в науково-дослідній, професійній діяльності; характеризують принципи художнього проектування музейних експозицій, демонструють музейні предмети в експозиціях музеїв під час екскурсій.
75-89	Здобувачі вищої освіти опанували навчальний матеріал дисципліни «Музеєзнавство», визначають методологічні основи (об'єкт, предмет, структуру музеєзнавства), загалом знають основні терміни, поняття курсу «Музеєзнавство», висвітлюють особливості розвитку музеїв, музейної справи в Україні, основні напрямки діяльності музеїв; виконали практичні завдання, передбачені робочою програмою з деякими помилками; показують вибірковий характер знань з навчальної дисципліни і за допомогою викладача самостійно поповнюють свої теоретичні знання і практичні навички протягом всього терміну навчання.
60-74	Здобувачі вищої освіти знають навчально-програмовий матеріал курсу «Музеєзнавство» в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії музейника, історика, виконують практичні завдання непогано, але із значною кількістю помилок під час підсумкового контролю але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання. Знають деякі терміни, поняття курсу «Музеєзнавство», висвітлюють особливості розвитку музеїв, музейної справи в Україні, основні напрямки діяльності музеїв з помилками; не володіють методикою проведення екскурсії в музеї, комплектації музейної колекції і використання музейних експозицій в науково-дослідній, екскурсійній, професійній діяльності музейника, історика.
35-59	Здобувачі вищої освіти погано оволоділи навчально-програмовим матеріалом навчальної дисципліни «Музеєзнавство», допускають велику кількість помилок при виконанні практичних завдань, передбачених робочою програмою курсу, були частково відсутніми під час аудиторних занять й не виконали завдання поточного й підсумкового контролю. Оцінка «незадовільно» виставляється

	здобувачам вищої освіти, які не можуть продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення закладу вищої освіти в музейній галузі.
0-34	Здобувачі вищої освіти не оволоділи навчально-програмовим матеріалом дисципліни «Музеєзнавство», допускають грубі помилки при виконанні практичних завдань, передбачених робочою програмою курсу або були повністю відсутніми під час аудиторних практичних занять й не виконали завдання поточного та підсумкового контролю. Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачам вищої освіти, які не можуть продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення закладу вищої освіти.
Основні інформаційні джерела:	
<p>1.Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.</p> <p>2.Белікова М. В., Зайцева В.М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2015. 180 с.</p> <p>3.Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.</p> <p>4. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.</p> <p>5. Гончарова О. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2019. 246 с.</p> <p>6. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.</p> <p>7. Закон України «Про музеї та музейну справу» (станом на 21 березня 2000 р.). Київ : Парламентське видавництво, 2000. 19 с.</p> <p>8. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2012. 112 с.</p> <p>9. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККиМ, 2013. 77 с.</p> <p>10. Сурмач О. І. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 274 с.</p> <p>11. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О.О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.</p> <p>12. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.</p> <p>13. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.</p> <p>14. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.</p> <p>15. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації</p>	

науч. техн. термінології міністерства економічного розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.

16. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т дистанц. навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2007. 288 с.

17. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

18. Якубовський В. І. Музеєзнавство : посіб. для студ. вищ. навч. заклад. Вид. 2-е, випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

19. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. Київ : Златограф, 2004. 208 с.

20. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавщини у 60-90-х роках ХХ століття. *Полтавський район від давнини до сьогодення* : збірник наук. праць (за матеріалами наукової конференції). Полтава ; Харків : ТОВ «Майдан», 2021. С. 123–127.

21. Шаповал Л. Місце народних музеїв у музейній мережі Полтавщини наприкінці ХХ – першій третині ХХІ ст. *Донеччина: природа, люди, культура. Пам'яті Віталія Циміданова*. / Управління культури і туризму, Донецька область, Донецький обласний краєзнавчий музей. Краматорськ : Вид-во ДОКМ, 2019. С. 21–26.

22. Шаповал Л. Збереження етнокультурної спадщини українців у народних музеях Полтавщини (60-90-х років ХХ століття). *IX Міжнародний конгрес українців. Мистецтвознавство. Культурологія* : збірник наук. статей (До 100 річчя Національної академії наук України) / [голов. ред.: С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. С. 44–57.

Електронні ресурси:

1. Віртуальна екскурсія по музеях світу. URL: <http://libif.ua/publish2009/1249300238.html>.

2. Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: <http://prostir.museum/museums/ua/bestworld>.

3. Музейний Портал. URL: <http://www.museum-portal.com/>.

4. Національний заповідник «Софія Київська» (Київ). URL: <http://nzsmk.org.ua/ukr/general/intro.html>.

5. Основи історичного музеєзнавства : навч.-метод. комплекс нормативного курсу / укладач проф. О. В. Потильчак. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 57 с. URL: http://www.npu.edu.ua/index.php?option=com_docman&task.

6. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://prostir.museum/ua/event/3648/>

Забезпечення: Закони України: «Про музеї та музейну справу», «Про охорону культурної спадщини»; «Про охорону археологічної спадщини», Уніфікований паспорт музею. Положення про державну реєстрацію, переєстрацію та облік музеїв; «Положення про Музейний фонд України»; портрети українських музейників, словники, довідники, навчальні посібники, підручники, електронні презентації.

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «МУЗЕЄЗНАВСТВО»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	В 9 Історія та археологія
Освітня програма	Освітньо-професійна «Історія та археологія»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус освітнього компонента	обов'язковий освітній компонент циклу професійної підготовки
Період викладання	III семестр
Форма навчання	денна
Мова навчання	українська
Кредити ЄКТС / загальна кількість годин	4/120
Формат освітнього компонента	лекції (проблемна лекція, мультимедійна лекція-візуалізація); практичні заняття; самостійна робота (аудиторна, поза аудиторна, науково-дослідна робота).
Форма контролю	Залік / екзамен
Матеріально-технічне забезпечення	комп'ютер, проектор, відеофільми, мультимедійні презентації
Сторінка освітнього компонента	fhg.shapoval@gsuite.pnpu.edu.ua https://drive.google.com/drive/folders/1r8r3xmhAPY4LT-0aJa56QszwzLqG-0aa?usp=sharing

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

	Лекції	Практичні / семінарські
П І Б	Шаповал Лариса Іванівна	Шаповал Лариса Іванівна
Науковий ступінь	кандидат історичних наук	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент	доцент
Профайл	http://historic.pnpu.edu.ua/index.php/shapoval	http://historic.pnpu.edu.ua/index.php/shapoval
E-mail	ShapovalLar@ukr.net	ShapovalLar@ukr.net
Консультації	вівторок 16.10 – 17.30 середа 14.40 – 16.00 четвер 14.40 – 16.00	вівторок 16.10 – 17.30 середа 14.40 – 16.00 четвер 14.40 – 16.00

АНОТАЦІЯ ДО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Короткий опис, особливості, переваги	Навчальна дисципліна «Музеєзнавство» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних і практичних знань з українського музеєзнавства, закономірностей процесів накопичення і збереження
---	--

	соціальної інформації, пізнання і передачі знань, які здійснюються за допомогою музеїв як пам'ятко-охоронних та пам'ятко - зберігаючих закладів, музейних предметів, процеси виникнення музею, напрямів музейної роботи, історії музейної справи в Україні, проблеми екскурсійної діяльності, музейного маркетинга й музейного менеджмента. Теми навчальної дисципліни, пов'язані із виникненням музеїв як культурно-освітніх установ, розвитком музейного будівництва в Україні, методикою музеологічної науки, теоретичні питання та практичний досвід вітчизняних музеїв щодо створення музейних експозицій, налагодження їх екскурсійної і виставкової діяльності, веденням документації в музейних установах, запровадженням їх маркетингової діяльності, наданням музейних послуг, введенням новітніх технологій обслуговування відвідувачів.
Мета дисципліни	ознайомити здобувачів вищої освіти з основними категоріями музеєзнавства, музейної справи, вивчити закономірності розвитку музеїв як науково-дослідних і культурно-освітніх установ, їх організацію та функціонування, напрямки діяльності музейних закладів, музейну мережу, екскурсійну діяльність, законодавчою базою музеєзнавства, специфікою музейної практики, що сприятиме розширенню набутих теоретичних знань та слугуватиме базою для підготовки майбутніх істориків, археологів для роботи у музеях, навчити формам, прийомам і методам музейної роботи в збереженні, використанні інформації у дослідницьких і викладацьких цілях для освітніх закладів України.
Передреквізити	Вивчення навчального курсу передбачає взаємозв'язок із вивченням навчальних дисциплін: «Архівознавства», «Спеціальних історичних дисциплін», «Історичного краєзнавства», «Етнографії України».
Постреквізити	Навчальні дисципліни: «Методика музейно-етнографічних досліджень», «Основи музейного екскурсознавства», «Практикум з екскурсознавства»
Компетентності якими повинен оволодіти здобувач після завершення вивчення освітнього компонента	ЗК-1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку. ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети. ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та

	<p>розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.</p> <p>ЗК-7. Здатність вчитися самостійно і оволодівати сучасними знаннями, розробляючи власну траєкторію саморозвитку упродовж життя, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК-8. Здатність до збору, обробки, збереження, продукування і передачі професійно важливої інформації (використовуючи елементарні навички роботи з ПК) з метою її використання в рамках професійного контенту.</p> <p>ЗК-10. Здатність планувати та розподіляти час, адаптуватися до нових ситуацій.</p> <p>ЗК-11. Здатність вільно володіти українською мовою згідно з різними комунікаційними стилями.</p>
<p>Фахові компетентності, якими повинен оволодіти здобувач після завершення вивчення освітнього компонента</p>	<p>ФК-7. Здатність використовувати основи теорії освіти, виховання й методики навчання у професійній діяльності, проєктувати і здійснювати освітній процес, позакласну та позашкільну виховну роботу з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості.</p> <p>ФК-8. Здатність застосовувати знання з психології та педагогіки для діагностування й оцінювання рівня розвитку, досягнень та освітніх потреб особистості з історії, для організації освітнього процесу, удосконалення власної педагогічної майстерності.</p> <p>ФК-9. Здатність вирішувати задачі, які виникають у реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності, з використанням психолого-педагогічних і науково-предметних знань.</p> <p>ФК-10. Здатність до оволодіння сучасним інструментарієм методики музеологічного дослідження, засвоєння нових методичних і педагогічних ідей, підходів до навчально-виховного процесу, до реалізації в освітньому процесі діяльнісного, особистісно-зорієнтованого, розвивального та компетентнісного підходів.</p> <p>ФК-12. Здатність усвідомлювати і розуміти шляхи упровадження інноваційних технологій викладання навчального предмета / курсу; способів моделювання змісту громадянської та історичної освітньої галузі відповідно до обов'язкових результатів навчання.</p> <p>ФК-14. Здатність розвивати в здобувачів вищої освіти / студентів критичне мислення та формувати у них ціннісне ставлення.</p>
<p>Програмові результати навчання</p>	<p>ПРН 1. Знати свої права і громадянські обов'язки, усвідомлювати цінності вільного (демократичного) суспільства та верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, мати власну філософську позицію зі світоглядних питань.</p>

ПРН 2. Розуміти основні закономірності історичного та культурного розвитку суспільства, вивчити особливості діяльності музеїв відповідно їх класифікації в Україні, проблеми музейних установ у сфері науково-дослідної, виставково-експозиційної, освітньо-виховної, екскурсійної діяльності музеїв.

ПРН 3. Здійснювати усно та письмово професійне спілкування українською та іноземною мовами на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН 6. Знати і застосовувати психолого-педагогічні основи навчання і виховання, педагогічної майстерності, основні методи і прийоми організації педагогічного процесу в умовах інклюзії.

ПРН 7. Формувати високий рівень громадянської свідомості та соціальної відповідальності здобувачів / студентів, мотивацію до участі у державотворчих процесах; вміння працювати автономно та в команді та приймати самостійні рішення.

ПРН 11. Володіти базовим категоріальним і понятійним апаратом історичних дисциплін у розрізі освітньої та гуманітарної підготовки здобувачів вищої освіти, визначати методологічні основи курсу «Музеєзнавство» і застосовувати методичну термінологію й номенклатуру в процесі характеристики освітнього процесу.

ПРН 14. Володіти навичками роботи з літературою, історичними документами, музеєзнавчими джерелами та матеріалами за критеріями визначення цінності музейних предметів, проводячи їх науковий аналіз та визначення предметів музейного значення, фондової роботи в музеї та використовувати їх для здобуття нових знань; вивчити систему комплектування та функціонування музейних фондів, принципи побудови і використання музейної експозиції в екскурсійній діяльності.

ПРН 16. Застосовувати набуті психолого-педагогічні та науково-предметні знання під час навчальних та виробничих практик, у професійній діяльності; знати періоди розвитку музейної справи в Україні, етапи розвитку українського музеєзнавства, специфіку формування Державного Музейного Фонду та його структуру.

ПРН 17. Організовувати освітню діяльність, створювати й підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. Розуміти динаміку історичних та соціокультурних процесів, орієнтуватися в контексті та подіях минулого у взаємозв'язку з сучасністю; визначити місце і роль українських музеєзнавців, істориків у розробці реформ в галузі музеєзнавства ;

ПРН 19. Планувати й здійснювати освітній процес з

урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, забезпечувати розвиток їхньої пізнавальної діяльності, формувати в них мотивацію до навчання. Оволодіти формами комплектування музейних фондів та напрямками фондової роботи і використання музейних експозицій, колекцій для науково-дослідної та освітньо-масової роботи музею.

ПОЛІТИКА КУРСУ

політика щодо дедлайнів та перескладання: за наявності пропусків лекцій та практичних занять здобувач вищої освіти перескладає тему викладачеві до початку семестрового контролю. Теми практичних занять, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату / викладача за наявності поважних причин (лікарняний лист або довідка);

політика щодо академічної доброчесності: письмові роботи здобувачів / студентів перевіряються на плагіат і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 50%. Списування під час модульних робіт чи заліку заборонені (використання мобільних пристроїв). До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які мають не менше 35 балів;

політика щодо відвідування: відвідування занять може бути компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування), а також згідно з розкладом, затвердженим в установленому порядку, навчання може відбуватись в онлайн формі.

(дедлайн, перескладання, академічна доброчесність, допуск до підсумкового контролю, відвідування корегуються деканатом, викладачем з урахуванням умов воєнного часу).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

проблемного навчання (проблемного викладу матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія), пошуковий, дослідницький (наукові доповіді, виконання навчально-дослідного завдання у форма електронних презентацій).

Методичні прийоми як компоненти методів: вербальні (розповідь, пояснення, дискусія); ілюстративно-демонстраційні, прикладні (практичні завдання).

Методи за формою організації навчання: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, усна відповідь, виконання тестових завдань, написання модульних контрольних робіт, ректорської контрольної роботи.

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю

метод усного контролю, письмового контролю (усне та письмове опитування), тестового контролю (тестування), програмованого контролю (виконання практичних завдань, завдань для самостійної роботи, завдань модульної контрольної роботи), метод самоконтролю.

<p>Критерії оцінювання аудиторної роботи</p>	<p><i>Високий рівень 9-10 бали:</i> Відповідь відзначається повнотою виконання завдання без допомоги викладача, здобувач вищої освіти розкриває теоретичні питання з прикладами практичного застосування в професійній діяльності, володіє ґрунтовними історичними знаннями, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на висвітлену проблему, самостійно аналізує історичні, суспільні явища, здатний створювати грамотні конспекти, робить відповідні висновки й узагальнення, розв'язує проблемні завдання, вільно володіє хронологічною інформацією, творчо використовує набуті знання; дає вірну відповідь на тестове завдання. Здобувачі вищої освіти мають системні, дієві здібності у навчанні, користуються широким спектром засобів доказу своєї думки, вирішують складні проблемні завдання; системно-науково аналізують та прогнозують явища у музейній галузі.</p> <p><i>Достатній рівень 7-8 бали:</i> Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач вищої освіти може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно аналізує історичні, суспільні явища, креативно мислить, застосовує наукову термінологію, здатний створювати конспекти занять, аргументує наведені твердження й висновки. Відповідь здобувача повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здатний на реакцію відповіді іншого здобувача вищої освіти, опрацює матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.</p> <p><i>Середній рівень 5-6 бали:</i> Відповідь і завдання здобувача відзначаються неповнотою виконання за консультацією викладача. Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні. За допомогою викладача здатний відтворювати логіку наукових положень; реконструювати частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описувати явища за типовим планом; робити висновки без підтвердження їх відповідною аргументацією, частково володіти історичною та музеєзнавчою термінологією, здатний створювати конспекти занять, однак у них допускати помилки в структурі, формулюваннях; має фрагментарні навички в роботі з музеєзнавчими джерелами, навички практичної роботи з польовими матеріалами, аналізує навчальний матеріал, робить висновки але відповідь недостатньо осмислена та аргументована.</p> <p><i>Початковий рівень 3-4 бали:</i> Відповідь здобувача вищої</p>
---	--

	<p>освіти і завдання відзначаються фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Здобувач володіє навчальним матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти свою думку. Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує практичні завдання; будує свою відповідь з простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним апаратом курсу, відсутні професійні уміння та навички.</p> <p><i>Низький 1-2 бали:</i> Відповідь здобувача вищої освіти і завдання з дисципліни «Музеєзнавство» відзначаються фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст навчального курсу засвоєно частково, необхідні практичні вміння роботи не сформовані, більшість передбачених робочою програмою навчальної дисципліни «Музеєзнавства» практичних завдань не виконано.</p>
<p>Критерії оцінювання самостійної роботи</p>	<p><i>Виконати одне завдання відповідно до персоніфікованого номеру здобувача освіти та переліку навчально-дослідних завдань (10 балів):</i></p> <p><i>1-2 бали</i> Здобувач вищої освіти демонструє теоретичні знання з курсу «Музеєзнавство» частково, не сформовані практичні уміння роботи, не сформульовані мета, завдання навчально-дослідної роботи, тема не розкрита, в загальних рисах відобразив професійні навички та методичні знання історика, археолога.</p> <p><i>3-5 бали</i> Здобувач вищої освіти відтворює фрагменти з навчального курсу «Музеєзнавство», вказує одне-два музеєзнавче поняття; може розкрити основний зміст питання; має уяву про окремі методи музеєзнавства, називає окремі засоби навчання, в цілому орієнтується у фактичному матеріалі, має уявлення про понятійний апарат курсу, принципи навчання, правильно вживає методичну термінологію, знає структуру навчальної дисципліни про що свідчать сформульовані ним мета, завдання, результати навчально-дослідної роботи.</p> <p><i>6-8 бали</i> Здобувач вищої освіти послідовно і логічно викладає навчальний матеріал у навчально-дослідній роботі, виявляє розуміння методичної та музеєзнавчої термінології, подає загальну характеристику проблемі; правильно визначає музеєзнавче поняття; виявляє здатність до аналізу методів і принципів навчання; достатньою мірою оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, робить самостійні висновки, може їх обґрунтувати, може вирішувати практично.</p> <p><i>9-10 бали</i> Здобувач вищої освіти виявляє чітку, логічно</p>

	<p>вибудовану структуру, мету, завдання, отримані результати навчально-дослідної роботи, чим демонструє розуміння структури, принципів, мети, змісту методики навчання з музеєзнавства, вміння робити аргументовані висновки, використовувати різні джерела інформації, застосовувати інноваційні технології у музейній справі, новітні мультимедійні та дистанційні форми навчання; здійснювати контроль та оцінку навчальних і наукових досягнень; володіти глибокими теоретичними знаннями з музеєзнавства, вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати. Це вказує на те, що здобувач вищої освіти у повному обсязі опанував програмний навчальний матеріал курсу «Музеєзнавства», вміє аналізувати, здатний презентувати власну інтерпретацію вирішення проблем у музейній галузі.</p>	
<p>Шкала оцінювання успішності здобувачів</p>	<p>Сума балів, накопичених здобувачем освіти у процесі вивчення освітнього компонента</p>	<p>Рівень досягнення здобувачем освіти запланованих результатів навчання з освітнього компонента</p>
	<p>90-100</p>	<p>Здобувачі вищої освіти володіють змістом робочої програми навчальної дисципліни «Музеєзнавство», вміють самостійно виконувати практичні завдання, передбачені програмою, засвоїли категоріально-понятійний апарат курсу, літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «відмінно» виставляється здобувачам вищої освіти, які засвоїли методику дисципліни «Музеєзнавство» для професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявили нахили до науково-дослідницької роботи. Мають глибокі знання навчального матеріалу, застосовують теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;</p>
	<p>75 – 89</p>	<p>Здобувачі вищої освіти опанували навчально-програмовий матеріал дисципліни «Музеєзнавство», виконали практичні завдання, передбачені робочою навчальною програмою, засвоїли рекомендовану наукову</p>

	літературу; самостійно оформляють власні дослідження відповідно до вимог, визначених програмою навчального курсу за допомогою викладача.
60 – 74	Наявні достатні для професійної діяльності за фахом історика, археолога, музейника результати вивчення дисципліни «Музеєзнавство». Здобувачі вищої освіти посередньо знають програмовий матеріал, подають неаргументовані відповіді на запитання викладача, слабо володіють категоріально-понятійним апаратом «Музеєзнавства» в мінімальному обсязі, необхідному для використання його у професії музейника, виконують практичні завдання непогано, але із великою кількістю помилок, але під керівництвом викладача знаходять шляхи для їх виправлення.
35 – 59	Здобувачі вищої освіти не оволоділи навчально-програмовим матеріалом навчальної дисципліни «Музеєзнавство», допускають грубі помилки при виконанні контрольних, практичних завдань, передбачених робочою програмою курсу, не володіють категоріальним і понятійним апаратом дисципліни, слабо ознайомлені з літературою, яка рекомендована робочою програмою, мають численні пропуски аудиторних занять, не виконали самостійної роботи по темах практичних занять.
0 – 34	Здобувачі вищої освіти допускають грубі помилки при виконанні контрольних, практичних завдань, передбачених робочою навчальною програмою, не володіють категоріально-понятійним апаратом дисципліни «Музеєзнавство», методикою музейної роботи, не знають теорію та історію музейної справи в Україні, поверхово ознайомлені з музейною документацією, літературою, яка рекомендована робочою програмою, не виконали самостійної роботи по темах практичних занять, мають численні пропуски аудиторних занять або повністю не відвідували їх.

ДИДАКТИЧНА КАРТА ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	II	II
	Семестр	
	III	III
	Лекції	
	24 год.	6
	Практичні заняття	
	24 год.	4
	Самостійна робота	
	72 год.	110
	Вид підсумкового контролю: залік/ екзамен	

ДИДАКТИЧНА КАРТА ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА

Форми організації навчальної діяльності	Лекції		Практичні / семінарські заняття		Лабораторні заняття		Самостійна робота		Оцінювання (кількість балів)
	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	
Змістовий модуль I. Музеєзнавство як наука і навчальна дисципліна									
Тема 1.1. Теоретичні основи музеєзнавства.	2	2	2	-			4	4	5
Тема 1.2 Класифікація музеїв. Схеми наукової класифікації музеїв України	2	-	2	2			6	4	5
Тема 1.3. Музейний фонд України. Фонди музею	2	-	2	-			4	10	5

Змістовий модуль 2. Організація роботи музеїв України									
Тема 2.1. Основні напрями роботи музеїв: фондова, освітньо – масова, виставково-експозиційна	6	2	4	-			8	16	5
Тема 2.2. Комплектування, облік (первинна реєстрація, кодифікація, каталогізація), та зберігання музейних фондів.	2	-	2	-			8	14	5
Тема 2.3. Державний облік музейних фондів. Музейна документація.	2	-	2	-			6	12	5
Змістовий модуль 3 Історія музейної справи в Україні									
Тема 3.1. Теорія і практика музейної справи в Україні.	2	2	4	2			12	12	5
Тема 3.2. Національна музейна політика.	2	-	2	-			6	8	5
Тема 3.3. Система збереження та захисту музейних фондів.	2	-	2	-			8	14	5

Тема 3.4. Напрями оптимізації музейної справи в Україні.	2	-	2	-			10	16	5
Модульна контрольна робота									30
Самостійна робота									20
Всього (кіл-ть год)	24	6	24	4			72	110	120
Розподіл балів	Аудиторна та самостійна робота								70
	Усього балів								100
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ									
Основні	<p>1.Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.</p> <p>2.Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180 с.</p> <p>3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.</p> <p>4.Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.</p> <p>5.Гончарова О. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2019. 246 с.</p> <p>6.Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т ім. Володимира Даля, 2008. 164 с.</p> <p>7. Закон України «Про музеї та музейну справу» (за станом на 21 березня 2000 р.). Київ : Парламентське видавництво, 2000. 19 с.</p> <p>8. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 112 с.</p> <p>9. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.</p> <p>10. Сурмач О. І. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 274 с.</p> <p>11. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О. О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005.104 с.</p>								

	<p>12. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.</p> <p>13. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.</p> <p>14. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.</p> <p>15. Словник - довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології мін-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.</p> <p>16. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ ім. М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.</p> <p>17. Шаповал Л. Місце народних музеїв у музейній мережі Полтавщини наприкінці ХХ – першій третині ХХІ ст. <i>Донеччина: природа, люди, культура. Пам'яті Віталія Циміданова.</i> / Управління культури і туризму, Донецька область, Донецький обласний краєзнавчий музей. Краматорськ : Вид-во ДОКМ, 2019. С. 21–26.</p> <p>18. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавщини у 60-90-х роках ХХ століття. <i>Полтавський район від давнини до сьогодення : збірник наук. праць (за матеріалами наукової конференції).</i> Полтава ; Харків : ТОВ «Майдан», 2021. С. 123–127.</p> <p>19. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавської області як об'єкти екскурсійної діяльності в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. <i>Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України (до 100-річчя від дня народження І. М. Сікорського) :</i> зб. матеріалів ІІІ Всеукр. наук. конф. (м. Переяслав, 18 квітня 2023 р.). Переяслав (Київська обл.), 2023. Ч. 2. С. 205–211.</p> <p>20. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. Вид. 2-е, випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.</p>
Додаткові	<p>1. Актуальні питання музейної та пам'ятко-охоронної діяльності : зб. наук. праць [за матеріалами наук. практ. конф.] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, каф. історії України і музеєзнавства ; [редкол.: О. М. Гончарова (голов. ред.), Г. О. Андрес, Ю. М. Ключко]. Київ : Логос, 2014. 157 с.</p> <p>2. Горовий А. В. Музеєзнавство в навчальному закладі. Київ : Шкільний світ, 2011. 116 с.</p> <p>3. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.</p> <p>4. Основи музейної справи : метод. реком. для студ. і магістрів мистецьких спец. / уклад. : Н. О. Урсу, І. В. Березіна ; Кам'янець - Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-</p>

	<p>Подільський : ФОП Сисин : Абетка, 2009. 47 с.</p> <p>5. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв : посібник / під ред.: В. Великочого, Н. Гасюк. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.</p> <p>6. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.</p> <p>7. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ ст. Київ : Златограф, 2004. 208 с.</p> <p>8. Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / В. Колпакова (ред.). Київ : Видав. Дім «КМ Академія», 2008. 560 с.</p> <p>9. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : [монографія] / Центр пам'яткознавства НАНУ та Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури. Київ : НАКККіМ, 2012. 119 с.</p> <p>10. Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.</p> <p>11. Шаповал Л. Етнографічні колекції у музеях Полтавщини. <i>Структурні зміни у суспільстві та економіці під впливом комунікацій та інформації</i>: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12-13 травня 2016 р) / за ред. М. В. Макарової. Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 207–210.</p> <p>12. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т дистанц. навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2007. 288 с.</p> <p>13. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : П.П. Мошак М. І., 2006. 271 с.</p>
Електронні	<p>1. Віртуальна екскурсія по музеях світу. URL: http://libif.ua/publish2009/1249300238.html.</p> <p>2. Інструкція з організації обліку музейних предметів. Наказ Міністерства культури України від 12 серпня 2016 р. за № 1129/29259 Реєстрація в Мін-ві юстиції України від 12.08.2016 р. за № 1129/29259. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text</p> <p>3. Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: http://prostir.museum/museums/ua/bestworld.</p> <p>4. Музейний Портал. URL: http://www.museum-portal.com/.</p> <p>5. Національний заповідник «Софія Київська» (Київ). URL: http://nzsm.k.org.ua/ukr/general/intro.html.</p> <p>6. <u>Нові інформаційні технології музейної справи...</u> URL: http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyni_tehnolo.../</p> <p>7. Основи історичного музеєзнавства : навч.-метод. комплекс</p>

	<p>нормативного курсу / укладач проф. О. В. Потильчак. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 57 с. URL: http://www.npu.edu.ua/index.php?option=com_docman&task</p> <p>8. Про затвердження Положення про Музейний фонд України. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text</p> <p>9. Про внесення змін до Положення про Музейний фонд... URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010-п</p> <p>10. Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі ... URL: http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../</p> <p>11. Український центр розвитку музейної справи. URL: http://prostir.museum.ua/event/3648/</p>
--	---

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «МУЗЕЄЗНАВСТВО»
для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
	II	II
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	III	III
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 3	Лекції	
	24 од.	6 год.
	Семінарські заняття	
	не передбачено	не передбачено
	Практичні заняття	
	24 год.	4 год.
	Лабораторні заняття	
	не передбачено	не передбачено
	Самостійна робота	
	72 год.	110 год.
Вид підсумкового контролю: залік/ екзамен		

«Музеєзнавство» – комплексна наукова і навчальна дисципліна, що розкриває сутність організації суспільної та освітньо - виховної діяльності музейних установ в Україні.

Програма навчальної дисципліни «Музеєзнавство» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Історія та археологія» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Ознайомлення з основами музеєзнавства та теорії музейної справи є важливою теоретичною і практичною складовою підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності В 9 Історія та археологія, освітньо-професійної програми «Історія та археологія»; 03 Гуманітарні науки, яка відповідає сучасним запитам розвитку галузі знань.

2. Мета навчальної дисципліни: вивчити закономірності розвитку музеїв як науково-дослідних і культурно-освітніх установ, їх організацію та функціонування, ознайомити здобувачів / студентів із роботою музейних закладів, музейною мережею (сіткою) в Україні, екскурсійною діяльністю, законодавчою базою музеєзнавства, специфікою музейної практики здобувачів освіти / студентів, що сприятиме розширенню теоретичних знань та слугуватиме базою для підготовки майбутніх істориків для роботи у музеях,

навчити формам, прийомам і методам музейної роботи в збереженні й використанні здобутої інформації у дослідницьких і викладацьких цілях для освітніх закладів України.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни: знання здобувачів вищої освіти / студентів з навчальних дисциплін: «Давня історія України», «Середньовічна історія України», «Історія української державності та національної культури», «Архівознавство», «Етнографія України», «Історичне краєзнавство».

4. Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою «Історія та археологія»

ПРН 1. Знати свої права і громадянські обов'язки, усвідомлювати цінності вільного (демократичного) суспільства та верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, мати власну філософську позицію зі світоглядних питань.

ПРН 2. Розуміти основні закономірності функціонування соціального інституту освіти, визначати філософсько-методологічні проблеми формування та розвитку сучасних освітніх парадигм, особливості розвитку та функціонування системи освіти в українському суспільстві.

ПРН 3. Здійснювати усно та письмово професійне спілкування українською та іноземною мовами на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН 6. Знати і застосовувати психолого-педагогічні основи навчання і виховання учнів, педагогічної майстерності вчителя, основні методи і прийоми організації педагогічного процесу в умовах інклюзії.

ПРН 11. Володіти категорійно-понятійним апаратом історичних, культурологічних дисциплін, знати, застосовувати методичну термінологію й номенклатуру в освітньому процесі.

ПРН 14. Вміти обробляти і аналізувати інформацію з різних джерел, використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку інформації та у навчанні історії, музеєзнавства; володіти навичками роботи з історичними документами, джерелами.

ПРН 16. Застосовувати набуті психолого-педагогічні та науково-предметні знання під час навчальних та виробничих практик, у професійній діяльності історика, музейника.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Вивчити особливості діяльності музеїв відповідно їх класифікації в Україні, проблеми музейних установ у сфері екскурсійної діяльності на сучасному етапі (ФК1-3,5, ПРН 1, 2, 3 6, 11, 14, 16);

2. Визначати методологічні основи курсу «Музеєзнавство», володіти базовим категоріальним і понятійним апаратом навчальної дисципліни у розрізі освітньої та гуманітарної підготовки студентів; (ФК1-3,5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11,14, 16)

3. Володіти навичками роботи з класифікації музеєзнавчих джерел та матеріалів за критеріями визначення цінності музейних предметів, проводячи їх науковий аналіз та визначення предметів музейного значення. (ФК1-3,5, ПРН 1,

2, 3, 6, 11, 14, 16)

4. Вивчити систему комплектування та функціонування музейних фондів, принципи побудови і використання музейної експозиції в екскурсійній діяльності музеєзнавця; (ФК1-3 ,5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16)

5. Знати періоди розвитку музейної справи в Україні, етапи розвитку українського музеєзнавства, формування Державного Музейного Фонду та його структуру (ФК1-3, 5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16);

6. Оволодіння формами комплектування музейних фондів та науково-фондової роботи і використання музейних експозицій, колекцій для науково-дослідної та освітньо-масової роботи (ФК1-3,5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16);

7. Визначити місце і роль українських музеєзнавців, істориків у розробці реформ в галузі музеєзнавства (ФК1-3,5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16);

8. Формувати високий рівень громадянської свідомості та соціальної відповідальності здобувачів / студентів, мотивацію до участі у культурних процесах держави; вміння працювати автономно і в команді, приймати самостійні рішення (ФК1-3 ,5, ПРН 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16);

5. Критерії оцінювання результатів навчання: Контроль знань є невід’ємною складовою викладання курсу «Музеєзнавство» і проводиться з метою оцінки навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в оволодінні предметом згідно з визначеним програмою рівнем досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання. Система контролю має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості навичок і вмінь здобувача. Вона характеризується зв’язністю і складністю, і включає *поточний і підсумковий види контролю. Поточний контроль* реалізується на практичних заняттях шляхом усного чи письмового опитування, при написанні контрольних робіт. *Підсумковий контроль* проводиться після 3 змістових модулів у формі заліку / екзамену.

Сума балів, накопичених здобувачем у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Здобувачі вищої освіти всебічно, систематично, глибоко володіють навчально-програмовим матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну і ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована робочою програмою. Оцінка «відмінно» виставляється здобувачам, які засвоїли взаємозв’язок основних понять дисципліни «Музеєзнавство» для професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності, проявили нахили до науково-дослідницької роботи, глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в рекомендованих джерелах, чітко,

	<p>послідовно відповідають на поставлені запитання, вміють застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань; створюють грамотні конспекти, роблять висновки й узагальнення, творчо використовують набуті знання.</p>
75-89	<p>Здобувачі вищої освіти опанували навчальний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; показують систематичний характер знань з дисципліни «Музеєзнавство», вміють самостійно поповнювати свої знання під час аудиторних занять. Допускають незначні помилки при виконанні практичних робіт. Мають достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовність до професійної діяльності за фахом історика, археолога, музеолога.</p>
60-74	<p>Здобувачі вищої освіти посередньо знають навчальний матеріал в обсязі, необхідному для навчання і використання його у майбутній професії музеолога, ознайомлені з літературою, яка рекомендована робочою програмою, подають неаргументовані відповіді, під час практичних занять слабо володіють категоріально-понятійним апаратом «Музеєзнавства», виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання. Наявні теоретичні знання для професійної діяльності за фахом історика, археолога, музеєзнавця.</p>
35-59	<p>Здобувачі вищої освіти не володіють базовим категоріальним і понятійним апаратом курсу «Музеєзнавство», допускають велику кількість помилок при виконанні практичних завдань, написанні модульної контрольної роботи, поверхово ознайомлені з літературою, яка рекомендована робочою програмою, мають численні пропуски аудиторних занять, не виконали самостійної роботи по темах практичних занять. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для професійної діяльності за фахом історика, археолога, музеолога.</p>
0-34	<p>Здобувачі вищої освіти не оволоділи навчальним матеріалом, допускають грубі помилки при виконанні практичних завдань, передбачених програмою дисципліни «Музеєзнавство». Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачам, які не можуть продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення ЗВО без теоретичних знань й практичних навичок. Результати навчання відсутні або представлені фрагментарно.</p>

6. Засоби діагностики результатів навчання: питання для обговорення та завдання до практичних занять і самостійної роботи, самоконтролю, заліку, екзамену, усна відповідь, участь у діалозі, відповідь на поставлене викладачем проблемне питання, виконання завдань у структурі лекцій, винесених на самостійне опрацювання, законспектована відповідь на питання самопідготовки, виконання тестових та практичних завдань, написання модульної контрольної роботи, ректорської контрольної роботи.

7. Програма навчальної дисципліни:

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Музеєзнавство» охоплює теоретичні проблеми функціонування музеїв, закономірності процесів накопичення і збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань, які здійснюються за допомогою музеїв як пам'ятко-охоронних та пам'ятко-зберігаючих закладів, процеси виникнення музею і музейної справи, проблеми екскурсійної діяльності музеїв.

Об'єктом вивчення «Музеєзнавства» – є музеї як науково-дослідні та інформаційні центри культури та духовності, музейна справа, екскурсія, екскурсійна справа.

Структура навчального курсу «Музеєзнавство» містить три змістові модулі: змістовий модуль 1 «Музеєзнавство як наука і навчальна дисципліна», змістовий модуль 2 «Організація роботи музеїв», змістовий модуль 3 «Історія музейної справи в Україні». У першому, другому змістових модулях подаються здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти теми, пов'язані із виникненням і розвитком музеїв як культурно-освітніх установ та розвитком музейного будівництва в Україні, методикою музеологічної науки. Третій змістовий модуль охоплює теоретичні питання та практичний досвід вітчизняних музеїв щодо створення музейних експозицій, налагодження їхньої екскурсійної і виставкової діяльності, формування національної музейної політики, виачення напрямів оптимізації музейної справи в Україні в ХХІ столітті. Змістові модулі містять питання, пов'язані із веденням професійної документації в музейних установах, запровадженням маркетингової музейної діяльності та наданням музейних послуг відвідувачам, туристам, введенням новітніх інноваційних та інформаційних технологій обслуговування споживачів музейних послуг.

Змістовий модуль 1

«Музеєзнавство» як наука і навчальна дисципліна

Тема 1. Теоретичні основи музеєзнавства

Поняття «музеєзнавство», «музеологія». Об'єкт, предмет та структура навчальної дисципліни. Методи музеєзнавства. Структура музеєзнавства. Музейні установи в системі освіти, культури і туризму. Понятійно-категоріальний апарат музеєзнавства.

Тема 2 Класифікація музеїв.

Поняття «музей», «класифікація музеїв». Критерії наукової класифікації музеїв. Генетична, типологічна, адміністративно-управлінська схеми класифікації музейних установ. Профілі, типи, види, статус музеїв. Музеї одного об'єкту, скансени, музеї-заповідники в Україні.

Тема 3. Музейний фонд України. Фонди музею

Поняття «фонди музею», «музейний фонд України», пам'ятка» «музейний предмет». Склад фондів музею. Структура музейних фондів. Основні напрямки фондової роботи. Формування Музейного фонду України (МФУ). Облік та передача, збереження Музейного фонду України. Пам'ятки Музейного фонду України в складі Державного реєстру національного культурного надбання. Консервація і реставрація пам'яток. Порядок вивезення пам'яток МФУ за межі України та страхування пам'яток. Закон України «Про музеї та музейну справу», «Положення про музейний фонд».

Змістовий модуль 2

Організація роботи музеїв України.

Тема 4. Основні напрями роботи музеїв. Фондова робота музею. Науково-дослідна діяльність музейних установ. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів. Експозиційна та виставкова робота музеїв. Освітньо – масова (виховна) робота: екскурсійна (комерційна, фандрайзингова) діяльність музеїв.

Тема 5. Комплектування і зберігання музейних фондів.

Основні форми комплектування музейних фондів (польові дослідження і поточне комплектування). Наукове комплектування фондів музею (підготовчий етап, збирання матеріалів, наукове планування, наукова атрибуція). Категорії пам'яток (рухомі, нерухомі предмети, об'єкти). Облік музейних фондів. Первинна реєстрація пам'яток. Інвентризація (кодифікація) пам'яток, розподіл їх у системі фондосховищ музейної установи. Вивчення музейних фондів. Каталогізація – етап обліку й оцінки матеріальних цінностей музейної установи. Робота із формування музейних каталогів. Збереження музейних фондів.

Тема 6. Державний облік музейних фондів та фондова документація.

Положення про Музейний фонд. Формування Музейного Фонду України. Облік музейних фондів та фондова документація. Надходження предметів у музеї та їх первісна інвентаризація. Наукова інвентаризація музейних предметів. Методика занесення предметів у наукові інвентарі музею. Нанесення на предмети облікових позначень. Документи обліку музейних предметів.

Змістовий модуль 3

Історія музейної справи в Україні.

Тема 7 Теорія і практика музейної справи в Україні.

Поняття «музейна справа». Періоди розвитку музею як суспільної інституції. Розвиток музейної справи в Україні у другій половині XIX на початку XX ст. Музейне будівництво радянської доби (1922-1991 рр.). Музейна справа в системі культури незалежної України. Музей як соціокультурний інститут.

Тема 8. Національна музейна політика. Нормативні документи про охорону музейної спадщини України. Закон України «Про музеї та музейну справу», Закон України «Про охорону археологічної спадщини», Закон України «Про охорону культурної спадщини». Положення про Музейний фонд України. Положення про фондово-закупівельну комісію музею. Інструкція з організації обліку музейних предметів. Науковий опис предметів документального фонду. Уніфікований паспорт музею. Книга надходжень до музею.

Тема 9. Система збереження музейних фондів.

Поняття «збереження музейних фондів», «зберігання музейних предметів». Температурно-зволожувальний режим. Захист музейних предметів від забруднювачів повітря. Світловий режим. Біологічний режим. Захист музейних фондів в екстремальних ситуаціях. Музейна практика зберігання станкового темперного живопису. Охорона, збереження, використання Музейного Фонду України.

Тема 10. Напрями оптимізації музейної справи в Україні. Музейна мережа (сітка). Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі (сітки) України. Нові інформаційні та інноваційні технології музейної справи. Музейний маркетинг. Музейний менеджмент.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма				Заочна форма				
	Лекції	Практичні заняття		Самостійна робота	Назви тем	Лекції	Практичні заняття		Самостійна робота
Змістовий модуль 1. «Музеєзнавство» як наука і навчальна дисципліна									
Тема 1.1. Теоретичні основи	2	2		4	Тема 1.1. Теоретичні основи	2	-		4

музеєзнавства. Музейні установи в системі освіти, культури і туризму					музеєзнавства. Музейні установи в системі освіти, культури і туризму				
Тема 1.2 Класифікація музеїв. Схеми наукової класифікації музеїв в Україні.	2	2		6	Тема 1.2. Класифікація музеїв. Схеми наукової класифікації музеїв в Україні	-	2		4
Тема 1.3. Музейний фонд України. Фонди музею Основні напрямки фондової роботи	2	2		4	Тема 1.3. Музейний фонд України. Фонди музею Основні напрямки фондової роботи	-	-		10
Разом за модуль	6	6		14	Разом за модуль	2	2		18
Змістовий модуль 2. Організація роботи музеїв України.									
Тема 2.1. Основні напрями роботи музеїв. Фондова науково-дослідна, освітньо – масова, експозиційно-виставкова робота музеїв.	6	4		8	Тема 2.1. Основні напрями роботи музеїв. Фондова, науково-дослідна, освітньо – масова, експозиційно - виставкова робота музеїв.	2	-		16
Тема 2.2. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів. Первинна реєстрація, інвентуризація, каталогізація пам'яток. Вивчення музейних фондів.	2	2		8	Тема 2.2. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів. Первинна реєстрація, інвентуризація, каталогізація пам'яток. Вивчення музейних фондів.	-	-		14
Тема 2.3. Державний облік музейних фондів та фондова документація. Надходження	2	2		6	Тема 2.3. Державний облік музейних фондів та фондова документація. Надходження	-	-		12

предметів у музеї. Методика занесення предметів у науковій інвентарі музею.					предметів у музеї. Методика занесення предметів у науковій інвентарі музею.				
Разом за модуль	10	8		22	Разом за модуль	2	-		42
Змістовий модуль 3. Історія музейної справи в Україні									
Тема 3.1. Теорія та практика музейної справи. Періоди розвитку музею як суспільної інституції. .	2	2		12	Тема 3.1. Теорія та практика музейної справи. Періоди розвитку музею як суспільної інституції. .	2	2		12
Тема 3. 2. Національна музейна політика. Нормативно-правові документи про охорону музейної спадщини України.	2	2		6	Тема 3.2. Національна музейна політика. Нормативно-правові документи про охорону музейної спадщини України.	-	-		8
Тема 3. 3. Система збереження музейних фондів. Охорона, збереження, використання Музейного Фонду України	2	4		8	Тема 3.3. Система збереження музейних фондів. Охорона, збереження і використання Музейного Фонду України	-	-		14
Тема 3. 4. Напрями оптимізації музейної справи в Україні. Музейний менеджмент, музейний маркетинг. Нові інформаційні музейні технології музейної справи.	2	2		10	Тема 3.4. Напрями оптимізації музейної справи в Україні. Музейний менеджмент, музейний маркетинг. Нові інформаційні технології музейної справи.	-	-		16
Разом за модуль	8	10		36	Разом за модуль	2	2		50
Разом годин	24	24		72	Разом годин	6	4		110

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Музеезнавство як наука й навчальна дисципліна	2	-
2	Класифікація музеїв.	2	-
3	Музейний фонд України. Фонди музею.	2	-
4	Основні напрями роботи музеїв: фондова, науково-дослідна, освітньо-виховна, експозиційно-виставкова.	6	2
5	Облік музейних колекцій. зберігання, консервація і реставрація музейних зібрань	4	-
6	Історія музейної справи в Україні	4	2
7	Теорія і практика музейної справи в Україні	4	-
	Разом	24	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Музейна мережа в Україні, її сучасний стан	4	4
2	Музейна територія та музейне обладнання	2	4
3	Державний облік музейних фондів	4	6
4	Музейна фондова документація	4	4
5	Наукова класифікація музеїв	4	6
6	Основні напрями музейної роботи	6	12
7	Комплектування музейних фондів	4	6
8	Меценати українського музейництва	2	4
9	Внесок земств та інших громадських організацій в розвиток музейної справи	2	4
10	Музеєохоронна та збиральницька робота комісій Української Центральної Ради	4	4
11	Розбудова мережі музеїв в Україні в роки Гетьманату Павла Скоропадського	4	4
12	Діяльність уряду Директорії в музейній діяльності	2	4
14	Музейна справа в Західній Україні, Буковині та Закарпатті у 1920 - 1930-х рр.	4	6
15	Формування радянської системи музейного будівництва (20-30-ті рр. XX ст.)	6	6
16	Музейне законодавство УРСР в 1950-1980-х рр.	6	8

17	Музейна справа незалежної України	6	10
18	Національна музейна політика	4	4
19	Створення новітніх музейних автоматизованих інформаційних систем в Україні	4	4
	Разом	72	110

9. Форми поточного та підсумкового контролю:

Контроль знань здобувачів вищої освіти / студентів під час викладання навчальної дисципліни «Музеезнавство» проводиться з метою оцінки навчальних досягнень здобувачів першого (бакалаврського) рівнів вищої освіти в оволодінні предметом згідно програми рівня досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання. Система контролю знань здобувачів має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості навичок і вмінь здобувача. Визначення рівня досягнення та оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою *поточного, модульного і підсумкового контролю*:

– *поточний контроль* здійснюється за певною темою робочої програми навчальної дисципліни під час практичних занять у формі усного опитування (індивідуального, фронтального), оцінки участі у дискусії за питаннями для обговорення, письмового виконання завдань самостійних робіт (індивідуального, кооперовано-групового);

– *модульний контроль* здійснюється у формі підсумкової модульної контрольної роботи, що може складатися із тестів або індивідуальних завдань і запитань;

– *підсумковий семестровий контроль* у третьому семестрі здійснюється у формі заліку / екзамену з попереднім оцінюванням виконання практичних завдань.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Змістовий модуль № 1, 2, 3 Поточний контроль та самостійна робота											Самостійна робота	Сума	
Тема 1			Тема 2			Тема 3			Тема 4				
А	СР		АР	СРС		АР	СРС		АР	СРС			
Р	С											20	
3	2		3	2		3	2		3	2		40	
Змістовий модуль № 2, 3 Поточний контроль та самостійна робота											МКР	Сума	
Теми 5			Тема 6			Теми 7		Теми 8		Тема 9		Тема 10	
АР	СР		А	СР		А	СР		АР	СР	А	СРС	
3	С		Р	С		Р	С		3	С	Р	2	
	2		3	2		3	2			2	3		30
													60

Примітка: АР – аудиторна робота (на практичному занятті),
 СРС – самостійна робота студента. МКР – кількість балів, отриманих за виконання модульної контрольної роботи. Підсумковий контроль (залік) – загальна сума 100 балів

Загальна сума 100 балів вираховується додаванням суми балів за три змістові модулі та модульну контрольну роботу – 20+20+10+20+30 = 100

Поточний контроль та самостійна робота								Само- стійна робот а	МКР	ЗАЛІ К	Сума		
Змістові модулі 1, 2, 3													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7 -8	T9-10						
5	5	5	5	5	5	10	10	20	30		100		
Поточний контроль та самостійна робота								Само- стійн а робо та	МК Р	Екза- мен	Сума		
Змістові модулі 1, 2, 3													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					T9	T10
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	10	20	40	100

11. Шкала оцінювання успішності студентів III семестр (екзамен/ залік)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену / заліку
90 – 100	відмінно / зараховано
83-89	добре / зараховано
75-82	
68-74	
60-67	задовільно / зараховано
35-59	незадовільно / не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно / не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

мультимедійне обладнання, ноутбук, презентації до тем лекцій в програмі Power Point, у паперовому та електронному вигляді, словник понять і термінів, довідник, енциклопедія, нормативно-правова база навчального курсу, навчально-методичний посібник, практикум.

13. Інформаційні ресурси

Основна література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС», 2015. 180 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.
5. Гончарова О. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства. Київ : Ліра-К, 2019. 246 с.
6. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т ім. Володимира Даля, 2008. 164 с.
7. Закон України «Про музеї та музейну справу» (за станом на 21 березня 2000 р.). Київ : Парламентське видавництво, 2000. 19 с.
8. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.
9. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О. О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.
10. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.
11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
12. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.
13. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. Ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.
14. Сурмач О. І. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 274 с.
15. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.
16. Шаповал Л. Місце народних музеїв у музейній мережі Полтавщини наприкінці ХХ – першій третині ХХІ ст. *Донеччина: природа, люди, культура. Пам'яті Віталія Циміданова.* / Управління культури і туризму, Донецька область, Донецький обласний краєзнавчий музей. Краматорськ : Вид-во ДОКМ, 2019. С. 21–26.
17. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавщини у 60-90-х роках ХХ століття. *Полтавський район від давнини до сьогодення* : збірник наук. праць (за матеріалами наукової конференції). Полтава ; Харків : ТОВ «Майдан», 2021. С. 123–127.

18. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавської області як об'єкти екскурсійної діяльності в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. *Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України (до 100-річчя від дня народження І. М. Сікорського)* : зб. матеріалів ІІІ Всеукр. наук. конф. (м. Переяслав, 18 квітня 2023 р.). Переяслав (Київська обл.), 2023. Ч. 2. С. 205–211.
19. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т дистанц. навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2007. 288 с.
20. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 112 с.
21. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. Вид. 2-е, випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література

1. Актуальні питання музейної та пам'ятко-охоронної діяльності : зб. наук. праць [за матеріалами наук. практич. конф.] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, каф. історії України і музеєзнавства ; [редкол.: О. М. Гончарова (голов. ред.), Г. О. Андрус, Ю. М. Ключко]. Київ : Логос, 2014. 157 с.
2. Ванцак Б., Супруненко О. Подвижники українського музеєзнавства (Григорій Кир'яков, Федір Камінський, Катерина Скаржинська, Гнат Стеллецький). Полтава : Центр охорони та досліджень пам'яток археології, 1995. 136 с.
3. Горюхов А. В. Музеєзнавство в навчальному закладі. Київ : Шкільний світ, 2011. 116 с.
4. Музей і відвідувач : методичні розробки, сценарії, концепції / Дніпропетр. іст. музей імені Д. І. Яворницького ; упоряд.: Н. І. Капустіна, Л. О. Гайда; ред. колег.: Н. І. Капустіна, В. М. Бекетова, Ю. М. Малієнко; фотогр. Ю. В. Вороніков. Дніпропетровськ, 2005. 148 с.
5. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.
6. Основи музейної справи : метод. реком. для студ. і магістрів мистецьких спец. / уклад.: Н. О. Урсу, І. В. Березіна ; Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин : Абетка, 2009. 47 с.
7. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв : посібник / під ред.: В. Великочого, Н. Гасюк. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
8. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.
9. Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб. / Нац. наук. дослід. реставр. центр України, Фонд сприяння розв. Нац. худож. музею України; уклад. В. Б. Довгалюк [та ін.]. Київ : Артанія Нова, 2006. 108 с.
10. Музеї України ХІХ – поч. ХХ ст. : зб-к наук. праць / упоряд. текстів: Л. Д. Піскова, Л. Д. Федорова ; ред. кол. Г. А. Скрипник та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2005. 282 с.
11. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ ст. Київ : Златограф, 2004. 208 с.

12. Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / В. Колпакова (ред.). Київ : Видав. Дім «КМ Академія», 2008. 560 с.
13. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : [монографія] / Центр пам'яткознавства НАНУ та Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури. Київ : НАКККіМ, 2012. 119 с.
14. Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.
15. Шаповал Л. Збереження етнокультурної спадщини українців у народних музеях Полтавщини (60-90-х рр. ХХ ст.). *IX Міжнародний конгрес україністів. Мистецтвознавство. Культурологія* : збірник наук. статей (До 100 річчя Національної академії наук України) / [голов. ред. С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ імені М. Т. Рильського. Київ, 2019. С. 44–57.
16. Шаповал Л. Етнографічні колекції у музеях Полтавщини. *Структурні зміни у суспільстві та економіці під впливом комунікацій та інформації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12–13 травня 2016 р) / за ред. М. В. Макарової. Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 207–210.
17. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

Електронні джерела:

1. Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: <http://prostir.museum/museums/ua/bestworld>.
2. Музейний Портал. URL: <http://www.museum-portal.com/>
3. Нові інформаційні технології музейної справи... URL: http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyni_tehnolo.../
4. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://prostir.museum/ua/event/3648/>

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, які забезпечують вивчення навчальної дисципліни «Музеєзнавство» є **лекції, практичні заняття, самостійна робота, науково-дослідні завдання, підготовка рефератів, електронних презентацій.**

Лекція – провідна форма активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти / студентів, у ході якої викладаються узагальнені, вузлові питання навчальної дисципліни.

Практичне заняття – основна форма аудиторної роботи здобувачів вищої освіти. Здобувач може отримати бали як за повну, обґрунтовану, логічно-послідовну відповідь, так і за доповнення, активну участь у дискусії та обговореннях серед студентів академічної групи.

Самостійна робота – форма позааудиторної роботи здобувачів вищої освіти / студентів, яка включає опрацювання здобувачами тем практичних занять винесених на самостійне опрацювання, запитань для самостійної роботи. Завдання (написання реферату, підготовка тематичної презентації), які пропонуються в планах практичних занять є обов'язковими.

Науково-дослідні завдання – виконуються у формі індивідуального повідомлення / реферату, за підготовку котрого здобувач вищої освіти / студент отримує максимально 20 балів. Їх написання має бути організовано згідно діючих в ПНПУ ім. В. Г. Короленка вимог до написання кваліфікаційних (курскових, магістерських) робіт. Обсяг науково-дослідної роботи 15-20 сторінок.

Основними методами навчання є порівняльно-історичний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, пошуковий.

Різні точки зору на проблему класифікації методів відображають природний процес диференціації та інтеграції знань про них. Тому, при вивченні навчальної дисципліни «Музеєзнавство» на факультеті історії та географії використовуються такі **методи навчання:**

а) **методи організації і здійснення навчальної діяльності** (словесні, наочні, практичні, проблемні, індуктивні і дедуктивні, самостійна робота під керівництвом викладача);

б) **методи стимулювання і мотивації навчання** (методи формування інтересу – пізнавальні ігри, аналіз життєвих ситуацій, створення ситуацій успіху; методи формування обов'язку і відповідальності в навчанні – роз'яснення суспільної і особистісної значущості навчання, пред'явлення педагогічних вимог);

в) **методи контролю і самоконтролю** (усний і письмовий контроль, практичні роботи, фронтальний, диференційований, поточний і підсумковий).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення навчальної дисципліни «Музеєзнавство» використовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий, програмований, практичної перевірки, самоконтролю, самооцінки.

Метод усного контролю. Під час його використання здобувачі вищої освіти вчать логічно мислити, аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, набувають досвіду обстоювати свою точку зору. *Усне опитування здобувачів вищої освіти / студентів* здійснюється у певній послідовності: формулювання викладачем запитань (завдань) з урахуванням специфіки предмета і вимог робочої програми навчальної дисципліни; підготовка здобувачів до відповіді та викладу своїх знань; корекція і самоконтроль викладених знань у процесі відповіді; аналіз і оцінка відповіді. Для усної перевірки знань важливо визначити, які запитання чи завдання дати здобувачу / студенту. За рівнем пізнавальної активності вони є репродуктивними (передбачають відтворення вивченого матеріалу); реконструктивними (застосування знань у дещо змінених ситуаціях); творчими (потребують застосування знань і вмінь у значно змінених (нестандартних) умовах, перенесення засвоєних принципів доведення (способів дій) на розв'язання складніших мисленнєвих завдань.

Запитання для усної перевірки поділяють на : основні, додаткові й допоміжні. Основне запитання формулюють таким чином, щоб здобувач вищої освіти / студент міг дати на нього самостійну розгорнуту відповідь. Додаткові запитання ставлять для уточнення, як здобувач / студент розуміє певне питання, формулювання. Допоміжні запитання часто є навідними, допомагають здобувачу / студенту виправити самостійно помилки, недочності. За формою викладу навчального матеріалу розрізняють запитання звичайні (теоретичні). Запитання мають бути логічними, цілеспрямованими, чіткими, зрозумілими і посилюваними, а їх сукупність – послідовною і систематичною.

У навчальному процесі практикують індивідуальне, фронтальне усне опитування.

Індивідуальне опитування передбачає розгорнуту відповідь здобувача вищої освіти / студента на бали. *Мета фронтального опитування* – перевірка знань, умінь і навичок відразу кількох здобувачів / студентів. *Ущільнене (комбіноване) опитування* дає змогу перевірити знання відразу кількох здобувачів / студентів: один відповідає усно, решта – за вказівкою викладача виконує певні практичні завдання. Його проводять переважно тоді, коли весь навчальний матеріал в основному засвоєно і необхідно перевірити набуті знання, вміння та навички здобувачів освіти / студентів.

Оцінюючи *метод усної перевірки* знань, слід наголосити, що він сприяє встановленню тісного контакту між викладачем і здобувачем / студентом, дає змогу стежити за його думкою всієї групи, виявляти прогалини чи неточності в знаннях здобувачів вищої освіти і відразу їх виправляти. В процесі опитування одного здобувача / студента здійснюється повторення, узагальнення і систематизація знань цілою групою. Крім позитивних рис, цей метод перевірки

має й недоліки. Передусім той, що на перевірку витрачається багато часу, вона збуджує нервову систему опитуваного здобувача, нерідко буває суб'єктивною, а об'єктивність важко встановити, бо відповідь здобувача / студента не фіксується. Крім того, вона нерідко буває нерівнозначною, оскільки різним здобувачам / студентам ставлять різні запитання, часто неоднакові за складністю, що дає змогу сміливішим отримати вищий бал, ніж тим, хто знає але не вміє впевнено висловлювати свої думки.

Метод письмового контролю – письмова перевірка знань, умінь та навичок. Письмовий контроль знань здійснюють у формі *модульної контрольної роботи* та ректорської контрольної роботи. Мета письмової перевірки – з'ясування ступеня оволодіння здобувачем освіти вміннями і навичками з дисципліни. Водночас існує можливість визначити і якість знань – їх правильність, точність, усвідомленість, уміння застосовувати ці знання на практиці.

Позитивним у письмовій перевірці є те, що за короткий час можна перевірити знання багатьох здобувачів вищої освіти; результати перевірки зберігаються; є змога виявити деталі й неточності у відповідях здобувачів / студентів. Її недолік – потребує чимало часу для перевірки студентських робіт, призводить до зниження грамотності здобувачів вищої освіти, якщо викладачі нехтують єдиними орфографічними вимогами.

Метод тестового контролю (*англ. test – іспит, випробовування, досвід*) передбачає відповідь здобувача вищої освіти / студента на тестові завдання за допомогою розставлення дат, понять, термінів, підкреслення потрібних відповідей, вставлення пропущених слів, знаходження помилок. Це дає змогу за короткий час перевірити знання певного навчального матеріалу студентами всієї групи. Тести зручні для статистичної обробки результатів перевірки. За основним призначенням їх поділяють на: тести розумової обдарованості (інтелекту) і тести навчальної успішності.

Методи програмованого контролю – полягає у висуванні до всіх здобувачів вищої освіти стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація балів можуть здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих технічних засобів. Наявність комп'ютерів, ноутбуків дає змогу сьогодні механізувати процес перевірки, але її схема залишається сталою.

Метод самоконтролю – усвідомлене регулювання здобувачем вищої освіти / студентом своєї діяльності задля забезпечення її результатів, які б відповідали поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам та їх виправлення в усних і письмових відповідях.

Метод самооцінки передбачає критичне ставлення здобувача вищої освіти / студента до своїх здібностей і можливостей та об'єктивне оцінювання досягнутих успіхів. Стосовно самооцінки здобувачів поділяють на таких, що переоцінюють себе, недооцінюють себе, оцінюють себе адекватно. Для формування самоконтролю і самооцінки викладач повинен мотивувати

виставлений здобувачу вищої освіти / студенту бал, пропонувати йому оцінити свою відповідь; організувати в академічній групі взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів тощо.

Самоконтроль та самооцінку можна застосувати до тієї частини знань, умінь і навичок, рівень засвоєння яких можуть легко визначити самі здобувачі вищої освіти – географічних назв, історичних фактів, музезнавчих понять і термінів тощо.

Контроль знань здійснюється у формі усного опитування на практичних заняттях, також, як форма проміжного контролю, передбачаються експрес-тести, котрі містять питання винесені на самостійне опрацювання та понятійний апарат. Наприкінці модуля виконується модульна контрольна робота (письмово кожним здобувачем освіти). Максимальна кількість балів передбачених вище формами контролю знань – 60 балів.

Здобувачі вищої освіти / студенти, котрі виконали всі види робіт протягом семестру допускаються до підсумкового контролю у формі заліку чи екзамену. Максимально можлива кількість балів отриманих на екзамені – 40 балів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У кредитно-модульній системі навчання здатність до самовизначення є необхідною складовою загальної роботи здобувачів вищої освіти, одним з головних факторів підвищення ефективності підготовки фахівця. Запропоновані практичні завдання становлять основу систематичної самостійної праці протягом вивчення навчального курсу «Музезнавство».

Самостійна робота виступає не лише як засіб навчання, але й як форма наукового пізнання, що розкриває креативний потенціал розвитку особистості. З цією метою завдання складаються з навчальних, розвиваючих та виховних запитань. Виконуючи практичні завдання для самостійної роботи змістових модулів потрібно з'ясувати основні завдання методики викладання музезнавства як науки, ознайомитися із її історією, теорією музейної справи, скласти опорний конспект відповіді здобувача освіти.

Необхідно вивчити досвід науково-педагогічної діяльності викладачів кафедри історії України та методики викладання нормативних дисциплін, навчитися складати тексти лекції та плану практичного заняття. Для досягнення цієї мети необхідно відвідати лекційні та практичні заняття досвідчених викладачів кафедри, ознайомитися з відповідними робочими програмами, провести їхній аналіз, застосувати метод інтерв'ювання. Здобуті результати мають бути відображені у рефераті, практичною частиною якого буде розробка лекційного та практичного заняття з історичної, культурологічної дисципліни на вибір.

Оформлення реферату здійснюється відповідно до загальнонаукових та методичних вимог до написання рефератів. Для написання реферату використовується література із списку за вказаними темами навчального курсу «Музезнавство», доданого викладачем до завдань самостійної роботи.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Музейна мережа в Україні, її сучасний стан	4	4
2	Музейна територія та музейне обладнання	2	4
3	Державний облік музейних фондів	4	8
4	Музейна фондова документація	4	4
5	Наукова класифікація музеїв	4	6
6	Основні напрями музейної роботи	6	10
7	Комплектування музейних фондів	4	8
8	Меценати українського музейництва	2	4
9	Внесок земств та інших громадських організацій в розвиток музейної справи	2	4
10	Музеєохоронна та збиральницька робота комісій Української Центральної Ради	4	4
11	Розбудова мережі музеїв в Україні в роки Гетьманату Павла Скоропадського	4	4
12	Діяльність уряду Директорії в музейній діяльності	2	4
14	Музейна справа в Західній Україні, Буковині та Закарпатті у 1920 - 1930-х рр.	4	8
15	Формування радянської системи музейного будівництва (20-30-ті рр. ХХ ст.)	6	10
16	Музейне законодавство УРСР в 1950-1980-х рр.	6	10
17	Музейна справа незалежної України	6	10
18	Національна музейна політика	4	4
19	Створення музейних автоматизованих інформаційних систем в сучасній Україні	4	4
	Разом	72	110

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МУЗЕЄЗНАВСТВО»

Вагоме місце в системі підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Історія та археологія» посідають практичні заняття. Головне їхнє завдання – закріплення, переведення у довготривалу пам'ять здобувачів теоретичних знань, формування навичок і вмінь з навчальної дисципліни, оволодіння понятійно-категоріальним апаратом наукових досліджень.

Відповідно до навчального плану кількість практичних занять з навчального курсу «Музеєзнавство» складає 24 год. на денній формі навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни відбувається: поглиблення та уточнення знань здобувачів вищої освіти, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи про методіку ВНЗ як науку;

Формування інтелектуальних навичок і вмінь аналізу й узагальнень, опанування навичок організації професійної діяльності історика, археолога, музеолога.

При підготовці до практичного заняття студентам необхідно обов'язково опрацювати рекомендовану літературу із списку «основна» та за можливістю, якомога повніше ознайомитися із додатковою літературою, яка включає електронні ресурси. Оскільки практичні заняття становлять невід'ємну частину робочої навчальної програми, здобувач вищої освіти / студент має здійснити підготовку до практичного заняття в повному обсязі, згідно з його планом.

Вивчаючи окремі теми практичних занять, слід звернути увагу на актуальні проблеми обов'язкового освітнього компоненту циклу професійної підготовки «Музеєзнавство». Відповідаючи на практичному занятті, здобувач вищої освіти / студент має логічно, послідовно висловлювати свою думку, відстоювати свою точку зору з наукової проблеми.

Практичне заняття № 1

Тема: «Музеєзнавство» як наукова система й навчальна дисципліна

Мета: вивчити предмет, об'єкт дисципліни «Музеєзнавство», його основні поняття і терміни; ознайомити здобувачів освіти / студентів з методикою, історіографією і джерелами українського музеєзнавства; розглянути функції та завдання музеїв у суспільстві.

Основні поняття: музей, музейна справа, музеєзнавство, музеологія, музейний фонд, музейна колекція, музейний предмет, експонат, експозиція, екскурсія, пам'ятка, культурна спадщина.

План

1. Предмет, об'єкт навчальної дисципліни «Музеєзнавство».
2. Джерела та історіографія музеєзнавства.
3. Методи і структура музеєзнавства.
4. Функції та завдання музеїв.
5. Понятійно-категоріальний апарат «Музеєзнавства».

При розгляді теми практичного заняття характеризують навчальну дисципліну «Музеєзнавство» як наукову систему, її історіографію й джерела. Здобувачам вищої освіти / студентам треба вивчити методи музеєзнавства в структурі навчальної дисципліни, понятійно-термінологічний апарат музеєзнавства для засвоєння теоретичних основ дисципліни. Розгляд четвертого питання практичного заняття потребує розкриття змісту роботи музеїв у житті суспільства через соціальні функції: наукове документування явищ природи і процесів розвитку суспільства; захист української культурної спадщини: наукові дослідження; формування світогляду членів суспільства. Охарактеризувати роботу музеїв у галузі комплектування, зберігання, вивчення, використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучаючи громадян до надбань світової і національної історико-культурної спадщини.

Питання для обговорення:

1. Музейний предмет.
2. Музейна колекція.
3. Музейна експозиція.
4. Музейний товар.

Питання для самоконтролю:

1. Дати визначення поняттям «музей», «музеєзнавство».
2. У чому полягає виховне значення музеїв?
3. Як Ви розумієте поняття «музейний предмет»?
4. Назвіть властивості музейного предмета?
5. Що таке музейний товар? Чим музейний товар відрізняється від музейного предмета?

Основна література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС», 2015. 180 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Горовий А. В. Музеєзнавство в навчальному закладі. Київ : Шкільний світ, 2011. 116 с.
5. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т ім. Володимира Даля, 2008. 164 с.
6. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.
7. Мезенцева Г. Музеєзнавство. Київ : Вища школа, 1980. 119 с.
8. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв : посібник / під ред.: В. Великочого, Н. Гасюк. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
9. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання,

2008. 428 с.

10. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.

11. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. Ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.

12. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.

13. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

14. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. Вид. 2-е, випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література:

1. Закон України від 29 червня 1995 р. «Про музеї та музейну справу». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/249/95-вр>.

2. Про внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» від 14.05.1999 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/659-14>.

3. Закон України від 8 червня 2000 р. «Про охорону культурної спадщини». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1805-14>.

4. Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: <http://prostir.museum/museums/ua/bestworld>.

5. Музейний Портал. URL: <http://www.museum-portal.com/>.

6. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://prostir.museum/ua/event/3648/>

Практичне заняття № 2

Тема: Класифікація музеїв.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти / студентів з науковою концепцією музею, принципами класифікації музеїв, вивчити схеми наукової класифікації музеїв, охарактеризувати профільні групи музеїв України, спеціалізацію музеїв за поділом на види і типи музейних установ.

Основні поняття: музей, наукова класифікація музеїв, музейний фонд, профіль музею, статус, категорія музею, музейний предмет, музейна колекція, експонат, предмет музейного значення

План

1. Наукова концепція музею. Поняття: «музей», «класифікація музеїв», «музейний предмет».

2. Загальні принципи класифікації музеїв. Характеристика профільних груп музеїв України.

3. Статус музеїв (державні, відомчі, академічні, громадські, учбові).

4. Спеціалізація музеїв, поділ на види і підвиди.

Перше питання практичного заняття потребує знання здобувачами вищої освіти / студентами термінів: «музей», «музейна колекція», «музейний предмет», «предмет музейного значення», «експонат», «експозиція», «класифікація» для розкриття наукової концепції сучасного музею. Друге питання розкриває загальні засади та принципи класифікації музеїв відповідно характеру музеїв різних типів та профілів. Слід здобувачам / студентам засвоїти, що питання про профілі музеїв є складовою частиною музеєзнавства, оскільки основний зміст музею визначається його профілем. Згідно з профільним принципом музеї поділяють на: музеї історичні, краєзнавчі або комплексні музеї, природно-історичні, скансени, художні музеї, технічні та літературні музеї, музейні комплекси (історико-культурні, історико - архітектурні, історико-археологічні, музеї - заповідники). Крім профільної класифікації, здобувачі освіти / студенти повинні знати типологічну класифікацію музеїв, яка поділяє музеї за їх основним суспільним призначенням. У музейній сітці віділяються типи музеїв: науково-дослідні, освітні, дослідницько-академічні та навчальні. Третє та четверте питання плану практичного заняття потребує розкриття спеціалізації музеїв, поділ їх на види відповідно статусу музеїв (державні, відомчі, академічні, громадські, учбові), які складають музейну мережу (сітку) України.

Питання для обговорення:

1. Види музеїв за профілем діяльності.
2. Види музеїв за формою власності.
3. Музейна мережа (сітка) Полтавщини.
4. Музейна мережа (сітка) України.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте типологічну класифікацію музеїв?
2. Коли виникли перші публічні музеї? Яке були їх призначення?
3. Назвіть схеми наукової класифікації музеїв?
4. Які національно-культурні заповідники Ви знаєте?

Основна література:

1. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
2. Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. Київ : Наукова думка, 1981. 118 с.
3. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
4. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККиМ, 2013. 77 с.
5. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії

України, 2000. 140 с.

6. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ ст. Львів : Простір, 2016. 408 с.

7. Мезенцева Г. Музеєзнавство. Київ : Вища школа, 1980. 119 с.

8. Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / ред. В. Колпакова. Київ : Видав. дім «КМ Академія», 2008. 560 с.

9. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.

10. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.

11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.

12. Філоненко І. М. Екскурсовознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.

13. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

14. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.

2. Закон України від 29 червня 1995 р. «Про музеї та музейну справу». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/249/95-вр>.

3. Омельченко Ю. А. До питання про генезис музейництва. *Вісник Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. Історія*. 1995. Вип. 33. С. 119–124.

4. Омельченко Ю. А. Охорона пам'яток і музейне будівництво на Україні в 1921-1945 рр. *Український історичний журнал*. 1975. № 3. С. 122–128.

5. Музеї України ХІХ – поч. ХХ ст. : зб. наук. праць / упоряд. текстів: Л. Д. Піскова, Л. Д. Федорова ; ред. кол. Г. А. Скрипник та ін. ; НАН України, Ін-т мистецтва, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2005. 282 с.

6. Шаповал Л. Збереження етнокультурної спадщини українців у народних музеях Полтавщини (60-90-х рр. ХХ ст.). *ІХ Міжнародний конгрес українців. Мистецтвознавство. Культурологія* : зб. наук. статей (До 100 річчя Національної академії наук України) / [голов. ред.: С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник] ; НАН України, МАУ, ІМФЕ імені М. Т. Рильського. Київ, 2019. С. 44–57.

7. Шаповал Л. Місце народних музеїв у музейній мережі Полтавщини наприкінці ХХ – першій третині ХХІ ст. *Донеччина: природа, люди, культура. Пам'яті Віталія Циміданова*. / Управління культури і туризму, Донецька область, Донецький обласний краєзнавчий музей. Краматорськ : Вид-во ДОКМ, 2019. С. 21–26.

8. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавщини у 60-90-х роках ХХ століття. *Полтавський район від давнини до сьогодення* : збірник наук. праць (за матеріалами наукової конференції). Полтава ; Харків : ТОВ «Майдан», 2021.

С. 123–127.

9. Шаповал Л. Громадські музеї Полтавської області як об'єкти екскурсійної діяльності в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. *Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України (до 100-річчя від дня народження І. М. Сікорського)* : зб. матеріалів ІІІ Всеукр. наук. конф. (м. Переяслав, 18 квітня 2023 р.). Переяслав (Київська обл.), 2023. Ч. 2. С. 205–211.

10. Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: <http://prostir.museum/museums/ua/bestworld>.

11. [Музейний Портал](http://www.museum-portal.com/). URL: <http://www.museum-portal.com/>.

12. [Полтавський краєзнавчий музей](http://www.pkm.poltava.ua/). URL: <http://www.pkm.poltava.ua/>.

13. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://prostir.museum/ua/event/3648/>.

Практичне заняття № 3

Тема: Фондова та науково-дослідна робота музеїв

Мета: вивчити фондову музейну документацію, напрями діяльності музеїв: комплектування музейних фондів, режим зберігання музейних фондів, облік і методика наукового описування музейних фондів: класифікацію, систематизацію і атрибуцію музейних предметів, з'ясувати зміст напрямів фондової роботи музеїв: науково-дослідна, експозиційна, освітньо - масова.

Основні поняття: музей, фонди музею, Музейний фонд України, комплектування, облікова документація, атрибуція, класифікація, систематизація, музейний предмет, виставка, експозиція, експонат, екскурсія, режим зберігання фондів.

План

1. Музейний фонд України, його склад, структура.
2. Комплектування музейних фондів та режим зберігання фондів.
3. Облік і методика наукового описування музейних фондів.
4. Визначення, класифікація, систематизація і атрибуція музейних предметів.
5. Напрями фондової роботи музеїв: науково-дослідна, експозиційна, освітньо – масова.

Практичне заняття проводиться в музеях м. Полтави, а саме: Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського, Державному історико-культурному заповіднику «Поле Полтавської битви», Полтавському літературно-меморіальному музеї І. Котляревського, Полтавському літературно-меморіальному музеї Володимира Короленка. Заняття передбачає знайомство з роботою фондів музеїв та основною фондовою документацією, а також роботу здобувачів вищої освіти / студентів з музейними каталогами, картотеками та описами. Одним з основних видів діяльності музеїв є комплектування фондів. Комплектування фондів потрібно розглядати як спосіб

реалізації музеями функції накопичення соціальної інформації, документування перебігу суспільних подій. Розкриваючи перше та друге питання потрібно акцентувати увагу на позиціях: фонд музейних предметів є основою музейної діяльності; комплектування фондів – складова у процесі документування розвитку суспільства; напрями комплектування фондів: створення типологічних колекцій та створення тематичних колекцій. Здобувачі вищої освіти / студенти повинні знати форми освітньо-масової роботи у музеях (екскурсія, урок, реклама у вигляді запрошень на Дні відкритих дверей музею), зміст і характеристику яких доцільно вивчати згідно питань, закладених у плані практичного заняття.

Питання для обговорення:

1. Музейна документація.
2. Уніфікований паспорт музею.
3. Фонди одного з музеїв міста Полтави.

Питання для самоконтролю:

1. Дати визначення терміну «фонд музею»?
2. Як відбувається комплектування музейних фондів?
3. Які види музейної документації Ви знаєте?
4. Як Ви розумієте поняття «система збереження музейних фондів»?
5. В яких законодавчих документах прописані заходи щодо збереження музейної спадщини України?
6. Чи існують проблеми зі збереженням музейних фондів в Україні?

Основна література:

1. Актуальні питання музейної та пам'ятко-охоронної діяльності : зб. наук. праць [за матеріалами наук. практ. конф.] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Каф. Історії України і музеєзнавства ; [редкол.: О. М. Гончарова (голов. ред.), Г. О. Андрес, Ю. М. Ключко]. Київ : Логос, 2014. 157 с.
2. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
5. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККиМ, 2013. 77 с.
6. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ-початку ХХІ ст. Львів : Простір, 2016. 408 с.
7. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.
8. Музеї України ХІХ – поч. ХХ ст. : зб. наук. праць / упоряд. текстів: Л. Д. Піскова, Л. Д. Федорова ; ред. кол. Г. А. Скрипник та ін. ; НАН України, Ін-т мистецтва, фольклористики та етнології ім. М. Рильського. Київ, 2005. 282 с.
9. Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб. / Нац. наук. дослід. реставр.

центр України, Фонд сприяння розвитку Нац. худож. музею України ; уклад.: В. Б. Довгалюк [та ін.]. Київ : Артанія Нова, 2006. 108 с.

10. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.

11. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.

12. Якубовський В. І. Музеєзнавство: навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

13. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література:

1. Закон України від 29 червня 1995 р. «Про музеї та музейну справу». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/249/95-вр>.

2. Закон України від 8 червня 2000 р. «Про охорону культурної спадщини». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1805-14>.

3. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів та ін. ; В. Великочий, Н. Гасюк (ред.) ; Ін-т туризму і менеджменту Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника та ін. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.

4. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.

5. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с. .

6. [Про внесення змін до Положення про Музейний фонд...](http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010-п) URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010-п>.

7. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://www.prostir.museum/ua/event/3648/>

Практичне заняття № 4

Тема: Експозиційна та екскурсійна робота музеїв

Мета: ознайомити з експозицією музеїв, їх архітектурно-художнім рішенням та застосуванням технічних засобів, змістом експозиційної роботи в музеї, пов'язаної з відновленням музейних предметів і поза музейних об'єктів, вивчити основні етапи створення музейної експозиції: підготовка, монтаж експозиції, її використання.

Основні поняття: музей, експонат, експозиція, виставка, експозиційний комплекс, тематико-експозиційний план, музейний предмет, екскурсія, етикетаж, бірка.

План

1. Поняття «виставка», «експозиція», «екскурсія».
2. Основні етапи створення музейної експозиції: підготовка, монтаж експозиції.
3. Структура музейної експозиції. Оформлення експозиційних приміщень.
4. Екскурсії в системі рекреаційної діяльності та їх типи.
5. Музейні екскурсії.

Практичне заняття з теми 4 проводиться в музеях міста Полтави: Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського, Державному історико-культурному заповіднику «Поле Полтавської битви», Полтавському літературно-меморіальному музеї І.Котляревського, Полтавському літературно-меморіальному музеї В. Короленка. Здобувачі вищої освіти / студенти знайомляться з експозицією музеїв, їх архітектурно-художнім рішенням та застосуванням технічних засобів. Передбачається складання звіту про пророблену роботу та вибір тематичної зали музею для виконання домашнього завдання-розробки і проведення екскурсії по частині експозиції музею. Тематика екскурсії вибирається здобувачем освіти / студентом довільно. Тема практичного заняття стосується експозиційної роботи, пов'язаної з відновленням музейних предметів і поза музейних об'єктів. Відновлення може бути здійснено в іншому масштабі та техніці. Слід акцентувати увагу здобувачів освіти / студентів, на висвітлення експозиційних матеріалів. Для пояснення будови музейних предметів використовуються плани і технічні рисунки. Особливість експозиційних науково-допоміжних матеріалів полягає в тому, що вони дають відвідувачам музею знання і наглядно демонструють зв'язок з музейними предметами, що швидко сприймаються. П'яте питання розкриває основи екскурсійної теорії: функції екскурсії, її основні ознаки, особливості показу і розповіді, екскурсійний метод, класифікацію екскурсій, основи професійної майстерності екскурсовода. Класифікація екскурсій за критерієм змісту – тематичні екскурсії; основні підгрупи: історичні, виробничі, природничі, мистецтвознавчі, літературні, архітектурно-містобудівні. Класифікація екскурсій: за складом учасників, за місцем проведення, за способом пересування, за формою проведення. Слід виокремити особливості авторської екскурсії та її прийоми проведення в музеї.

Питання для обговорення:

1. Сучасна організація музейної експозиції.
2. Етапи формування експозиції музею.
3. Музейні виставки, особливості їх оформлення.
4. Тематико-експозиційний план.
5. Експозиційні музейні комплекси.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення «музейний продукт».
2. Що таке «музейний товар»?
3. Чи проводять музеї рекламну діяльність?
4. Що таке музейна експозиція?

5. Як відбувається екскурсійна робота музею?
6. Назвіть основні етапи в організації екскурсії в музеї.

Основна література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Банах В. Експозиційна робота музеїв : навч. посіб. Львів : Логос, 2018. 175 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
5. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.
6. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. Львів : Простір, 2016. 408 с.
7. Мезенцева Г. Музеєзнавство. Київ : Вища школа, 1980. 119 с.
8. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів та ін. ; В. Великочий, Н. Гасюк (ред.) ; Ін-т туризму і менеджменту Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника та ін. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
9. Пекар В. О. Основи виставкової діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Євроіндекс, 2009. 348 с.
10. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.
11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
12. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.
13. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. Ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.
14. Філоненко І. М. Екскурсовознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / НДУ імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.
15. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література

1. Закон України від 29 червня 1995 р. «Про музеї та музейну справу». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/249/95-вр>.
2. Закон України від 8 червня 2000 р. «Про охорону культурної спадщини». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1805-14>.
3. [Про внесення змін до Положення про Музейний фонд...](http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010) URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010>

4 Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://www.prostir.museum/ua/event/3648/>

5. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

Практичне заняття № 5

Тема: Облік музейних колекцій. Зберігання, консервація і реставрація музейних зібрань.

Мета: вивчити питання обліку та збереження музейних предметів у музейних фондах, експозиції, науково-довідковий апарат фондів колекцій, охарактеризувати фізичну і хімічну очистку музейних предметів, збереження їх автентичності за допомогою антикорозійних засобів, використовуючи методи консервації і реставрації предметів і поза музейних об'єктів.

Основні поняття: музейний предмет, колекція, експозиція, музейні зібрання, пам'ятка, первісна реєстрація, інвентаризація (кодифікація), каталогізація, консервація, реставрація, зберігання музейних фондів, фонди музею, облікова документація.

План

1. Основні етапи обліку музейних колекцій: а) прийом предметів в музей і їх первинний облік; б) наукова інвентаризація музейних предметів; в) каталогізація, музейні каталоги.
2. Науково-довідковий апарат фондів музейних колекцій.
3. Зберігання, консервація та реставрація музейних колекцій.

Змістом роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / студентів у процесі підготовки до практичного заняття має стати опанування питань, що стосуються обліку та збереження музейних предметів, які надійшли у музейні сховища (музейні колекції) та в експозиції, складаючи разом фонд культурної спадщини України. Завдання охорони і збереження пам'яток природи, матеріальної і духовної культури виконує система збереження музейних фондів. Вона являє собою направлення в роботі фондів, яке здійснюється на основі режиму зберігання експонатів та музейних предметів і колекцій. Розгляд другого питання слід розпочати зі з'ясування термінів «консервація», «реставрація» музейних зібрань (музейних колекцій, предметів, експонатів). Розкриваючи методи консервації і реставрації музейних предметів і поза музейних об'єктів слід зупинитися на характеристиці фізичної і хімічної очистки предметів та збереження їх автентичності за допомогою антикорозійних засобів. По питанню реставрації предметів та поза музейних об'єктів, важливо розкрити і проаналізувати характер змін, які відбулися з ними, визначивши їх повне або часткове відновлення первісного вигляду музейного предмету.

Основна література

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Банах В. Експозиційна робота музеїв : навч. посіб. Львів : Логос, 2018. 175 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Гаврилюк С. В. Фондова та науково-дослідна робота музеїв : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство». Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. 93 с.
5. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
6. Корнієнко В. А., Полякова О. А. Науково-фондова робота в музеях України (2000 – 2020 рр.) : бібліографічний покажчик. Лисичанськ : Вид-во ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 19 с.
7. Мезенцева Г. Музеєзнавство. Київ : Вища школа, 1980. 119 с.
8. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
9. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.
10. Філоненко І. М. Екскурсовознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / Ніжин. держ. ун-т імені М.Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.
11. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.
12. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література:

1. Ковальчук А. О. Оцифрування музейних фондів для внутрішнього використання. Організаційно-правові аспекти : методичні рекомендації / Нац. музей історії України. Київ, 2019. 13 с.
2. Ковальчук А. О. Збереження музейних предметів в умовах надзвичайних ситуацій : методичні рекомендації. Київ : НМІУ, 2017. 48 с.
3. Кушнір Л. І. Сучасні вимоги до охорони і зберігання музейних колекцій : методичні рекомендації / Кіровоградський обласний краєзнавчий музей. Кіровоград, 2017. 19 с.
4. Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб. / Нац. наук. дослід. реставр. центр України., Фонд сприяння розвитку Нац. худож. музею України ; уклад.: В.Б. Довгалюк [та ін.]. Київ : Артанія Нова, 2006. 108 с.
5. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури. Спецвип.: Проблеми біопошкоджень пам'яток історії та культури. Київ : ІПК ПК, 1998. 172 с.
6. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі

історико-культурних цінностей : [монографія] / Центр пам'ятокознавства НАНУ, Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури. Київ : НАКККіМ, 2012. 119 с.
7.Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.

Практичне заняття № 6

Тема: Історія розвитку музеїв

Мета: ознайомити з історією виникнення музеїв, вивчити періоди розвитку музеїв в Україні. проаналізувати загальні засади та принципи класифікації музеїв відповідно характеру музеїв різних типів та профілів, розкрити спеціалізацію музеїв, поділ їх на види відповідно статусу музеїв (державні, відомчі, академічні, громадські, учбові), які належать музейній мережі (сітці) України, охарактеризувати функції музеїв відповідно до наукової концепції музею.

Основні поняття: музей, музейний предмет, музейна колекція, музейна територія, музейний фонд, музеєфікація, музейна мережа (сітка), «експонат», «експозиція», «класифікація».

План

1. Передісторія музеїв: основні періоди.
2. Накопичення музейних колекцій в період середньовіччя, нової історії України
3. Розвиток музеїв на українських землях у складі Російської імперії наприкінці XVIII – на початку XX ст. Університетські музеї.
4. Музейне будівництво в роки Української революції (1917-1920 рр.).
5. Музейне будівництво радянської доби (1922 - 1990 рр.).

Передісторія виникнення музеїв в світі пов'язана з колекціонуванням предметів. Варто згадати колекціонування у Стародавній Греції різноманітних предметів культури і побуту, які осідали у приміщеннях багатих і видатних людей Елади, оскільки греки їх називали «музеями» або «кабінетами». Питання плану практичного заняття називають періоди розвитку музеїв на території України, що є відповіддю на перше питання. Здобувачі вищої освіти / студенти повинні засвоїти наступне: виникнення музеїв у сучасному розумінні цього терміну пов'язано з епохою Великого Відродження (XV – XVI ст.). Першими музеями в Європі були палацові музеї світських правителів у містах-республіках Італії, Генуї, Флоренції і Венеції, музеї церковних владик (католицьких ієрархів – кардиналів), університетські музеї (Італія, Франція, Англія), музеї на території Російської імперії (початок XIX ст.), історичні музеї другої половини XIX ст., які виникли завдяки діяльності історичних товариств та університетів на території сучасної України – громадського музею в м. Києві (Національний музей історії України). Слід акцентувати увагу здобувачів вищої освіти / студентів на роль українських вчених, меценатів в розвитку музеїв на українських землях за роки Української революції (1917-1920 рр.) та радянської доби (1922-1991 рр.).

Питання для самоконтролю:

1. Коли в Україні було започатковано колекціонування?
2. Назвіть відомих українських меценатів, які опікувалися створенням музеїв.
3. Назвіть особливості музейної справи в радянській Україні.
4. Як склалася доля музейної спадщини України в роки Другої світової війни?
5. Які тенденції розвитку музеєзнавства в Україні за радянської доби (1922-1990 рр.)?

Основна література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Бондар М. М. Нариси музейної справи. Київ, 1959. 192 с.
4. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ ст. Львів : Простір, 2016. 408 с.
5. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.
6. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2014. 274 с.
7. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ ст. Київ : Златограф, 2004. 208 с.
8. Омельченко Ю. А. Охорона пам'яток і музейне будівництво на Україні в 1921 – 1945 рр. *Український історичний журнал*. 1975. № 3. С. 122–128.
9. Основи музейної справи: навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О.О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.
10. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
11. Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.
12. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 112 с.
13. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.
14. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

Практичне заняття № 7

Тема: Історія музейної справи в Україні

Мета: розкрити поняття «музейна справа», яка уособлює національну музейну політику, вивчити методологію та організацію музейної справи, теорію музейного предмета, принципи організації, утримання і форми роботи музеїв за їх класифікацією, висвітлити історію музейної справи в Україні за періодами її

розвитку; охарактеризувати музейну мережу України та її сучасний стан, виокремити шляхи інформатизації музейної справи в незалежній Україні.

Основні поняття: музейна справа, музей, інформатизація музейної справи, музейний предмет, пам'ятка, музейна мережа (сітка), культурна спадщина, державна реєстрація музеїв, музейна територія, музеєфікація.

План

1. Поняття «музейна справа», «музейна мережа (сітка)».
2. Розвиток музейної справи на українських землях у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.).
3. Музейна справа в роки Української революції (1917-1920 рр.)
4. Музейне будівництво в Україні за радянської доби (1920-1990 рр.)
5. Розбудова музейної справи в Україні в роки незалежності (1991- 2026 рр.).

Тема практичного заняття потребує розуміння поняття «музейна справа», оскільки зміст цього поняття обширний. Функціонування музеїв визначає особливе направлення у їхній суспільній діяльності у музеєзнавстві визначено поняттям «музейна справа». Тема практичного заняття потребує вивчення зазначених питань, які подані у плані практичного заняття, зокрема розуміння поняття «музейна справа», яка уособлює національну музейну політику, музеєзнавство і музейну практику, принципи організації і форми роботи музеїв, музейна мережа (сітка) та її сучасний стан в Україні. Здобувачі вищої освіти / студенти повинні вивчити статтю 2 Розділу I Закону України «Про музеї і музейну справу», яка визначає поняття «музейна справа» як спеціальну галузь культурно-освітньої та наукової діяльності, яка здійснюється музеями. Наголошуємо, що історія музейної справи в Україні має наступні періоди за якими студенти вивчають дану тему практичного заняття: розвиток музейної справи в українських землях у складі Російської імперії в період становлення та розвитку капіталістичних відносин (кінець XVIII – початок XX ст.); музейна справа в роки Української революції (1917-1920 рр.); музейна справа в Україні за радянської доби (1920-1990 рр.); розбудова музейної справи в Україні в роки незалежності (1991 - 2025 рр.). Здобувачі вищої освіти / студенти повинні знати класифікацію музеїв відповідно Законів України: «Про музеї і музейну справу» (1995), «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), «Про охорону археологічної спадщини», Постанови Кабінету міністрів України «Положення про музейний фонд України» (2000 р.), що складає музейне законодавство України. Також, здобувачі вищої освіти / студенти повинні знати структуру музейної мережі (сітки) України та її сучасний стан. Слід вивчити основні шляхи інформатизації музейної справи в незалежній Україні, напрями міжнародного співробітництва в музейній галузі, інноваційні, інформаційні музейні технології, які впроваджені у діяльність українських музеїв.

Основна література

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.

2. Бондар М. М. Нариси музейної справи. Київ, 1959. 192 с.
3. Ванцак Б., Супруненко О. Подвижники українського музеєзнавства (Григорій Кир'яков, Федір Камінський, Катерина Скаржинська, Гнат Стеллецький). Полтава : Центр охорони та досліджень пам'яток археології, 1995. 136 с.
4. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ ст. Львів : Простір, 2016. 408 с.
5. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.
6. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. Київ : Златограф, 2004. 208 с.
7. Омельченко Ю. А. Охорона пам'яток і музейне будівництво на Україні в 1921 – 1945 рр. *Український історичний журнал*. 1975. № 3. С. 122–128.
8. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спец. «вчитель історії» / уклад. О.О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.
9. Основи музейної справи : метод. реком. для студ. і магістрів мистецьких спец. / уклад.: Н. О. Урсу, І. В. Березіна ; Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин : Абетка, 2009. 47 с.
10. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів та ін. ; В. Великочий, Н. Гасюк (ред.) ; Ін-т туризму і менеджменту Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника та ін. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
11. Паур І. В. Основи музейної справи : навч. метод. посіб. для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Кам'янець-Подільський : Вид-ць Панькова А.С., 2021. 204 с.
12. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
13. Сурмач О. І. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2014. 274 с.
14. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 112 с.
15. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.
16. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2 вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література:

1. Актуальні питання музейної та пам'ятко-охоронної діяльності : зб. наук. праць [за матеріалами наук. практ. конф.] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Каф. Історії України і музеєзнавства ; [редкол.: О. М. Гончарова (голов. ред.), Г. О. Андрес, Ю. М. Ключко]. Київ : Логос, 2014. 157 с.
2. Ванцак Б., Супруненко О. Подвижники українського музеєзнавства (Григорій Кир'яков, Федір Камінський, Катерина Скаржинська, Гнат Стеллецький). Полтава : Центр охорони та досліджень пам'яток археології, 1995. 136 с.

- 3.Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток : наук. допом. покажчик / уклад.: Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик. Харків : ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. 226 с.
- 4.Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / ред. В. Колпакова. Київ : Видав. Дім «КМ Академія», 2008. 560 с.
- 5.Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.
6. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.
- 7.[Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі ...](http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../) URL: http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../
- 8.[Нові інформаційні технології музейної справи...](http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyni_tehnolo.../) URL: http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyni_tehnolo.../
- 9.[Музейний Портал](http://www.museum-portal.com/). URL: <http://www.museum-portal.com/>.
- 10.Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://prostir.museum.ua/event/3648/>.

Практичне заняття № 8

Тема: Теорія музейної справи

Мета: розкрити поняття «музейна справа», яка уособлює національну музейну політику, вивчити методологію музейної справи, принципи організації, утримання і форми роботи музеїв за їх класифікацією, музейну мережу (сітку) в Україні, виокремити напрями оптимізації музейної справи в сучасній Україні.

Основні поняття: музейна справа, музей, інформатизація музейної справи, музейний предмет, музкйна колекція, музейна мережа (сітка), державна реєстрація музеїв, музейна територія, музеєфікація.

План

- 1.Методологія та організація музейної справи.
- 2.Музейна мережа (сітка) України.
- 3.Інформатизація музейної справи України.
- 4.Напрями оптимізації музейної справи в Україні.

Тема практичного заняття потребує вивчення зазначених питань, які подані у плані практичного заняття: методологія та організація музейної справи, теорія музейного предмета, принципи організації, утримання і форми роботи музеїв, музейна мережа (сітка) та її сучасний стан в Україні. Також слід вивчити здобувачами вищої освіти / студентами понять й термінів теорії музейної справи та оперування ними у викладі змісту питань плану практичного заняття, а саме: «музей», «музейна справа», «соціальні функції музеїв», «напрями музейної діяльності», «національна політика», «статус музею», «державна реєстрація музеїв», «музейна територія». Слід виокремити напрями оптимізації музейної справи в сучасній Україні.

Питання для обговорення:

1. Основні та додаткові музейні послуги.
2. Розробка сайтів музеїв.
3. Класифікація екскурсій в музеї.
4. Співпраця музеїв з туристичними фірмами та колективними замовниками.
5. Запровадження інноваційних технологій у рекламній діяльності музеїв.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке «музейний товар»?
2. Назвіть основні музейні послуги.
3. Що Вам відомо про додаткові музейні послуги?
4. Як здійснюється співпраця туристичних фірм і музеїв?
5. Чи здійснюється диференціація екскурсійного обслуговування?

Основна література:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
2. Бондар М. М. Нариси музейної справи. Київ, 1959. 192 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
5. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.
6. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.
7. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.
8. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. Київ : Златограф, 2004. 208 с.
9. Основи музейної справи : метод. реком. для студ. і магістрів мистецьких спец. / уклад.: Н. О. Урсу, І. В. Березина ; Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин : «Абетка», 2009. 47 с.
10. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів та ін. ; В. Великочий, Н. Гасюк (ред.) ; Ін-т туризму і менеджменту Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника та ін. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
11. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О. О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.
12. Паур І. В. Основи музейної справи : навч. метод. посіб. для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Кам'янець-Подільський : Вид-ць Панькова А.С., 2021. 204 с.
13. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.
14. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.

15. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.
16. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розку і торгівлі та МОН України. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.
17. Філоненко І. М. Екскурсоведство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / Ніжин. держ. ун-т імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.
18. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т дистанц. навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2007. 288 с.
19. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с. .
20. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид. випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Допоміжна література

1. Актуальні питання музейної та пам'ятко-охоронної діяльності : зб. наук. праць [за матеріалами наук. практ. конф.] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Каф. Історії України і музеєзнавства ; [редкол.: О. М. Гончарова (голов. ред.), Г. О. Андрес, Ю. М. Ключко]. Київ : Логос, 2014. 157 с.
2. Ванцак Б., Супруненко О. Подвижники українського музейництва (Г. Кир'янов, Ф. Камінський, К. Скаржинська, С. Стеллецький). Полтава, 1995. 133 с.
3. Горовий А. В. Музеєзнавство в навчальному закладі. Київ : Шкільний світ, 2011. 116 с.
4. Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. Київ : Наукова думка, 1981. 118 с.
5. Музей і відвідувач : методичні розробки, сценарії, концепції / Дніпропетр. іст. музей імені Д. І. Яворницького ; упоряд. Н. І. Капустіна, Л. О. Гайда ; ред. кол.: Н. І. Капустіна, В. М. Бекетова, Ю. М. Малієнко ; фотогр. Ю. В. Вороніков. Дніпропетровськ, 2005. 148 с.
6. Омельченко Ю. А. До питання про генезис музейництва. *Вісник Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. Історія*. 1995. Вип. 33. С. 119–124.
7. Омельченко Ю. А. Охорона пам'яток і музейне будівництво на Україні в 1921 – 1945 рр. *Український історичний журнал*. 1975. № 3. С. 122–128.
8. Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб. / Нац. наук. дослід. реставр. центр України, Фонд сприяння розвитку Нац. худож. музею України ; уклад.: В. Б. Довгалюк [та ін.]. Київ : Артанія Нова, 2006. 108 с.
9. Музеї України XIX – поч. XX ст. : зб. наук. праць / упоряд. текстів: Л. Д. Піскова, Л. Д. Федорова ; ред. кол.: Г. А. Скрипник та ін. ; НАН України, Інститут мистецтва, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2005. 282 с.
10. Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток : наук. допом.

показчик / уклад.: Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик. Харків : ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. 226 с.

11. Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / ред. В. Колпакова. Київ : Видав. Дім «КМ Академія», 2008. 560 с.

12. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : [монографія] / Центр пам'яткознавства НАНУ, Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури. Київ : НАКККіМ, 2012. 119 с.

13. Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.

Додаткова література:

1. [Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі ...](http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../) URL: http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../

2. [Нові інформаційні технології музейної справи...](http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyi_tehnolo.../) URL: http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyi_tehnolo.../

3. [Музейний Портал](http://www.museum-portal.com/). URL: <http://www.museum-portal.com/>.

4. Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://www.http://prostir.museum/ua/event/3648/>.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА 1

Картка 1

1. Розкрити поняття «музейний фонд».
2. Пояснити, що означає «музейний предмет» і які його властивості.
3. Дати визначення термінам: «музейна послуга», «музей».
4. Інформація про музей, його послуги і продукції – це:
а) музейний менеджмент; б) музейний імідж; в) музейна реклама; г) буклет.

Картка 2

1. Охарактеризувати джерела фінансування музеїв.
2. Розкрити процес обліку предметів музейного фонду.
3. Дати визначення термінам: «музейна колекція», «музейна експозиція» –
4. Пам'ятка, яка має культурну цінність і належить до музейного зібрання це:
а) предмет музейного значення; б) музейний предмет; в) експонат; г) реліквія.

Картка 3

1. Розкрити поняття «наукова класифікація музеїв».
2. Пояснити, що є основні та додаткові музейні послуги.
3. Дати визначення термінам:
 - виставка –
 - музейний предмет –
4. Як називається сукупність музейних колекцій?
а) музейна експозиція; б) музейний фонд; в) музейна справа; г) паспорт музею.

Картка 4

1. Розкрийте призначення музейних виставок.
2. З якою метою була запроваджена класифікація музеїв?
3. Дати визначення термінам:
 - експозиція –
 - музейна виставка –
4. Як називається музейний предмет, який виставлений для огляду?
а) музейний стенд; б) музейний фонд; в) музейне зібрання; г) експонат.

Картка 5

1. Охарактеризувати процес каталогізації музейних фондів?
2. Як відбувається розвиток музеєзнавства в незалежній Україні?
3. Дати визначення термінам:
 - музейна колекція –

- віртуальний музей –
4. Сукупність музейних даних про експонат це: а) опис облікової одиниці; б) місце знаходження; в) дарчий лист; г) реставрація.

Картка 6

1. Назвіть джерела фондового забезпечення музеїв.
2. Яке призначення має музейна документація?
3. Дати визначення термінам:
 - відвідувач музею –
 - меморіальний музей –
4. Варіантом організації музейного середовища має бути синтез думок: а) учителя, музейника учня; б) архітектора, художника, музейника; в) архітектора, вчителя, лікаря; г) художника, музейника і лікаря.

Картка 7

1. Розкрийте суть індивідуального музейного обслуговування.
2. Які основні напрями рекламно-інформаційної діяльності музеїв?
3. Дати визначення термінам:
 - музейний маркетинг
 - паспорт музею –
4. Що передує створенню музейних каталогів? а) ознайомлення зі змістом музеїв; б) присвоєння музейному предмету інвентарного номера; в) опис музейного предмету; г) занесення музейних предметів до електронного реєстру.

Картка 8

1. Охарактеризувати експозиційну діяльність музею.
2. Назвіть джерела фінансування музеїв.
3. Дати визначення термінам:
 - музейний менеджмент
 - музейний товар
4. Що таке музей? а) установа, що займається збиранням, вивченням, зберіганням і експонуванням предметів; б) установа, що займається продажем музейних предметів; в) науково-дослідницький заклад; г) установа, що займається друкуванням музейних предметів.

Картка 9

1. З якою метою здійснюється маркетингова діяльність музеїв?
2. Як відбувалося виникнення перших музеїв України?
3. Дати визначення термінам:
 - веб-сайт музею
 - музейний фонд

4. Експерсії по музею належать до: а) основних музейних послуг; б) додаткових музейних послуг; в) заборонених видів діяльності; г) поки що невизначених видів діяльності.

Картка 10

1. Як здійснюється діяльність музеїв повстановленню зв'язків із громадськістю?
2. Що Вам відомо про музейні колекції в козацьку добу української історії ?
3. Дати визначення термінам:
 - фондово-закупівельна комісія;
 - музейні послуги ;
4. Публічним є музей: а) загальнодоступний; б) який відкритий у суботу та неділю;
в) спеціалізований для учнів та студентів; г) доступ до якого мають громадяни України у віці від 16 до 90 років.

Картка 11

1. Охарактеризуйте державне управління музеями.
2. Подайте схему структури музеєзнавства?
3. Дати визначення термінам:
 - шкільний музей ;
 - народний музей ;
4. В якому році, місці заснований приватний музей Медичі?: а) 1520 р. Сан-Марко (Італія); б) 1510 р., Флоренція (Італія); в) 1610 р, Париж (Франція)

Картка 12

1. Назвіть етапи процесу обліку музейних фондів? та фондова документація.
2. Що належить до основної фондової документації музеїв ?
3. Дати визначення термінам:
 - структура фондів музею;
 - експерсія ;
4. Опишіть наукову методику проведення музейних експерсій.

Картка 13

1. Розкрийте суспільні функції музеїв?
2. Охарактеризуйте методи музеєзнавства?
3. Дати визначення термінам:
 - музеїфікація;
 - музейна територія;
4. Реставрація музейних предметів належить до: а) основних музейних послуг; б) додаткових музейних послуг; в) науково-фондової роботи музейника;

Картка 14

1. Зберігання музейних фондів.
2. Розкрийте генетичну схему наукової класифікації музеїв.
3. Дати визначення термінам:
 - тематико-експозиційний план;
 - експозиційний комплекс ;
4. Виставка – одна з форм роботи у музеї: а) ефективна форма музейної комунікації; б) тимчасова демонстрація музейних предметів; в) одна з форм роботи працівників фондів та експозиційних підрозділів; г) основна форма музейної комунікації.

Картка 15

1. Охарактеризуйте музеї історичного профілю.
2. Як відбувається систематизація музейних предметів?
3. Дати визначення термінам:
 - об'єкт культурної спадщини;
 - пам'ятка;
4. В якому році, місяці заснований перший громадський музей у Києві?
а) 1879 р., липень; б) 1897 р.; серпень; в) 1888 р.; вересень; г) 1898 р., серпень.

Картка 16

1. Музеї природничого профілю.
2. Розкрийте систему комплектування музейних фондів.
3. Дати визначення термінам:
 - музеєзнавство;
 - музеологія;
4. Назвіть видатних музейників України у 1920-х рр.?
а) Микола Біляшівський; б) Данило Щербаківський; в) Вадим Щербаківський; г) Богдан і Варвара Ханенки; д) Андрій Вінницький.

Картка 17

1. Методи побудови музейних експозицій.
2. Розкрийте теорію тезаврування?
3. Дати визначення термінам:
 - облік музейних фондів;
 - інвентуризація (кодифікація);
4. Коли в Україні і де запроваджені громадянські музеї?:
а) 1879 р., липень; б) 1897р.; серпень; в) 1888 р.; вересень; г) 1898 р., серпень.

Картка 18

1. Розкрийте зміст інвентарних книг?
2. Назвіть методи музеєзнавства.
3. Дати визначення термінам:
 - облікові позначення ;
 - каталогізація;

4. Де і коли засновано перший природничий музей?:

а) Німеччина, 1700 р.; б) Данія, 1621 р.; в) Англія, 1683 р.; г) Німеччина, 1622 р.

Картка 19

1. Охарактеризуйте структуру музейної експозиції.

2. Зазначте завдання наукової організації музейних фондів?

3. Дати визначення термінам:

- музейна колекція;

- музейний предмет;

4. Коли засновано Морський музей у Сакт-Петербурзі?:

а) 1823 р.; б) 1805 р.; в) 1888 р.; г) 1898 р.;

Картка 20

1. Планування й організація науково-дослідницької роботи у музеях.

2. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?

3. Дати визначення термінам:

- реставрація;

- музеєфікація;

4. Де і коли засновано Артилерійський музей?:

а) Німеччина, 1700 р.; б) Росія, 1811 р.; в) Англія, 1753 р.; г) Франція, 1822 р.

Картка 21

1. Університетські музеї Західної Європи.

2. Зазначте основні напрямки в роботі фондів музею?

3. Визначте терміни:

-тематико-експозиційний план;

-художнє проектування;

4. Коли було заснований Національний історичний музей і де?:

а) 1823 р.; б) 1805 р.; в) 1811 р.; г) 1898 р.; д) ваш варіант відповіді;

Картка 22

1. Планування й організація науково-дослідницької роботи у музеях.

2. Назвіть етапи обліку музейних предметів та їхнє внесення до музейного фонду України?

3. Дати визначення термінам:

-етикетаж ;

- експлікація;

4. Коли було створено Археологічний музей на території України?:

а) 1880 р.; б) 1811 р.; в) 1753 р.; г) 1872 р.; д) ваш варіант відповіді;

Картка 23

1. Охарактеризуйте екскурсійну діяльність музею.
2. Розкрийте зміст музейного джерелознавства.
3. Дати визначення термінам:
 - предмет музейного значення;
 - музейний предмет
4. Коли засновано екомузей у Лапландії?
а) 1823 р.; б) 1805 р.; в) 1888 р.; г) ваш варіант відповіді;

Картка 24

1. Проблеми організації збереження музейних фондів у воєнних умовах.
2. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?
3. Дати визначення термінам:
 - археологічний музей ;
 - музей – скансен;
4. Де і коли засновано музей Трибуну?:
а) Італія, 1587 р.; б) Росія, 1811 р.; в) Англія, 1753 р.; г) Франція, 1622 р.

Картка 25

1. Назвіть масові форми в роботі державних музеїв.
2. Охарактеризуйте як здійснюється комплектування фондів музею.
3. Дати визначення термінам:
 - музейна експозиція;
 - експонат;
4. Як греки називали приміщення для збереження колекції речей?
а) кабінети; б) анатеми; в) храми; г) ваш варіант відповіді;

Картка 26

1. Розкрийте зміст музейного документу Книга тимчасових надходжень.
2. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?
3. Дати визначення терміни:
 - музейна справа;
 - темпера;
4. Виникнення музеїв пов'язано з історичною епохою?
а) Відродження; б) Ренесансу; в) Просвітництва; г) Античності;

Картка 27

1. Охарактеризуйте процедуру створення музеїв.
2. Принципи створення експозиції історичного профілю.
3. Дати визначення термінам:
 - комплектування фондів;
 - консервація;
4. Назвіть різновиди екскурсій?: а) тематична; б) оглядова; в) навчальна;

Картка 28

1. Розкрийте зміст документів обліку музейних предметів за назвою «Книга надходжень на постійне зберігання».
3. Дати визначення термінам: «музеєзнавство» ; «музеєфікація».
4. В якому році ухвалено Закон України «Про охорону культурної спадщини»?
а) 2000 р.; б) 1995 р; в) 2001 р.

Картка 29

1. Предмети музейного значення.
2. Типологічна класифікація музеїв.
3. Дати визначення термінам:
 - консервація;
 - атрибуція;
4. Коли і де виник Національний музей історії України?:
а) 1991 р., Київ; б) 1994 р., Київ; в) 1991р., Львів; г) 1992 р.; Харків;

Картка 30

1. Розкрийте зміст музейного документу Акт надходження предметів.
2. Розкрийте особливості проведення музейних екскурсій ?
3. Дати визначення термінам:
 - Уніфікований паспорт музею ;
 - Музейний фонд України;
4. В якому році ухвалено Закон України «Про музеї і музейну справу?:
а) 1995 р.; б) 2000 р. в) 2001 р.; г) 1999 р.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА 2

Картка № 1

1. Поняття: «музейна справа», «музейний фонд».
2. Структура музейних фондів.
3. Функції та завдання музеїв.

Картка 2

1. Поняття «музей», «музейна справа».
2. Музейна документація.
3. Музейний менеджмент як форма інновацій у музейній справі.

Картка 3

1. Поняття «Музейний фонд України».
2. Теоретичні основи музейної справи.
3. Міжнародні інформаційні проекти в музейній галузі.

Картка 4

1. Підходи до визначення музейної справи як культурологічної дисципліни.
2. Напрями музейної роботи.
3. Що таке Міжнародна Рада Музеїв (ICOM) та її комітет (CIDOS)?

Картка 5

1. Поняття «музейний бум», «музейна справа»
2. Новітні технології у музейній справі.
3. Співробітництво музеїв світу у сфері інформатизації.

Картка 6

1. Поняття «музейна справа», «музей».
2. Особливості розвитку музейної справи в Україні.
3. Рекламно-інформаційна діяльність музеїв.

Картка 7

1. Поняття: «музейна мережа/сітка», «музеєфікація».
2. Стан музейної справи в добу Відродження.
3. Інформатизація музейних колекцій.

Картка 8

1. Поняття «музей», «музейна справа».
2. Організація музейної справи в роки незалежності України.
3. Муніципальні музеї.

Картка 9

1. Поняття «музейна експозиція», «музеєфікація».
2. Тенденції застосування інновацій у музейній справі.
3. Облік музейних предметів.

Картка 10

1. Поняття «музейний предмет», «експонат».
2. Розвиток музейної справи в епоху Просвітництва і Нового часу.
3. Віртуальний музей.

Картка 11

1. Поняття «музейна колекція», «музей».
2. Українська музейна справа в роки Другої світової війни.
3. Діяльність Міжнародної Ради Музеїв та її комітетів.

Картка 12

1. Поняття «музейне зібрання», «музеографія».
2. Тенденції застосування інновацій у музейній справі.
3. Приватні музеї України.

Картка 13

1. Поняття «музей», «музейна справа».
2. Організація музейної справи в роки Української революції 1917-1920 рр.
3. Каталогізація як вид наукової роботи музеїв.

Картка 14

1. Виникнення перших музеїв на території України.
2. Новітні технології у музейній фондovій роботі.
3. Музейний менеджмент як форма інновацій у музейній справі.

Картка 15

1. Поняття «екскурсія», «музейна експозиція».
2. Зародження музейної справи в добу античності.
3. Порядок використання фондovої документації в музейній роботі.

Картка 16

1. Поняття «колекціонування», «консервація», «кунсткамера».
2. Комунікаційні технології в діяльності музеїв.
3. Режим збереження музейних фондів.

Картка 17

1. Поняття «музей», «музейна справа».
2. Музейне меценатство в Україні.
3. Облікова музейна документація.

Картка 18

1. Поняття «музейна мережа», «музейна справа»
2. Організація музейної справи в Західній Україні у міжвоєнний період (1918-1939 рр.).
3. Національна музейна політика.

Картка 19

1. Поняття «музеефікація пам'яток», «пам'ятка».
2. Позамузейні форми роботи.
3. Нові тенденції розвитку музейної справи у XXI столітті.

Картка 20

1. Поняття «музейна справа», «уніфікований паспорт музею».
2. Основні форми культурно-освітньої діяльності музеїв.
3. Давньоруська доба в історії музейної справи в Україні.

Картка 21

1. Поняття «предмет музейного значення», «музейний предмет».
2. Музейна педагогіка.
3. Особливості розвитку музейної справи на західно-українських землях в Австро-Угорщині.

Картка 22

1. Поняття «пінакотекa», «теорія тезаврування».
2. Комплектування музейних фондів.
3. Розвиток музейної справи в XIX ст. в Україні.

Картка 23

1. Поняття «музеефікація пам'яток», «пам'ятка».
2. Позамузейні форми роботи.
3. Сучасні напрями розвитку музейної справи в Україні.

Картка 24

1. Поняття «музейний менеджмент», «музейний маркетинг».
2. Роль фандрейзингу в діяльності сучасних музеїв.
3. Нові тенденції розвитку музейної справи у ХХІ столітті.

Картка 25

1. Поняття «музейний фонд», «музейна справа».
2. Організаційно-правові засади діяльності музеїв України.
3. Музейне будівництво в Україні за радянської доби.

Картка 26

1. Поняття «музеєфікація», «музейна справа».
2. Наукова організація музейних фондів.
3. Методи побудови музейної експозиції.

Картка 27

1. Поняття «музейне зібрання», «музейна колекція».
2. Музейний предмет і процес його внесення до музейного зібрання.
3. Роль археологічних з'їздів у створенні музеїв.

Картка 28

1. Поняття «музейний предмет», «музейна колекція».
2. Види та напрями науково-дослідної роботи музеїв.
3. Міжнародні музейні організації.

Картка 29

1. Поняття «фандрайзинг», «музейний менеджмент».
2. Національна музейна політика.
3. Мережа національних музеїв в Україні.

Картка 30

1. Поняття «музейна справа», «музейний маркетинг».
2. Музейна педагогіка.
3. Музейна мережа (сітка) України.

**Ректорська контрольна робота
з навчальної дисципліни «Музеєзнавство»**

ВАРІАНТ 1

1. Розкрити поняття «музейний фонд».
2. Пояснити, що означає «музейний предмет» і які його властивості?
3. Дати визначення термінам:
 - музейна послуга –
 - музей –
4. Інформація про музей, його послуги і продукції – це:
а) музейний менеджмент б) музейний імідж; в) музейна реклама; г) невеликий буклет.

ВАРІАНТ 2

1. Охарактеризувати джерела фінансування музеїв.
2. Розкрити процес обліку музейного фонду.
3. Дати визначення термінам:
 - музейна колекція –
 - музейна експозиція –
4. Пам'ятка, яка має культурну цінність і належить до музейного зібрання це:
а) предмет музейного значення; б) музейний предмет; в) експонат; г) музейна реліквія.

ВАРІАНТ 3

1. Музейна класифікація.
2. Пояснити, що означають основні та додаткові музейні послуги.
3. Дати визначення термінам:
 - виставка –
 - музейний предмет –
4. Як називається сукупність музейних колекцій? а) музейна експозиція; б) музейний фонд; в) музейна справа; г) уніфікований паспорт музею.

ВАРІАНТ 4

1. Розкрийте призначення музейних виставок.
2. З якою метою була запроваджена класифікація музеїв?
3. Дати визначення термінам:
 - експозиція –
 - музейна виставка –
4. Як називається музейний предмет, який виставлений для огляду?
а) музейний стенд; б) музейний фонд; в) музейне зібрання; г) експонат.

ВАРІАНТ 5

1. Охарактеризувати процес каталогізації музейних фондів?
2. Як відбувається розвиток музеєзнавства в незалежній Україні?
3. Дати визначення термінам:

- музейна колекція –
 - віртуальний музей –
4. Сукупність музейних даних про експонат – це: а) опис облікової одиниці; б) місце знаходження; в) дарчий лист; г) реставрація.

ВАРІАНТ 6

1. Назвіть джерела фондового забезпечення музеїв.
2. Яке призначення має музейна документація?
3. Дати визначення термінам:
- відвідувач музею –
 - меморіальний музей –
4. Оптимальним варіантом естетичної організації музейного середовища має бути синтез думок: а) учителя, музейника і учня; б) архітектора, художника і фахівця-музейника; в) архітектора, вчителя і лікаря; г) художника, музейника і лікаря.

ВАРІАНТ 7

1. Розкрийте суть індивідуального музейного обслуговування.
2. Яку роль відіграють сайти музеїв?
3. Дати визначення термінам:
- музейний маркетинг –
 - уніфікований паспорт музею –
4. Що передує створенню музейних каталогів?
- а) ознайомлення зі змістом музеїв; б) присвоєння музейному предмету інвентарного номера; в) опис музейного предмету; г) занесення музейних предметів до електронного реєстру.

ВАРІАНТ 8

1. Охарактеризувати експозиційну діяльність музею.
2. Назвіть джерела фінансування музеїв.
3. Дати визначення термінам:
- музейний менеджмент –
 - музейний товар –
4. Що таке музей? а) установа, що займається збиранням, вивченням, зберіганням і експонуванням предметів; б) установа, що займається продажем музейних предметів; в) науково-дослідницький заклад; г) установа, яка займається друкуванням буклетів.

ВАРІАНТ 9

1. З якою метою здійснюється маркетингова діяльність музеїв?
2. Як відбувалося виникнення перших музеїв України?
3. Дати визначення термінам:
- веб-сайт музею –
 - музейний фонд –

4. Експерсії по музею належать до: а) основних музейних послуг; б) додаткових музейних послуг; в) заборонених видів діяльності; г) поки що невизначених видів діяльності.

ВАРІАНТ 10

1. Як здійснюється діяльність музеїв щодо встановлення зв'язків із громадськістю?
2. Що Вам відомо про музейні колекції в козацьку добу української історії ?
3. Дати визначення термінам
 - фондово-закупівельна комісія –
 - музейні послуги –
4. Публічним є музей: а) загальнодоступний; б) який відкритий у суботу та неділю; в) спеціалізований для учнів та студентів; г) доступ до якого мають громадяни України у віці від 16 до 90 років

ВАРІАНТ 11

1. Державне управління музеями.
2. Подайте схему структури музеєзнавства?
3. Дати визначення термінам:
 - шкільний музей –
 - Народний музей –
4. В якому році, місці заснований приватний музей Медичі?: а) 1520 р. Сан-Марко (Італія); б) 1510 р., Флоренція (Італія); в) 1610 р, Париж (Франція)

ВАРІАНТ 12

1. Облік музейних фондів та фондова документація.
2. Коли було засновано в Національний історичний музей України?
3. Дати визначення термінам
 - структура фондів музею –
 - екскурсія –
4. Опишіть наукову методику проведення екскурсій.

ВАРІАНТ 13

1. Розкрийте суспільні функції музеїв?
2. Охарактеризуйте методи музеєзнавства?
3. Дати визначення термінам:
 - музейна справа –
 - музейна територія –
4. Реставрація музейних предметів належить до:
 - а) основних музейних послуг; б) додаткових музейних послуг; в) науково-фондової роботи музейника; г) невизначених видів музейної діяльності.

ВАРІАНТ 14

1. Види науково-дослідної роботи музеїв.
2. Класифікація музеїв.
3. Дати визначення термінам:
 - науково-допоміжні матеріали –
 - експозиційний комплекс –
4. Виставка – одна з форм роботи у музеї:
 - а) ефективна форма музейної комунікації; б) тимчасова демонстрація музейних предметів; в) форма роботи працівників фондів; г) основна форма музейної комунікації

ВАРІАНТ 15

1. Мережа краєзнавчих музеїв в Україні.
2. Як відбувається систематизація музейних предметів?
3. Дати визначення термінам:
 - – об'єкт культурної спадщини
 - – пам'ятка
4. В якому році, місяці заснований перший громадський музей у Києві?:
 - а) 1879 р., липень; б) 1897р.; серпень; в) 1888 р.; вересень; г) 1898 р., серпень

ВАРІАНТ 16

1. Музеї історичного профілю.
2. Розкрийте систему музейних фондів.
3. Дати визначення термінам
 - музеєфікація –
 - музейна сітка –
4. Назвіть музейників України у 1920-х рр.?: а) Микола Біляшівський; б) Данило Щербаківський; в) Вадим Щербаківський; г) Богдан і Варвара Ханенки; д) Андрій Вінницький.

ВАРІАНТ 17

1. Методи побудови музейних експозицій.
2. Розкрийте теорію документування?
3. Дати визначення термінам:
 - – облік музейних фондів
 - – музейний предмет
4. Коли в Україні і де запроваджені громадські музеї?:
 - а) 1879 р., липень; б) 1897 р.; серпень; в) 1888 р.; вересень; г) 1898 р., серпень

ВАРІАНТ 18

1. Розкрийте зміст інвентарних книг?
2. Методи музеєзнавства.
3. Дати визначення термінам
 - облікові позначення –
 - музеєфікація –

4. Де і коли засновано перший природничий музей?:

- а) Німеччина, 1700 р.; б) Данія, 1621 р.; в) Англія, 1683 р.; г) Німеччина, 1622 р.

ВАРІАНТ 19

1. Охарактеризуйте структуру музейної експозиції.

2. Зазначте завдання наукової організації фондів?

3. Дати визначення термінам:

- – музейна колекція
- – музейний предмет

4. Коли засновано Археологічний музей в Одесі?

- а) 1823 р.; б) 1805 р.; в) 1888 р.; г) 1898 р.; д) ваш варіант відповіді;

ВАРІАНТ 20

1. Планування й організація науково-дослідницької роботи у музеях.

2. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?

3. Дати визначення термінам

- реставрація –
- музеєфікація –

4. Де і коли засновано Артилерійський музей?:

- а) Німеччина, 1700 р.; б) Росія, 1811 р.; в) Англія, 1753 р.; г) Франція, 1822 р.

ВАРІАНТ 21

1. Університетські музеї на території України в ХІХ столітті.

2. Зазначте основні напрямки музейної роботи з фондами?

3. Дати визначення термінам:

- – тематико-експозиційний план
- – художнє проектування

4. Коли було засновано музеї скансени в Україні?

- а) 1823 р.; б) 1905 р.; в) 1811 р.; г) 1998 р.; д) ваш варіант відповіді;

ВАРІАНТ 22

1. Планування й організація науково-дослідницької роботи у музеях.

2. Назвіть етапи обліку музейних предметів?

3. Дати визначення термінам

- реставрація –
- музеєфікація –

4. Коли було створено Національний історичний музей?

- а) 1880 р.; б) 1811 р.; в) 1953 р.; г) 1972 р.; д) ваш варіант відповіді;

ВАРІАНТ 23

1. Охарактеризуйте екскурсійну діяльність музеїв.

2. Музеї у системі охорони пам'яток.

3. Дати визначення термінам:

- – музейна справа
 - – музейний предмет
4. Коли засновано екомузей у Лапландії?:
а) 1823 р.; б) 1805 р.; в) 1888 р.; г) ваш варіант.

ВАРІАНТ 24

1. Проблеми організації збереження музейних фондів.
2. Розкрийте зміст інвентуризації (кодифікації) і каталогізації музейних предметів?
3. Дати визначення термінам
 - музейний фонд –
 - музей - скансен –
4. Де і коли засновано музей Трибуну?:
а) Італія, 1587 р.; б) Росія, 1811 р.; в) Англія, 1753 р.; г) Франція, 1622 р.

ВАРІАНТ 25

1. Охарактеризуйте масові форми в роботі державних музеїв.
2. Джерела комплектування фондів.
3. Дати визначення термінам:
 - – відкритий лист
 - – експонат
4. Як греки називали приміщення для збереження колекції речей?:
а) кабінети; б) анатеми; в) храми; г) ваш варіант;

ВАРІАНТ 26

1. Розкрийте зміст документу Книга тимчасових надходжень.
2. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?
3. Дати визначення термінам
 - музейна справа –
 - темпера –
4. Виникнення музеїв пов'язано з епохою?:
а) Відродження; б) Ренесансу; в) Просвітництва.; г) Античності.

ВАРІАНТ 27

1. Охарактеризуйте процедуру створення музеїв.
2. Принципи створення експозиції історичного профілю.
3. Дати визначення термінам:
 - – комплектування фондів
 - – консервація
4. Назвіть різновиди екскурсій?:
а) тематична; б) оглядова; в) навчальна; г) ваш варіант;

ВАРІАНТ 28

1. Охарактеризуйте документ обліку предметів «Книга надходжень на постійне зберігання».
2. Експозиційні матеріали.
3. Дати визначення термінам
 - музеєзнавство –
 - музеологія –
4. В якому році ухвалено Закон України «Про охорону культурної спадщини»?
а) 2000 р.; б) 1995 р. в) 2001 р.; г) 2005

ВАРІАНТ 29

1. Предмети музейного значення.
2. Типологічна класифікація музеїв.
3. Дати визначення термінам:
 - – біологічний режим
 - – атрибуція
4. Коли і де виник Національний музей історії України?:
а) 1991 р., Київ; б) 1994 р., Київ; в) 1991р., Львів; г) 1992 р.; Харків;

ВАРІАНТ 30

1. Розкрийте зміст документу Акт надходження предметів до музею.
2. Музейні екскурсії.
3. Дати визначення термінам
 - Уніфікований паспорт музею –
 - Музейний фонд України –
4. В якому році ухвалено Закон України «Про музеї і музейну справу»?:
а) 1995 р.; б) 2000 р.; в) 2001 р.; г) 1999 р.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Дати визначення поняттю «музей», «музеєзнавство», «музеологія».
2. Як Ви розумієте поняття «музейний предмет»? *Назвіть його властивості.*
3. Що таке музейний товар? Чим музейний товар відрізняється від музейного предмета?
4. Опишіть метод музеєзнавства та його роль в структурі навчальної дисципліни.
5. Розкрийте зміст роботи музеїв у житті суспільства через соціальні функції.
6. Дайте визначення поняттям «музейна колекція», «музейна експозиція».
7. Визначте предмет та об'єкт музеєзнавства.
8. Назвіть прізвища провідних європейських і північноамериканських музеологів завдяки яким формується у ХХІ столітті постнеокласична, об'єктна методологія музеєзнавства?
9. Проблему предмета музеєзнавства почали розробляти у 1950-х рр. на основі наукових концепцій: інституціональної, предметної і комплексної. Авторами їх є вчені Західної Європи:..... *(Продовжіть речення)*
10. Назвіть основні форми музейної роботи?
11. Визначте завдання роботи музеїв?
12. Охарактеризуйте методи музеєзнавства.
13. Визначте особливості діяльності музеїв у суспільстві?
14. Охарактеризуйте структуру музеєзнавства.
15. Назвіть форми і види культурно-освітньої роботи музеїв?
16. Науково-дослідна робота є діяльності музеїв, яка здійснюється за планом, який затверджує..... На сучасному етапі вона виконується за допомогою на місці подій,, архівних досліджень, вивчення матеріалів у бібліотеках,, культурно-освітніх установах та закладах. Результати науково-дослідної роботи працівники музеїв оформляють у вигляді, розділів експозицій,, методичних розробок екскурсій, наукового опису цінних експонатів,, буклетів праць. *Вставте пропущені слова.*
17. Самостійними структурними підрозділами теоретичного музеєзнавства є *Продовжіть речення.*
18. Теорія музеєзнавства представлена чотирма елементами: загальна теорія музеєзнавства, теорія документування, теорія науково-фондової роботи, теорія музейної комунікації. *Розкрийте їх зміст.*
19. Охарактеризуйте зміст музейного джерелознавства.
20. Структурною частиною музеєзнавства є прикладне музеєзнавство, яке пов'язане з практичною діяльністю музеїв, виражаючи їх потреби у вирішенні технічних проблем та питань практичного значення й складається з розділів..... *Продовжіть речення.*
21. Наукова методика – це основа музеєзнавства. Нею охоплено форми діяльності музеїв. У цьому контексті розрізняють загальні та дослідження. Ними охоплено методичні принципи побудови, принципи екскурсійної роботи, принципи музейних предметів. Спеціальні методичні дослідження виходять за межі загальних методик, але орієнтовані на

конкретні музеї профільного типу. Існує зв'язок методики з історичною наукою, спеціальними історичними дисциплінами,, ботанікою. *Вставте пропущені слова.*

22. Розкрийте зміст методики екскурсійно-виставкової роботи.

23. В галузі комплектування фондів науково-методичні дослідження направлені на розробку системи методів музеєзнавчого дослідження дійсності *Продовжіть речення.*

24. Методика науково-фондової роботи вивчає комплекс проблем, пов'язаних з обліком фондів та науковою організацією фондів, з науково-фондовою документацією. *Опишіть їхній зміст.*

25. *Впізнайте визначення:*

А) Культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. (.....)

Б) Сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини називається (.....).

В) Об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (.....)

Г) Територія, відведена для музею, на якій забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно вплинути на стан зберігання музейного зібрання, а також інша діяльність, яка є несумісною з діяльністю музею як закладу культури (.....)

Д) Сукупність науково - обґрунтованих заходів, щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування (.....).

Е) Сукупність рухомих пам'яток природи, матеріальної, духовної культури, які мають художнє, історичне, естетичне, наукове значення, незалежно від їх виду, місця створення та форми власності, нерухомих пам'яток, що знаходяться в музеях України і обліковані у порядку, визначеному Законом України «Про музеї і музейну справу» (Ч.І, ст. 15). (.....)

Є) Колективний огляд музею чи поза музейних об'єктів, який проводить спеціаліст-екскурсовод згідно з визначеною темою чи маршрутом (.....)

Ж) Виставлений на показ – музейний предмет, який знаходиться в експозиції. (.....)

26. Назвіть види музеїв за формою власності.

27. Охарактеризуйте класифікацію музеїв за адміністративно-територіальною приналежністю і значущістю.

28. Охарактеризуйте генетичну класифікацію музеїв.

29. Охарактеризуйте музеї історичного профілю.

30. Охарактеризуйте музеї природничого профілю.

31. Охарактеризуйте музеї літературного профілю.

32. Охарактеризуйте музеї під відкритим небом (скансени) в Україні.

33. Охарактеризуйте музеї художнього профілю.

34. Розкрийте зміст документів обліку музейних предметів: «Книга надходжень на постійне зберігання», «Книга тимчасового зберігання предметів».

35. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?
36. Охарактеризуйте масові форми роботи державних музеїв.
37. Розкрийте зміст понять: «Музейний фонд України», «музейні фонди».
38. Назвіть наряди фондової роботи в музеї та подайте їхній опис.
39. Охарактеризуйте виставково-експозиційну діяльність музею.
40. Екскурсійна діяльність музеїв.
41. Опишіть інноваційні музейні технології.
42. Розкрийте зміст нових інформаційних технологій у музейній справі.
43. Розкрийте зміст документу Акт надходження предметів до музею.
44. Музейні екскурсії.
45. Назвіть різновиди екскурсій? а) тематична; б) оглядова; в) навчальна; г) ваш варіант;
46. Охарактеризуйте документ обліку «Книга надходжень на постійне зберігання».
47. Виникнення музеїв було в епоху ? а) Відродження; б) Ренесансу; в) Просвітництва; г) Античності.
48. Розкрийте зміст документу «Книга тимчасових надходжень»?
49. Розкрийте зміст Інвентарних книг музею?
50. Назвіть завдання консервації і реставрації музейних предметів?

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Поняття «музейна справа», «екскурсія», «музей».
2. Музейна мережа (сітка) України.
3. Музейне законодавство незалежної України.
4. Інформатизація музейної справи України.
5. Напрями оптимізації музейної справи в Україні.
6. Поняття «музей», «музейний предмет», «експонат».
7. Склад та структура музейних фондів.
8. Виставково-експозиційна діяльність музеїв.
9. Поняття «інновація», «інноваційні музейні технології».
10. Класифікація музеїв.
11. Музейний менеджмент як форма інновацій у музейній справі.
12. Поняття «музейний фонд», «фонди музею».
13. Поняття «інноваційні музейні технології», «інформаційні технології в музейній справі».
14. Поняття «музейна експозиція», «тематико-експозиційний план», «виставка».
15. Напрями музейної роботи. Фондова робота музею.
16. Міжнародна Рада Музеїв (ICOM) та її комітет (CIDOS).
17. Новітні технології у музейній справі.
18. Музейний маркетинг.
19. Поняття: «інформатизація», «музеєзнавство», «музей».
20. Інформатизація музейних колекцій.
21. Поняття «музей», «музейний предмет», «експозиція».
22. Електронні інформаційні комплекси.
23. Новітні технології у фондовій музейній роботі.
24. Музейний менеджмент як форма інновацій у музейній справі.
25. Організація та структура музейної експозиції.
26. Поняття «музейна мережа», «класифікація музеїв»
27. Віртуальні виставки і експозиції в українських музеях.
28. Види музеїв за формою власності.
29. Класифікація музеїв за адміністративно-територіальною приналежністю і суспільною значущістю.
30. Генетична класифікація музеїв.
31. Музеї історичного профілю.
32. Музеї природничого профілю.
33. Музеї літературного профілю.
34. Музеї під відкритим небом (скансени) в Україні.
35. Музеї художнього профілю.
36. Облік музейних предметів.
37. Музейна документація.
38. Консервація і реставрація музейних предметів.
39. Масові форми в роботі державних музеїв.
40. Поняття «Музейний фонд України». Структура Музейного фонду України.
41. Напрями фондової роботи в музеї.

42. Екскурсійна діяльність музеїв.
43. Нормативно-правова база музейної справи.
44. Передісторія музеїв: основні періоди.
45. Накопичення музейних колекцій в період середньовіччя, нової історії України (доби Гетьманщини – середина XVII – XVIII ст.).
46. Розвиток музеїв на українських землях у складі Російської імперії наприкінці XVIII – на початку XX ст. Університетські музеї.
47. Музейне будівництво в роки Української революції (1917-1920 рр.).
48. Музейне будівництво радянської доби (1922 -1990 рр.).
49. Музейництво незалежної України (1991-2025 рр.)
50. Структура музеєзнавства.
51. Поняття «музеєзнавство», «музеологія».
52. Основні та додаткові музейні послуги.
53. Поняття «музейна колекція», «музейна експозиція», «музеєфікація».
54. Методи музеєзнавства.
55. Предмет та об'єкт музеєзнавства.
56. Типологічна класифікація музеїв.
57. Облік музейних фондів та фондова документація.
58. Процес каталогізації музейних фондів.
59. Музеєзнавство в системі гуманітарних наук.
60. Музейний менеджмент.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Основна література :

1. Банах В. Експозиційна робота музеїв : навч. посіб. Львів : Логос, 2018. 175 с.
2. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсовознавство і музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 462 с.
3. Балабанов Г. Музеї як чинник розвитку туризму: європейський досвід та українські реалії. *Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України* : колективна монографія / за заг. ред. М. Ю. Барна. Львів, 2018. С. 338–360.
4. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студентів вищ. навч. заклад. Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС», 2015. 180 с.
5. Бондар М. М. Нариси музейної справи. Київ: Б. В. 1959. 192 с.
6. Вайдахер Ф. Загальна музеєологія : посібник / пер. з нім. В. Лозинський та ін. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
7. Гаврилук С. В. Фондова та науково-дослідна робота музеїв : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство». Луцьк, 2023. 93 с.
8. Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.
9. Гончарова О. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства. Київ : Ліра-К, 2019. 246 с.
10. Довжук І. В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2008. 164 с.
11. Закон України «Про музеї та музейну справу» (станом на 21 березня 2000 р.). Київ : Парламентське видавництво, 2000. 19 с.
12. Інформаційні системи та технології : підручник / за заг. ред. В. Б. Вишні ; Мін-во внутр. справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : ДДУВС, 2021. 279 с.
13. Інформаційні системи та технології / [Н. О. Бринза та ін.]; під ред. В. С. Пономаренка Харків : Вид-во «Бровін О. В.», 2019. 210 с.
14. Інформаційні технології та системи / [В. П. Бурдаєв та ін.]; під ред. В. С. Пономаренка ; Міністерство освіти і науки України, Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : Вид-во Бровін О. В., 2020. 172 с.
15. Ключко Ю. М. Музеєзнавство : словник-довідник / Укр. центр культур. досліджень. Київ : НАКККіМ, 2013. 77 с.
16. Корнієнко В. А., Полякова О. А. Науково-фондова робота в музеях України (2000 – 2020 рр.) : бібліографічний покажчик. Лисичанськ : Вид-во ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 19 с.
17. Кудрявцева А. М. Тенденції застосування інновацій у музейній справі України. *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України* : матеріали Всеукр. наук. практ. конф. (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.). Одеса : ОНЕУ, 2019. С. 835–838.

18. Назарук Л. В. Інноваційні технології у роботі музейних закладів: історія та сучасні напрямки. *Історіосфера* : матеріали наук. конф. викладачів, здобувачів вищої освіти та молодих учених Південно-українського нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського, Одеса, 2021. С. 14–18.
19. Маньковська Р. В. Музейництво в Україні. Київ : НАН України : Ін-т історії України, 2000. 140 с.
20. Мезенцева Г. Музеєзнавство. Київ : Вища школа, 1980. 119 с.
21. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття Київ : Златограф, 2004. 208 с.
22. Музейні колекції: історія, дослідження, атрибуція : збірник наук. праць / за ред. д-ра мистецтва М. Селівачова. Київ : ТОВ «ХІК», 2010. 324 с.
23. Основи музейної справи : навч.-метод. посіб. для студ. соціально-гуманітарного факультету зі спеціальності «вчитель історії» / уклад. О. О. Салата ; Київ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ : КМПУ, 2005. 104 с.
24. Основи музейної справи : метод. реком. для студ. і магістрів мистецьких спец. / уклад.: Н. О. Урсу, І. В. Березіна ; Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин : Абетка, 2009. 47 с.
25. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів та ін. ; В. Великочий, Н. Гасюк (ред.) ; Ін-т туризму і менеджменту Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника та ін. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
26. Паур І. В. Основи музейної справи : навч. метод. посіб. для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2021. 204 с.
27. Пекар В. О. Основи виставкової діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Євроіндекс, 2009. 348 с.
28. Пушкар Н. Науково-фондова робота в музеї : методичні рекомендації / Волинський краєзнавчий музей. Луцьк, 2010. 29 с.
29. Пушкар Н., Корецька О. Науковий опис предметів документального фонду: книги, документи, фото (відбитків і негативів) : методичні рекомендації. Луцьк, 2013. 38 с.
30. Руденко С. Б. Музей як технологія. Київ : Знання, 2021. 436 с.
31. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
32. Сапожник Д. І. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерційна академія. Львів : Вид-во Львів. Комерц. Академії, 2013. 239 с.
33. Сидорчук Т. Шершунович А. Інновації в музейній справі: перехід від традиційних до цифрових форматів для популяризації музеїв. *POLIT Challenges of science today* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 4 – 7 April. 2023. Київ, 2023. С. 82–83.
34. Словник-довідник термінології музейництва / Р. Микульчак, П. Слободян, Є. Діденко, Т. Рак ; Нац. ун-т «Львівська політехніка», техн. ком. стандартизації науч. техн. термінології м-ва екон. розвитку і торгівлі та МОН України. Львів :

Вид-во Львівської політехніки, 2012. 126 с.

35. Смоляницький Б. М. Застосування персональних ЕОМ у музейній справі : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Харків : Основа, 1993. 151 с.

36. Сурмач О. І. Музейна справа : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Львів : Вид-во ЛНУ імені І. Франка, 2014. 274 с.

37. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство : тексти лекцій для студ. геогр.-турист. спец. вищих навч. закладів / Ніжин. держ. ун-т імені М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 127 с.

38. Фондова робота музеїв : навч. метод. комплекс. Луцьк, 2014. 40 с.

39. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петречук Л. М., Іващенко Ю. С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2017. 230 с.

40. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т дистанц. навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2007. 288 с.

41. Шидловський І. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / за ред. Й. Царика. Львів : Вид-во ЛНУ імені І. Франка, 2012. 112 с.

42. Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2006. 271 с.

43. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник. 2-е вид., випр. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2020. 352 с.

Додаткова література

1. Антоненко А., Хуткий В. Музей як туристичний ресурс в умовах пандемії COVID-19: виклики та нові можливості. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2021. Т. 4, № 1. С. 54–73.

2. Балабанов Г. Музеї як чинник розвитку туризму: європейський досвід та українські реалії. *Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України* : колективна монографія / за заг. ред. М. Ю. Барна. Львів, 2018. С. 338–360.

3. Банах В. М. Музейні інновації та інтерактивність у теорії та практиці музейної справи. *Historical and Cultural Studies*. Львів, 2013. № 3. С. 75-84.

4. Белікова М. В., Гресь-Євреїнова С. В. Інновації в музейній практиці України та світу: досвід та проблеми запровадження. *Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі* : матеріали VII міжнар. наук. практ. конф. / за ред. І. В. Саух. Житомир : Вид-во Ж.Ф.КІБІТ, 2013. С. 149–151.

5. Белікова М. В. Запровадження інноваційних технологій в музеях України. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2015. Вип. 43. С. 302–306.

6. Белікова М. В., Гресь-Євреїнова С. В. Інновації в музейній практиці України та світу: досвід та проблеми запровадження. *Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі*:

матеріали VII міжнар. наук. практ. конф. / за ред. І. В. Саух. Житомир : Вид-во Ж.Ф. «КІБІТ», 2013. С. 149–151.

7.Більо Л. Комплектування та збереження фондів музеїв Волинської області (1991–2016 рр.). *Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Історичні науки*. 2017. Вип. 26. С. 98–102.

8.Гураль Р. І. Новітні технології у музейній справі. *Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи* : матеріали II наук.-практ. конф. (25-26 вересня, 2014, м. Київ). Київ, 2014. С. 26–28.

9.Гураль Р. І. Новітні інформаційні технології у роботі музеїв (на прикладі сайту Державного природознавчого музею НАН України). *Сучасний музей: наукова й експозиційна діяльність* : матеріали наук. конф. (15 травня 2008 р. м. Чернівці). Чернівці, 2008. С. 186–189.

10.Гураль Р. І. Особливості створення та функціонування музейних баз даних. *ІТОНТ 2008* : матеріали IV Всеукр. конф. молодих учених (5–7 травня 2007 р., м. Чернівці). Чернівці, 2008. С. 8–12.

11.Гураль Р. І. Основні напрямки розвитку інформаційної структури музеїв. *Роль музеїв у культурному просторі України й світу* : зб. матеріалів загальноукр. конф. з проблем музеєзнавства, присвячена 160-річчю заснування Історичного музею ім. Д. І. Яворницького. (14–15 жовтня 2009 р.). Дніпропетровськ : АРТ-ПРЕС, 2009. Вип. 11. С. 582–586.

12.Демчик К. І. Віртуальні екскурсії музеями світу. *Мистецтво та освіта*. 2017. № 4. С. 18–22.

13.Інструкція з організації обліку музейних предметів : наказ Мін-ва культури України 21.07.2016 р. № 580, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.08.2016 за № 1129/28259. 32 с.

14.Карпов В. В. Соціологія музейної справи. Теоретико-методологічні засади. *Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2015. Вип. 1. С. 32–35.

15.Карпов В. В. Соціологія музею у контексті парадигми музейної діяльності. *Гуманітарні студії НАКККШМ-2017* : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (Київ, 23.11.2017 р.). Київ : НАКККІМ, 2017. С. 18–21.

16.Кудрявцева А. М. Тенденції застосування інновацій у музейній справі України. *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України* : матеріали Всеукр. наук. практ. конф. (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.). Одеса : ОНЕУ, 2019. С. 835–838.

17.Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. Львів : Простір, 2016. 408 с.

18. Маньковська Р. Сучасні музейні комунікації та перспективи їх розвитку. *Краєзнавство*. 2013. № 3. С. 75–84.

19.Мойсейчук І. І., Бережняк Д. О. Інновації в експозиційній діяльності музеїв України. *Сіверщина в історії України* : зб. наук. праць. Київ ; Глухів, 2019. Вип. 12. С. 457–459.

20.Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб. / Нац. наук. дослід. реставр. центр України, Фонд сприяння розвитку Нац. худож. музею України ; уклад.: В.Б. Довгалюк [та ін.] Київ : Артанія Нова, 2006. 108 с.

21.Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда. Київ : Задруга, 1999. 129 с.

- 22.Музей і відвідувач : методичні розробки, сценарії, концепції / Дніпропетр. іст. музей ім. Д. І. Яворницького ; упоряд.: Н. І. Капустіна, Л. О. Гайда ; ред. колег.: Н. І. Капустіна, В. М. Бекетова, Ю. М. Малієнко ; фотогр. Ю.В. Вороніков та ін. Дніпропетровськ, 2005. 148 с.
- 23.Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток : наук. допом. показчик / уклад.: Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. 226 с.
- 24.Онiпко Т. В., Семергей Н. В. Сучасні інформаційні технології музейної справи. *Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації* : матеріали І Всеукр. наук. практ. Інтернет-конф. Полтава, 2016. С. 113–118.
- 25.Півень В. О. Виставкова робота у сучасному музеї: проблеми візуалізації та музейної комунікації. *STUDIA SLOBOZHANICA* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. «Слобожанський гуманітарій» – 2015, 27 листопада / Вісник виставково-музейного центру. Харків, 2015. Вип. 2. С. 117–123.
- 26.Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України : монографія / наук. ред. Л. Г. Руденко. Київ : Ін-т географії НАН України, 2012. 208 с.
- 27.Поливода Д. В., Онiпко Т. В. Інноваційні технології в діяльності музейних закладів: закордонний та вітчизняний досвід. *Інноваційні процеси і їх вплив на ефективність діяльності підприємства* : збірник тез доповідей учасників Сімнадцятої наук.-практ. конф. студентів закладів вищої освіти Укркоопспілки. Київ : НМЦ «Укоопосвіта», 2020. Ч. 3. С. 107–110.
- 28.Рись О. Д. Особливості дизайну сучасного музею. *Час мистецької освіти. Мистецька освіта: пошуки та відкриття* : зб. ст. VIII Всеукр. наук.-практ. конф., 22–23 жовтня 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Ч. 2. С. 47–51.
- 29.Северин В. Д. Дизайн сучасної музейної експозиції в контексті розвитку інноваційних технологій : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07. Харків, 2015. 23 с.
- 30.Сизон О. О. Інноваційні музейні заклади у світі та в Україні. *Географія та туризм*. 2010. Вип. 8. С. 182–188.
- 31.Трофимович В., Марчук В. Основні концепти науково-фондової роботи музею (Рецензія на: Концептуальні засади науково-фондової роботи меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 роки на 2013-2020 рр.». *Військово-історичний меридіан*. 2013. № 3. С. 149–151.
- 32.Філіпчук Н. О. Український і зарубіжний досвід діяльності музейних інституцій: культуротворчі і націєзберігаючі засади. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. Вип. 5. С. 224–234.
- 33.Червоний Є. В. Сучасні концептуальні тренди розвитку музеїв. *Наукові записки Державного природознавчого музею*. 2014. Вип. 30. С. 31–40.
- 34.Юхимчук М. Організація фондової роботи у Волинському краєзнавчому музеї (1991-2021 рр.). *Науковий вісник Ужгородського університету. Історія*. 2023. № 1 (48). С. 33–39.

Електронні ресурси:

- 1.Віртуальна екскурсія по музеях світу. URL: <http://libif.ua/publish2009/1249300238.html>.
- 2.Закон України від 29 червня 1995 р. «Про музеї та музейну справу». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/249/95-вр>.
- 3.Інструкція з організації обліку музейних предметів. Наказ Міністерства культури України від 12 серпня 2016 р. за № 1129/29259 Реєстрація в Мін-ві юстиції України від 12.08.2016 р. за № 1129/29259. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>
- 4.Кращі музеї світу – музейний простір України. URL: <http://prostir.museum/museums/ua/bestworld>.
- 5.Коткова В. Умови та виклики впровадження електронного обліку у НМНАПУ. URL: <https://www.pyrohiv.com/activities/umovi-ta-vikliki-vprovadzhennya-elektronnogo-obliku-u-nmnapu.html>
- 6.Музейний Портал. URL: <http://www.museum-portal.com/>.
- 7.Про внесення змін до Положення про Музейний фонд... URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2010-п>
- 8.Про затвердження Положення про Музейний фонд України. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>
- 9.Український центр розвитку музейної справи. URL: <http://www.prostir.museum/ua/event/3648/>
- 10.Нові інформаційні технології музейної справи... URL: http://www.pidruchniki.com/.../novi_informatsiyni_tehnolo.../
- 11.Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі ... URL: http://www.pidruchniki.com/.../problemi_perspektivi_rozvi.../
- 12.Метрополітен (Нью-Йорк, США). URL: / [http://www.metmuseum.org](http://www.metmuseum.org;);
- 13.Музеї Великобританії. URL: <http://www.museums.co.uk>;
- 14.Національний заповідник «Софія Київська» (Київ). URL: <http://nzsmk.org.ua/ukr/general/intro.html>.

Список літературних джерел за темою «Комплектування музейних фондів»

1. Бекетова В. М. Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи : зб. тез. доп. та повідомлень міжнар. наук. конф., присвяченої 150-річчю від дня заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. Дніпропетровськ, 1999. 176 с.
2. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180 с.
3. Більо Л. Комплектування та збереження фондів музеїв Волинської області (1991 – 2016 рр.). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2017. Вип. 26. С. 98–102.
4. Божко Л. К. Проблеми комплектування фондів музеїв на сучасному етапі. *Музей і майбутнє* : доповіді та повідомлення наук. конф. до Міжнародного дня музеїв, травень 1997 р. Дніпропетровськ, 1998. С. 106–112.
5. Венгриновська О. Комплектування, облік та збереження музейних зібрань. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24- річниці Незалежності України та 85-річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 285–288.
6. Дейнеко С. М. Комплектування фондів Харківського історичного музею. *Маловідомі сторінки (1944 – 1954). Сіверщина в історії України / Національний заповідник «Глухів», Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. Глухів ; Київ, 2019. Вип. 12. С. 401–404.*
7. Дуда І. Історія формування музейної збірки Тернопільського обласного художнього музею. *Збірник наукових праць НТШ* / відп. ред. М. Андрейчин. Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2013. Т. 8. С. 218–233.
8. Машлай В. Тематичне комплектування фондів та створення актуальних експозицій з сучасної історії України. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченій 24 - річниці Незалежності України та 85-річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 119–120.
9. Погонєць О. Комплектування музейної колекції та науковий опис. *Музеї України*. 2006. № 5. С. 30–31.
10. Положення про Музейний фонд України. *Офіційний вісник України*. 2000. № 30. С. 84.
11. Пушкар Н. Двадцять сходинок обов'язкового лікнепу : інструкції. Луцьк, 2013. 8 с.
12. Сабов М. М. Деякі аспекти наукового комплектування, вивчення та експонування меморіальних комплексів персонологічного характеру в музеях історичного профілю. *Видатні особистості: музейна персоналістика* : матеріали обласної музейної конф. до Міжнародного

- дня музеїв та 75-річчя Дніпропетровської області. Дніпропетровськ : АРТПРЕС, 2008. Вип. 10. С. 338–340.
13. Салата О. О. Основи музеєзнавства : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. 164 с.
 14. Чибирак С., Трофімук-Кирилова Т. Значення етнографічних експедицій у комплектуванні фондів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, Каф. документознавства, музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. Вип. 8. С. 76–81.
 15. Шапаренко Т. І. До питання комплектування фондів музею з історії та розвитку самоврядування Дніпропетровської області. *Роль музеїв у культурному просторі України й світу: стан, проблеми, перспективи розвитку музейної галузі* : зб. матеріалів загальноукраїнської наук. конф. з проблем музеєзнавства, присвяченої 160-річчю заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. Дніпропетровськ : АРТПРЕС, 2009. Вип. 11. С. 608.
 16. Янюк О. Поповнення колекції писанок Волинського краєзнавчого музею (1991 – 2018 рр.). *Волинський музей: історія і сучасність* : наук. збірник : матеріали VI Всеукр. наук. конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк, 14 червня 2019 року. Луцьк, 2019. Вип. 6. С. 170–177.

Список літературних джерел за темою «Облік музейних предметів»

1. Аксьонов В. С., Бабенко Л. І. Археологічні фонди Харківського історичного музею: історія формування колекції. *Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства. Вісімнадцяті Сумцовські читання* : збірник матеріалів наук. конф. (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Харків : Майдан, 2012. С. 176–184.
2. Амер А. Н. Державний облік музейних фондів та їх наукова документація. *Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства. Вісімнадцяті Сумцовські читання* : збірник матеріалів наук. конф. (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Харків : Майдан, 2012. С. 170–176.
3. Бова І. Колекція пляшок у фондovій збірці Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 – 28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 67–72.
4. Дмитренко А. Атрибуція чоловічих сорочок (за збірками Волинського краєзнавчого музею і Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки). *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне*

- музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 – 28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 19–25.
5. Дмитренко А., Андрусик Т. Атрибуція жіночих сорочок (за збірками етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки і Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, каф. документознавства і музейн. справи СНУ імені Лесі Українки. Луцьк, 2016. Вип. 8. С. 270–277.
 6. Дунайко І. Колекція українських народних жіночих прикрас в збірці Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 - 28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 76–81.
 7. Єрмолаєва І. Тенденції використання сучасних технологій у фондовій роботі музею. *Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал*. Спецвипуск: З досвіду роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» / ред. рада: В. М. Литвин, В. А. Смолій, В. Ф. Колесник ; Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Інститут історії України НАН України. Київ, 2013. С. 76–83. URL: https://vim.gov.ua/pages/journal_files/07.10.2013/pdf/76-83.pdf
 8. Жам О., Грудевич Т. Колекція годинників Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: формування та дослідження. *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 - 28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 81–86.
 9. Задніков С. А, Скирда В. В., Хоружа М. В. Деякі дискусійні питання щодо атрибуції предметів з колекції Харківського історичного музею. *Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства. Вісімнадцяті Сумцовські читання* : збірник матеріалів наук. конф. (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Харків : Майдан, 2012. С. 200–206.
 10. Зубер С. Народні рушники кінця XIX – першої половини XX століть в експозиції Музею українських обрядів Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 – 28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 86–92.
 11. Карабін Н., Матейчук О. Колекція кишенькових годинників зі збірки Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 158–161.

12. Карпюк Л. Атрибуція пам'яток сакрального мистецтва західноєвропейської традиції у збірці Музею волинської ікони. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 244–250.
13. Коваленко О. В. Науково-уніфікований паспорт культурних цінностей як основний обліковий документ. *Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів* : зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 27 – 28 лютого 2015 р.) / ГО «Львівська економічна фундація». Львів : ЛЕФ, 2015. Ч. 2. С. 84–86.
14. Колесник С. Е. Ведення фондово-облікової документації у музеях, що працюють на громадських засадах : методичні рекомендації / Кіровоградський обласний краєзнавчий музей. Кіровоград, 2009. 15 с.
15. Корецька О. Документи як джерела генеалогічної інформації (на прикладі документів з фондів Волинського краєзнавчого музею). *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 107–109.
16. Коткова В. Умови та виклики впровадження електронного обліку у НМНАПУ. URL: <https://www.pyrohiv.com/activities/umovi-ta-vikliki-vprovadzheniya-elektronnogo-obliku-u-nmnapu.html>
17. Кревська Л. Колекція ляльок у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 93–98.
18. Кревська Л. Колекція новорічних іграшок у Волинському краєзнавчому музеї. Минуле і сучасне Волині й Полісся. *Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. зб. : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27-28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 97–101.
19. Кревська Л., Пушкар Н. Колекція гутного скла у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 149–158.
20. Криштапук Л. Традиційні жіночі головні убори у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 161–165.
21. Матейчук О., Карабін Н. Колекція мундирних гудзиків (зі збірки Волинського краєзнавчого музею). *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, Каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім.

- Лесі Українки. Луцьк, 2018. Вип. 9. С. 66–80.
22. Моренчук О. Формування колекції декоративних рушників основного фонду Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 161–170.
 23. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ ст. : збірник наук. праць / за ред. д-ра мистецтв М. Селівачова. Київ : Златограф, 2004. 208 с.
 24. Музейні колекції: історія, дослідження, атрибуція : збірник наук. праць / за ред. д-ра мистецтва М. Селівачова. Київ : ТОВ «ХІК», 2010. 324 с.
 25. Муравська С. Облік експонатів у музеях вищих навчальних закладах на західно-українських теренах. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 333–339.
 26. Народний костюм як виразник національної ідентичності : збірник наук. праць / за ред. д-ра мист-ва М. Селівачова. Київ: ТОВ «ХІК», 2008. 310 с.
 27. Наукова атрибуція творів мистецтва, експертиза та оцінка культурних цінностей : матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 24 – 25 жовтня 2019 р. / ред. кол.: В. Г. Чернець (голова), В. В. Карпов (відп. ред.). Київ : НАККіМ : Асоціація мистецтвознавців, експертів, оцінювачів та реставраторів, 2019. 226 с.
 28. Охріменко Г., Локайчук С., Скляренко Н., Ян Фітцке. Опис нумізматичної збірки. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 14–19.
 29. Павлик Н. Плахти у фондовому зібранні НІЕЗ «Переяслав»: типологія та проблематика. *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 – 28 квітня 2017 року. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 106–110.
 30. Прохацька І. Документальний облік фондового зібрання НМНАПУ *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2019. Вип. 2 (2). С. 90–104.
 31. Пушкар Н. Науково-фондова робота в музеї : методичні рекомендації. Луцьк, 2010. 27 с.
 32. Пушкар Н., Матейчук О., Карабін Н. Зброя: її вивчення, науковий опис, облік та зберігання : методичні рекомендації. Луцьк, 2015. 32 с.
 33. Пушкар Н., Несторук І. Бони періоду Української революції 1917 – 1921 рр. Каталог з фондів Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, Каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2018. Вип. 9. С. 95–138.
 34. Пушкар Н., Несторук І. Пам'ятки образотворчого мистецтва у музейній

- колекції : методичні рекомендації. Луцьк, 2016. 22 с.
35. Пушкар Н. Ю., Корецька О. П. Науковий опис предметів документального фонду: книг, документів, фото (відбитків і негативів) : методичні рекомендації. Луцьк, 2013. 38 с.
 36. Пушкар Н. Ю. Науковий опис предметів нумізматики, фалеристики, боністики, сфрагістики, геральдики: монет, орденів, медалей, значків, жетонів, паперових грошей, печаток, гербів : методичні рекомендації. Луцьк, 2011. 32 с.
 37. Титов М. Визначення та опис стану збереженості творів станкового живопису : методичні рекомендації. Луганськ : Світлиця, 2007. 35 с.
 38. Тишкевич Р. Етнографічні збірки Сарненського історико-етнографічного музею. *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27-28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 125–129.
 39. Тупчієнко М. П. Музеєзнавство: система обліку та наукової обробки музейних фондів : методичні вказівки до вивчення дисципліни ОКР бакалаврів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Кропивницький : ЦНТУ, 2018. 19 с.
 40. Українець А. Народний одяг мешканців Рівненщини XVIII – середини XIX ст. *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині* : наук. збірник : матеріали П'ятої Волинської наук.-етнографічної конф., 27 – 28 квітня 2017 року. Луцьк, 2017. Вип. 61. С. 129–135.
 41. Хмелевська А. В., Стрижова В. Г., Капучак І. О. Організація обліку в музейних установах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6, т. 1. С. 191–196.
 42. Хомова Т. Колекція настільниць і скатертин (група Р2-тканин) у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 237–241.
 43. Шевцов І. П. Безплатне програмне забезпечення для обліку музейних фондів. *Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам'яті (до 85-річчя державної академії культури та 25-річчя відкриття першого в Україні музейного відділення ХДАК)* : матеріали Всеукр. наук.-теорет. конф., 14 – 15 трав. 2014 р. Харків : ХДАК, 2014. С. 42–44.
 44. Шевченко В. Методичні рекомендації щодо застосування програмного забезпечення обліку та збереження музейних предметів Чернівецького обласного краєзнавчого музею. Чернівці : Букрек, 2012. 16 с.

Список літературних джерел за темою «Інвентаризація та каталогізація музейних колекцій»

1. Бекетова В. М. Проблеми каталогізації музейної колекції реліквій запорозького козацтва. *Українське козацтво в етнокультурному просторі Наддніпрянщини* : матеріали наук.-практ. конф. : зб. наук. праць / редкол.: Н. Буланова (відп. ред.) та ін. Нікополь : ТОВ «Принтхаус «Римм», 2014. С. 241–247.
2. Ланшина Л. Каталог документальних матеріалів Стефана Мацко у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, Каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. Вип. 8. С. 36–41.
3. Матейчук О. Електронні системи каталогізації музейних фондів. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали V Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 р. Луцьк, 2014. С. 325–329.
4. Пушкар Н., Несторук І. Наукова каталогізація музейних колекцій – складова їх вивчення, зберігання та популяризації. *Волинський музей. Історія і сучасність* : матеріали VI Всеукр. наук. історико-краєзнавчої конф., присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк, 2019. С. 126–136.
5. Рябчикова Ф. Д. Чи потрібен Україні зведений каталог Музейного фонду України? *Праці Центру пам'яткознавства*. 2016. Вип. 29. С. 254–263.
6. Тимофєєва Т. Ю. Каталогізація музейних фондів. *Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодні, перспективи* : зб. тез доповідей та повідомлень міжнар. наук. конф., присвяченої 150 – річчю від дня заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. Дніпропетровськ, 1999. С. 156.
7. Храпова Т. Д. Основні принципи створення наукових каталогів URL: <https://artmuzeum.kr.ua/pro-muzej/konferencz%D1%96%D1%97/oblasnij->

Список літературних джерел за темою «Консервація та зберігання музейних фондів»

1. Бідзіля О. В. Захист музейних предметів від пошкодження комахами : методичні рекомендації. Київ : Національний науково-дослідний реставраційний центр України, 2016. 40 с.
2. Борисенко М. Показники ефективності збереження музейних колекцій, аналіз поточного стану в Україні та зарубіжного досвіду. URL: <http://prostir.museum.ua/post/43131?fbclid=IwAR3dUjXc1XXciMD9Oc5Nnp t0R x8OmGsXYVpMvMQFXJPT4hEILAnupXtIFCo>
3. Коваленко О. В. Проблеми збереження та охорони культурних цінностей в контексті забезпечення контролю за ними. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти* :

- матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (Харків, 24 квітня 2015 р.). Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. С. 74–77.
4. Ковальчук А. О. Збереження музейних предметів в умовах надзвичайних ситуацій : методичні рекомендації. Київ : НМІУ, 2017. 48 с.
 5. Корнієнко В. А., Полякова О. А. Науково-фондова робота в музеях України (2000 – 2020 рр.) : бібліографічний покажчик. Лисичанськ : Вид-во ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 19 с.
 6. Кушнір Л. І. Сучасні вимоги до охорони і зберігання музейних колекцій : методичні рекомендації / Кіровоградський обласний краєзнавчий музей. Кіровоград, 2017. 19 с.
 7. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури. Спецвипуск: Проблеми біопошкоджень пам'яток історії та культури. Київ : ІПК ПК, 1998. 172 с.
 8. Проблеми збереження, консервації та реставрації музейних пам'яток : матеріали і тези доповідей II міжнар. наук.-практ. конф., 26 – 28 трав. 1999 р. Київ, 1999. 216 с.
 9. Проблеми збереження, консервації, реставрації та експертизи музейних пам'яток : тези доповідей III міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 трав. 2001р. Київ, 2001. 208 с.
 10. Проект рекомендацій, що стосуються захисту та сприяння музеям і музейним колекціям, їхньому різноманіттю та ролі у суспільстві (прийнятій на Міжурядовій зустрічі експертів з питань музейних колекцій), що відбулася у штаб-квартирі ЮНЕСКО 28 травня 2015. 7 с.
 11. Пушкар Н., Корецька О., Несторук І. Порядок і режим зберігання музейних колекцій у фондах та експозиції : методичні рекомендації. Луцьк, 2015. 12 с.
 12. Пушкар Н., Корецька О., Несторук І. Правила користування музейними предметами основного фонду, які видаються з фондів музею для вивчення, опрацювання та експонування. Луцьк, 2013. 6 с.
 13. Пушкар Н., Несторук І. Основні правила використання музейних предметів основного фонду : методичні рекомендації. Луцьк, 2018. 10 с.
 14. Пушкар Н., Обухович Л., Несторук І. Реставрація і консервація музейних предметів : методичні рекомендації. *Волинський музейний вісник* : наук. зб. / Управління культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей, Каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. Вип. 8. С. 385–393.
 15. Пушкар Н., Тищенко Т. Природничо-історичні матеріали у музейній колекції, їх склад та основні правила зберігання : методичні рекомендації. Луцьк, 2016. 14 с.
 16. Рекомендації щодо забезпечення збереження музейних предметів Музейного фонду України на період встановлення карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 / Міністерство культури та інформаційної політики України. Націон-й науково-дослідний реставраційний центр України. Київ, 2020. 5 с.

СЛОВНИК ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

Акт прийняття предметів – це документ про передачу пам'ятки на довічне зберігання у музей, в якому фіксується експертиза (мистецтвознавча) характеристика цієї пам'ятки та подаються відомості про особливості її надходження у музей.

Види музеїв за статусом музеїв (державні, відомчі, академічні, громадські, навчальні).

Види музеїв за формою власності – типи музеїв: університетські, шкільні, державні, муніципальні, відомчі, громадські, корпоративні (виробничі), церковні, приватні.

Виставка – сукупність музейних предметів, виставлених для огляду на короткий термін.

Виставково-ділова (форумна) діяльність – одна з форм маркетингово-інформаційної діяльності музею, що приурочена до його участі у різноманітних міжнародних музейних форумах і салонах.

Виставково-експозиційна діяльність – одна з форм експозиційної діяльності музею, що вводиться до обміну експозиціями та тематичними виставками між окремими музеями та країнами (це дає змогу музеєві подорожувати до масового споживача й актуалізувати у суспільстві увагу до визначних колекцій світової культурної спадщини).

Генетична класифікація музеїв враховує профіль музею. *Профіль музеїв* визначається основним змістом його фондів і зв'язком з тією чи іншою галуззю науки, мистецтва або виробництва, визначає склад колекцій, тематику експозицій, зміст наукових досліджень і впливає на напрями музейної діяльності. Музеї поділяються на *профільні групи*, всередині яких можна виокремлювати вужчу спеціалізацію – музей одного об'єкта. *Природничі*: геологічні, мінералогічні, ґрунтознавчі, палеонтологічні, біологічні, ботанічні, зоологічні, антропологічні. *Історичні*: загально-історичні, воєнно-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні. *Художньо-мистецькі*: художні, образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного мистецтва, народного мистецтва, художньо-промислові, сучасного мистецтва. *Науково-технічні*: політехнічні, промислові, галузеві, сільсько-господарські, транспорту, зв'язку, будівництва, військової техніки, авіації і космонавтики. *Літературні*: літературознавчі, театральні, музичні, музеї кіно. *Краєзнавчі, архітектурні, педагогічні, віртуальні, комплексні музеї, музеї-заповідники, екомuzeї*.

Додаткові музейні послуги – це послуги, які надаються музейними працівниками для задоволення попиту відвідувачів та потребують додаткових зусиль музею: доступ до фондів музейних зібрань, наукове консультування, постачання довідкової інформації засобом масмедіа, проведення мистецтвознавчих і вартісних експертиз, реставраційні роботи, організація аукціонів, творчих вечорів і презентацій, недільних шкіл етикету й культурології для дітей та підлітків, здача окремих приміщень в оренду іншим суб'єктам ринку.

Музей – це установа, що займається різноманітними видами діяльності у різних сферах: від пам'ятко-консерваційної і колекційної до суто комерційної. До основних напрямів роботи будь-якого музею як спеціалізованої установи індустрії культурного дозвілля й туризму належать: комплектування музейних фондів, облік, інвентаризація та каталогізація музейних колекцій, консервація і зберігання музейних фондів.

Музеї – це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини.

Музеєзнавство – суспільна дисципліна, яка вивчає процеси збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань та емоцій за допомогою музейних предметів, а також вивчає музейну справу та музеї як суспільний інститут, його соціальні функції і форми реалізації їх у різних соціально-економічних умовах.

Музеєологія – наукова дисципліна, що вивчає історію та розвиток музеїв, закономірності, їхні суспільні функції, питання теорії і методики музейної справи, тобто внутрішню організацію, систему наукового комплектування музейних фондів, документування й зберігання колекцій, а також методики побудови музейних експозицій, виставок, різних видів і форм науково-освітньої діяльності музеїв.

Предмет музеєзнавства – об'єктивні закономірності, які належать до процесів накопичення і збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань і традицій, уявлень та емоцій за допомогою музейних предметів, а також коло закономірностей, що формують процеси виникнення, функціонування музею та музейної справи; – принципи, технології та процеси нагромадження, збереження і презентації інформації музейними установами, а також процеси виникнення, розвитку і суспільного функціонування музею.

Об'єкт музеєзнавства - музей та музейна справа як суспільне явище, який знаходиться у полі досліджень суспільних дисциплін. Музей вивчає історична наука, він є у полі зору культурознавства, мистецтвознавства, соціології.

Музейна справа – галузь культурно-освітньої і наукової діяльності, яка здійснюється музеями щодо комплектування, збереження, вивчення і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури. Стаття 2 розділу I Закону України «Про музеї та музейну справу»: музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство і музейну практику. Зміст цього поняття широкий: охорона культурних цінностей України, музейна сітка (мережа), музейні кадри, музейна політика, законодавство, система підвищення кваліфікації музейних кадрів, профільні наукові, науково-методичні, навчальні центри, музеєзнавство.

Музейний предмет вживано на означення предметів музейного значення, яких включено у музейні колекції та які виявили здатність довго зберігатися. Предмет музейного значення, який вилучено із первісного середовища, який включено у фонд музею і який здатний довго зберігатися.

Музейний фонд – це повне зібрання матеріальних предметів, зосереджене в

експозиційних залах та сховищах музею.

Наукове комплектування фондів – це процес виявлення в зовнішньому середовищі предметів музейного значення та їхнього збору для поповнення музейних зібрань; наукова діяльність, заснована на принципах музеєзнавства і профільних дисциплін. *До основних форм комплектування музейного фонду відносять польові дослідження (експедиції, репортажний збір (збирання документів, свідчень, предметів у момент події чи невдовзі після неї) і поточне комплектування (закупівля, обмін, прийом подарунків та цінностей, переданих силовими структурами після їх вилучення, та ін.). Важливим у фондовій роботі музеїв є: облік та зберігання музейного фонду.* Ця діяльність не може бути довільною, безсистемною. Вона чітко регламентується положеннями Закону України «Про музеї та музейну справу», а також низкою типових положень та Інструкцій Міністерства культури та туризму України.

Облік музейних фондів – це встановлення точних відомостей і предметного опису усіх пам'яток, що перебувають у музеї. Облікування музейних пам'яток необхідне для того, щоб систематизувати ці пам'ятки та згрупувати їх за чіткими критеріями. *Облік музейних цінностей відбувається у три етапи: первинна реєстрація (прийняття на баланс), інвентаризація та каталогізація.*

Основою музейної діяльності є комплектування та зберігання музейних колекцій, адже музей – це сховище унікальних предметів, які мають високу цінність. Усі предмети, зібрані у музеї, становлять музейний фонд. Зазвичай фонди сучасних музеїв нараховують десятки тисяч предметів, лише мала частина яких формує постійні експозиції й виставляється напоказ відвідувачам. У музеєзнавстві наукове комплектування фондів прийнято розглядати не як складову фондової роботи, а як самостійний напрямок музейної діяльності. За своєю суттю воно невіддільне від фондової роботи в музеї.

Інвентаризація (кодифікація) – це етап обліку отриманих пам'яток та розподілу їх у системі фондосховищ музейної установи. Для того, щоб оперативно відшукати якусь окрему пам'ятку серед тисяч їй подібних, щоб не виникало плутанини, кожному експонатові музею присвоюється власний інвентарний номер (код). Методики інвентаризації різносутнісних пам'яток мають відмінності. Зокрема, у музей надходить як одиничний предмет, так і ціла колекція предметів одного типу. Предметна інвентаризація полягає у присвоєнні певному предметові порядкового номера із занесенням у відповідну Інвентарну книгу. Якщо ж працівник фондосховища опрацьовує цілу колекцію предметів (наприклад, скарб золотих і срібних монет епохи Римської імперії), то в Інвентарну книгу занотовується опис колекції та присвоюється їй окремий інвентаризаційний шифр.

Каталогізація – це підсумовуючий та найважливіший етап обліку й оцінки матеріальних цінностей музейної установи. До того ж клопітка наукова діяльність, яка вимагає від музейних працівників спеціалізованих фахових знань, високої кваліфікації й експертного досвіду. Найважливіша мета каталогізації полягає у пошуку й зборі вичерпної інформації про ту чи іншу пам'ятку, вивчення її в контексті подібних пам'яток, створення колекцій з метою подальшого експонування й широкої популяризації.

Завдання роботи музеїв: глибоке вивчення історії краю, міста чи села; дослідження музейних колекцій та їх наукова обробка; опрацювання окремих тем, пов'язаних з експозицією музею; розробка експозицій (складання тематичних структур та тематико-експозиційних планів); розробка питань методики і техніки музейної справи.

Збереження музейних фондів – це забезпечення фізичної схоронності музейних предметів шляхом оптимально обраних режиму і системи збереження. Основні положення з організації збереження музейних пам'яток зафіксовані в державних нормативних документах, які обов'язкові для всіх музеїв. Однак у кожному музеї існує своя специфіка, що залежить від складу, структури й обсягу фондів, характеристик музейного будинку.

Зміст методики екскурсійно-виставкової роботи – одна з розгалужених розділів методично-наукових досліджень різних профілів музеїв. Методикою екскурсійно-виставкової роботи охоплено напрямки побудови експозиції, визначення профілю експозиції, визначення наукової та естетичної концепції, відбір та організація експозиційних матеріалів, створення художнього ескізу, використання технічних засобів.

Екскурсія – від латинського «вилазка» – колективний огляд музею чи позамузейних об'єктів, який проводить спеціаліст-екскурсовод згідно з визначеною темою чи маршрутом.

Експлікації (від латин. «пояснюю») – це провідні тексти, що містять основні характеристики та пояснення палітри пам'яток, представлених у тому чи іншому залі музею. Їхня мета – ввести відвідувача у відповідну епоху, розяснити її особливості, пояснити, що об'єднує зібрані в одному залі експонати.

Етикетаж – це короткі підписи під кожним експонатом та над кожним стендом.

Експонат – від латинського походження – виставлений на показ) – музейний предмет, який знаходиться в експозиції: музейний предмет, виставлений для огляду.

Експозиція – основна форма музейної комунікації, освітня і виховна мета якої здійснюється шляхом демонстрування музейних предметів і взаємозв'язаних з ними науково-допоміжних матеріалів, організованих і розташованих відповідно до розробленої наукової концепції і сучасних принципів архітектурно-художніх рішень.

Експозиція – сукупність музейних предметів, виставлених для публічного огляду на тривалий термін. Слово «*exposition*» у перекладі означає «виставка». На перших етапах розвитку музейної справи терміни «експозиція» і «виставка» вживалися як рівнозначні, а сьогодні термін *експозиція* став означати відносно постійний, а *виставка* – тимчасовий публічний показ музейної спадщини. Сучасне музеєзнавство під **музейною експозицією** розуміє цілісну предметно-просторову систему, у якій музейні предмети й інші експозиційні матеріали об'єднані концептуальними (науковим і художнім) задумом.

Експозиційна діяльність – діяльність музею з ознайомлення відвідувачів з найцікавішими експонатами музею, розміщеними у певному логічному порядку, побудованому за хронологічним, географічним, етнокультурним чи

предметно-тематичним критеріями; це основна складова музейної комунікації і підвалина для реалізації культурно-освітньої діяльності музею.

Експозиційна робота – один з напрямів музейної діяльності, основний зміст якого полягає в проектуванні експозиції, монтажі і демонтажі експозицій, проведенні реекспозиції, спостереженні за станом експозиції, веденні поточної експозиційної документації.

«Квебецька декларація» констатувала виникнення нового типу музейної установи-екомузеї, що характеризуються вираженою соціальною місією, зафіксувала важливі положення нового напрямку у світовій музичній справі за підсумками Міжнародного семінару «Екомузеї і нова музеологія» (1984 р., Квебек, Канада).

Консервація – сукупність науково-обґрунтованих заходів захисту об'єктів культурної спадщини від подальших руйнувань, що забезпечують збереження їхньої автентичності з мінімальним втручанням в їхній існуючий вигляд.

Класифікація музеїв – це поділ музеїв на групи за однією визначальною чи декількома ознаками. Необхідність класифікації зумовлена різноманітністю форм музейних установ. Узагальнення критеріїв класифікації музеїв України відбулося у 1920-ті рр., коли формувалася державна музейна мережа. Ця класифікація враховувала профілі, статус і відомчу підпорядкованість музейних установ. *До кінця радянського періоду музейної діяльності практикувався розподіл музеїв за типами, видами і профілями.*

Класифікація музеїв за архітектурно-функціональним ансамблем – замки-музеї; - палаци-музеї; - музеї-садиби; - будинки-музеї; - музеї-квартири; - музеї-монастирі; - музеї-храми; - музеї-цвинтарі; - музеї підприємства (заводи, фабрики, вокзали, поштові станції; - музеї-майстерні; - музеї-кав'ярні; - музеї-кораблі.

Класифікація музеїв за адміністративно-територіальною приналежністю і значущістю для суспільства – за цим критерієм прийнято вирізняти музеї: національні, загально-державні, республіканські (АР Крим, обласні, районні, міські, селищні та сільські. *До 1990-х років застосовувався адміністративно-управлінський принцип розподілу музеїв на чотири категорії. Категорія визначалася за формальними ознаками чисельності фондів і відвідування та впливала на фінансування музею, на заробітну плату його співробітників.* Музеї можуть бути: *загально-державні* – засновниками яких є центральні органи виконавчої державної влади; *республіканські (АР Крим)* – засновниками яких є органи державної виконавчої влади АР Крим; *місцеві* – засновниками яких є відповідні місцеві органи державної виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, громадяни. Державному музею, який має музейне зібрання пам'яток загально-державного значення, набув міжнародного визнання, є провідним культурно-освітнім та науково-дослідним закладом у відповідних профільних групах музейної мережі України, у встановленому законодавством України порядку може бути надано статус Національного музею України.

Класифікація музеїв за типами (поділ музеїв за їх основним суспільним призначенням). У музейній сітці виділяються типи музеїв: науково-

дослідницькі, освітні, дослідницько-академічні та навчальні. Музеї дослідницького, академічного характеру функціонують у системі науково-дослідницьких інститутів НАН України. Навчальні музеї. Їх створюють в різних навчальних закладах. Переважна їх більшість є недоступним для масового відвідувача.

Класифікація музеїв за категоріями відвідувачів є такою – науково-освітні масові або публічні, науково-дослідні або академічні, навчальні.

Колекція (латин. походж. – «збирання») – збірка музейних предметів, які виявляють науковий, художній, історичний інтерес.

Культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурного значення.

Методи музеєзнавства – у теорії та практиці музеєзнавства активно використовуються методи гуманітарних та природничих наук (методи спеціальних і допоміжних історичних дисциплін, педагогіки, психології, соціології, рентгенографія, спектрографія, методи природничих наук,). методи польового дослідження, безпосереднього спостереження, експериментальні методи, у тому числі історичний експеримент, метод моделювання.

Міжнародна рада музеїв (ICOM) – це неурядова організація музеїв та музейних фахівців, формально підпорядкована ЮНЕСКО, що спрямовує свою діяльність на збереження, поповнення та комунікацію із суспільством природної та культурної спадщини, наявної та майбутньої, матеріальної і нематеріальної (духовної).

Міжнародний комітет з музеології – автономний структурний підрозділ ІКОМ, що здійснює координацію теоретичних досліджень в музеології.

Міжнародний центр вивчення консервації та реставрації культурної спадщини (ICCRROM) – міжурядова організація зі збереження світової культурної спадщини, членами якої є уряди 118 країн світу.

Музейне джерелознавство є невід'ємною структурною частиною музеєзнавства, вивчає музейні предмети, межуючи з теорією і методикою вивчення цих предметів, хоч розглядає її під кутом зору джерелознавчої дисципліни; пізнає музейну справу і вивчає матеріали історіографії. Специфічність музейного джерелознавства проявляється у вивченні семантичної смислової інформації музейних предметів, у пізнанні властивостей предметів, які дозволяють їх використати в експозиційній комунікації для виклику емоцій від музейних предметів. Музейне джерелознавство направлене на речові й образотворчі джерела, що складають частину фондів музеїв країни. Для музейного джерелознавства характерним є його взаємозв'язок і взаємопроникнення у джерелознавство профільних дисциплін.

Методика науково-фондової роботи вивчає комплекс проблем, пов'язаних з обліком фондів та науковою організацією фондів, з науково-фондовою документацією.

Методика обліку наукової документації визначена комплексом проблем юридичного характеру та проблемами наукової охорони фондів. Реставрація музейних матеріалів та їх інвентаризація, у процесі яких виробляється система фондової документації. У ній відображено відбір предметів

музейного значення і перетворення їх у музейні предмети, охорони музейних предметів та їх вивчення. Методики науково-фондової роботи направлені на дослідження правильного розташування колекції у фондах, їх транспортування. Методика каталогізації і створення електронних систем інформації про фонди. Наукові методики пов'язані з вивченням проблеми складу і структури фондів, їх класифікацією, систематизацією і атрибуцією. Галузь методики, що вирішує проблеми консервації та реставрації музейних предметів. Її розробкою займаються спеціальні наукові заклади, які належать до структури музейної справи. Методика освітньо-виховної роботи музеїв, виразником якої є музейна педагогіка. Окремі розділи торкаються досліджень форм і методів роботи з музейною аудиторією, визначенням місця музеїв, їх можливостей у навчально-виховному процесі на всіх рівнях освіти. Це вимагає вдосконалення і застосування існуючих наукових методик як на учнівську молодь, на категорії музейних відвідувачів. Методичне забезпечення у музеях задовольняє інтереси держави, а рівень музейної техніки залишає враження відсталого галузі.

Музейна техніка – проблеми проектування музейних будівель, музейного обладнання, техніки демонстрації музейних предметів, техніки дослідження придатності музейних будівель, техніки дослідження фізичного стану музейних предметів, їх реставрації і консервації, питання нормативних вимог до архітектури музейних будівель, їх технічного оснащення і забезпечення музеїв транспортними засобами. Проблеми накопичення і застосування у музеях аудіовізуальних засобів, голографії, інтегральної фотографії, комп'ютерної техніки.

Музейна колекція – частина предметів основного фонду, що представляє собою групу музейних предметів, сформовану за однією чи кількома ознаками (за типом предметів, походженням, функціональним призначенням).

Музейна пам'ятка – предмет, що має встановлену цінність (наукову, історичну, художню) і музейне значення, вилучений із середовища первісного місцезнаходження чи використання, науково і технічно оброблений та включений до складу музейних зібрань.

Музейне зібрання – це науково організована сукупність музейних предметів і музейних колекцій, науково-допоміжних матеріалів, архівних бібліотечних фондів.

Музейна територія – територія, відведена для музею, на якій забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно вплинути на стан зберігання музейного зібрання, а також інша діяльність, яка є несумісною з діяльністю музею як закладу культури.

Музеєфікація – сукупність науково - обґрунтованих заходів, щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування; напрям музейної діяльності, що полягає в перетворенні історико-культурних чи природних об'єктів в об'єкти музейного показу з метою максимального збереження і виявлення їх історико-культурної, наукової, художньої цінності. Поняття введено у науковий обіг Ф. І. Шмітом.

Музейний маркетинг (від англ. «market» – ринок) – це система знань про теорію і практику створення, просування до потенційних споживачів та збуту

музейного продукту, налагодження комплексу комунікативного діалогу між музеями та суспільством і його окремими інституціями.

Музейний менеджмент – це система знань про теорію і практику управління музеєм і музейним персоналом.

Музейний продукт – це комплекс основних та додаткових музейних послуг і товарів, які пропонуються відвідувачам музею.

Музейний товар – матеріальні об'єкти продажу: наукові книги, мистецтвознавчі дослідження, каталоги, музейні фотоенциклопедії, популярні публіцистичні путівники експозиціями музею, туристична література, поліграфічні (календарі, фотопродукції) та інші сувеніри, зменшені копії експонатів музею, оцифровані зображення експонатів, авторське право на їх тимчасове комерційне використання.

Музейний фонд України – сукупність рухомих пам'яток природи, матеріальної та духовної культури, які мають художнє, історичне, естетичне та наукове значення, незалежно від їх виду, місця створення та форми власності та зберігаються на території України, нерухомих пам'яток, що знаходяться в музеях України і обліковані у порядку, визначеним Законом України «Про музеї і музейну справу» (Розділ I, ст. 15). До Музейного фонду України належать пам'ятки, що знаходяться за межами України і відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну.

Музейна сітка (мережа) – це кількісний вияв державних музеїв, приватних музеїв і громадських музеїв. Кількісний вияв наявності музеїв складає музейну сітку, яка формувалась протягом довгого часу, спершу стихійно, а тепер планово. Зараз можна спостерігати нерівномірне розподілення музеїв на території України. В Україні на 2008 р. нараховувалося 578 державних музеїв. *Мережа музеїв в Україні будується на основі усталеної в українському музеєзнавстві їх наукової класифікації та типології.*

Музейне зібрання – сукупність музейних предметів основного фонду, а також матеріалів науково-допоміжного, бібліотечного, архівного фондів, науково сформоване й оброблене.

Науково-дослідна робота є основою діяльності музеїв, яка здійснюється за планом, який затверджує вчена рада музею. На сучасному етапі вона виконується за допомогою розвідок на місці подій, експедицій, архівних досліджень, вивчення матеріалів у бібліотеках, науково-дослідних інститутах, культурно-освітніх установах та закладах. Результати науково-дослідної роботи працівники музеїв оформляють у вигляді виставок, розділів експозицій, каталогів, методичних розробок екскурсій, наукового опису цінних експонатів, статей, монографій, буклетів, наукових праць.

Наукова методика – основа прикладного музеєзнавства. Нею охоплено форми діяльності музеїв. У цьому контексті розрізняють загальні та спеціальні методичні дослідження. Ними охоплено методичні принципи побудови експозиції, принципи екскурсійної роботи, принципи збереження музейних предметів. Спеціальні методичні дослідження виходять за межі загальних методик, але орієнтовані на конкретні музеї профільного типу. Існує зв'язок методики з історичною наукою, спеціальними історичними дисциплінами,

мистецтвознавством, геологією, зоологією), ботанікою.

Науково-допоміжні матеріали – це музейні предмети, що використовуються для розкриття інформаційного потенціалу музейних пам'яток, їхнього вивчення й інтерпретації; це карти, схеми, креслення, діаграми, таблиці тощо. У складі музейних зборів утворюють фонд науково-допоміжних матеріалів, в експозиції виступають як експонати чи пояснення до них.

Національна музейна політика – це сукупність основних напрямів і засад діяльності держави і суспільства в галузі музейної справи.

Об'єкт культурної спадщини – це місце, споруда, комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Основні музейні послуги – експонування, наукова інтерпретація та пізнавально-культурна популяризація пам'яток.

Охорона культурної спадщини – це комплекс заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), захисту, збереження, належного утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, реабілітації та музеєфікації об'єктів культурної спадщини.

Пам'ятка – об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України; об'єкт природи, матеріальної і духовної культури, що має художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягає збереженню, відтворенню та охороні відповідно до чинного законодавства.

Пам'ятки історії та культури – рухомі і нерухомі матеріальні об'єкти, що мають наукову, історичну чи художню цінність. Поділяються на *чотири групи: пам'ятки історії, пам'ятки археології, пам'ятки містобудування, й архітектури. Пам'ятки мистецтва*. Охороняються державою відповідно до чинного законодавства.

Прикладне музеєзнавство пов'язане з практичною діяльністю музеїв, виражаючи їх по треби у вирішенні технічних проблем та питань практичного значення й складається з розділів: *наукової методики, техніки, організації та управління*.

Профіль музею – генетично-класифікаційна ознака музею; визначається основним змістом його фондів і зв'язком з тією чи іншою галуззю науки, мистецтва або виробництва; відношення музею до профільної дисципліни чи комплексу наук, галузі економіки та виду мистецтва. Профіль музею визначає склад колекцій, тематику експозицій, зміст наукових досліджень і впливає на всі напрями музейної діяльності.

Профільні групи музеїв України – основний зміст музею визначається його профілем. Згідно з *профільним принципом* музеї поділяють на: *музеї історичні, краєзнавчі або комплексні музеї, природно-історичні, скансени, художні музеї, технічні та літературні музеї, музейні комплекси (історико-культурні, історико - архітектурні, історико-археологічні, музеї - заповідники)*. Крім

профільної класифікації існує *типологічна класифікація музеїв*, яка поділяє музеї за їх основним суспільним призначенням. У музейній сітці віділяються такі *типи музеїв*: науково-дослідні, освітні, дослідницько-академічні та навчальні. *Історичні музеї* – музеї, які базуються на системі історичних наук; *Краєзнавчі музеї, або комплексні музеї*, які демонструють предмети історії та природи; до *історичного профілю* відносяться археологічні та етнографічні, воєнно-історичні музеї, історичні, меморіальні, музеї історії релігії; до *природничого профілю* належать біологічні, ботанічні, зоологічні, геологічні, палеонтологічні музеї; *Художні музеї*: музеї, які належать до історії мистецтва і мистецтвознавства. Це картинні галереї, музеї скульптури, художніх ремесел, грав'юрних кабінетів, музеї кіномистецтва; *технічні музеї* – це заклади, які зв'язані із технічними науками; *літературні музеї*.

Первинна реєстрація – це діяльність музейних працівників щодо прийому й ідентифікації нових пам'яток, які надходять у музей шляхом археологічних розкопок, подарунків меценатів, придбання на аукціоні, передачею органами внутрішніх справ і прикордонного митного контролю.

Постійне (тимчасове) зберігання – один з основних видів діяльності музею, що передбачає створення матеріальних і правових умов, за яких забезпечується додержання спеціального науково обгрунтованого режиму зберігання музейних предметів та колекцій, переданих музею у постійне або тимчасове користування.

Реставрація (від латин. «restauratio» – відновлення) – це сукупність науково обгрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття характерних ознак, виявлення його художньої, наукової чи історико-культурної цінності, відновлення втрачених або пошкоджених об'єктів культурної спадщини, збереження їхньої автентичності.

Соціальні функції музеїв – наукове документування явищ природи і процесів розвитку суспільства; захист української культурної спадщини: наукові дослідження; формування світогляду членів суспільства. Музеї здійснюють роботу у галузі комплектування, зберігання, вивчення і використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучаючи громадян до надбань світової і національної історико-культурної спадщини.

Особливості діяльності музеїв у суспільстві – *перша особливість музеїв* – вони збирають, вивчають та експонують першоджерела або оригінали, тобто пам'ятки, які безпосередньо пов'язані з розвитком природи, життям суспільства. За цією особливістю музеї близькі до науково-дослідних установ, які також вивчають першоджерела. *Друга особливість музеїв* – вони працюють над різнорідними першоджерелами – використовують геологічні, палеонтологічні, зоологічні, антропологічні та інші природничі колекції, пам'ятки матеріальної культури, пам'ятки духовної культури, а також рукописні й друковані документи, книги. Види і форми першоджерел надзвичайно різноманітні, кількість їх величезна. *Третьою особливістю музеїв* є те, що вони використовують свої фонди для популяризації першоджерел – показу їх в експозиційних залах, на спеціальних виставках, за допомогою екскурсій, лекцій або інших видів інформування.

Структура музеєзнавства – складовими музеєзнавства є *історичні, теоретичні і прикладні знання*. У його складі виділяють **загальне та спеціальне музеєзнавство**. **Загальне музеєзнавство** поділяється на ряд вузких дисциплін: *історичне музеєзнавство, теоретичне музеєзнавство: історія та історіографія музеєзнавства, теорія, музейне джерелознавство і прикладне музеєзнавство*. *Музейне джерелознавство* включає **загальну теорію музеєзнавства, теорію документування, теорія науково-фондової роботи, теорія комунікації**. *Прикладне музеєзнавство* включає **наукову методичку, техніку, організацію управління**. **Загальне музеєзнавство** вивчає **закономірності розвитку музейної справи і напрями музейної діяльності**. **Спеціальне музеєзнавство** забезпечує зв'язок між загальним музеєзнавством і профільними дисциплінами, вивчає закономірності в аспекті особливостей функціонування музею визначеного профілю. **Історичне музеєзнавство** вивчає *причини виникнення, генезис і розвиток музейної справи*. Всі структурні елементи музеєзнавства тісно взаємопов'язані. Структурними підрозділами теоретичного музеєзнавства є **теорія тезаврування (скарбування), теорія документування та теорія музейної комунікації**.

Сучасна музейна мережа України На початку ХХІ століття в Україні виділяють музеї профільних типів: історичні, краєзнавчі, художньо-мистецькі, меморіальні, літературні, природничо-наукові, галузеві. *Музеї кожного з цих профільних типів можуть мати вузку спеціалізацію, поділитися на види і підвиди*. Так, до музеїв художнього профілю належать музеї образотворчого мистецтва, народної творчості; до музеїв природничо-наукового профільного типу – геологічні, палеонтологічні, ботанічні, зоологічні; до історичного профільного типу – загально-історичні, військово-історичні, археологічні, етнографічні, історико-архітектурні та історико-культурні (музеї або заповідники). На основі ансамблю, комплексів пам'яток та окремих пам'яток природи, історії, культур та територій, що становлять особливу історичну, наукову і культурну цінність, можуть створюватись історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, музеї просто-неба, меморіальні музеї-садиби. У Законі України «Про музеї та музейну справу» від 29 червня 1995 р. № 249/95-ВР, в статті 5 подається класифікація музеїв за видами: *«За своїм профілем музеї поділяються на види: історичні, археологічні, краєзнавчі, природничі, літературні, мистецькі, етнографічні, технічні, галузеві*. Сучасна типологія класифікації українських музеїв склалася наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., вона приведена у відповідність до міжнародних типологій музеїв світу. *Тип музею визначається його суспільним призначенням, метою діяльності*). Сьогодні співіснують і використовуються на практиці *критерії типології музеїв: за профілем за родом діяльності, формою власності, масштабом діяльності, статусом (рангом, категорією)*.

Теорія музеєзнавства представлена **чотирма елементами**: *загальна теорія музеєзнавства, теорія документування, теорія науково-фондової роботи, теорія музейної комунікації*.

1) загальна теорія музеєзнавства – пізнання об'єкта, предмета, метода і структури дисципліни та її місця у системі науки, питання взаємодії

музеєзнавства з іншими науками; теорія розробляє науковий апарат та мову дисципліни, займається вирішенням проблеми стосовно суспільних функцій музеїв, їх місця у системі інших інститутів, класифікацією музеїв. **2) теорія документування**, яка вивчає музейний предмет і предмет музейного значення, які підлягають комплектуванню, збереженню і використанню у ролі джерел історичної пам'яті. У цих процесах проявляється документальний підхід до дійсності. Предмети музейного значення не тільки підлягають вивченню, але обов'язково відбираються із життєвого середовища. *Проблематика, що супроводить процес відбору предметів музейного значення, складає основу, суть теорії документування.* Процес відбору предметів музейного значення спирається на музеєзнавчі та науково-профільні дослідження. **3) теорія науково-фондової роботи** – друга ступінь вивчення музейних предметів, об'єднаних у колекції, що зберігаються у фондах музеїв. *Теорія розглядає фонд музейних предметів як документальну систему, як документальну систему як особливу модель реального світу.* Музейні колекції, які сформовані у музеї, виявляють об'ємний зміст і якість, ніж це виявляють окремо взяті предмети. У процесі науково-фондової роботи здійснюється класифікація, систематизація та інтеграція музейних предметів. Тобто, поглиблюється та розширяється документально-інформаційний характер музейних предметів. Вивчення музейних предметів, виявлення нової інформації, якою володіють предмети і музейні матеріали, супроводиться накопиченням відповідної науково-охоронної документації. Цей процес включає дослідження, пов'язані із завданнями охорони музейних колекцій, які є частиною національного Музейного фонду України. **4) теорія музейної комунікації.** Ця структура відображає музей, що не тільки концентрує, узагальнює і поширює інформацію, але самостійно її продукує на основі власних досліджень. *До теорії музейної комунікації належить вивчення особливостей комунікації, в основі якої знаходяться музейні предмети, розповсюдження інформації за допомогою літературної продукції, це комунікація за допомогою аудіовізуальних засобів та засобів масової інформації, дослідження музейних засобів форм комунікації на категорії населення у процесі масової діяльності музею.*

Тематико-експозиційний план – вичерпний опис музейної експозиції із зазначенням її мети, завдань, послідовним переліком тем, підтем, комплексів і груп пам'яток, каталожним переліком затверджених експонатів.

Уніфікований паспорт музею – це документ, який складають і реєструють в органах культури музеї України, незалежно від їх видів, статусу, форм власності і відомчого підпорядкування; складається з 22-х пунктів і містить вичерпну інформацію про установу та її зібрання.

Фандрайзинг (від англ. – «fund» – кошти; «raise» - добувати) – це комплекс заходів із залучення фінансів для реалізації некомерційних музейних проєктів.

Форми музейної роботи: збиральницька, науково-дослідницька, реставраційна, фондова, виховна.

Форми, види культурно-освітньої роботи музеїв – екскурсії, лекції, зустрічі з відвідувачами, тематичні вечори, конференції, робота пересувних музеїв, зустрічі з видатними людьми, тематичні виставки дні відкритих дверей.

Функції музеїв – зміст роботи музеїв у житті суспільства визначається суспільними функціями музеїв: 1) наукове документування явищ природи і процесів розвитку суспільства; 2) захист культурної спадщини; 3) наукові дослідження; 4) формування світогляду членів суспільства.

АРХЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ – самостійний вид музеїв історичного профілю, які збирають, зберігають, вивчають і експонують предмети, що мають історичну цінність. Їх збірки комплектуються з пам'яток матеріальної культури з давніх часів до середньовіччя, виявлені під час археологічних досліджень. Об'єктами музеєфікації є нерухомі археологічні пам'ятки: давні городища (Херсонес, Тіра, Пантікапей), поховання, оборонні, культові, цивільні споруди. Археологічні музеї існують у вигляді колекційних музеїв, музеїв-заповідників, музеїв-пам'яток, музеїв просто неба. Атракційність археологічних музеїв багато в чому залежить від рівня реставраційних і консерваційних робіт, що визначають зовнішній вигляд пам'ятки і форми її використання з туристичною, просвітницькою і науковою метою. В Україні на початку ХІХ століття відкрились колекційні археологічні музеї. Перші археологічні розкопки охопили територію Криму (античні міста та царські скіфські кургани). На початку 1800-х рр. був створений Археологічний музей у Миколаєві, 1811 р. у Феодосії, 1825 р. в Одесі, 1826 р. у Керчі. Створенню мережі археологічних музеїв посприяла діяльність наукових товариств, які проводили розкопки, вивчали, систематизували, каталогізували знахідки та формували археологічні колекції. У 1839 р. був створений Музей Одеського товариства історії і старожитностей. У другій половині ХІХ століття формувалася археологічна наука, принципи проведення розкопок, вироблення методів наукового дослідження пам'яток і уніфікованих прийомів їх систематизації. Набула популярності в цей час ідея організації археологічних музеїв при університетах. Нова хвиля масового зацікавлення археологією та проведення систематичного наукового вивчення вітчизняної археологічної спадщини припала на 1960-1970-і рр. Були вироблені сучасні методики консервації і реставрації археологічних пам'яток, набула поширення прогресивна ідея створення археологічних музеїв нового типу: музеїв-заповідників та музеїв просто неба. У 1970-ті рр. створено археологічні музеї-заповідники: Херсонеський, Керченський, Судацький у Криму, Ольвія у Миколаївській області. На початку ХХІ століття найбільші історико-археологічні музеї України з багатими експозиціями функціонують в Одесі (Археологічний музей, 150 тис. експонатів), Севастополі (Херсонеський національний історико-археологічний заповідник), Керчі .

АРХІТЕКТУРНІ МУЗЕЇ поділяються на **камеральні та меморіальні**. **Камеральні** – експонують у спеціальних музейних приміщеннях зразки архітектурного інженерно-проектного генію людської думки (ескізи, креслення, макети, рукописні і графічні роботи, креслення, фотографії). Камеральні архітектурні музеї світу ведуть свій відлік від музею англійського архітектора Дж. Соуна, відкритого у 1833 р. та Королівської британської архітектурної бібліотеки при Королівському інституті британських архітекторів (1834 р.). **Меморіальні** – це музеї-заповідники, музеї-замки, музеї-палаці, музеї-садиби,

що представляють спадщину визначних взірців світової архітектури й містобудування. Завдяки діяльності ЮНЕСКО актуальними для сучасного суспільства стали міста-музеї (Венеція, Рим, Мілан, Париж, Відень, Зальцбург, Прага, Краків), що зберегли історичну забудову та репрезентують світові культурно-історичну спадщину. Національними еталонами міст-музеїв є: Львів, Дніпро, Кам'янець-Подільський, (Державний історико-культурний заповідник). **ВІДОМЧІ МУЗЕЇ** – це музеї різного профілю, що підпорядковуються окремим міністерствам і відомствам. Вони створюються з метою репрезентації історії розвитку певної галузі: транспорту, охорони здоров'я, силових відомств (оборони, внутрішніх справ), НАН України.

ВІРТУАЛЬНІ МУЗЕЇ: існують у глобальній інформаційно-комунікаційній мережі Інтернет завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів: віртуальних виставок, колекцій, віртуальних версій не існуючих об'єктів. Склалося *три види віртуальних музеїв*: 1. *Віртуальні експозиційні галереї чи окремі тематичні виставки*, що є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок музею (репрезентовані на веб-сайті цього музею). 2. *Віртуальні музеї «другого покоління»*, створені шляхом суміщення масштабних між музейних колекцій та експозиційних галерей, музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях різних музеїв, розкиданих по всьому світу. 3. *Музеї віртуального мистецтва (нет-арт)*; *Нет-арт* – комп'ютерне мистецтво, його твори створені в Інтернеті спеціально для користувачів Інтернету. За своєю суттю нет-арт-творіння – це сукупність візуальних та акустичних образів, анімації, тексту, графіки, алгоритмізованої естетичної взаємодії різного роду додатків і програм, що втілюють авторський задум.

ВОЄННО-ІСТОРИЧНІ МУЗЕЇ – вид музеїв історичного профілю. Колекції цих музеїв відображають військову історію країни, розвиток військової техніки й мистецтва війни, історію окремих родів військ і видів озброєнь. В експозиціях воєнно-історичних музеїв представлені колекції холодної та вогнепальної зброї, військової техніки і приладів, форм обмундирування, прапорів, медалей, фото і кіно-документів, карт, комплекси особистих речей і документів військових. Багато таких музеїв починалися як сховище зброї, предметів військового призначення, арсенали, наприклад є Львівський музей старовинної зброї «Арсенал» в історичній фортифікаційній споруді міського арсеналу. В Україні історично склалася розгалужена мережа музеїв Другої світової війни (Державний музей-заповідник «Битва за Київ» у 1943 р. у Нових Петрівцях Вишгородського району Київської області), музеїв військової техніки просто неба (Київ, Сапун-гора Севастополя), музеїв бойової слави військово-морського флоту (Севастополь, Миколаїв), музеїв військових формувань і частин української армії відомчого підпорядкування Міністерства Оборони України. Оригінальними за мистецько-експозиційними наповненнями є відділи музею міста Севастополя (панорама «Оборона Севастополя» 1854-1855 рр.), діорама «Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 р»).

ГАЛУЗЕВІ МУЗЕЇ – музеї, присвячені окремим галузям науки, техніки і

технології промислового виробництва.

ГРОМАДСЬКІ МУЗЕЇ – поширений тип музейних установ, що перебуває під опікою громадських організацій (профспілок, партій).

ДЕРЖАВНІ МУЗЕЇ – це група музеїв держави, що підпорядковані Кабінету Міністрів України, які здійснюють діяльність у руслі загальнодержавної концепції розвитку музейної мережі.

ЕКОМУЗЕЇ – це інноваційний тип мішаних соціально-середовищних музеїв, націлених на досягнення збалансованого розвитку місцевих громад у традиційному середовищі їх проживання. активного залучення їх у суспільну діяльність зі збереження усіх видів спадщини. Головною особливістю концепції *екомузеїв* є діяльність зі збереження та презентації не окремих експонатів, а середовища як природного так і антропогенного (етнокультурні та урбоісторичні ландшафти з системою живих поселень). Фундатор концепції екомузеїв Ж.Рів'єр. Концепція екомузеїв розвивається у руслі західної « нової музеології ». Термін « екомузей » сформулював француз Ю. Варін у 1971 р., коли розпочалася робота з створення першого музею нового типу – Музею Людини і Промисловості в Ле Крезе (Франція). Екомузей ЛеКрезе мав територію більше 500 тис. км² із населенням 150 тис. осіб регіону гірничо-добувної промисловості. Серед філій музею нового типу – замок промисловців Шнейдерів, вугільна шахта, середньовічний монастир школи, канал, міська забудова. У 1978 р. музей Ле Крезе одержав премію міжнародного конкурсу « Кращий європейський музей ». За Францією екомузеї поширилися в канадській провінції Квебек, Бразилія, Португалії, окремих країнах Африки. Закордонні музеї: Музей Сан-Крістовано в Ріо-де-Жанейро, музей От-Бос у Канаді, Сейшельський музей у Португалії, Музей в От-Ельзасі (Франція). В Україні екомузей не отримав свого визнання, хоча типологічно близькі до екомузею форми збереження етно-ландшафтної спадщини в Україні існують завдяки регіональним ландшафтним паркам (національні природні парки – Карпатський, Шацький, Гуцульщина та інші).

ЕТНОГРАФІЧНІ МУЗЕЇ – поширений в Україні вид музеїв історичного профілю, що збирають, зберігають, вивчають та експонують етнографічні колекції, які знайомлять сучасників із процесами етногенезу, побутом і культурою різних етнічних спільнот та історичних періодів. Ідея створення окремих етнографічних музеїв в Європі поширилася у першій половині XIX ст. з відокремленням із антропології етнографії як окремої наукової дисципліни, становленням її об'єкта, предмета, принципів і методології досліджень. Потреба в камеральному вивченні та систематизації фактологічних етнографічних матеріалів спонукала науковців до колекціонування та подальшої музеєфікації етнографічних пам'яток. Світові музейні центри етнології, Музей антропології й етнографії імені Петра Великого у м. Санкт-Петербурзі, що веде свою історію з Кунсткамери російського царя Петра Першого, постали на межі XVII-XVIII ст. Значну роль у формуванні національної мережі етнографічних музеїв відіграли міжнародні антропологічні та етнографічні виставки і з'їзди XIX ст. З другої половини XIX ст. модним було створювати етнографічні кабінети чи музеї в університетах, етнографічні

відділи в музеях наукових товариств, крайових музеях. Більшість сучасних етнографічних музеїв України репрезентують відвідувачам тематичні експозиції традиційної культури українців (ужитково-побутові, мистецькі предмети XVIII – поч. XX ст.) та її локальних варіантів, зібраних з етнографічних земель: Лемківщина, Бойківщина, Гуцульщина, Буковина, Закарпаття, Західне і Східне Поділля, Волинь, Центрально-Східне Полісся, Середня Наддніпрянина, Слобожанщина, Донщина, Приазов'я, Північне Причорномор'я. Класичні етнографічні музеї України були створені як колекційні музеї, що проводять етнографічні експедиції, збирають, систематизують та експонують етнографічні колекції із речових пам'яток матеріальної культури. Їхні експозиції будуються на речових джерелах; вони відтворюють середовище проживання людини, її побут, культурні смаки. Відтворення репрезентативних елементів побуту визначної епохи і соціальної групи, сьогодні входить у завдання етнографічних музеїв країни. З кінця 1990-х рр. окремі етнографічні музеї країни активно комплектують фонди з міської етнографії і побуту міщан (Одеський музей приватних колекцій). Сьогодні з'явилися нові приватні етнографічні музеї. – Музей-агрооселя України – «Хата Савки на Слобожанщині, Музей-садиба «Лялина світлиця» (Опішне на Полтавщині та інші). Експозиційно найбагатші, найколеритніші етнографічні музеї колекційного типу географічно тяжіють до західних областей України. Серед них: Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського і Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини на Івано-Франківщині, Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ у Львові, Національний музей у Львові, Історико-етнографічний музей «Бойківщина» у Самборі Львівської області, музеї «Срібна земля» у с. Групповому Тячівського району та Лемківська садиба» у селі Зарічеві Перечинського району на Закарпатті. У гірських районах українських Карпат виникає нова форма етнографічного музею – сільські етномузеї ансамблево-анімаційного типу, що зберігають та демонструють туристам традиційні форми матеріальної культури гірських мешканців в середовищі побутування гуцулів, бойків та лемків. Такий є «живий музей» – музей Довбуша в с. Космачі. Власником музею є селянин Михайло Дідишин, який досліджував джерела й народні перекази про походи опришків. Він віднайшов ту хату, з якої у 1742 р. Степан Дзвінчук застрелив опришка Олексу Довбуша. Цю хату М.Дідишин перевіз до себе на подвір'я і перетворив її на музей опришківства й гуцульського антикваріату. Колоритна гуцульська зовнішність й говірка, підкреслені традиційним убранням карпатських горян, слугують елементами анімаційного ефекту після відвідування музею «живої етнографії». Усвідомлення важливості збереження традиційних екологічних уявлень і поглядів людини на природу, етнологічних традицій українців веде до появи в Україні інноваційних музейних предметів, що поєднують вивчення і показ пам'яток природи й етнографії. «Гуцульське селище» у національному природному парку «Гуцульщина», проєкт «Полонина Рокита» на Яремчанщині. Існує Музей гуцульської господарки у с. Криворівні Верховинського району Івано-Франківської області.

КРАЄЗНАВЧІ МУЗЕЇ – музеї збирають, зберігають, вивчають і експонують матеріали, що розповідають про природу, економіку, історію і культуру певного краю. В них зібрані геологічні ботанічні, зоологічні, палеонтологічні, археологічні, етнографічні та інші колекції, знаряддя праці, вироби місцевих промислів різних історичних періодів, твори мистецтва, літератури, народної творчості. Характерною особливістю краєзнавчих музеїв є те, що вони, *по-перше*, експонують матеріальні пам'ятки і свідчення, зібрані на порівняно невеликій території і репрезентують її краєзнавчу спадщину, *по-друге* такі музеї можуть мати широку експозицію, тобто за змістом експонованих предметів можуть поєднувати особливості музеїв історичного, меморіального, природничо-наукового, етнографічного й художньо-літературного профілів. Тому такі музеї називають *музеями комплексного профілю*. Краєзнавчі музеї України здійснюють науково-дослідну роботу, спрямовану на вивчення колекцій, проводять археологічні розкопки і наукові експедиції, видають наукову і науково-популярну літературу. На базі краєзнавчих музеїв відбуваються наукові читання та конференції, матеріали яких публікуються в наукових працях музеїв. Попередниками сучасних краєзнавчих музеїв були місцеві музеї, які виникли в Україні наприкінці XIX - на початку XX ст.: Миколаївський (1898 р.), Волинський (в Житомирі, 1902 р.). Перший міський музей старожитностей заснований 1825 р. в Одесі. Твори мистецтва музею подарували міські колекціонери. В кожній області України функціонують краєзнавчі музеї. Краєзнавчі музеї – найчисельніша група серед музеїв України. До провідних музеїв цього профілю належать Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, Закарпатський краєзнавчий музей в Ужгороді, Білгород-Дністровський краєзнавчий музей Кримський краєзнавчий музей в Сімферополі, Чернівецький, Житомирський, Одеський музеї. Понад 7 тисяч музейних закладів краєзнавчого типу працюють на громадських засадах.

КОМПЛЕКСНІ МУЗЕЇ – це музеї, що поєднують ознаки двох і більше профілів (історико-літературні, археологічно-мистецькі), а іноді і профільних типів. Сюди слід віднести більшість краєзнавчих музеїв України, музеїв - заповідників.

КОРПОРАТИВНІ (ВИРОБНИЧІ) МУЗЕЇ – це структурні підрозділи недержавних установ і підприємств.

МЕМОРІАЛЬНІ МУЗЕЇ – вид музеїв історичного профілю. Меморіальні музеї присвячені пам'яті видатних політичних, державних і військових діячів, учених, письменників, композиторів, художників. Вони створюються на базі пам'ятних комплексів, які охороняються державою: садиб, будинків, квартир, пов'язаних з життям і діяльністю видатних осіб. Експозиції меморіальних музеїв побудовані, щоб знайомити відвідувачів із життям і діяльністю видатної особистості, її внеском у національну та світову історію, культуру, науку. Це музеї діячів України – академіка Дмитра Яворницького (Дніпро), педагога Василя Сухомлинського (м.Павлиш Кіровоградської області), художників В. І. Касіянина (м.Снятин Івано-Франківської області, архітектора В. Г. Заболотного (м.Переяслав-Хмельницький), письменника Івана Франка (с.Нагуєвичі Львівської області), Івана Котляревського, Панаса Мирного, Володимира

Короленка (м.Полтава), Миколи Гоголя (с.Гоголеве, Шишацького району). Перший меморіальний музей в Україні створено в 1928 р. – будинок-музей Т.Г. Шевченка в м.Києві. В Україні є музей-мавзолей, меморіал-поховання у складі музею-садиби М.І.Пирогова. Забальзамоване тіло М. І. Пирогова перебуває у підземному приміщенні церкви-усипальниці.

МОНО-МУЗЕЇ – це меморіальні чи літературні музеї, присвячені творчості одного окремо взятого письменника, поета, композитора, сценариста, режисера, актора, співака, музиканта. Сюди належать музеї популярних літературних героїв (Музей Шерлока Холмса на Бейкер-стріт, 221-б Лондона).

МУЗЕЇ – ЗАПОВІДНИКИ – група музеїв комплексного типу просто неба, що володіють особливою цінністю й отримали статус заповідників згідно з постановами урядових органів країни. Вони за профілями поділяються на археологічні, історико-культурні, історико-архітектурні, історико-меморіальні. Вони створюються шляхом музеєфікації винятково цінних територій, ансамблів, комплексів і пам'яток історії, культури чи природи. Статус заповідника передбачає особливі режими збереження й використання включених у нього територій та об'єктів. До складу великих за площею музеїв-заповідників можуть входити території цілком чи частково вилучені з господарського використання так і не вилучені з господарського використання, з різними режимами охорони праці від суворого заповідного режиму до сучасних поселень з їх традиційними формами життєдіяльності. Для музеїв-заповідників характерні форми культурно-освітньої діяльності як музейні свята (фольклорні), воєнно-історичні реконструкції, майстер-класи народних промислів, екостежки, дитячі археологічні табори. Музеї-заповідники України: Національний заповідник «Софія Київська» (1934 р.), Київ, національний історико-культурний заповідник на о. Хортиця (Запоріжжя), Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав» у Переяславі-Хмельницькому, Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник, Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник (28 га, 80 споруд), Державний історико-культурний музей-заповідник «Поле Полтавської битви», Музей історичних коштовностей України, Державний музей народного декоративного мистецтва України, Державний музей театрального, музичного та кіномистецтва України, Державний музей книги та друкарства України.

МУЗЕЇ ІСТОРІЇ РЕЛІГІЇ – вид музеїв історичного профілю, колекції яких документують генезис і розвиток релігії як соціокультурного феномену. Масове поширення й тенденційну заідеологізованість ці музеї набули в комуністичну добу з її ідеологією наукового атеїзму. У сучасних умовах частина цих музеїв припинила існування, частина зберегла унікальні фонди, зазнала трансформації тематично-експозиційного наповнення й суспільних функцій. Українські музеї історії релігії знайомлять відвідувачів із культово-мистецьким багатством та глибинним філософським змістом духовної культури людства, розповідають про еволюцію світових релігій (християнства, мусульманства, буддизму, індуїзму), презентують унікальну спадщину зниклих і зникаючих релігійних культів, язичницьких вірувань прадідів та сусідніх народів Європи. Закордонні музеї історії релігії мають вузьке функціонально-експозиційне наповнення.

Вони знайомлять туристів з історією однієї конфесії чи певного періоду конфесійної історії. (Національний музей раннього християнства у Римі, Музей історії Реформації у Женеві, Музей історії релігії у Санкт-Петербурзі (Російська Федерація). Його експозиції побудовані за хронологічним, географічно етнокультурним та конфесійним принципами. За експозицією, тематичною різноплановістю та раритетністю пам'яток історії релігії у першу десятку найвідоміших у світі комплексних музеїв історії релігії входить Львівський музей історії релігії. В Україні триває процес відкриття музеїв при єпархіях та в окремих храмах, що знайомлять відвідувачів із драматичною історією Церкви. Розділи з історії релігії в конкретному регіоні України включені в експозиції багатьох краєзнавчих музеїв.

МУЗЕЇ ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ – це музеї, які збирають, зберігають, вивчають і популяризують пам'ятки матеріальної та духовної культури українців, найпоширеніша в Україні група музеїв. Перші історичні, археологічні музеї України постали на початку ХІХ ст. в Одесі, Миколаєві, Феодосії, Керчі. *Музеї історичного профілю за завданнями експозиційної діяльності й складом колекцій пам'яток прийнято поділяти на види: загально-історичні, археологічні, воєнно-історичні, історико-архітектурні, історико-культурні та етнографічні, меморіальні, музеї природничо-наукової історії та музеї історії науки і культури.* Кожен з видів музеїв історичного профілю має специфіку, що виявляється у характері експозицій і складі фондів колекцій. *Загально-історичні музеї* створюють з метою висвітлення історії людства, формують експозиції згідно з вагомими етапами й періодами світової та вітчизняної історії. В Україні до загально-історичних належать: Державний історичний музей України в Києві, Харківський, Дніпропетровський, Львівський, Чернігівський історичні музеї. У фондах загально-історичних і краєзнавчих музеїв зберігаються археологічні, нумізматичні, етнографічні колекції, колекції рідких книг, предметів побуту, зброї, творів образотворчого мистецтва, речові, фото, документальні матеріали з історії краю, особисті фонди, передані цим музеям приватними колекціонерами. *Для історичних музеїв характерні довготермінові експозиції, різні форми виставкової роботи.* Більшість історичних музеїв України розташовані в будинках, що є пам'ятками історії та культури, мають філії як у межах окремого міста і області. Із здобуттям Україною незалежності ведеться активна робота з організації принципово нових музеїв історії окремих міст, селищ та історичних сіл (музей історії міста Болехова чи музей історії міста Коломиї), що посіли окрему нішу між загальноісторичними та краєзнавчими музеями.

МУЗЕЇ ПРИРОДНИЧОГО ПРОФІЛЮ – музеї, які збирають, зберігають, вивчають, експонують різні природничі матеріали й розповідають про нові досягнення природничих наук. Такі музеї пов'язані з академічними, науково-дослідними інститутами і вищими навчальними закладами, діяльність їх має як наукову і навчальну мету. *Серед експозицій природничих музеїв є геологічні, петрографічні, мінералогічні, палеонтологічні, ботанічні, зоологічні колекції.* Експозицію музеїв природничо-історичного профілю формують у послідовності для того, щоб у хронологічній послідовності знайомити з

геологічними періодами розвитку планети, зародження й еволюції рослинного тваринного світу, появи й розселення первісної людини, видоутворенням на континентах та відособлених ділянках суходолу. Одним із найбільших природничо-історичних музеїв України є Центральний науково-природничий музей НАН України, відкритий 1973 р. у Києві, що складається з музеїв: Геологічного, Ботанічного, Палеонтологічного, Зоологічного і Археологічного. Фонди музею – кілька мільйонів експонатів. Львівський природничий музей – найдавніший. З 1832 р. експонати для музею відомий орнітолог В. Дзедушицький. Відкрито музей для відвідування з 1860 р., фонди його становлять понад 500 тис. одиниць. Напрямки діяльності: вивчення видової різноманітності й екології груп флори і фауни західних областей України, пропаганда природничих знань. У музеї зберігаються колекції метеоритів, бурштину, тропічних жуків, метеликів. Палеонтологічні експонати – скелет і фрагменти органів мамонта, носоріг, колекції періодів силуру, девону, юри, крейди тощо. Зберігаються біля 250 примірників голотипів, за якими вперше описано нові виявлені види тварин і рослин. Гербарій музею – 100 тис. аркушів з квітковими рослинами. Музей видав 20 випусків «Наукових записок» та «Каталог музейних фондів». Природничими науковими музеями України є зоологічні музеї Київського і Харківського університетів, палеонтологічний музей Одеського університету. У 1960 р. при Одеському палеонтологічному музеї було відкрито єдиний в СРСР підземний палеонтологічний заповідник. З навчальною метою у музеї створено масштабну діораму «Розвиток життя на Землі», в 15 секціях за допомогою художніх картин показано еволюцію органічного світу нашої планети. Музей проводить науково-дослідну, навчальну, освітню роботу. Природничим музеєм є Севастопольський акваріум Інституту біології південних морів, відкритий 1897 р.. презентує 40 видів чорноморських тварин й екзотичну тропічну фауну: акул, крабів, губок, моллюсків, губок.

МУЗЕЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОФІЛЮ – профільний тип музеїв об'єднує літературні, театральні, музичні та кіно музеї. *За об'єктом діяльності ця група музеїв поділяється на три типи. 1) загальні музеї, експозиції яких документують історію і сучасні процеси у літературі, театральному, музичному, кіномистецтві.* (Музей книги та друкарства України у Києві, Музей мистецтва давньої української книги у Львові. 2 – мономузеї, присвячені творчості окремих письменників, поетів, композиторів, сценаристів, режисерів, акторів, співаків та музикантів. 3 – музеї популярних літературних героїв (Музей Шерлока Холмса на Бейкер-стріт 221-б у Лондоні, Музей мадам Боварі у Франції). Основну частину *моно-музеїв* складають невеликі за площею *меморіальні музеї* (будинки-музеї, музеї-квартири, музеї-садиби, меморіальні кабінети). Експозиції *моно - музеїв* включають меморіально-побутові ансамблі та історико-біографічна частина, що розкриває особливості творчого шляху видатної особистості. Наприклад, літературно-меморіальні музеї: Ернста Хемінгуея – у Кей Уесті й Оук-Парку, Едгара По – у Нью-Йорку, Балтіморі, Річмонді та Філадельфії, Марка Твена – у Стоутсвілі, Ганнібалі, Хартфорді, Генріха Гьоте – у Веймарі, Дюсельдорфі, Фрідріха Шіллера – у Лейпцигу,

Дрездені і Веймарі (Німеччина), Віктора Гюго у Парижі (Франція). Шекспірові присвячені британські музеї у Страдфордї на Ейвонї, Шекспіровська меморіальна бібліотека-музей в Бірмінгемі. З українських літературних музеїв значну популярність серед відвідувачів мають музеї: Лесі Українки в Колодяжному Ковельського району Волинської області, Ольги Кобилянської та Юрія Федьковича у Чернівцях, Івана Франка та Михайла Грушевського у Львові та в Криворівні Верховинського району Івано-Франківської області, Василя Стефаника у Русові Снятинського району Івано-Франківської області, Івана Нечуя Левицького у Стеблові Київської області, Олександра Гріна у Феодосії, *меморіальні музеї* філософа Григорія Сковороди та єврейського письменника Шолом-Алейхема у складі Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав-Хмельницький», Івана Котляревського та Володимира Короленка у Полтаві та інші. Під час музеєфікації підлягає середовище на фоні якого розвивався талант діяча України, тоді створюються літературні музеї-заповідники: Державний історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка» у с. Шевченковому, Звенигородського району Черкаської області, Державний історико-культурний заповідник Івана Франка «Нагуєвичі» у Нагуєвичях Дрогобицького району Львівської області, Державний музей-заповідник Миколи Гоголя у с. Гоголове Шишацького району Полтавської області, Державний музей-заповідник Івана Карпенка-Карого «Хутір Надія» у Миколаївці Кіровоградського району Кіровоградської області. Сучасні літературні музеї діють як науково-дослідні, публічно-освітні установи, вони організують лекційну роботу, влаштовують зустрічі відвідувачів з діячами літератури й мистецтва. Сьогодні європейські літературні музеї додають до своєї назви словосполучення «культурний центр». Як осередки культури, вони сприяють діяльності літературних об'єднань, поетичних гуртків, організують у стінах літературно-музичні концерти, вечори поезії, презентації нових книг.

МУЗЕЇ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ (СКАНСЕНИ) – в Україні з 1970-х рр. виникла ідея створення нових етнографічних музеїв на ґрунті музеєфікації репрезентативних фрагментів етноландшафтного середовища й об'єктів нематеріальної етнокультурної спадщини. *Етнографічні музеї нового типу: у м. Переяславі-Хмельницькому, Львові «Шевченківський гай», Ужгороді, Чернівцях, Пирогові.* Здійснювалося комплексне збереження і демонстрація традиційної сільської архітектури, побут, культуру населення, етнічних земель українців у природному середовищі. Прийомом показу народного побуту на поч. ХХІ ст. є присутність в історико-етнографічних музеях - скансенах живих тварин, доглядачів-аніматорів, включення в експозиції об'єктів нематеріальної спадщини, застосування прийомів театралізації, проведення фестивалів народних ремесел (майстер-клас для туристів) та календарно-звичаєвих обрядодійств із залученням професійних та аматорських творчих колективів. У ХХІ ст. музеї просто неба (скансени) перетворюються на живі музеї з насиченими анімаційними програмами відтворення історичного середовища. Одним з найколеритніших етнографічних скансенів світу є Музей-заповідник народного дерев'яного зодчества й етнографії «Кіжі» у Карелії (узбережжя

Онезького озера). Серед унікальних пам'яток заповідника Кіжі – давня у наші дні російських дерев'яних церков – церква-кліть св. Лазаря, датована XIV ст. (найдавніша українська церква - кінець XV- поч. XVI ст.). Найбільшим музеєм просто неба в Україні є Національний музей народної архітектури та побуту в с. Пирогові м. Києва, займає площу 120 га, де поєднано ландшафтні зони України – гори, долини, степи і ліси. Створені експозиції розповідають про етнографічні райони: Середню Наддніпрянщину, Полтавщину й Слобожанщину, Полісся, Поділля, Карпати, Південь України. Архітектурно-етнографічна експозиція цього музею включає близько 400 будівель, понад 30 тис. експонатів: одяг, тканини, меблі, знаряддя праці, вироби гончарів, теслярів. Львівський музей народної архітектури та побуту «Шевченківський гай» створено в 1971 р. Сьогодні в експозиції музею на площі 150 га можна оглянути 124 архітектурні об'єкти. Експозиція діє за етнографічним принципом. На території Західної України наприкінці XIX на поч. XX ст. вирізняли вісім історико-етнографічних областей: Бойківщина, Гуцульщина, Лемківщина, Поділля, Полісся, Волинь, Покуття, рівнинне Закарпаття, які в музеї представлені окремими секторами. Створені експозиційні сектори «Буковина», «Львівщина». В музеї організовуються мікросела з 15-20 архітектурних об'єктів. У житлових і господарських будівлях експонуються предмети домашнього вжитку, одяг, інструменти народних ремесел, знаряддя сільського господарства, транспортні засоби. У церквах, дзвіницях і каплицях відтворені інтер'єри. Музей «Шевченківський гай», крім збереження пам'яток архітектури, предметів побуту і зразків народного мистецтва, їх дослідження і пропаганди, є чудовим місцем відпочинку, використовується для зйомок художніх і музичних фільмів. В музеї організовуються виступи фольклорно-етнографічних ансамблів, зокрема фольклорно-етнографічне свято «З народної криниці». Масштабний проєкт організації музею гуцульської культури просто неба з елементами обрядово-побутової анімаційності реалізується на території Національного природного парку «Гуцульщина» під керівництвом В. В. Прокопчука. На околицях Косова виділено ділянку на яку перевезено з Космача дерев'яну церкву та кілька стародавніх гуцульських хат. На території музею «Гуцульське село» демонструються гуцульські художні ремесла, промисли, обрядодійства. Історія музеїв просто неба (скансенів) налічує більше 100 років. Першими спробу організувати музей скансен здійснили норвежці у 1867 р. – кілька селянських хат та церква були перенесені на спеціальну територію поблизу Осло. Перший у світі музей-скансен створений на основі зведених з усіх куточків країни етнографічних пам'яток, був заснований у 1891 р. у Стокгольмі (Швеція) вченим-етнографом Артуром Газеміусом. За місцем розташування він отримав назву «Скансен», що стала загальною для музеїв цього типу, яких нараховується близько 2000 музеїв. Для розміщення будівель вибирають ділянки, які відповідають уявленням про особливості національного пейзажу. Просторова композиція території музеїв-скансенів повинна етнографічно відтворювати народні традиції і прийоми планування сіл, житлових садиб, культових, оборонних та інших споруд, як от музей агрооселя «Хата Савки» (Слобожанщина), «Лялина світлиця» (Опішне, Полтавщина) та інші.

Попередниками музеїв просто неба в Україні були виставки на яких експонувалися окремі будівлі. Цікавою була крайова виставка 1894 р. у Стрийському парку Львова, де було відтворено шість типових садиб з різних районів Галичини, гуцульську церкву, 6 придорожніх хрестів і вітряк. У 1902 р. в Харкові до XII Археологічного з'їзду було збудовано хату з Лівобережної України. В 1910 р. у Катеринославі (м. Дніпро) учасники Південно-російської промислової виставки оглядали садибу зі с. Мишуриноного Рогу, збудовану за проєктом академіка Дмитра Яворницького.

МУЗЕЇ ХУДОЖНЬОГО ПРОФІЛЮ - музеї класичного мистецтва, музеї сучасного мистецтва (авангардистського, постмодерністського). *Музеї сучасного мистецтва* відособлюють від музеїв «сховищ» давнього мистецтва й претендують на роль міжнародних та національних центрів культурного життя, осередків модної богемної тусовки. Вони ведуть активну маркетингову політику захоплення споживацького ринку й за допомогою PR – технологій прищеплюють соціуму еталони, модні новинки культурного життя цивілізації, осередками-репрезентантами якого є саме ці музеї (Нью-Йоркський музей «Метрополітен», Центр сучасного мистецтва імені Ж. Помпідю в Парижі та Музей сучасного мистецтва в м. Бордо, мережа музеїв сучасного мистецтва Соломона Гуггенхайма (Нью-Йорк, Лас Вегас США, Венеції (Італія), Берліні (Німеччина), Більбао (Іспанія). *Класичні музеї художнього профілю* зберігають, вивчають, пропагують визначні твори живопису графіки скульптури, ужиткового мистецтва народної творчості усіх культурно-мистецьких епох, ведуть велику дослідницьку і науково-освітню роботу. Експозиції музеїв побудовані так, щоб висвітлювати еволюцію розвитку того чи іншого виду мистецтва в історичній та осередковій (за мистецькими школами) послідовності. Першим художнім музеєм в Україні став Музей художньої промисловості, відкритий 1873 р. у Львові. У 1886 р. засновано Міський музей красних мистецтв в Одесі. Провідне місце серед художніх музеїв України займають: Національний музей українського образотворчого мистецтва України в Києві, Львівська галерея мистецтв (Львів), Національний музей українського народного декоративного мистецтва України в Києві, Харківський художній музей, Одеський художній музей, Художні музеї у містах: Дніпро, Полтаві, Бердянську, Севастополі. Вони зберігають і популяризують твори образотворчого мистецтва, організовують резонансні виставки, підготовлені спільно з іншими музеями чи влаштовані у порядку культурного обміну між країнами.

МУЗИЧНІ МУЗЕЇ – розповсюджений у світі й Україні вид музеїв, що займаються збиранням, збереженням, вивченням, експонування і публікацією пам'яток музичної культури. Такі музеї виникли в Європі наприкінці XVI ст. на основі приватних збірок придворних музикантів та театрів. Об'єктами колекціонування ставали рукописи музичних творів, тексти оперних партій та п'єс, рідкісні та раритетні музичні інструменти, роботи видатних європейських майстрів. Найбільшу матеріальну й мистецьку цінність мали колекції інструментів італійських майстрів XVI-XVIII століть: Гаспарода Сало, Амати, Гварнері, Страдіварі, Монтаньяно, Бергонці, Руджері. Сучасні українські

музичні музеї функціонують при театрах, консерваторіях, музичних училищах і школах. В експозиціях представлені колекції музичних інструментів, особисті архіви і рукописи композиторів, декорації і костюми до музичних спектаклів, фонотеки, музична іконографія. *У світі історично склалися дві великі групи музичних музеїв: колекційні* – які, експонують колекції музичних інструментів різних часів, культур і творчих шкіл (Музей історії європейських інструментів у Тронхеймі, Музей А. Страдіварі в Кремоні, Центральний музей музичної культури імені М.Глінки у Москві та *меморіальні* – які, представляють спадщину музичних діячів світу. Це музеї Моцарта в Зальцбурзі, Баха в Ейзенах, Бетховена в Бонні, Римського-Корсакова у Санкт-Петербурзі, Шаляпіна в Кисловодську. В Україні палітра музичних музеїв доволі широка. Комплексний характер мають Національний музей театрального, музичного та кіномистецтва України у Києві, Львівський будинок органної та камерної музики, Музей при Київському театрі опери і балету ім. Тараса Шевченка. Меморіальний характер мають музичні музеї: М.Лисенка, В.Косенка у Києві, С.Людкевича та С. Крушельницької у Львові, П.Чайковського у Кам'янці Черкаської області, М.Леонтовича у Тульчині Вінницької області. Сьогодні існує новітня тенденція відкриття у гірських районах Карпатського регіону України приватних сільських музеїв народних гуцульських інструментів (сmt. Верховина, Івано-Франківська область).

МУНІЦИПАЛЬНІ МУЗЕЇ – це основна на сьогодні форма недержавного музею, що виконує властиві йому функції щодо збирання, збереження і презентації колекцій. Муніципальні музеї перебувають в управлінні місцевої адміністрації і фінансуються з місцевих бюджетів.

МУЗЕЇ-САДИБИ – поширеніший вид ансамблевих музеїв України, що створюються шляхом музеєфікації архітектурного, інтер'єрного, ландшафтного і господарського комплексу садиб.

МУЗЕЇ-ЦВИНТАРІ – це поширений вид ансамблевих музеїв, створених шляхом музеєфікації меморіально-ландшафтного середовища з метою відтворення, збереження і розкриття його історико-культурної цінності як пам'ятки історії.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ МУЗЕЇ – це група музеїв технократичної профільної групи, що збирають, зберігають, вивчають, експонують та популяризують творіння людських рук, пов'язані з історією і практикою розвитку техніки та технологій, із життям і творчістю експериментаторів, винахідників, вчених. *Науково-технічні музеї за обсягом охоплення галузей науки і техніки поділяються на підтипи:* А) багатопрофільні музеї, що документують історію науки і техніки; Б) галузеві музеї, присвячені галузям науки, техніки і технології промислового виробництва; У світі кількісно переважають музеї галузевих профілів: *вузькогалузеві та виробничі музеї при підприємствах, установах та організаціях* (техніко-технологічні, сільськогосподарські, медичні, фармацевтичні, транспортні, засобів зв'язку, військової техніки, авіації і космонавтики). За характером експозиційної діяльності склалися *три групи науково-технічних музеїв: камерально-колекційні музеї* – експонують у спеціальних музейних приміщеннях моделі та зразки інженерно-технічних

досягнень (машини, прилади, зброя, механізми): Музей BMW в Мюнхені; Музеї просто неба – експозиційні майданчики, музеї-заводи (фабрики, майстерні), що представляють спадщину галузевої техніки та устаткування (технопарки міст Сіетла і Хюстона, Волинський регіональний музей українського війська і воєнної техніки в Луцьку). Це європейські та північно-американські підземні музеї гірничорудного промислу (Соляний музей Велічка у Польщі). Меморіальні – знайомлять з життям і творчістю учених і винахідників. Їхні експозиції містять історико-біографічні матеріали та зразки інженерно-проектних досягнень (ескізи, креслення макети, рукописні й графічні роботи, обмірні креслення). Відомим науково-технічним музеєм України є Державний музей космонавтики ім. С. П. Корольова (Житомир). Це український музей космонавтики, що поєднує риси камерального колекційного та меморіального науково-технічних музеїв, який складається з меморіального будинку-музею С.П.Корольова та павільйону космічної техніки «Космос». У фондах музею розміщено більше 7 тис. експонатів. В Сімферополі відкрито Музей пахощів, експозиція якого знайомить з рослинами-ефіроносами, які культивуються в Криму і дають речовини для парфумерної промисловості. У 1975 р. у Львівському зооветеринарному інституті відкрито Музей підков, експозиція якого нараховує більше 300 експонатів з країн світу. Крім повсякденних є підкови для коней, що транспортують ліс гірськими схилами, безшумні підкови для коней, яких впрягали в карети. Є Музей бджільництва у м. Гадячі (Полтавщина), в Українській дослідній станції бджільництва ім. П.І Прокоповича. Експозиція музею відображає розвиток пасічництва і торгівлі медом з давніх часів до ХХ ст., розповідає про П. Прокоповича – винахідника рамкового вулика.

ДОДАТКИ

Нормативно-правова база «Музеєзнавства»

1. ЗАКОН УКРАЇНИ Про музеї та музейну справу. Документ 249/95-ВР, чинний, поточна редакція – редакція від 25.09.2020, підстава – 849-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. ІНСТРУКЦІЯ з організації обліку музейних предметів. Затверджено Наказом Міністерства культури України від 21.07.2016 № 580. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>
3. ІНСТРУКЦІЯ з організації обліку музейних предметів. Наказ Міністерства культури України від 12 серпня 2016 р. за № 1129/29259 Реєстрація в Міністерстві юстиції України від 12.08.2016 р. за № 1129/29259 // zakononline.com.ua/documents/show/360848_360913
4. ПОЛОЖЕННЯ про Експертно-фондову комісію Міністерства культури України. Документ z0129-16, чинний, поточна редакція – прийняття від 30.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0129-16#Text>
5. ПОЛОЖЕННЯ про Музейний фонд України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. N 1147. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2000_07_20/an/15/KP001147.htm
1
6. ПОЛОЖЕННЯ про Музейну раду при Міністерстві культури України. Зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23 листопада 2016 року за № 1518/29648 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1518-16#Text>
7. ПОЛОЖЕННЯ про фондово-закупівельну комісію музею. Затверджено Наказом Міністерства культури України від 21.03.2016 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0533-16#Text>
8. ПОСТАНОВА Про затвердження переліку музеїв, в яких зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України. Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2003 року N 1402, від 12 вересня 2005 року N 889. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2000-%D0%BF#Text>
9. ПРО затвердження Положення про Музейний фонд України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147 // [https://zakon.rada.gov.ua / laws/show/1147-20](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-20)
10. РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо забезпечення збереження музейних предметів Музейного фонду України на період встановлення карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Міністерство культури та інформаційної політики України. Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Київ. 2020. 5 с.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ»

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 25, ст. 191)

{Вводиться в дію Постановою ВР

№ 250/95-ВР від 29.06.95, ВВР, 1995, № 25, ст. 192}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 659-XIV від 14.05.99, ВВР, 1999, № 28, ст.231

№ 2120-III від 07.12.2000, ВВР, 2001, № 2-3, ст.10

№ 2905-III від 20.12.2001, ВВР, 2002, № 12-13, ст.92

№ 380-IV від 26.12.2002, ВВР, 2003, № 10-11, ст.86

№ 594-IV від 06.03.2003, ВВР, 2003, № 24, ст.159

№ 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, № 17-18, ст.250

№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду

№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 1709-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.45

№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62

№ 1166-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 20-21, ст.745

№ 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40 - щодо набрання

чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення" №

911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50

№ 955-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.103

№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371

№ 447-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 29, ст.189

№ 849-IX від 02.09.2020, ВВР, 2020, № 50, ст.463

№ 1909-IX від 18.11.2021

№ 3300-IX від 09.08.2023}

*{Установити, що у 2016 році норми і положення абзаців **восьмого та дев'ятого** частини другої статті 28 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом № 928-VIII від 25.12.2015} (У тексті Закону слова "Міністерство культури України" та "органи державної виконавчої влади" в усіх відмінках замінено словами "Міністерство культури і мистецтв України" та "органи виконавчої влади" у відповідних відмінках згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99)*

Цей Закон регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий статус. Закон поширюється на всі види музеїв та заповідників у частині їх музеєфікації, а також обліку, зберігання та використання, охорони, консервації, реставрації музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення.

{Прембула в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

асортиментний кабінет (кімната зразків виробів) - приміщення на підприємствах, у яких зберігаються унікальні зібрання художніх виробів, наукові колекції, інші колекції або окремі зразки виробів, що мають історичну, художню, науково-технічну цінність;

зберігання - один з основних видів діяльності музею щодо створення матеріальних умов і правових засад, за яких забезпечується збереження музейних предметів та музейних колекцій;

консервація - здійснення комплексу організаційних, науково обґрунтованих заходів щодо забезпечення захисту музейних предметів та предметів музейного значення від подальших руйнувань, збереження їх автентичності з мінімальним втручанням у їх існуючий вигляд;

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні, перелік яких визначено [Законом України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей"](#);

музеєфікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування;

музей - науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини;

музейна колекція - сукупність музейних предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками;

музейна справа - спеціальний вид наукової та культурно-освітньої діяльності, що включає комплектування, зберігання, охорону та використання музеями культурних цінностей та об'єктів культурної спадщини України, в тому числі їх консервацію, реставрацію, музеєфікацію, наукове вивчення, експонування та популяризацію;

музейне зібрання - сукупність музейних колекцій та музейних предметів, а також пов'язаних з ними бібліотечних фондів, архівів, каталогів та наукової документації музею;

музейний облік - один з основних напрямів роботи музею, що здійснюється шляхом ведення фондово-облікової документації (у тому числі в електронному вигляді), яка містить назву предмета (прізвище автора твору), датування, місце створення, дату надходження до музею, матеріал, техніку виготовлення, короткий опис, наукову атрибуцію, стан збереження, облікові позначення та забезпечує можливість їх ідентифікації, правовий статус музейних предметів і музейних колекцій;

музейний предмет - культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення;

Музейний фонд України - сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну;

охорона музеїв - система правових, організаційних та фінансово-економічних заходів, що забезпечують недоторканність музейного приміщення і музейного зібрання;

предмет музейного значення - культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення;

реставрація - здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо зміцнення фізичного стану та поліпшення зовнішнього вигляду, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів музейних предметів та предметів музейного значення із забезпеченням збереження їх автентичності.

{Стаття 1 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 2. Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв

Музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство та музейну практику.

Основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України.

{Стаття 2 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 3. Національна музейна політика

Національна музейна політика - це сукупність основних напрямів і засад діяльності держави і суспільства в галузі музейної справи.

Основними напрямками національної музейної політики є:

збереження та державна підтримка Музейного фонду України;

{Частину другу статті 3 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами;

{Частину другу статті 3 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

забезпечення соціально-економічних, правових і наукових умов для ефективної діяльності музеїв; сприяння формуванню сучасної інфраструктури музейної справи; підтримка і розвиток мережі музеїв;

забезпечення підготовки та підвищення фахової кваліфікації музейних кадрів, їх правовий і соціальний захист;
бюджетне фінансування (у тому числі на дольових засадах) і пріоритетне матеріально-технічне забезпечення розробки і реалізації державних, регіональних і місцевих програм розвитку музейної справи; забезпечення охорони музеїв; підтримка фундаментальних і прикладних наукових досліджень, пов'язаних з музейною справою; сприяння міжнародному співробітництву в галузі музейної справи.

Стаття 4. Законодавство України про музеї та музейну справу

Законодавство України про музеї та музейну справу базується на [Конституції України](#) і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів.

{Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про музеї та музейну справу, то застосовуються правила міжнародного договору.

{Стаття 4 в редакції Закону № 659-XIV від 14.05.99}

Стаття 5. Національні, регіональні та профільні організації музеїв України. Участь у міжнародних організаціях

Музеї України мають право об'єднуватись у національні, регіональні та профільні організації (спілки, асоціації тощо), вступати до міжнародних музейних організацій і фондів.

Розділ II ВИДИ МУЗЕЇВ. ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ І МАТЕРІАЛЬНА БАЗА МУЗЕЇВ

Стаття 6. Види музеїв

За своїм профілем музеї поділяються на природничі (антропологічні, біологічні, ботанічні, геологічні, зоологічні, мінералогічні, палеонтологічні), історичні (загально-історичні, військово-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні), літературні, художні (образотворчого, декоративно-прикладного, народного, сучасного мистецтва), мистецькі (театральні, музичні, музеї кіно), науково-технічні, комплексні (краєзнавчі, екомuzeї), галузеві тощо. *{Частина перша статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}*

На основі об'єктів культурної спадщини, пам'яток природи, їх територій можуть створюватися музеї просто неба та меморіальні музеї-садиби.

{Частина друга статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}{Частина третю статті 6 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Музею, що є у державній чи комунальній власності, який має музейні колекції загальнодержавного значення, набув міжнародного визнання і є провідним

культурноосвітнім та науково-дослідним закладом у відповідних профільних групах музейної мережі України, у встановленому законодавством порядку може бути надано статус національного музею України. *{Частина четверта статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}*

Стаття 7. Створення музеїв

Музеї можуть засновуватися на будь-яких формах власності, передбачених законами. Засновниками музеїв можуть бути відповідні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи.

{Статтю 7 доповнено частиною першою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Рішення про створення музеїв приймають їх засновники.

Для створення музею засновники повинні забезпечити: формування музейного зібрання;

матеріальну базу - відповідно обладнані приміщення для зберігання, консервації та реставрації музейних предметів, для експозицій і виставок, для проведення культурноосвітньої роботи, роботи наукових працівників музею, а також приміщення для забезпечення належного рівня обслуговування відвідувачів;

{Абзац третьої частини третьої статті 7 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

умови для охорони музею, оснащення його засобами охоронної та пожежної сигналізації; фінансування та кадри для належного його функціонування; роботу музею за чітким розкладом. Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють у складі підприємств, установ, організацій та закладів освіти.

{Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 849-IX від 02.09.2020}

Засновники музею можуть створювати філії та відділи музею, що не є юридичними особами. Земельні ділянки, інші природні ресурси, необхідні для створення музею, надаються в користування у встановленому законодавством порядку. Музеї можуть створюватись і діяти в усіх організаційно-правових формах.

{Частина статті 7 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 8. Статут музею

Музей діє на підставі статуту (положення), що затверджується його засновником чи засновниками. У статуті (положенні) музею визначаються:

назва музею, його статус, склад засновників, їх права та обов'язки;

організаційна структура, основні завдання та напрями діяльності;

джерела надходження коштів і їх використання, склад майна музею, порядок його реорганізації та ліквідації, умови збереження музейного зібрання у разі ліквідації музею; інші умови діяльності музею.

Стаття 9. Державна реєстрація музеїв

Державна реєстрація музеїв незалежно від форм власності проводиться за їх місцезнаходженням відповідно до закону.

Музеї, створені у складі підприємств, установ, організацій, закладів освіти, реєстрації не підлягають. Порядок обліку таких музеїв визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв. *{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 849-IX від 02.09.2020} {Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}*

Стаття 10. Ліквідація та реорганізація музеїв

Ліквідація музеїв здійснюється за рішенням засновника, а також за рішенням суду у випадках, передбачених чинним законодавством.

{Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

У разі ліквідації музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв. У разі ліквідації підприємства, установи та організації, при (у складі) яких діють музеї, а також у разі ліквідації музеїв, які діяли на громадських засадах, їх музейні зібрання та колекції асортиментних кабінетів, окремі предмети музейного значення, придбані за кошти державного та місцевих бюджетів, передаються до відповідних профільних музеїв у порядку, передбаченому [Положенням про Музейний фонд України](#). У разі ліквідації музеїв, заснованих на приватній формі власності, переважне право на придбання музейних зібрань за інших рівних умов має держава.

{Частина друга статті 10 в редакції Законів № 659-XIV від 14.05.99, № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) музеїв може відбуватися відповідно до чинного законодавства.

{Частина четверту статті 10 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

У разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення) музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 10 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3300-IX від 09.08.2023}

Стаття 11. Музейна територія

Територія, відведена для музею, належить до земель історико-культурного призначення. На цій території та в музейних будівлях (спорудах) забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно впливати на стан зберігання музейного зібрання, та інша діяльність, несумісна з діяльністю музею як закладу культури.

Територія, відведена для музею, підлягає просторово-функціональному зонуванню.

На території, відведеній для музею, згідно із статутом музею може бути *виділено зони*: *заповідна* - для зберігання і охорони найбільш цінних історико-культурних, меморіальних комплексів та окремих об'єктів; *експозиційна* - для стаціонарного демонстрування великогабаритних музейних предметів і використання в культурно-пізнавальних цілях; наукова - для проведення науково-дослідної роботи;

рекреаційна - для відпочинку відвідувачів музею та їх обслуговування, зокрема розташування музейних крамниць, буфетів, кафе, інших пунктів громадського харчування, проведення мистецьких, культурно-освітніх заходів, гостьових місць для паркування автомобілів;

господарська - для розміщення допоміжних господарських об'єктів, місць для паркування службових автомобілів та інших транспортних засобів.

{*Стаття 11 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009*}

Стаття 12. Користування природними ресурсами

Музей здійснює користування землею, іншими природними ресурсами та несе відповідальність за дотримання норм щодо їх охорони і раціонального використання згідно з чинним законодавством.

Стаття 13. Фінансування музеїв

Фінансування музеїв залежно від форм власності здійснюється за рахунок коштів відповідно державного бюджету, місцевих бюджетів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

{*Частина перша статті 13 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009*}

Бюджетні призначення та кошти, одержані від додаткових джерел фінансування музеїв, не підлягають вилученню протягом бюджетного періоду, крім випадків, передбачених законом. Кошти, що надійшли з додаткових джерел фінансування, не впливають на обсяги бюджетного фінансування державних та комунальних музеїв.

{*Частина друга статті 13 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009*}

Сума витрат на забезпечення охорони музеїв обов'язково визначається в державному та місцевих бюджетах і вноситься до переліку захищених статей видатків загального фонду бюджетів. {*Статтю 13 доповнено частиною згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009*}

Додатковими джерелами фінансування музеїв є:

кошти, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг, у тому числі за відвідування музеїв і виставок;

кошти, одержувані за науково-дослідні та інші види робіт, які виконує музейний заклад на замовлення підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та громадян;

доходи від реалізації сувенірної продукції, предметів народних художніх промислів, видавничої діяльності, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

плата за кіно- і фотозйомки;

гранти, благодійні внески, добровільні пожертвування, грошові внески, матеріальні цінності, одержані від фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних;

кошти, отримані державними і комунальними музеями як відсотки на залишок власних надходжень, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти і розміщених на поточних рахунках, відкритих у банках державного сектору; інші джерела, в тому числі валютні надходження, відповідно до законодавства України.

{Частина четверта статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009; в редакції Закону № 911-VIII від 24.12.2015}

"Розмір плати за надання платних послуг встановлюється державним і комунальним музеєм щороку у національній валюті України.

{Статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними музеями, затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 13 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Порядок надання платних послуг музеями, заснованими на державній та комунальній формі власності, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

{Статтю 13 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

У разі одержання коштів від надання платних послуг, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством, бюджетні асигнування державних і комунальних музеїв не зменшуються".{Статтю 13 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Стаття 14. Матеріально-технічне забезпечення музеїв

Власники музеїв зобов'язані забезпечувати їх будівлями (спорудами), збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядкованими приміщеннями, що відповідають вимогам функціонування музеїв, а також відповідним обладнанням та транспортом.

Приміщення музеїв, що є у державній чи комунальній власності, передаються їм на праві оперативного управління. Воно може бути вилучене лише за умови надання музею іншого рівноцінного приміщення. У разі вилучення приміщення музею, що є пам'яткою культурної спадщини, рішення про його вилучення приймається за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.
Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Під час проектування та експлуатації музейних приміщень враховуються потреби дітей, осіб з інвалідністю, громадян похилого віку в доступі до

культурної спадщини. *{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1709-VI від 05.11.2009, № 2581-VIII від 02.10.2018}*

Музеям надається пріоритетне право на використання споруд, комплексів (ансамблів) та визначних місць, що є пам'ятками культурної спадщини. *{Статтю 14 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}*

Розділ III МУЗЕЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Стаття 15. Музейний фонд України

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом. Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Музеї, юридичні і фізичні особи зобов'язані забезпечувати збереженість Музейного фонду України та сприяти його поповненню.

Положення про Музейний фонд України затверджується Кабінетом Міністрів України. Музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини Музейного фонду України закріплюються за музеями на праві оперативного управління

{Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 15⁻¹. Склад Музейного фонду України

Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при підприємствах, в установах, організаціях і закладах освіти державної та комунальної форм власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

{Закон доповнено статтею 15⁻¹ згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 15⁻². Особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, предмети музейного значення Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України, не підлягають відчуженню, за винятком обміну на інші музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання. Рішення про обмін музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв.

{Частина перша статті 15⁻² із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

У разі передачі майнових комплексів музеїв з державної у комунальну власність музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання залишаються у державній власності і належать до державної частини Музейного фонду України.

Перелік музеїв (у тому числі музеїв системи Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Педагогічного товариства України, інших самоврядних організацій), у яких зберігаються музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, не підлягають приватизації та не можуть бути предметом застави. Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України, не можуть бути предметом застави, якщо заставодержатель - іноземний громадянин або особа без громадянства, яка не проживає в Україні.

У разі продажу музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, держава має переважне право на їх придбання, яке реалізується центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв або уповноваженими ним державними музеями.

{Закон доповнено статтею 15⁻² згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 16. Музейні предмети Музейного фонду України у складі Державного реєстру національного культурного надбання

Унікальні музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України і мають виняткове художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, незалежно від форми власності і місця зберігання вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сферах культури та мистецтв до Державного реєстру національного культурного надбання.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Положення про Державний реєстр національного культурного надбання затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок віднесення музейних предметів Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання та умови їх зберігання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}{Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 17. Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду

Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду, що зберігаються в музеях, здійснюються відповідно до цього Закону та Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи".

{Стаття 17 в редакції Закону № 594-IV від 06.03.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 18. Формування державної частини Музейного фонду України

Формування державної частини Музейного фонду України здійснюється шляхом придбання в установленому порядку предметів музейного значення центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та музеями - за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством;

{Абзац другий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

безоплатної передачі предметів музейного значення підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян та громадянами;

передачі обернених відповідно до законодавства України у дохід держави музейних

предметів, предметів музейного значення;

передачі в установленому порядку предметів музейного значення, виявлених під час археологічних, етнографічних, науково-природничих та інших експедицій, будівельних, ремонтних або реставраційних робіт, у тому числі з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів, та скарбів;

повернення в Україну розшуканих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення, які були незаконно вивезені; передачі предметів музейного значення, вилучених на митниці;

поповнення музейних зібрань іншими способами, передбаченими законодавством.

Віднесення предметів музейного значення до Музейного фонду України здійснюється у порядку, передбаченому [Положенням про Музейний фонд України](#), на підставі проведення музеями відповідної наукової експертизи.

Порядок віднесення музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення до державної частини Музейного фонду України визначається Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Формування державної частини Музейного фонду України та забезпечення поповнення експозицій музеїв здійснюють центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 18 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 19. Облік музейних предметів та предметів музейного значення

Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Форми облікових документів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

{Стаття 19 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 20. Переміщення музейних предметів та предметів музейного значення

Переміщення музейних предметів Музейного фонду України та предметів музейного значення здійснюється відповідно до [Положення про Музейний фонд України](#).

{Стаття 20 в редакції Законів № 659-XIV від 14.05.99, № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 21. Збереження Музейного фонду України

З метою збереження музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення власники або уповноважені ними органи зобов'язані створити належні умови, у тому числі спеціальний науково обґрунтований режим їх зберігання, та здійснювати консервацію і реставрацію.

Вимоги до умов зберігання та обліку музейних предметів, музейних колекцій визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Знищення музейних предметів та предметів музейного значення Музейного фонду України забороняється. У разі втрати або руйнування музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, вони можуть вилучатися з фондово-облікової документації лише за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв на підставі висновків експертнофондової комісії.

{Частина четверта статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 22. Порядок вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України

Вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, забороняється, крім випадків тимчасового їх перебування за кордоном для експонування на виставках, реставрації або проведення наукової експертизи на підставі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей відповідно до [Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей"](#) та за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

{Стаття 22 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 23. Страхування музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань Музейного фонду України та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України, які тимчасово вивозяться за межі України для експонування, реставрації або проведення наукової експертизи, підлягають страхуванню або наданню державних гарантій фінансового покриття будь-якого ризику країною, яка такі предмети приймає, на період їх перебування за межами музею, в якому вони зберігаються.

{Частина перша статті 23; в редакції Закону № 3300-IX від 09.08.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1909-IX від 18.11.2021}

Порядок встановлення їх оціночної та страхової вартості визначають центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державного фінансового контролю.

{Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 23 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 24. Консервація і реставрація музейних предметів Музейного фонду України

Консервацію і реставрацію музейних предметів Музейного фонду України здійснюють спеціалізовані установи та організації, реставраційні підрозділи музеїв та окремі реставратори, які мають кваліфікаційну категорію за відповідною спеціальністю.

Порядок їх консервації і реставрації визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Держава сприяє проведенню реставрації музейних предметів, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України у державних реставраційних закладах.

З метою проведення атестації реставраторів та присвоєння їм відповідної кваліфікаційної категорії утворюється атестаційна комісія. Положення про атестаційну комісію та її персональний склад затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина четверта статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють підготовці реставраторів, розвитку мережі спеціалізованих реставраційних закладів.

{Стаття 24 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Розділ IV МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

Стаття 25. Міжнародна діяльність музеїв

Музеї України беруть участь у міжнародному культурному співробітництві в галузі музейної справи на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь музеїв у міжнародному культурному співробітництві здійснюється у встановленому порядку шляхом:

проведення спільних наукових досліджень на основі розробки і реалізації міжнародних наукових програм;

здійснення взаємного обміну музейною інформацією, виставками, вивчення міжнародного досвіду організації музейної справи;

проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів, виставок та участі в них; організації спільної підготовки музейних працівників, розвитку видавничої діяльності;

здійснення іншої спільної діяльності відповідно до угод, якщо вона не суперечить законодавству України та міжнародним договорам України.

Розділ V УПРАВЛІННЯ І САМОВРЯДУВАННЯ МУЗЕЇВ, ГАРАНТІЇ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 26. Державне управління музеями

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, у межах своїх повноважень:

забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері музейної справи;

формує вимоги щодо державного статистичного обліку музеїв, створених на території України; здійснює організаційно-методичне керівництво, сприяє розвитку сучасної інфраструктури музейної справи, розвитку музейної мережі, створює спеціалізовані організаційні структури, наукові установи для науково-методичного та матеріальнотехнічного забезпечення музеїв; здійснює координацію робіт із створення єдиної інформаційної системи музеїв; здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, у межах своїх повноважень: організовує навчання і підвищення кваліфікації працівників музеїв; визначає потреби держави та нормативи, що гарантують належний рівень музейного обслуговування і доступ громадян до Музейного фонду України;

здійснює контроль за діяльністю музеїв, заснованих на державній та комунальній формах власності, за станом обліку, зберіганням, охороною, використанням та переміщенням музейних предметів Музейного фонду України, що зберігаються в музеях незалежно від форми власності; організовує проведення наукових досліджень у сфері музейної справи; порушує перед власником музейних предметів та музейних колекцій питання щодо поліпшення умов зберігання; направляє запити з метою отримання інформації про музейні предмети та музейні колекції; у разі потреби сприяє передачі музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, на тимчасове зберігання до державних музеїв; здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

{Частина статті 26 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012} {Частина статті 26 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Інші центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють керівництво музеями, що перебувають у сфері їх управління.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за матеріально-технічне та фінансове забезпечення музеїв, що перебувають у сфері їх управління. Керівники державних та комунальних

музеїв призначаються на посаду шляхом укладення з ними контракту на п'ять років за результатами конкурсу.

{Статтю 26 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Порядок проведення конкурсу та вимоги до кандидатів на посаду керівника державного чи комунального музею визначаються статтями 21-¹-21-⁵ Закону України "Про культуру".

{Статтю 26 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Особливості призначення на посаду керівників державних та комунальних музеїв на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя визначаються **частиною другою** статті 21 Закону України "Про культуру".*{Статтю 26 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 447-IX від 14.01.2020} {Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}*

Стаття 27. Самоврядування музеїв

Музеї мають право створювати органи самоврядування: вчені, наглядові, методичні, музейно-педагогічні, художні, реставраційні та інші ради, залучаючи до їх діяльності фахівців різного профілю.

Стаття 28. Гарантії прав і законних інтересів працівників музеїв

Правовий і соціальний захист працівників музеїв забезпечується державою і засновниками музеїв згідно із законодавством.

{Частина перша статті 28 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Працівники музеїв мають право на:

діяльність відповідно до фаху та кваліфікації в музеях незалежно від форм власності;

захист у судовому порядку права інтелектуальної власності на результати наукової діяльності в галузі музейної справи;

безкоштовне користування довідково-інформаційною, бібліотечною і архівною базами музеїв України та відвідування музейних закладів;

участь у науково-дослідній роботі музеїв, у конференціях, семінарах, наукових читаннях;

підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір програми, форм навчання, стажування в інших музеях, в тому числі за кордоном;

атестацію з метою одержання кваліфікаційної категорії, порядок проведення якої визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв; *{Абзац сьомий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1709-VI від 05.11.2009, № 5461-VI від 16.10.2012}*

допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків, а також матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України;

{Абзац восьмий частини другої статті 28 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

{Абзац восьмий частини другої статті 28 набирає чинності з 1 січня 2010 року у частині допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу та доплати за вислугу років згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009} грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків і матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань у розмірі та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України; *{Частина другу статті 28 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}**{Абзац дев'ятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000 рік згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}* безплатне користування у межах встановлених норм житлом з опаленням і освітленням, якщо вони проживають у селах і селищах; *{Частина другу статті 28 доповнено абзацом десятим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}* *{Абзац десятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000 рік згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}* вимогу до юридичних і фізичних осіб про припинення дій, що загрожують збереженню музейних предметів, музейних колекцій Музейного фонду України та предметів музейного значення. *{Абзац одинадцятий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}*. Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені частиною другою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. *{Статтю 28 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; частина третя статті 28 в редакції Законів № 1166-VII від 27.03.2014, № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}*

Стаття 29. Гарантії майнових прав музеїв

Держава гарантує захист майнових прав музеїв усіх форм власності. Вилучення державою у музеїв їх фондів та іншого закріпленого за ними майна може здійснюватися лише у випадках, передбачених законами України.

Музеї, що є у державній чи комунальній власності, не підлягають приватизації.

{Частина друга статті 29 в редакції Закону № 659-XIV від 14.05.99}

Держава гарантує забезпечення охорони музеїв державної та комунальної форм власності. *{Статтю 29 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}*

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, з переліку музеїв, затвердженого Кабінетом Міністрів України відповідно до частини третьої

статті 15-² цього Закону, визначає музей, якому музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, передаються на постійне або тимчасове зберігання в порядку, передбаченому [Положенням про Музейний фонд України](#).

{Статтю 29 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 447-IX від 14.01.2020}

Розділ VI ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ

Стаття 30. Відповідальність за шкоду, завдану музею або музейному зібранню

Матеріальна шкода, завдана музею або музейному зібранню громадянами чи юридичними особами, відшкодовується згідно з чинним законодавством.

{Стаття 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства України про музеї та музейну справу

Особи, винні у порушенні законодавства про музеї та музейну справу, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Президент України Л.КУЧМА м. Київ

29 червня 1995 року

Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147 «Про затвердження «Положення про Музейний фонд України»

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів / КМ
№ 1007 від 03.11.2010
№ 113 від 23.03.2014
№ 645 від 23.06.2021
№ 453 від 23.04.2024
№ 1367 від 03.12.2024
№ 329 від 12.03.2026}

Відповідно до статті 15 Закону України "Про музеї та музейну справу" Кабінет Міністрів України постановляє: Затвердити Положення про Музейний фонд України (додається).

Прем'єр-міністр України В. ЮЩЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 20 липня 2000 р. № 1147

(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 3 листопада 2010 р. № 1007)

**ПОЛОЖЕННЯ
про Музейний фонд України**

{У тексті Положення слово "МКТ" замінено словом "Мінкультури" згідно з Постановою КМ № 113 від 23.03.2014}

{У тексті Положення слово "Мінкультури" замінено словом "МКІП" згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

{У тексті Положення слово "МКІП" замінено словом "МКСК" згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

{У тексті Положення слово "МКСК" замінено словом "Мінкульт" у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ № 329 від 12.03.2026}

Загальна частина

1. Це Положення визначає порядок формування Музейного фонду України, порядок обліку музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, забезпечення їх охорони, збереження і використання.
2. Дія цього Положення поширюється на всі види музеїв, передбачені статтею 6 Закону України "Про музеї та музейну справу", і заповідники (далі - музеї), у яких зберігаються музейні предмети та музейні колекції Музейного фонду України (далі - музейні предмети).

3. У цьому Положенні *терміни використовуються* у такому значенні:

1) *інвентарний номер* - порядковий номер обліку музейного предмета за інвентарною книгою. Інвентарний номер, що проставляється на предметі в процесі наукової інвентаризації, становить частину облікового позначення;

2) *науково-допоміжний фонд* - частина музейного зібрання, що не належить до основного фонду та державної частини Музейного фонду України, складається з науково-допоміжних матеріалів, зібраних або створених музеєм для постійної експозиції або виставок як допоміжний ілюстративний або інформаційний матеріал (муляжі, макети, зліпки, реконструкції, копії, плани, карти, схеми, діаграми, креслення та інші наочні матеріали, які спеціально виготовлені або відтворені і використовуються для розкриття експозиційно-виставочної теми);

3) *облікові позначення* - шифр установленого зразка, що наноситься на музейний предмет з метою повної його ідентифікації відповідно до фондово-облікової документації і містить номер музейного предмета за книгою надходжень;

4) *обмін предметами Музейного фонду України* - одна з форм комплектування музейного зібрання, що здійснюється музеями шляхом обміну матеріалів дублетного фонду і непрофільних матеріалів на предмети, що відповідають профілю музейного зібрання;

5) *основний фонд* - музейні предмети, відомості про які занесені до фондово-облікової документації. Зазначені предмети підлягають науковій інвентаризації і належать до державної частини Музейного фонду України;

6) *первинна реєстрація* - фіксація основних відмінних ознак предметів музейного значення в книзі надходжень основного або науково-допоміжного фонду на підставі результатів їх вивчення;

7) *постійне (тимчасове) зберігання* - один з основних видів діяльності музею, що передбачає створення матеріальних і правових умов, за яких забезпечується додержання спеціального науково обґрунтованого режиму зберігання музейних предметів, переданих музею на постійне (тимчасове) зберігання;

8) *фондово-закупівельна комісія* - постійно діючий консультативно-дорадчий орган музею, який провадить діяльність у межах повноважень, визначених цим Положенням, і на який покладено функції з проведення експертизи культурних цінностей, зокрема на предмет включення їх до музейного зібрання;

9) *фондово-облікова документація* - документи, необхідні для ведення музейного обліку, передбачені цим положенням та актами Мінкульту.

Інші терміни у цьому Положенні використовуються у значеннях, наведених у Законі України "Про музеї та музейну справу".

4. Музеї забезпечують ведення обліку музейних предметів, їх охорону, зберігання і використання. Відповідальність за створення умов, необхідних для забезпечення належного стану збереження, охорони і використання музейних предметів, покладається на керівника музею.

Склад Музейного фонду України

5. Формування Музейного фонду України здійснюється відповідно до Закону України "Про музеї та музейну справу".

6. Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі такі предмети і зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при установах, організаціях, підприємствах і закладах освіти державної та комунальної форми власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форми власності.

{Абзац другий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 645 від 23.06.2021}

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

7. Музейне зібрання поділяється на основний і науково-допоміжний фонди.

У науково-допоміжному фонді можуть бути виділені фонд сировинних матеріалів та експериментальний фонд.

Порядок ведення обліку музейних предметів та предметів музейного значення

Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форми власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку згідно з цим Положенням.

9. *Форми основних фондово-облікових документів затверджуються Мінкультком.*

10. *Фондово-облікова документація складається з основних і допоміжних облікових документів.*

До основних облікових документів належать:

акти приймання і передачі музейних предметів на постійне або тимчасове зберігання;

книга надходжень основного фонду і колекційні описи до неї;

інвентарні книги з шифром, що відповідають структурі основного фонду;

архівні описи, описи археологічних і природничо-наукових колекцій;

спеціальні інвентарні книги для обліку музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння;

*книга надходжень науково-допоміжного фонду;
науково уніфікований паспорт музейного предмета;
реставраційний паспорт музейного предмета.*

Перелік допоміжних облікових документів визначається інструкцією з ведення обліку, зберігання і використання музейних предметів, яка затверджується керівником музею.

11. Форми допоміжних облікових документів затверджуються керівником музею на підставі інструкції, що затверджується Мінкультом.

12. Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

13. Приймання і передача музейних предметів та предметів музейного значення на постійне або тимчасове зберігання до музеїв здійснюються за відповідними актами на підставі рішень фондово-закупівельної комісії. В акті зазначаються форма передачі предметів музейного значення (закупівля, дарування (пожертвування), заповіт, рішення суду про передачу культурних цінностей у власність держави), відомості про їх історію, походження і побутування. До актів додаються копії документів, що підтверджують право власності на зазначені в них культурні цінності.

14. Музейний предмет передається на постійне зберігання та включається до основного фонду музею на підставі рішення фондово-закупівельної комісії, яке оформлюється відповідним протоколом.

15. Музейний предмет вважається прийнятим на постійне зберігання з моменту його первинної реєстрації та нанесення на нього відповідних облікових позначень. Не допускається зберігання музейних предметів без нанесення на них облікових позначень.

16. *Облік музейних предметів, що передаються на постійне зберігання, ведеться трьома етапами.*

Перший етап передбачає складення акта і реєстрацію музейного предмета у відповідній книзі надходжень (основного фонду, науково-допоміжного фонду, сировинних матеріалів, експериментального фонду).

На другому етапі проводиться реєстрація музейного предмета в інвентарній книзі.

Третій етап передбачає реєстрацію музейного предмета у спеціальній інвентарній книзі для предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння.

17. Вилучення музейних предметів, що належать до основного фонду, з фондово-облікової документації музею здійснюється з дозволу Мінкульту на підставі рішення музейної ради та висновків експертно-фондової комісії.

18. Облік музейних предметів, переданих на тимчасове зберігання, ведеться на підставі актів приймання-передачі шляхом занесення відомостей про них до книги надходжень музейних предметів, прийнятих на тимчасове зберігання.

19. Облікові документи оформлюються винятково в рукописній формі. Копії книг надходжень можуть за рішенням керівника музею зберігатися в електронній формі за умови їх ідентичності рукописному варіанту.

20. Сторінки рукописних книг надходжень, що належать до основних облікових документів, зазначених у пункті 10 цього положення, до моменту їх заповнення

прошнуровуюються і нумеруються, книги надходжень завіряються підписами керівника, головного зберігача музею, керівника відповідного структурного підрозділу, до сфери управління якого належить музей, скріплюються печатками музею та органу, у сфері управління якого перебуває музей, або його власника.

21. До кожного завершеного тому книги надходжень складається акт, у якому зазначаються відомості про загальну кількість занесених до нього музейних предметів, зміни в їх обсязі та складі, наводиться інформація про пропущені інвентарні номери, повторні записи тощо. Акт затверджується керівником музею.

22. Заміна книг надходжень, що належать до основних облікових документів, здійснюється тільки у виключних випадках (внаслідок старіння, значного пошкодження) шляхом їх переписування у встановленому Мінкультом порядку. Під час складання нових книг надходжень забороняється знищення або порушення цілісності старих книг, які довічно зберігаються в музеях разом з основними обліковими документами.

23. З метою збереження первинної інформації та дотримання послідовності облікових позначень музейних предметів під час переписування книг надходжень здійснюється перенесення усіх раніше вилучених інвентарних номерів із зазначенням документа, що є підставою для вилучення.

24. Облік музейних предметів в електронній формі ведеться у музеях відповідно до цього Положення та порядку його ведення, встановленого Мінкультом.

25. Вимоги щодо затвердження форми книг надходжень у музеях, в яких зберігається недержавна частина Музейного фонду України, встановлюються власником музейних предметів.

26. Ведення інвентарних книг, спеціальних інвентарних книг, книг надходження науково-допоміжного фонду може здійснюватися в електронному вигляді за умови дотримання порядку технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді.

27. Порядок технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді, визначається Законом України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах".

28. Вимоги до ведення обліку та зберігання фондово-облікової документації визначаються Мінкультом.

29. Відповідальність за організацію і ведення обліку музейних предметів несе головний зберігач музею.

Призначення на посаду та звільнення з посади головного зберігача музею здійснюється за погодженням з органом, у сфері управління якого перебуває музей.

30. Контроль за дотриманням порядку обліку та умов зберігання музейних предметів здійснює Мінкульт.

Особливості обліку окремих категорій музейних предметів

31. Музеї ведуть облік, зберігають документи, які належать до Національного

архівного фонду, та використовують їх згідно із Законом України "Про Національний архівний фонд та архівні установи".

Фондово-облікова документація музею не передається на зберігання в архівні установи.

32. Відомості про обсяг, склад, зміст і стан документів Національного архівного фонду заносяться до облікових книг та картотеки основного фонду музею.

33. Музеї подають щороку державним архівним установам відомості про склад і обсяг документів Національного архівного фонду за формою, встановленою Держкомархівів.

34. Облік музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, ведеться трьома етапами та передбачає складення акта, реєстрацію такого предмета в книзі надходжень, інвентарній книзі і спеціальній інвентарній книзі.

35. Предмети, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, підлягають апробації в установах, які мають сертифіковане обладнання.

36. Контроль за веденням обліку та дотриманням умов зберігання музейних предметів державної частини Музейного фонду України здійснює Мінкульт.

Вимоги щодо організації обліку, зберігання та використання музейних предметів визначаються інструкцією, яка затверджується Міністерством.

Порядок передачі музейних предметів державної частини Музейного фонду України

37. Передача музейних предметів державної частини Музейного фонду України з музеїв на постійне зберігання іншим музеям у межах України здійснюється за згодою музеїв, у яких вони зберігаються, за рішенням Мінкульту на підставі листа-клопотання органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, що передає музейні предмети.

38. Передача музейних предметів і музейних колекцій державної частини Музейного фонду України з музеїв на тимчасове зберігання іншим музеям, юридичним і фізичним особам у межах України здійснюється за згодою музеїв, в яких вони зберігаються, за рішенням: центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на державній формі власності;
структурного підрозділу місцевого органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на комунальній формі власності.

39. Рішення про передачу музейних предметів державної частини Музейного фонду України на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи приймає Мінкульт.

40. Підставою для прийняття Мінкультом рішення про передачу музейних предметів на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках або наукової експертизи є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому

вони зберігаються;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання;

договір страхування музейних предметів на період перебування їх за межами музею, в якому вони зберігаються, або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає музейні предмети;

{Абзац четвертий пункту 40 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає, з необхідними додатками, що містять, зокрема, вимоги до зберігання таких предметів, графік проведення виставки (виставок), інформацію про транспортну компанію, яка здійснює їх перевезення;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання.

41. Підставою для прийняття Мінкультом рішення про тимчасове зберігання музейних предметів за межами України з метою реставрації є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому вони зберігаються; рішення реставраційної ради музею чи висновок Національного науково-дослідного реставраційного центру;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання з метою реставрації;

договір страхування музейних предметів на період їх перебування за межами музею, в якому вони зберігаються, або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає музейні предмети;

{Абзац п'ятий пункту 41 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає з метою проведення реставрації, з необхідними додатками;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання.

41-1. У разі настання обставин непереборної сили або наявності загрози знищення, втрати, пошкодження чи руйнування музейних предметів державної частини Музейного фонду України рішення про їх передачу на постійне або тимчасове зберігання, зміну строку тимчасової передачі або повернення таких предметів, переданих на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи, приймається Мінкультом.

{Розділ доповнено пунктом 41-1 згідно з Постановою КМ № 113 від 23.03.2014}

Охорона, зберігання і використання музейних предметів

42. Охорона музейних предметів здійснюється у порядку, що визначається Мінкультом разом з іншими органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

43. Музейні предмети використовуються для розвитку освіти, науки та культури, поширення інформації про національне культурне надбання та світову історико-культурну спадщину шляхом: створення експозицій, виставок та проведення на їх основі науково-дослідницької і культурно-освітньої роботи; підготовки та видання каталогів, збірок наукових праць, монографій, буклетів, путівників; надання юридичним та фізичним особам наукових консультацій щодо складу і змісту музейних колекцій, з питань створення автоматизованих інформаційно-пошукових систем обліку музейних зібрань, приєднання до міжнародних інформаційних систем та забезпечення доступу до них широких верств населення.

44. Музеї можуть встановлювати обмеження стосовно доступу дослідників до музейних предметів у зв'язку з незадовільним станом їх збереження, проведенням реставраційних та консерваційних робіт, перебуванням у постійно діючій експозиції чи на виставці.

45. Порядок доступу до музейних предметів і музейних колекцій, які зберігаються у фондосховищах, визначається інструкцією, що затверджується музеєм на основі нормативно-правових актів Мінкульту.

46. Виготовлення образотворчої, друкованої, сувенірної продукції з використанням зображень музейних предметів здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері авторського права та з письмового дозволу музеїв, у яких вони зберігаються.

{Положення в редакції Постанови КМ № 1007 від 03.11.2010}

**Положення про фондово-закупівельну комісію музею, затверджене наказом
Міністерства культури України від 21 березня 2016 р. № 144**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства культури України
21.07.2016 року № 580, зареєстрований
в Міністерстві юстиції України 12.08.2016 за № 1129/29259

**Інструкція
з організації обліку музейних предметів**

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає порядок та основні вимоги до організації обліку музейних предметів державної частини Музейного фонду України, предметів музейного значення, предметів і матеріалів науково-допоміжного фонду.

2. Ця Інструкція поширюється на музеї державної і комунальної форм власності всіх видів та організаційно-правових форм, передбачених статтями 6 і 7 Закону України «Про музеї та музейну справу», заповідники (далі – музей), в яких зберігається державна частина Музейного фонду України.

3. У цій Інструкції терміни вживаються у таких значеннях:

абрєвіатура музею – скорочене найменування музею, утворене з перших літер слів його найменування;

виставка – тимчасова експозиція;

група зберігання – сукупність предметів, об'єднаних спільними ознаками або тематикою; *експозиція* – сукупність музейних предметів, їх копій, предметів і матеріалів науково-допоміжного фонду, виставлених для публічного огляду на тривалий термін, які складають цілісну предметно-просторову систему, в якій музейні предмети та науково-допоміжні матеріали об'єднані єдиним науковим і художнім задумом; *кіно- та відеоматеріали* – аудіовізуальний матеріал, зокрема діафільми, кінофільми, відеофільми тощо, на будь-яких носіях (фотоплівка, кіноплівка, магнітна плівка тощо);

книги обліку – книги надходжень основного і науково-допоміжного фондів музею, книги надходжень тимчасового зберігання, інвентарні книги, спеціальні інвентарні книги;

меморіальні предмети – предмети, що належали або пов'язані з життям і діяльністю видатних особистостей або їх оточення;

наукова атрибуція – дослідження, яке є невід'ємною частиною обліку музейних предметів і має на меті визначення характеристик предмета, його автора (за наявності), хронологічної належності, достовірності та автентичності, виявлення документального, інформаційного підтвердження його ознак і віднесення предмета до певної групи зберігання;

науково уніфікований паспорт музейного предмета – документ, що фіксує усі етапи обліку та наукової атрибуції, інформацію про реставрацію, публікацію і використання музейного предмета протягом часу його знаходження у музеї;

облік музейних предметів – один з основних напрямів роботи музею, що

здійснюється шляхом реєстрації у фондово-обліковій документації (у тому числі в електронній формі) предметів фонду музею;

обліковий номер – порядковий номер реєстрації одиниці обліку у відповідній книзі обліку;

одиниця обліку – предмет (група предметів), зареєстрований (х) у відповідній книзі обліку під одним номером;

писемні джерела – рукописні й друковані документи: рукописи, рукописні книги, стародруки, рідкісні видання усіх видів друку (періодичні видання та ілюстрації до них, листівки тощо), автографи, щоденники, листування, мемуари, літературні твори, картографічні матеріали (карти, атласи, глобуси, плани, креслення) тощо;

предмет фонду музею (предмет) – музейний предмет Музейного фонду України, предмет музейного значення, предмет або матеріал науково-допоміжного фонду;

предмети археології – предмети, виявлені під час проведення археологічних розкопок, розвідок, окремі випадкові археологічні знахідки;

предмети нумізматики (фалеристики, боністики, сфрагістики, медальєрики) – монети, паперові грошові знаки, ордени, медалі, нагрудні знаки та інші нагороди, печатки, гербові знаки міст або окремих родин тощо;

твори мистецтв – твори образотворчого (живопис, графіка, скульптура) і декоративно-ужиткового мистецтва (вишивка, натиканка, мереживо, ткацтво, килимарство, різьблення, декоративний розпис, карбування, кераміка, скло, порцеляна тощо), твори монументального мистецтва та їх складові частини і фрагменти (мозаїка, фреска, частини скульптурного декору);

топографічний опис – документ, що містить оперативну інформацію про предмет та безпосереднє місце його зберігання;

фонд музею – сукупність основного і науково-допоміжного фондів музею;

фондово-закупівельна комісія (ФЗК музею) – постійно діючий консультативно-дорадчий орган музею, на який покладено функції з проведення експертизи культурних цінностей, зокрема з питань їх включення до фонду музею або вилучення з нього, та інші функції відповідно до цієї Інструкції;

фономатеріали – звукові матеріали на будь-яких носіях (стрічка, касета, платівка, диск тощо), у тому числі грамплатівки, магнітні фонограми тощо;

фотоматеріали – візуальний матеріал на будь-яких носіях (скло, плівка, папір тощо), діапозитиви (слайди), фотографії тощо.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про музеї та музейну справу», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», «Про Національний архівний фонд та архівні установи», «Про державні нагороди України», «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними», «Про управління об'єктами державної власності», Положенні про Музейний фонд України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 року № 1147 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 1007) (далі – Положення про Музейний фонд України).

4. Фондово-облікова документація, передбачена цією Інструкцією, ведеться державною мовою.

5. Згідно з цією Інструкцією музей розробляє внутрішню інструкцію, яка погоджується ФЗК музею, головним зберігачем фонду музею, заступником керівника музею з адміністративно-господарських питань і затверджується керівником музею.

II. Обов'язки працівників музею щодо забезпечення обліку зберігання і використання предметів фонду музею

1. Загальні положення

1. Керівник музею створює належні умови для організації обліку, зберігання і використання предметів фонду музею, зберігання фондово-облікової документації, в тому числі забезпечення відповідним обладнанням (сейфи або вогнетривкі шафи, вітрини тощо), технічними засобами (комп'ютерна та оргтехніка), програмним забезпеченням тощо.

2. Заступник керівника музею з наукової роботи організовує комплектування фонду музею, його дослідження та використання. У разі відсутності в штатному розписі музею посади заступника керівника музею з наукової роботи вказані функції здійснює керівник музею.

3. Заступник керівника музею з адміністративно-господарських питань забезпечує організацію охорони, захисту від надзвичайних ситуацій всіх приміщень і об'єктів музею, предметів фонду музею, які знаходяться в експозиціях і фондосховищах, фондово-облікової документації, створення належних умов для їх зберігання і утримання (режими температурно-вологісний, санітарно-технічний, біологічний тощо). У разі відсутності у штатному розписі музею посади заступника керівника музею з адміністративно-господарських питань вказані функції виконує головний зберігач фонду музею. Всі роботи із забезпечення охорони, захисту від надзвичайних ситуацій, поліпшення умов зберігання предметів та фондово-облікової документації узгоджуються з головним зберігачем фонду музею.

4. Головний зберігач фонду музею (головний зберігач) забезпечує організацію і ведення обліку, зберігання та використання предметів фонду музею, також зберігання фондово-облікової документації. Посада головного зберігача передбачається у штатному розписі кожного музею, колекція якого налічує понад 1 тисячу одиниць обліку. У разі відсутності у штатному розписі музею посади головного зберігача вказані функції покладаються на керівника музею або на посадову особу, визначену наказом керівника музею.

5. З працівниками музею, на відповідальне зберігання яких передаються предмети фонду музею, зареєстровані у книгах обліку, або які виконують роботу, пов'язану зі зберіганням і використанням предметів фонду музею (експонування, наукова атрибуція, реставрація тощо), укладаються договори про повну матеріальну відповідальність відповідно до статей 134, 1351 Кодексу законів про працю України.

6. Контроль за виконанням цієї Інструкції та внутрішньої інструкції музею

здійснюють керівник музею та головний зберігач.

7. Про всі випадки втрати, значного пошкодження чи руйнування музейних предметів внаслідок аварійних, надзвичайних ситуацій або протиправних дій третіх осіб у 3-денний строк з моменту виявлення таких фактів керівники музеїв інформують Міністерство культури України (далі – Мінкультури) та уповноважений орган управління музею. При виявленні крадіжки предметів фонду музею керівник музею або головний зберігач невідкладно повідомляють правоохоронні органи не пізніше ніж протягом однієї доби.

8. Протягом 10 робочих днів з дня виявлення факту, зазначеного у пункті 7 цієї глави, керівник музею подає Мінкультури та/або уповноваженому органу управління музею такі документи:

акт, складений на момент виявлення факту, в якому зафіксовані обставини втрати, пошкодження чи руйнування музейних предметів; *висновки експертів* про цінність втрачених, пошкоджених чи зруйнованих музейних предметів; *висновки реставраторів* про можливість або неможливість реставрації пошкоджених або зруйнованих предметів; *фотографії музейних предметів*, а у разі їх відсутності – повний опис, що дає змогу ідентифікувати музейні предмети; *інформацію про заходи*, вжиті за фактом втрати, пошкодження чи руйнування музейних предметів.

9. Керівник (директор) музею, головний зберігач фондів, зберігачі фондів та інші працівники, які беруть участь в організації процесу обліку музейних предметів та виконанні відповідної роботи, повинні відповідати кваліфікаційним вимогам щодо посад, що визначені у розділі «Музеї та заклади музейного типу» випуску 81 «Культура та мистецтво» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства культури і мистецтв України від 14 квітня 2000 року № 168. Кваліфікаційні вимоги до керівника державного чи комунального закладу культури (в тому числі музею) визначені статтею 211 Закону України «Про культуру».

2. Обов'язки головного зберігача

1. Головний зберігач призначається керівником музею за погодженням з уповноваженим органом управління музею або засновником музею.

2. Головний зберігач підпорядкований безпосередньо керівнику музею.

3. Приймання і передавання справ при призначенні або звільненні головного зберігача проводяться у присутності комісії, утвореної згідно з наказом керівника музею, і оформлюються актом, в якому фіксуються загальний стан і дані про кількість предметів фонду музею відповідно до книг обліку, кількість та стан фондово-облікової документації, фондосховищ, експозиційного та фондового обладнання музею тощо.

4. Виконання головним зберігачем обов'язків відповідального зберігача фонду музею або окремих груп зберігання допускається за умови, що загальна кількість предметів, що входять до складу фонду музею, не перевищує 5 тисяч предметів, а колекція, яка перебуває на його відповідальному зберіганні, не перевищує 1 тисячі предметів.

5. Всі документи, листи, звіти, плани та інші документи, безпосередньо пов'язані з рухом предметів фонду музею, візуються або підписуються головним зберігачем та керівником музею.
6. Вказівки і розпорядження головного зберігача, що стосуються організації роботи з обліку, зберігання та використання предметів фонду музею відповідно до цієї Інструкції, є обов'язковими для всіх співробітників музею.
7. Призначення, звільнення з посад і переведення працівників музею, що відповідають за облік, зберігання та реставрацію предметів фонду музею, здійснюються за погодженням з головним зберігачем.
8. У разі порушення керівником музею вимог цієї Інструкції головний зберігач зобов'язаний поінформувати про цей факт уповноважений орган управління музею.
9. На час тимчасової відсутності головного зберігача (відпустка, відрядження, хвороба тощо) його функції, права та обов'язки покладаються на керівника структурного підрозділу, що відповідає за облік, або на іншу посадову особу, призначену наказом керівника музею.

3. Обов'язки інших працівників, що відповідають за облік і зберігання предметів фонду музею

1. Зберігання предметів фонду музею здійснюють зберігачі фондів та експозицій музеїв (далі – відповідальні зберігачі), які призначаються та звільняються з посади наказом керівника музею за погодженням з головним зберігачем.
2. Відповідальний зберігач предметів фонду музею з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння призначається та звільняється з посади наказом керівника музею за погодженням з уповноваженим органом управління музею. Обов'язки відповідального зберігача наказом керівника музею покладаються на зберігачів експозиції і виставок, у тому числі за межами України.
3. Приймання і передавання справ при призначенні або звільненні відповідального зберігача здійснюються у присутності комісії, утвореної згідно з наказом керівника музею, і оформляються актом, в якому фіксуються загальний стан і дані про кількість прийнятих предметів фонду музею, дані звірянь наявності предметів із фондово-обліковою документацією та кількість предметів фонду музею, не виявлених під час приймання і передавання справ.
4. У разі настання непередбачуваних обставин (затяжна хвороба, нещасний випадок) предмети фонду музею, закріплені за відповідальним зберігачем, тимчасово передаються на зберігання іншому зберігачу, керівнику структурного підрозділу, відповідального за облік, або головному зберігачу на підставі наказу керівника музею, в якому зазначаються порядок і строки передачі, з дотриманням вимог пункту 5 глави 1 цього розділу. Приймання справ новим відповідальним зберігачем здійснюється відповідно до пункту 3 цієї глави.
5. Відповідальний зберігач зобов'язаний здійснювати контроль за рухом предметів та умовами їх зберігання, вести облік виданих і прийнятих ним предметів, невідкладно повідомляти керівника структурного підрозділу, що

відповідає за облік, та головного зберігача про всі випадки виявлення порушень умов зберігання в експозиційних залах, фондосховищах (несанкціоноване розкриття обладнання, пошкодження запорів, пломб чи печаток, відхилення від встановленого температурно-вологісного та інших режимів зберігання), втрати, пошкодження, руйнування предметів фонду музею, невідкладно складати акти про всі випадки виявлення зазначених порушень з фотофіксацією та детальним викладенням обставин та причин виявлених фактів.

6. Ведення та забезпечення збереження фондово-облікової документації музею, контроль за дотриманням вимог цієї Інструкції підрозділами музею, відповідальними за зберігання (у тому числі в експозиції та на виставках) і реставрацію предметів, здійснюються структурним підрозділом музею, відповідальним за облік (далі – відділ обліку).

7. Відділ обліку, очолюваний завідувачем, у своїй діяльності підпорядкований головному зберігачу. У разі відсутності у структурі музею відділу обліку функції такого відділу покладаються на посадову особу музею, яка призначається згідно з наказом керівника музею за погодженням з головним зберігачем.

8. Працівники відділу обліку здійснюють підготовку актів приймання-передавання предметів на постійне і тимчасове зберігання, всіх внутрішніх музейних актів та інших видів фондово-облікової документації, реєстрацію предметів у відповідних книгах обліку, забезпечують облік і зберігання фондово-облікової документації, формування та ведення картотек (каталогів) музею, контролюють дотримання умов зберігання фондово-облікової документації, строки проведення наукової атрибуції, звірення наявності предметів з фондово-обліковою документацією, рух предметів фонду музею, беруть участь у планових та оперативних перевірках наявності предметів фонду музею. Співробітники відділу обліку не є відповідальними зберігачами.

III. Склад фонду музею

1. *Фонд музею складається з основного та науково-допоміжного фондів.*

У науково-допоміжному фонді можуть бути виділені фонд сировинних матеріалів та експериментальний фонд.

2. Музейні предмети, які належать до основного фонду, залежно від профілю (виду) музею підлягають систематизації за групами зберігання. У галузевих та комплексних музеях встановлюється власна класифікація груп зберігання музейних предметів, яка визначається внутрішньою інструкцією музею.

3. Предмети, включені до науково-допоміжного фонду, систематизуються за *такими групами зберігання:*

наочні матеріали, які використовуються для розкриття експозиційно-виставкових тем (наприклад, муляжі, макети, зліпки, реконструкції, діаграми, копії музейних предметів, плани, карти, схеми, креслення тощо);

автентичні предмети, що становлять інтерес для фондів музею, але які надійшли в незадовільному стані збереженості і потребують значної реставрації;

археологічні масові предмети, природні матеріали (антропологічні, палеозоологічні, палеоботанічні), об'єкти, що не пройшли камеральну обробку; *предмети, що не мають значної музейної цінності*, але які становлять інтерес як допоміжний ілюстративний або інформаційний матеріал;

фотоматеріали (в тому числі негативи і фотовідбитки), отримані в процесі фотофіксації музейних предметів; інші предмети і матеріали, що не належать до жодної із вищезазначених груп зберігання.

Предмети з науково-допоміжного фонду можуть бути переведені до основного фонду музею на підставі протоколу ФЗК музею. До складу науково-допоміжного фонду забороняється включати меморіальні предмети та предмети з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння.

4. У науково-природничих музеях, відділах природи краєзнавчих музеїв та у відповідних музеях, утворених у складі підприємств, установ та організацій, у складі науково-допоміжного фонду виділяється фонд сировинних матеріалів, до якого включаються: законсервовані і забезпечені польовими описами предмети (об'єкти) неорганічної і органічної природи, призначені для аналітичних лабораторних досліджень і препарування: шкірки та тушки тварин, ентомологічні збори, засушені рослини для монтажу гербарію, невідпрепаровані палеонтологічні зразки, геологічні, мінералогічні зразки, фрагменти матеріалів (деревина, вугілля, метали тощо), зібрані під час археологічних розкопок, а також зразки натуральних предметів і матеріалів, схильних до псування, які вимагають частої заміни, тощо.

Включення предметів і матеріалів до фонду сировинних матеріалів має тимчасовий характер. Залежно від результатів подальшої обробки такі предмети і матеріали на підставі протоколу ФЗК музею можуть бути переведені до основного фонду музею.

5. У музеях, які комплектують колекцію творів, що виконані нетрадиційною технікою та з нетрадиційних матеріалів (інсталяції), виділяється експериментальний фонд, до якого включаються авторські інсталяції з оригінальною художньою концепцією, які складаються з предметів, виготовлених промисловим способом, як правило, з нетривких матеріалів, схильних до швидкого старіння і деструкції (поролон, гума, банерна тканина, пластик, органічні речовини, певні види кольорової фотографії тощо), або із сучасних матеріалів, стійкість яких до тривалого використання не визначена і не перевірена часом.

IV. Порядок організації обліку

1. Етапи обліку

1. Облік предметів фонду музею, прийнятих на постійне зберігання, здійснюється у 3 етапи:

перший етап (первинна реєстрація) – складання акта приймання-передавання предметів і реєстрація їх у відповідній книзі надходжень основного або науково-допоміжного фондів;

другий етап – реєстрація предметів у інвентарній книзі;

третій етап – реєстрація предметів, що містять дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, у спеціальній інвентарній книзі (обов'язковий для музеїв, які мають такі предмети).

2. Облік предметів, прийнятих на тимчасове зберігання, здійснюється шляхом реєстрації предметів у книзі надходжень тимчасового зберігання.

3. Забороняється зберігання і використання в музеях предметів без реєстрації у книгах обліку та нанесення на них облікових позначень.

4. Контроль за веденням обліку та дотриманням умов зберігання музейних предметів державної частини Музейного фонду України здійснює Мінікультури.

2. Облік предметів фонду музею у філіях та відокремлених відділах музею

1. Облік предметів фонду музею у філіях та відокремлених відділах музею (далі – філія) здійснюється відповідно до вимог цієї Інструкції у порядку, визначеному внутрішньою інструкцією головного музею, за погодженням з уповноваженим органом управління музею.

2. Система обліку у філії може бути автономною або централізованою залежно від принципів зберігання, обсягу та складу фондів філії, її географічної віддаленості від головного музею.

3. При автономній системі обліку філія самостійно здійснює реєстрацію предметів у книгах обліку та щоквартально надає головному музею дублікати актів приймання-передавання предметів, складених за вказаний період.

4. При централізованій системі обліку предмети філії реєструються у книгах надходжень головного музею. Подальша реєстрація цих предметів в інвентарних книгах та спеціальних інвентарних книгах здійснюється у філії відповідно до структури фондів, затвердженої ФЗК головного музею.

5. Приймання і передавання предметів з філії у тимчасове і постійне користування оформляються в порядку, установленому головним музеєм відповідно до цієї Інструкції.

3. Особливості обліку окремих категорій предметів

1. Облік, зберігання і використання музеями архівних документів, які належать до Національного архівного фонду України, здійснюються відповідно до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», Порядку державного обліку документів Національного архівного фонду, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27 вересня 2013 року № 2045/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 жовтня 2013 року за № 1695/24227 та цієї Інструкції.

2. Відомості про кількість, склад, зміст і стан збереженості документів Національного архівного фонду України вносяться до фондово-облікової документації музею.

3. Музеї щороку подають до архівних установ, у зоні комплектування яких вони перебувають, відомості про наявність і стан збереженості документів Національного архівного фонду України відповідно до Порядку державного

обліку документів НАФ.

4. Облік музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, ведеться трьома етапами та передбачає складення акта приймання-передавання, реєстрацію такого предмета в книзі надходжень, інвентарній книзі і спеціальній інвентарній книзі.

5. Предмети, що містять дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, підлягають експертизі, яка проводиться відповідно до Інструкції про здійснення державного експертно-пробірного контролю за якістю дорогоцінних металів, вставок дорогоцінного каміння, виробів з них та матеріалів, що містять дорогоцінні метали та вставки дорогоцінного каміння, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 244, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16 грудня 1999 року за № 874/4167 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 05 лютого 2004 року № 143) (Інструкція про здійснення державного експертно-пробірного контролю).

4. Фондово-облікова документація

1. Фондово-облікова документація складається з основних і допоміжних облікових документів.

2. Перелік основних облікових документів визначений пунктом 10 Положення про Музейний фонд України.

3. До допоміжних облікових документів належать: книги надходжень експериментального фонду, фонду сировинних матеріалів; опис книг обліку; топографічні описи предметів; інші необхідні для організації обліку в музеї документи.

4. Форми допоміжних облікових документів встановлюються внутрішньою інструкцією музею.

5. Ведення фондово-облікової документації може здійснюватися в рукописній, друкованій та електронній формах. Ведення книг обліку у рукописній формі є обов'язковим.

6. Книги обліку, які ведуться у рукописній формі (далі - рукописні книги обліку), до початку їх заповнення нумеруються і прошнуровуються, завіряються підписами керівника і головного зберігача музею, підписом керівника відповідного структурного підрозділу уповноваженого органу управління музею. Обсяг тому відповідної книги обліку становить не менше 100 і не більше 300 аркушів. На титульному аркуші зазначаються повна та скорочена назви відповідної книги обліку, її номер та кількість прошнурованих аркушів, прізвища та ініціали осіб, які завірили відповідну рукописну книгу обліку. Рукописні книги обліку виготовляються з високоякісного паперу і брошуруються у тверду палітурку.

7. Кожній книзі обліку присвоюється індивідуальний шифр, який включає літерний шифр книги та номер тому. Інвентарним книгам присвоюється шифр відповідної групи зберігання. У музеях, фонди яких систематизовані за відділами та/або філіями, крім вказаних шифрів, книгам обліку додатково

присвоюється літерний або цифровий шифр відповідного відділу чи філії. *Порядок присвоєння шифрів книгам обліку визначається внутрішньою інструкцією музею.*

8. До кожної завершеної *рукописної книги обліку* складається *засвідчувальний акт*, в якому зазначаються: загальна кількість зареєстрованих у відповідній книзі предметів та їх облікові номери; кількість предметів, вилучених з фонду музею, та їх перелік; кількість предметів, зареєстрованих двічі під одним обліковим номером, та їх перелік; кількість пропущених облікових номерів; кількість наявних предметів та їх облікові номери; перелік облікових номерів, які були змінені; інформація про підстави для внесення відповідних змін у книгах обліку (номери та дати актів та рішень ФЗК музею).

9. Засвідчувальний акт складається за формою, що визначається внутрішньою інструкцією музею, у двох примірниках, один з яких вкладається у відповідну завершену рукописну книгу обліку, а інший зберігається у відділі обліку. Засвідчувальний акт завіряється підписами головного зберігача, керівника відділу обліку, які скріплюються печаткою музею (у разі наявності).

10. Ведення книг обліку може здійснюватися в електронному вигляді за умови дотримання порядку технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді.

11. Порядок ведення книг обліку в електронній формі встановлюється внутрішньою інструкцією музею та передбачає: ідентичність електронних версій відповідних книг обліку їх оригіналам; регулярність перенесення електронної інформації на паперові носії; засвідчення кожної роздрукованої сторінки підписами головного зберігача та/або керівника відділу обліку; формування тому відповідної книги обліку обсягом не менше 100 і не більше 300 аркушів.

12. *Завершений том електронної книги обліку, роздрукований на паперовому носії, оформлюється відповідно до вимог цієї Інструкції.*

13. На кожне місце зберігання музейних предметів у фондах та експозиціях (виставках) музею складається *топографічний опис*, в якому зазначаються: облікові номери згідно з реєстрацією музейних предметів у відповідній книзі обліку, назва і стислий опис предметів, кількість предметів групи зберігання, місце зберігання, дата складання опису тощо. Топографічний опис складається у двох примірниках, один з яких зберігається у відділі обліку, інший – у відповідального зберігача. Копія топографічного опису прикріплюється на місце зберігання предметів. Топографічний опис підписується відповідальним зберігачем, керівником відділу обліку та головним зберігачем. Топографічний опис предметів експозиції (виставки) затверджується керівником музею. Дані про рух предметів у музеї вносяться до графі «Примітки» відповідної книги обліку та топографічного опису.

14. На предмети, які утворюють тематичну колекцію, складається колекційний опис за формою згідно з додатком 2 до Інструкції, в якому кожному предмету групи зберігання надається порядковий номер. Колекційний опис реєструється у окремому журналі та зберігається у відділі обліку. Форма журналу реєстрації колекційних описів затверджується внутрішньою інструкцією музею.

15. З метою організації обліку і зберігання музейних предметів відповідно до цієї Інструкції музеї можуть складати акти, форма і порядок складання яких затверджуються внутрішньою інструкцією музею (окрім акта приймання-передавання, форма якого визначається цією Інструкцією). Усі акти музею завіряються підписом головного зберігача і скріплюються печаткою музею (у разі наявності). У разі якщо головний зберігач виконує обов'язки відповідального зберігача внесених до акта музейних предметів, такий акт завіряється підписом керівника музею і скріплюється печаткою музею (у разі наявності). Усі підписи на актах мають бути розшифрованими. Акти, оформлені без дотримання цих вимог, до виконання не приймаються.

16. Музеї можуть вести науково-довідкову документацію: каталоги, описи, картотеки та інші документи, які використовуються для отримання оперативної інформації про музейні предмети.

17. *Картотеки музеїв поділяються на такі групи:*

облікова, яка містить інформацію про музейні предмети в порядку реєстрації їх у книгах надходжень; *інвентарна*, яка містить інформацію про музейні предмети в порядку їх реєстрації в інвентарних книгах і спеціальних інвентарних книгах; *топографічна*, яка містить інформацію про поточне місце зберігання музейних предметів; *картотека збереженості*, яка містить інформацію про фізичний стан кожного музейного предмета на момент надходження його до музею, відомості про реставрацію, консервацію і профілактику, інші події, які впливають на фізичний стан музейного предмета (покрощують або погіршують); *систематична*, яка може бути іменною, предметною, хронологічною, складатися з історичних періодів, географічних районів, промислових виробництв, археологічних груп тощо; інші групи, що не належать до жодної із вищезазначених груп.

Ведення картотек може здійснюватися в рукописній, друкованій та електронній формах.

5. Реєстрація предметів у книгах надходжень

1. Реєстрація предметів у відповідній книзі надходжень здійснюється не пізніше ніж через 15 календарних днів з дня прийняття ФЗК музею рішення, яке оформлюється у вигляді протоколу, про включення предмета до фонду музею або про прийняття предмета на тимчасове зберігання.

2. При надходженні значної групи предметів ФЗК музею визначає термін проведення їх експертизи з урахуванням складності відповідної роботи.

3. *Книги надходжень* оформлюються за формами, що визначені додатками 3 – 5 до цієї Інструкції. У книгах надходжень з урахуванням особливостей груп зберігання предметів відповідно до профілю музею допускається адаптація окремих граф, що визначається внутрішньою інструкцією музею.

4. Відомості про пробу і масу предметів з дорогоцінних металів, кількість і масу дорогоцінного каміння вносяться до книги надходжень основного фонду, інвентарної книги та спеціальної інвентарної книги після експертизи, проведеної відповідно до пункту 8 Інструкції про здійснення державного експертно-пробірного контролю.

5. При реєстрації предметів у книгах надходжень кожному предмету присвоюється обліковий номер. Якщо предмети мають малі розміри (дрібні плоди, зерно і насіння) або є розсипом (геологічні зразки, зразки ґрунту), їм надається один обліковий номер.

6. Предмети, які утворюють певну групу зберігання (сервізи, гарнітури меблів, альбоми малюнків, колекції предметів археології, нумізматики, графічні твори, плани, креслення, карти, архівні документи, природознавчі колекції тощо), реєструються під одним обліковим номером з дробовим позначенням, яке вказує на загальну кількість предметів (наприклад, 34/15, де 34 – обліковий номер, а 15 – кількість предметів у групі (колекції)).

В облікових номерах забороняється використання буквених позначень і подвійних дробів (наприклад, 100(а-в), 25/12/3). Якщо до складу групи зберігання (колекції) входять предмети з різних фондів (основного та науково-допоміжного), їх реєстрація здійснюється у книгах надходжень відповідного фонду. Приналежність до груп зберігання зазначається у графі «Назва та стислий опис предмета» книг надходжень.

7. Порядок поділу предметів на групи зберігання, у тому числі на тематичні колекції, та присвоєння облікових номерів з дробовими позначеннями визначається внутрішньою інструкцією музею.

6. Реєстрація предметів в інвентарних книгах

1. Усі предмети основного фонду музею підлягають науковій атрибуції.

2. Під час наукової атрибуції музейні предмети систематизуються за групами зберігання, визначеними згідно з додатком 1 до цієї Інструкції.

3. Ураховуючи профіль музею та специфіку його колекції музей за необхідності встановлює власну класифікацію груп зберігання, яка затверджується внутрішньою інструкцією музею.

3. Для кожної групи зберігання створюється окрема інвентарна книга за формою згідно з додатком 6 до цієї Інструкції.

4. Кожний предмет реєструється в інвентарній книзі за окремим обліковим номером.

5. На усі музейні предмети, зареєстровані в інвентарній книзі, складається науково уніфікований паспорт за формою згідно з додатком 1 до пункту 3.3 Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання, затвердженого наказом Міністерства культури і мистецтв України від 25 жовтня 2001 року № 653, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 лютого 2002 року за № 144/6432.

6. Предмети, що складають невелику групу зберігання, у тому числі тематичну колекцію (колекція монет, сервіз, меблевий гарнітур тощо), реєструються в інвентарній книзі за одним обліковим номером з дробовим позначенням, яке вказує на загальну кількість предметів (наприклад, 34/15, де 34 – обліковий номер, а 15 – кількість предметів у цій групі). Колекції монет реєструються в інвентарній книзі в повному складі (монети з дорогоцінних і з недорогоцінних металів). Кожна монета записується під окремим обліковим номером, а її

належність до колекції зазначається у графі «Назва та стислий опис предмета» інвентарної книги.

7. Після реєстрації в інвентарних книгах предмети, які містять дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння, реєструють у спеціальних інвентарних книгах. Спеціальні інвентарні книги оформлюються за формою згідно з додатком 7 до цієї Інструкції.

7. Зміни і виправлення записів у книгах обліку

1. Зміни і виправлення записів у книгах обліку здійснюються у разі зміни або уточнення інформації про предмет за результатами здійснення його наукової атрибуції (авторство, школа, іконографія, датування тощо), зміни стану збереженості, проведення експертизи (оцінки цінності) і додаткових техніко-технологічних досліджень. В інших випадках зміни і виправлення записів у книгах обліку не допускаються.

2. Підставою для внесення змін і виправлень до записів у книгах обліку є протокол ФЗК музею.

3. Характер змін і виправлень, які необхідно внести до книги обліку, зазначаються в акті про невідповідність фактичного стану предмета його опису в фондово-обліковій документації, який складається за формою, визначеною внутрішньою інструкцією музею, затверджується протоколом ФЗК музею і зберігається у відділі обліку.

4. Зміни і виправлення до книги обліку вносить відділ обліку.

5. Інформація про підстави для внесення змін і виправлень записів у книгах обліку (номер і дата акта та протоколу ФЗК музею) вноситься до графі «Примітки» відповідних книг обліку (чорнилом (кульковою ручкою) червоного кольору в рукописних книгах обліку).

8. Заміна рукописних книг обліку

1. Заміна рукописних книг обліку на нові відбувається у разі їх зношеності, значних пошкоджень або суттєвої невідповідності установленій формі.

2. Заміна рукописних книг обліку здійснюється за рішенням уповноваженого органу управління музею, яке оформлюється у вигляді наказу. Рішення уповноваженого органу управління музею про заміну рукописних книг обліку приймається на підставі письмового звернення музею, до якого додається протокол ФЗК музею з обґрунтуванням причин і способу заміни (створення нової рукописної книги обліку та оцифрування старої облікової книги, що замінюється).

3. Заміна рукописних книг надходжень експериментального фонду та фонду сировинних матеріалів здійснюється за наказом керівника музею на підставі протоколу ФЗК музею.

4. Заміна рукописної книги обліку здійснюється шляхом створення нового екземпляра рукописної книги обліку (далі – нова книга обліку), до якого переносяться записи про всі одиниці обліку, зареєстровані у відповідній книзі обліку, яка підлягає заміні. З метою збереження первинної інформації та дотримання послідовності облікових позначень предметів під час

переписування книги обліку також здійснюється перенесення усіх раніше погашених облікових номерів із зазначенням документа, що є підставою для їх погашення.

5. Після завершення перенесення записів до нової книги обліку складається *акт про заміну рукописної книги обліку* (далі – акт заміни), в якому зазначаються: номер і назва рукописної книги обліку, яка замінюється (далі – стара книга); причина та спосіб заміни; кількість зареєстрованих у старій книзі одиниць обліку; інформація про внесені раніше зміни і виправлення до старої книги; кількість одиниць обліку, номери яких були раніше вилучені зі старої книги, їх перелік; кількість одиниць обліку, що переносяться до нової книги; інша необхідна інформація. Форма акта заміни визначається внутрішньою інструкцією музею.

6. Акт заміни складається у двох примірниках та підписується особами, які його склали, і головним зберігачем.

7. Акт заміни затверджується керівником відповідного структурного підрозділу уповноваженого органу управління музею.

Акт заміни рукописних книг надходжень експериментального фонду та фонду сировинних матеріалів затверджується керівником музею.

8. Один примірник затвердженого акта заміни зберігається у відділі обліку, інший – разом зі старою книгою.

9. До затвердження актів заміни чинними вважаються старі книги.

Нові книги обліку підлягають оформленню та затвердженню відповідно до вимог глави 4 цього розділу.

10. Старі книги підлягають постійному зберіганню в музеях разом з іншою фондово-обліковою документацією. Знищення або порушення цілісності старих книг обліку забороняється.

9. Опис і зберігання фондово-облікової документації

1. Відділ обліку веде опис фондово-облікової документації і забезпечує її зберігання.

2. Опис фондово-облікової документації складається за формами, визначеними внутрішньою інструкцією музею.

3. У кінці року всі акти, складені музеєм, разом із додатками із пронумерованими аркушами прошнуровуються та формуються в окремі томи відповідно до виду актів, завіряються підписами керівника і головного зберігача музею, скріплюються печаткою музею (у разі наявності) та передаються на постійне зберігання у відділ обліку. На кожен вид актів музею складається опис, який включає: номер тому, рік складання опису, перший і останній номери актів у томі, кількість аркушів у томі тощо.

4. *Порядок зберігання фондово-облікової документації визначається внутрішньою інструкцією музею.*

5. Видавати фондово-облікову документацію стороннім особам та виносити її з місця постійного зберігання забороняється. Користування фондово-обліковою документацією здійснюється лише у разі службової необхідності у присутності співробітників відділу обліку.

6. Книги надходжень основного фонду, інвентарні книги і спеціальні інвентарні книги підлягають цифровому фотокопіюванню. Зберігання фотокопій на електронних носіях інформації здійснюється згідно з Технічними вимогами підготовки і збереження даних, наведеними у додатку 1 до наказу Міністерства культури України від 05 листопада 2014 року № 943, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 листопада 2014 року за № 1445/26222. У разі внесення змін до рукописних книг обліку відповідні аркуші підлягають цифровому фотокопіюванню та зберіганню як невід'ємна частина фотокопій цих книг.

V. Порядок приймання і передавання предметів

1. Джерелами комплектування фонду музею є культурні цінності, які обернені в установленому порядку в дохід держави; перебувають у власності юридичних та фізичних осіб, у тому числі державні нагороди і документи, що посвідчують нагородження ними, а також на реалізації на підприємствах торгівлі та аукціонах в Україні і за кордоном тощо; виявлені в результаті роботи тематичних, етнографічних, археологічних, природничо-наукових та інших експедицій; інші джерела, не заборонені законодавством України.

2. Виявлені культурні цінності підлягають експертизі з метою визначення їх історико-культурного та мистецького значення для вирішення питання щодо їх включення до фондів музею.

3. *Експертиза проводиться ФЗК музею на підставі наукової атрибуції, основними критеріями якої є встановлення: авторства, теми, сюжету, стилістичних особливостей, інформативності (для творів образотворчого мистецтва, архівних документів); часу, місця створення і побутування (за можливості); видової належності (для природничих колекцій);*

матеріалу і способу виготовлення (ручний, механічний, лиття, кування, карбування, живопис, рукопис, друк тощо); розміру, кольору, форми, улаштування; маси дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння; соціальної та етнічної приналежності; належності конкретній особі (меморіальність); типологічних ознак шляхом зіставлення з аналогіями; стану збереження. Експертний висновок оформляється в письмовій формі і підписується усіма особами, які проводили експертизу.

4. Експертиза культурних цінностей, обернених в установленому порядку в дохід держави, проводиться відповідно до Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2003 року № 1343, державними установами, закладами культури, іншими організаціями, визначеними наказом Міністерства культури України від 11 вересня 2014 року № 744 «Про затвердження Переліку державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25 вересня 2014 року за № 1168/25945.

2. Порядок приймання предметів на експертизу

1. Приймання предметів на експертизу ФЗК музею здійснюється на підставі письмової заяви (звернення) до музею фізичної або юридичної особи і оформлюється в порядку, визначеному у главі 3 цього розділу. Зберігання предметів, прийнятих на експертизу, має здійснюватися в окремому приміщенні, яке оснащено технічними засобами захисту та охоронно-пожежною сигналізацією, або в спеціально виділених для цих цілей шафах, на стелажах, розташованих в приміщенні, що охороняється.
2. Облік і зберігання предметів, прийнятих на експертизу, здійснює відповідальний зберігач.
3. Предмети, в результаті експертизи яких не підтверджено їх історико-культурне, мистецьке та наукове значення, підлягають поверненню власнику за актом приймання-передавання, до якого додається копія експертного висновку ФЗК музею.
4. Повернення предметів, отриманих (переданих) за договором і не затребуваних власником, здійснюється відповідно до Цивільного кодексу України.

3. Порядок приймання і передавання предметів

1. Приймання і передавання предметів здійснюються на підставі протоколу ФЗК музею та відповідного договору (у разі придбання, дарування, приймання-передавання на реставрацію, експертизу або тимчасове зберігання), який укладається відповідно до вимог законодавства.
2. Приймання і передавання предметів оформлюється актом приймання-передавання музейних предметів (далі – акт приймання-передавання), який складається за формою згідно з додатками 8, 9 до цієї Інструкції.
3. У разі надходження до музею предметів з археологічних, геологічних та інших експедицій акт приймання-передавання складається на підставі польових описів або переліків предметів, завірених підписом керівника експедиції. Польовий опис має бути пронумерований посторінково, мати підсумковий запис, підписаний укладачами, затверджений керівником експедиції. При надходженні великого обсягу предметів, виявлених експедицією, вони зберігаються в опечатаному приміщенні або опечатаній тарі і розкриваються для обробки в присутності комісії, призначеної керівником музею.
4. Передавання предметів з одного структурного підрозділу музею до іншого проводиться за рішенням головного зберігача.
5. *Акти приймання-передавання складаються у трьох примірниках.*

В акті приймання-передавання зазначаються: вид зберігання (постійне або тимчасове, у разі приймання на тимчасове зберігання – термін зберігання), стан збереженості, мета приймання-передавання (експозиція, реставрація, зберігання, експертиза тощо), рішення, на підставі якого здійснюється приймання-передавання. До акта приймання-передавання додається довідка, у якій зазначаються: історія предмета, час і місце побутування, перебування на виставках або експозиціях тощо. Усі примірники акта приймання-передавання завіряються підписами осіб, які передають і приймають предмети, та головного

зберігача, якщо він не є стороною приймання і передавання предмета. Акти приймання-передавання затверджуються керівником музею та скріплюються печаткою музею (у разі наявності). Один примірник акта приймання-передавання зберігається у головного зберігача або у відділі обліку, інший – у відповідального зберігача. У разі приймання-передавання предметів, що містять дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння, до акта приймання-передавання додається копія акта експертних випробувань музейних експонатів з дорогоцінних металів та вставок дорогоцінного каміння, складеного за формою згідно з додатком 16 до Інструкції про здійснення державного експертно-пробірного контролю (далі – акт експертних випробувань).

6. У разі передавання музейного предмета в експозицію та повернення його до фондів з експозиції, до акта приймання-передавання додається копія топографічного опису.

7. У разі придбання або здійснення попередньої експертизи предмета в акті приймання-передавання зазначається оціночна вартість предмета.

8. У разі зміни або уточнення інформації про предмет в результаті наукової атрибуції до акта приймання-передавання додаються висновки експертів, завірені їх підписами і скріплені печаткою (у разі наявності) відповідної установи, що проводила експертизу.

9. Акти приймання-передавання реєструються в окремих книгах реєстрації актів приймання-передавання, які ведуться за формою згідно з додатком 9 до цієї Інструкції. Обсяг тому книги становить не менше 100 і не більше 300 аркушів. Записи у кожній книзі реєстрації актів приймання-передавання продовжуються до повного заповнення книги. Щороку нумерація актів приймання-передавання починається з першого номера.

10. Приймання державних нагород і документів про нагородження на тимчасове або постійне зберігання до музею здійснюється відповідно до статті 18 Закону України «Про державні нагороди України».

11. Згода спадкоємців оформлюється письмовою заявою, у якій зазначаються назва кожної державної нагороди та документ, що посвідчує нагородження нею, інформація про нагородженого (прізвище, ім'я та по батькові, дати народження і смерті, короткі біографічні відомості), вид зберігання (тимчасове або постійне). Заява підписується всіма спадкоємцями першої черги. У разі відсутності спадкоємців першої черги згода надається спадкоємцями другої черги із зазначенням ступеня спорідненості з нагородженим. До заяви додаються копії документів, які підтверджують відсутність спадкоємців нагородженого першої черги на момент її написання.

12. Рішення про приймання на тимчасове або постійне зберігання державних нагород і документів, що посвідчують нагородження ними, приймає ФЗК музею. Рішення ФЗК музею про приймання на тимчасове або постійне зберігання державних нагород і документів, що засвідчують нагородження ними, погоджується з уповноваженим органом управління музею за клопотанням музею, до якого додаються протокол ФЗК музею та згода спадкоємця (спадкоємців).

13. До клопотання музею до Комісії державних нагород та геральдики

додаються: протокол ФЗК музею; копія згоди спадкоємця (спадкоємців); згода на обробку персональних даних; згода уповноваженого органу управління музею; перелік державних нагород і документів, що засвідчують нагородження ними.

14. Передавання на постійне зберігання до музеїв державних нагород УРСР, СРСР, республік, що входили до його складу, якими відзначені підприємства, об'єднання, установи, організації незалежно від їх форми власності, військові частини (з'єднання, частини, установи, військові навчальні заклади), та документів про нагородження у разі ліквідації зазначених підприємств, об'єднань, установ, організацій і розформування військових частин здійснюється відповідно до Порядку передачі на постійне зберігання до музеїв державних нагород, якими відзначені підприємства, об'єднання, установи, організації, військові частини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 серпня 2007 року № 982.

15. Державні нагороди України та інших країн, які передані музеям на постійне зберігання, пройшли усі етапи обліку і стали складовою державної частини Музейного фонду України, спадкоємцям померлого нагородженого (нагородженого посмертно) не повертаються.

16. Державні нагороди, документи про нагородження живих громадян, діючих підприємств, установ, організацій, військових частин (з'єднань, частин, установ, військових навчальних закладів) передаванню до музеїв на постійне зберігання не підлягають.

17. Приймання музеєм вогнепальної зброї (у тому числі такої, що містить дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння), її облік, зберігання, охорона, перевезення здійснюються відповідно до Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 жовтня 1998 року за № 637/3077.

Підставою для приймання музеєм вогнепальної зброї є протокол ФЗК музею та наказ керівника музею про призначення особи, відповідальної за придбання (приймання) та зберігання зброї, в якому зазначаються прізвище, ім'я та по батькові відповідальної особи, дата і місце її народження та проживання.

4. Порядок передавання предметів на постійне або тимчасове зберігання іншим музеям, юридичним та фізичним особам

1. Передавання музейних предметів на постійне зберігання іншим музеям, юридичним та фізичним особам в межах України здійснюється за згодою музеїв, в яких вони зберігаються, за рішенням Мінкультури, яке оформлюється у вигляді наказу.

2. Рішення Мінкультури про передачу на постійне зберігання музейних

предметів приймається на підставі листа-клопотання уповноваженого органу управління музею, який передає предмети, до якого додаються:

перелік музейних предметів із зазначенням їх даних згідно з реєстрацією у книгах обліку музею, який передає предмети, завірений в установленому порядку керівником і головним зберігачем музею та скріплений печаткою музею (у разі наявності); *завірені в установленому законодавством порядку копії: листа-згоди музею*, який передає предмети, до уповноваженого органу управління музею; *листа-згоди уповноваженого органу управління музею*, який приймає предмети; *протоколів ФЗК музею*, який передає, і музею, який приймає предмети, з визначенням оціночної вартості предметів, що передаються.

3. Передавання музейних предметів з музею на тимчасове зберігання іншим музеям, юридичним і фізичним особам у межах України здійснюється за рішенням уповноваженого органу управління музею, який передає музейні предмети, яке оформлюється у вигляді наказу.

4. Рішення уповноваженого органу управління музею про передачу на тимчасове зберігання предметів в межах України приймається на підставі листа-клопотання музею, який передає предмети, до якого додаються: перелік предметів, які передаються на тимчасове зберігання, завірений в установленому порядку керівником і головним зберігачем музею та скріплений печаткою музею (у разі наявності); завірені в установленому законодавством порядку копії: гарантійного листа від сторони, яка приймає предмети; договору між музеєм, який передає, і стороною, яка приймає предмети на тимчасове зберігання, та додатків до нього (у разі наявності); протоколу ФЗК музею, який передає предмети, з визначенням їх оціночної вартості.

5. Оціночна вартість предмета визначається на підставі Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України, затвердженої наказом Міністерства культури і мистецтв України від 13 липня 1998 року № 325, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 серпня 1998 року за № 496/2936.

6. Передавання предметів Музейного фонду України на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи здійснюється відповідно до Законів України «Про музеї та музейну справу», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», пунктів 39 – 41 Положення про Музейний фонд України, Порядку видачі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей або відмови в його видачі, переоформлення, видачі дубліката, анулювання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 року № 963.

7. У разі передавання предметів на постійне або тимчасове зберігання в інший музей, юридичним та фізичним особам у книгах обліку у графі «Примітки» здійснюється запис чорнилом (кульковою ручкою) червоного кольору із зазначенням документа, який є підставою для передачі предмета. Запис завіряється підписом головного зберігача і скріплюється печаткою музею (у разі наявності).

VI. Маркування предметів

1. Усі предмети фонду музею підлягають маркуванню, яке здійснюється шляхом нанесення на них шифру, який включає: аббревіатуру музею; обліковий номер предмета згідно з його реєстрацією в книзі надходжень разом із шифром цієї книги; обліковий номер предмета згідно з його реєстрацією в інвентарній книзі разом зі скороченим шифром цієї книги; обліковий номер предмета згідно з його реєстрацією у спеціальній інвентарній книзі разом із шифром цієї книги.
2. Порядок присвоєння шифру та маркування предметів (місце, колір, спосіб маркування відповідно до категорії предметів) визначається внутрішньою інструкцією музею за погодженням із реставраторами музею (за наявності) або Національного науково-дослідного реставраційного центру України.
3. Шифр предмета заноситься до граф «Примітки» книги надходжень та інвентарної книги.
4. Маркування предметів здійснюється ручним, механічним або електронним способами без шкоди їх зовнішньому вигляду і стану збереження.
5. У разі неможливості нанесення шифру на предмет його наносять на раму, футляр, паспарту, конверт тощо або на етикетку (бирку або ярлик) (далі – етикетка) із цупкого картону, яка прикріплюється до предмета за допомогою суворої нитки (на ікони з металу, хрести, мініатюри, дрібні предмети: сережки, гудзики). Для предметів із тканин етикетки виготовляються зі світлої цупкої тканини (коленкор, полотно), шифр наноситься на етикетку тушшю.
6. На великі предмети (картини в підрамниках, меблі), на предмети, які виготовлені з цупкого непрозорого паперу, ставиться спеціально виготовлений штамп на зворотному боці предмета в правому або лівому куті знизу, на якому зазначається найменування музею та передбачається місце для шифру.
7. На картини шифр наноситься олійною фарбою на верхню або нижню планку підрамника у лівому куті на зворотному боці. На картини без підрамників – на крайку полотна на зворотному боці картини знизу в лівому куті. На великі картини шифр наноситься у двох місцях на зворотному боці картини: зверху та знизу зліва.
8. На гравюри і малюнки на тонкому прозорому або старому папері шифр наноситься тільки на окантування або монтування. На двобічні малюнки шифр наноситься на той бік аркуша, який при експонуванні перекритий кінцем паспарту, а якщо композиція малюнка цього не дозволяє – на монтування. Допускається використання штампа.
9. На акварелі, гравюри, плакати, малюнки, виготовлені із цупкого непрозорого паперу, шифр наноситься графітним олівцем. Не дозволяється використання кольорових або хімічних олівців, чорнила, туші та кулькової ручки.
10. На малюнки у рамах, паспарту або з окантуванням шифр дублюється на рамах, паспарту та окантуванні. У разі особливо складного монтування або якщо розкантування може призвести до пошкодження предмета (наприклад, пастелі), шифр наноситься на окантування предмета.
11. На альбоми з малюнками або фотографіями шифр наноситься на зворотний бік титульного аркуша. На зворотному боці кожного аркуша альбому зліва або справа знизу проставляється штамп музею.

12. На ікони шифр наносять світлою фарбою (наприклад, білою або блакитною) на торець або на зворотний бік предмета. На двобічні ікони шифр наносять на торці ікони.
13. На скульптуру шифр наноситься на зворотному боці у лівому нижньому куті плінта емалевою або олійною фарбою.
На скульптуру невеликого розміру шифр наноситься на піддон. На скульптуру великих розмірів, на рельєфах, прикріплених до стіни, шифр наноситься на неекспозиційні торці у декількох місцях з різних боків.
14. На керамічні предмети (глина, фарфор, фаянс тощо), на предмети з дерева і каменю шифр наноситься на піддон олійною фарбою або тушшю між двома шарами акрилового лаку таким чином, щоб шифр було видно.
15. На предмети з металу шифр наноситься емалевою фарбою або тушшю між двома шарами акрилового лаку.
16. У разі якщо предмет в експозиції прикріплено до постаменту, а шифр нанесено на його піддон, до такого предмета прикріплюється етикетка із шифром.
17. На предмети, що відкриваються (наприклад, шкатулки, коробки, табакерки тощо), шифр наноситься всередині предмета.
18. На предмети, прикрашені розписом або різьбленням, шифр наноситься на місця, вільні від розпису або різьблення. На предмети, що вкриті лаком, етикетки з шифром наклеюються риб'ячим клеєм.
19. На монети, нагороди, геми, дрібні археологічні знахідки шифр наноситься на місця їх монтування та індивідуальну упаковку (конверти, футляри, коробки) з додаванням фотографії такого предмета.
20. До предметів із тканин етикетки із шифром пришиваються зі зворотного боку. Якщо предмет зшитий (наприклад, спідниця), етикетка пришивається до нижнього краю. До незшитого предмета (наприклад, хустка, килим) етикетка пришивається до однієї із його сторін. Не дозволяється прикріплення етикеток металевими шпильками, кнопками тощо, що може призвести до появи іржі або пошкоджень предмета.
21. На меблі штамп із шифром наноситься на окрему металеву етикетку або етикетку з твердого картону, яка прикріплюється на зворотному боці предмета або під сидінням, стільницею чи на рамі (на дивані, стільці, кріслі, столі тощо), на внутрішньому боці лівої дверної стулки шафи, яка не має художньої обробки. У разі особливої цінності або ламкості меблів шифр наноситься від руки емалевою або олійною фарбою.
22. На архітектурні фрагменти шифр наноситься на неекспозиційну частину олійною або емалевою фарбою.
23. На оклади, оправы стародруків та книги в оправі шифр наноситься емалевою фарбою або тушшю між двома шарами акрилового лаку зі зворотного внутрішнього боку оправы зліва знизу. Шифр наноситься олівцем на останній сторінці книги.
24. На рідкісні книги та рукописні тексти шифр наноситься тільки на звороті титульного аркуша знизу зліва графітним олівцем.
25. На зброю шифр наноситься емалевою фарбою або тушшю між двома

шарами якісного акрилового лаку або шляхом прикріплення етикетки: на вогнепальну зброю на неекспозиційну частину або на внутрішній бік спускової планки; на холодну зброю на держак; на оборонне озброєння (шоломи, щити) на внутрішній бік.

26. На дрібні предмети, віднесені до однієї групи зберігання, шифр наноситься на ємність, у якій вони зберігаються, або на етикетку, яка кріпиться до ємності.

27. На негативи і діапозитиви шифр наноситься тушшю на окремі фотовідбитки зі зворотного боку в лівому нижньому куті, на фотовідбитки, зібрані в альбом, – зі зворотного боку обкладинки або титульного аркуша. Щодо негативів розміром менше 9 x 13 см шифр наноситься на конверт, дрібноформатних позитивів – на монтування.

28. Усі старі шифри на предметах, у тому числі розміщені на етикетках, у разі їх заміни на нові зберігаються та погашаються світлою тушшю або графітним олівцем (для графіки) умовним знаком (косий хрест).

29. Предмети, що надійшли до музею на тимчасове зберігання (для проведення виставки, експертизи), маркуються за спрощеною технікою: номери тимчасового зберігання можуть наноситися олівцем або позначатися підвісними етикетками.

30. У внутрішній інструкції музею детально зазначається система маркування включно із конкретизацією засобів нанесення шифрів на кожен вид предметів.

31. Застосування для маркування нових матеріалів (клей, фарба) обов'язково узгоджується з реставраторами.

VII. Звірення наявності предметів з фондово-обліковою документацією музею

1. Музеї зобов'язані систематично проводити звірення наявності предметів з фондово-обліковою документацією музею (далі – звірення) з метою контролю за станом ведення основних облікових документів та встановлення відповідності фактичної наявності предметів, ідентифікуючих ознак та стану їх збереженості даним основних облікових документів. Може проводитися звірення як усього обсягу предметів фонду музею, так і окремих груп зберігання.

2. Для проведення звірення в музеї створюється комісія у складі не менше трьох осіб. Головний зберігач є членом комісії за посадою.

3. Звірення здійснюється згідно з наказом і графіком звірення, затвердженими керівником музею. У графіку залежно від обсягу та структури фонду музею визначаються черговість і терміни проведення звірення з урахуванням такої періодичності:

Обсяг фондів музею	Періодичність звірення
До 3 тис. предметів	1 раз на рік
Від 3 до 30 тис. предметів	1 раз на 3 роки
Від 30 до 300 тис. предметів	1 раз на 5 років
Від 300 до 500 тис. предметів	1 раз на 7 років
Від 500 тис. до 1 млн предметів	1 раз на 10 років
Більше 1 млн предметів	1 раз на 15 років

4. Звірення предметів, які містять дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, а також звірення предметів із топографічним описом здійснюється щороку відділом обліку разом із відповідальними зберігачами. Інформація про результати звірення надається головному зберігачу.

5. У разі якщо музейні предмети із вмістом дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння передані на тимчасове зберігання до іншого музею, юридичної чи фізичної особи, звірення проводять музей, за яким закріплені предмети на праві оперативного управління, та юридичні або фізичні особи, які тимчасово їх зберігають.

6. Всеукраїнське повне звірення проводиться за наказом Мінкультури.

7. За підсумками звірення окремих груп зберігання предметів складаються акти звірення, на підставі яких здійснюється повне звірення. За підсумками повного звірення складається підсумковий акт про повне звірення (далі – акт звірення).

8. В акті звірення зазначається кількість предметів:

зареєстрованих у книгах обліку; облікові номери яких погашені в установленому порядку або з порушенням порядку; незареєстрованих та зареєстрованих двічі;

зареєстрованих за однаковим обліковим номером; переданих на тимчасове зберігання в межах музею (експозиція, реставрація), в межах України та поза її межами (реставрація, експертиза, виставка); зареєстрованих у книгах обліку та не виявлених під час звірення.

Залежно від стану фондово-облікової документації музею та результатів звірення в акті звірення додатково можуть бути зазначені інші дані, не передбачені абзацами другим – сьомим цього пункту.

9. До акта звірення додаються відомості з даними про кількість зареєстрованих у книгах обліку предметів, наявність предметів згідно з реєстрацією у книгах обліку, переліки предметів, не виявлених при звірненні, незареєстрованих та зареєстрованих двічі у книгах обліку, погашених облікових номерів книг обліку із зазначенням підстави для анулювання. Форми додатків до акта звірення встановлюються внутрішньою інструкцією музею. Відомості складаються за результатами підрахунку предметів, зареєстрованих у кожному томі відповідної книги обліку, з обов'язковим приведенням у відповідність кількості зареєстрованих облікових номерів кількості предметів, які обліковуються за цими номерами, у тому числі за сумарними номерами з дробовими позначеннями.

10. У разі виявлення за результатами звірення порушень (втрата предмета, відсутність записів у фондово-обліковій документації про наявні предмети або неточна інформація, виявлення значних пошкоджень предмета, порушень умов зберігання тощо) до акта додається пояснювальна записка керівника музею про причини порушень, вжиті та заплановані у зв'язку з цим заходи. Додатки до акта звірення є його невід'ємною частиною.

11. Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення, псування музейних предметів, в тому числі занесених до Державного реєстру національного культурного надбання, визначається ФЗК музею на підставі їх оціночної вартості.

12. Акт звірення підписується усіма членами комісії і затверджується керівником музею.
13. Підсумки звірення затверджуються ФЗК музею.
14. Матеріали про проведенне звірення (акт звірення, протокол ФЗК музею, пояснювальна записка керівника музею, експертні висновки та інша необхідна документація) надсилаються уповноваженому органу управління музею.
15. У разі проведення всеукраїнського звірення матеріали, зазначені у пункті 14 цієї глави, погоджені уповноваженим органом управління музею, направляються до Мінкультури.

VIII. Вилучення предметів з фондово-облікової документації музею

1. Вилучення предметів зі складу Музейного фонду України (далі – вилучення) здійснюється у випадках їх знищення, руйнування, непоправного пошкодження, повернення культурних цінностей відповідно до міжнародних договорів, укладених в установленому порядку, або відповідного судового рішення, що набрало законної сили, відсутності або втрати предметом музейного значення. Вилучення відбувається шляхом погашення облікових номерів предметів, за якими вони зареєстровані у книгах обліку. Дані про причини погашення, дата і номер рішення вносяться до граф «Примітки» книг обліку, в яких зареєстровано предмет.
2. Не підлягають вилученню предмети основного фонду музею, викрадені або не виявлені з інших причин під час поточного та попередніх звірень. Такі предмети включаються до Реєстру культурних цінностей, які знаходяться в національному розшуку, у порядку, визначеному наказом Міністерства культури України від 03 вересня 2013 року № 819 «Про затвердження форм та порядків ведення реєстрів культурних цінностей», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2013 року за № 1879/24411, та оголошуються в міжнародний розшук. Щодо таких предметів у полі «Примітки» відповідних книг обліку здійснюється запис про дату внесення відомостей до Реєстру музейних предметів, які знаходяться в національному розшуку.
3. Вилучення здійснюється на підставі висновків ФЗК музеїв за рішенням Мінкультури, прийнятим на підставі протоколу Експертно-фондової комісії Міністерства культури України та оформленим у вигляді наказу.
4. Рішення Мінкультури про вилучення приймається на підставі листа-клопотання музею, до якого додаються: витяг з протоколу ФЗК музею; акт про звірення наявності музейних предметів з обліковою документацією; копія міжнародного договору або судового рішення, що набрало законної сили (у разі повернення культурних цінностей/предметів); акт про пошкодження предмета (у разі знищення, руйнування, непоправного пошкодження предмета); висновок реставратора про стан предмета і неможливість його реставрації (у разі знищення, руйнування, непоправного пошкодження предмета).
5. Вилучення предметів з експериментального фонду та фонду сировинних матеріалів здійснюється на підставі рішення керівника музею, погодженого з головним зберігачем.

6. У разі вилучення предмета із фонду музею у графах «Примітки» у відповідних рукописних книгах обліку здійснюється запис чорнилом (кульковою ручкою) червоного кольору про назву, номер і дату рішення, що є підставою для вилучення предмета з фонду музею, дату здійснення такого запису, який завіряється підписами керівника музею, головного зберігача, відповідального зберігача та скріплюється печаткою музею (у разі наявності).

7. Забороняється використання погашених облікових номерів для реєстрації інших предметів.

Перенесення даних про предмет з однієї інвентарної книги до іншої та відповідно повторна його реєстрація і зміна його облікового номера проводяться на підставі протоколу ФЗК музею та наказу керівника музею за умови, що предмет залишається в основному фонді музею.

**Начальник управління музейної
справи та культурних цінностей**

В. М. Рожко

**НАУКОВИЙ ОПИС
ПРЕДМЕТІВ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ФОНДУ:
КНИГ, ДОКУМЕНТІВ, ФОТО (ВІДБИТКІВ І НЕГАТИВІВ)**

Методичні рекомендації

Підготували: Наталія Пушкар, головний хранитель Волинського краєзнавчого музею; Ольга Корецька, провідний науковий співробітник відділу фондів Волинського краєзнавчого музею

Зміст

1. Вимоги щодо заповнення науково уніфікованого паспорта на пам'ятку документального фонду.
2. Зразки інвентарних описів. Документи. Журнали. Книги. Фото.
3. Глосарій

I. Вимоги щодо заповнення науково уніфікованого паспорта на пам'ятку документального фонду.

Перш ніж приступити до складання науково уніфікованого паспорта на предмети Документального фонду (книги, документи, фото (позитиви і негативи), слід визначити, до якого фонду – основного чи науково-допоміжного – слід віднести той чи інший музейний предмет. Слід пам'ятати, що пам'ятники основного музейного фонду є всенародним надбанням і знаходяться під охороною держави.

До основного музейного фонду включається датований матеріал, науково опрацьований, з обов'язковою вказівкою на його походження (місце знахідки). Предмети основного музейного фонду є першоджерелами для вивчення історії, економіки, культури, природи і служать для створення експозицій, наукової роботи, публікацій.

Отже, склад основного і науково-допоміжного фонду розрізняється таким чином: фотографічні матеріали (оригінальні негативи з натури і перші фотовідбитки), які відображають факти, події, явища суспільного життя, характеризують природні умови, мають меморіальне значення; унікальні, мистецькі або такі, що мають будь-які інші прикметні особливості, відносять до основного фонду. Фотокопії і фотовідбитки масового виготовлення, які за своїм змістом не мають значення пам'ятників, складають фонд науково-допоміжних матеріалів.

- книги рукописні, стародруки, з автографами, рідкісні видання; твори художньої літератури з помітками, поправками і автографами письменників, оригінальними ілюстраціями до художніх творів, відносяться до основного фонду.

Дублетні примірники друкованих матеріалів масового випуску (книг, брошур, буклетів тощо) відносяться до фонду науково-допоміжних матеріалів або до

бібліотечного фонду музею;

- оригінальні картографічні і документальні матеріали, які мають історичне значення, відносяться до важливих історичних подій, характеризують життя, діяльність і творчість видатних осіб, зразки рідкісних і унікальних документів; документи особи, якій присвячено музей, розділ музейної експозиції чи окремої теми. *Меморіальні збірки не підлягають розділенню на основний фонд і фонд науково-допоміжних матеріалів.*

До науково-допоміжного фонду відносяться: діаграми, схеми, карти, креслення, які виготовляються для потреб експозиції, копії документів, дублетні примірники друкованих матеріалів масового випуску (плакати, афіші, листівки і т. д.), оригінальні документи в загрозово поганому стані збереження.

Науково уніфікований паспорт упроваджений з метою вдосконалення системи обліку, обробки та використання інформації про музейні предмети.

Заповнення полів здійснюється українською мовою. У разі потреби вживання словоскорочень слід використовувати загальноприйняті в українській мові форми. Паспорт заповнюється від руки чітким каліграфічним почерком або набирається на комп'ютері. Слід уникати повторення інформації про музейний предмет, яка є у різних полях.

1. Інвентарний номер

Записується порядковий номер, за яким предмет включено до інвентарної книги.

2. Номер за книгою надходжень

Записується порядковий номер, за яким предмет включено до книги надходжень.

3. Номер колекційного опису

Зазначаються шифр і номер колекційного опису.

4. Документи

Перераховуються документи, на підставі яких предмет включено до музейного зібрання.

Наприклад:

акт прийому на постійне зберігання № 290 від 12. 11. 2013.

Якщо предмет купувався, то вказуються і супутні документи: квитанція, чек, накладна чи інший платіжний документ.

Якщо ж предмет був закуплений за рішенням фондово-закупівельної комісії, то вказується номер і дата акту закупки.

5. Класифікація

Зазначається належність предмета до одного чи кількох джерел. Якщо предмет можна зарахувати до кількох джерел одночасно, то вони записуються послідовно, через кому.

Наприклад:

стародруки з гравюрами, документи на високохудожніх бланках, поштівки з текстами листів можуть бути одночасно предметами, які можна зарахувати і до

письмового, і до образотворчого джерела.

6. Типологія

Записується різновид письмових видів предметів: книга, брошура, журнал; документ (рукопис, машинопис, друк); фото (позитив, негатив, слайд).

7. Назва

Записується, починаючи з предметного слова, і власне назва.

Слід мати на увазі: а) якщо паспорт складається на один музейний предмет, то записується його точна назва (авторська чи умовна, яка йому дана в музеї); б) якщо паспорт заповнюється на комплекс предметів, які підлягають єдиному опису (документальний фонд, колекція і т. ін.), то перед власною назвою записується слово, яке визначає зміст комплексу.

Наприклад:

фонд Лесі Українки

в) для назв періодичних видань або інших предметів іноземною мовою, спочатку записується його назва в українській транскрипції, далі в дужках наводиться відповідне оригінальне (іноземне) написання, потім українською мовою.

Наприклад:

«Тигоднік Ілюстрований» («Tygodnik Ilustrowany» – «Тижневик ілюстрований»), щотижнева газета...

8. Автор

Записуються прізвище, ім'я, по батькові (по змозі - повністю) і дати життя автора.

Наприклад:

Шевченко Тарас Григорович, 1814-1861.

Для іноземного автора його прізвище зазначається спочатку в українській транскрипції, а потім мовою оригіналу, далі українською мовою.

Наприклад:

Крашевський Йозеф Ігнаци (Kraszewski Józef Ignacy – Крашевський Йозеф Ігнаци), 1812-1887.

Якщо автор відомий під псевдонімом, то після нього в дужках записується прізвище автора.

Наприклад:

Олена Пчілка (Ольга Косач), 1849-1930.

Якщо рік народження або смерті автора за старим і новим стилями не збігаються, то обидва роки записуються через косу риску.

Якщо авторів кілька, то прізвища і дати народження записуються послідовно, через кому.

Наприклад:

Штинько Валентина, 1953; Михальська Валентина, 1964.

9. Джерело надходження

Записується адреса установи, звідки передали предмет до музею, або прізвище, ім'я, по батькові особи, домашня адреса, якщо предмет надійшов від приватної особи.

Наприклад:

Управління Національного Банку України у Волинській області, Луцьк, вул. Градний узвіз 5.

Іваненко Максим Іванович, Луцький р-н, с. Смолигів.

10. Спосіб надходження і оцінка предмета

Зазначається підкресленням відповідної позиції: дар, аукціон, передача, закупка. У випадку закупки поряд проставляється ціна, яка збігається з оціночною вартістю.

Оціночна вартість заноситься в гривнях. При встановленні оціночної вартості предмета слід керуватись Інструкцією про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України, що затверджена наказом Міністерства культури і мистецтв України від 13. 07. 98 № 325.

11. Датування та місце створення

Зазначається дата створення предмета в загальноприйнятій формі (рік, вік).

Додаткові дані до цього поля (уточнювальна дата або вказівка на перевидання книги) даються в дужках.

Наприклад:

1998 р. (передруковано з видання 1924 р., Луцьк)

Записується нова географічна назва місця створення: країна чи місто, а також стара, якщо така існує; зазначається назва видавництва.

Наприклад:

Луцьк: видавництво «Медіа», 2010 р. (для книги)

Луцьк: фотоательє Нахмана Шифера, I чв. ХХ ст. (для фото)

Якщо зазначається приблизна дата, то наводиться слово «бл.» («близько»).

12. Час і місце виявлення

Вказується дата (або тільки рік) і місце (населений пункт, територія), де був знайдений предмет.

Наприклад:

Любомльський р-н, с. Головно, Свято-Троїцька церква.

13. Підписи

Вказується прізвище особи, яка залишила свій підпис, а також сторінка, на якій він зроблений.

Наприклад:

на титульній сторінці підпис депутата ВР України I-го скликання А.І.Бондарчука.

14. Написи

Вказується напис з точним відтворенням (з розбивкою на рядки).

Написи іноземною мовою перекладаються українською мовою (переклад дається у дужках).

Наприклад:

на титульній сторінці напис:

«Волинському краєзнавчому музею від автора.

27. 09. 2012 р. [Підпис]»

15. Клейма і печаті

Клейма, печатки, інші знаки детально описуються із зазначенням мови тексту

на печатці або клеймі та розмірів цих знаків (у мм або см). При описі книги, що має багато печаток або інших знаків, слід вказати їх місце розташування.

Наприклад:

на авантитулі, 17-ій сторінці та нижній палітурці овальний штамп червоного кольору 5x3 см, з текстом українською мовою: «Відділ повітової Просвіти в Цумані».

16. Кількість

Вказується цифрою.

17. Розмір

Зазначається довжина і ширина (в см або мм) та кількість сторінок. Для стародруків до 1825 р. і цінних рукописних книг до поч. ХХ ст. вказується: довжина, ширина, висота. Для документів (рукописів) – кількість сторінок.

18. Матеріал

Перераховуються усі види матеріалів, які були використані при створенні (виготовленні) предмета та його складових частин. Першим зазначається матеріал, який переважає.

Наприклад:

папір, тканина, шкіра, дерево;

фотопапір, паспарту - картон

19. Техніка

Вказуються усі види техніки, у яких виконано предмет. Першою зазначається техніка, яка переважає. При потребі наводяться особливості техніки виконання окремих частин, способи і прийоми декорування.

Наприклад:

друк; обкладинка - конгревне тиснення на шкірі;

рукопис з виділенням ініціальних літер;

фотодрук.

20. Опис предмета

Опис документальних матеріалів потрібно починати з найменування автора документа або складача, а документів, що не мають певного автора, - з назви даного документа. Опис портретних фотокарток (відбитків і негативів) починати слід з прізвища, імені і по-батькові сфотографованої особи, по можливості – з вказівкою року, до якого відноситься фото, далі дається опис типових ознак портрета: голова, погрудний, поясний, в ріст; анфас, профіль тощо. Опис групових знімків і негативів слід починати з загальної назви групи; далі – по можливості – перераховуються у зазначеному порядку (зліва направо; справа наліво; у 1-му, 2-му і т.д. ряду) сфотографовані в групі особи (всі або відомі).

Опис фотовідбитків і негативів, що зображають різні події, виробничі процеси, краєвиди, окремі предмети тощо, починається з назви сюжету.

При описі фотовідбитків і негативів бажано вказувати час і місце фотозйомки, прізвище особи, яка її проводила.

Основна мета опису – ідентифікація предмета з аналогічними або йому подібними.

Дається опис основних ознак предмета, який починається з визначального

слова.

При заповненні даного поля слід уникати повторення інформації, внесеної до інших полів.

Для письмових предметів указуються: форма предмету, особливості шрифту чи почерку (окремо описуються оправа й обкладинка); конструктивні особливості палітурки, скріплення аркушів і зошитів; колір паперу і палітурки; стислий зміст; місце розташування водяних знаків та їх опис; опис мініатюр, заставок, орнаментальних вставок з позначенням їх кількості і місць розташування.

21. Стан збереження

Якщо стан збереження предмета повний, то його слід характеризувати як «без пошкоджень».

Якщо ж пошкодження наявні, то вони ретельно описуються із зазначенням місця і розмірів.

Наприклад:

задовільний: оправа і значна частина книжкового блоку забруднені.

незадовільний: книжковий блок відокремлений від обкладинки, внизу розрив корінця розміром 3 см, дуже потріпані краї аркушів, папір пожовклий.

22. Події, що пов'язані з пам'яткою

Заноситься інформація про історичні достовірні події, з якими пов'язаний предмет. У полі слід зазначити загальноприйнятту історичну назву, з визначенням географії (країна, область, місто і т. ін.) та датування.

Наприклад:

Луцьк, Волинська обласна наукова бібліотека ім. Олени Пчілки, презентація книги, 31. 10. 2013.

23. Особи, що пов'язані з пам'яткою

Заносяться відомості про осіб, які були власниками, замовниками предмета, використовували його, залишили на ньому підпис або згадуються в тексті (зазначаючи прізвище, ім'я, по батькові, дати життя, вид зв'язку даної особи з предметом, а також короткі відомості біографічного характеру).

Наприклад:

Людмила Василівна Бублейник (1934-2013) – доктор філологічних наук, професор, відмінник народної освіти Узбекистану, заслужений професор ВДУ ім. Лесі Українки.

24. Зв'язок з іншими пам'ятками

Зазначається назва фонду чи колекції, до якої належить предмет і у складі якої переданий до музею.

Наприклад:

Колекція М.П.Куделі, збирача шевченкіани.

25. Бібліографія

Записуються бібліографічні відомості про музейний предмет у загальноприйнятій формі (публікаціях та ін.).

26. Архівні дані

Вказуються науково-дослідницькі праці, які зберігаються в архіві музею, а також матеріали з архівних установ, у яких йдеться про предмет.

27. Експонування

Записуються дані про експонування і використання музейного предмета в постійній експозиції або на виставках у музеї та за його межами.

28. Реставрація

Вказуються дата проведення реставрації, прізвище, ім'я та по батькові реставратора, точна назва організації, яка проводила реставраційні роботи, стислий опис цих робіт.

Якщо комісія музею рекомендує провести реставрацію предмета, то в полі може бути посилання на відповідний документ.

29. Відповідальні за заповнення уніфікованого паспорта

Заповнюється відповідно до визначеного.

II. Зразки інвентарних описів

Документи

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація Письмове і образотворче джерело

Типологія Відкритий лист-привітання

Назва, автор Новорічне вітання актору і балетмейстру Волинського облмуздрамтеатру Ованесову Миколі Тимофійовичу

Джерело і спосіб надходження Обухович Лариса Ярославівна м. Луцьк, вул. Баранова, б. 64.

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка (необхідне підкреслити) 5 (п'ять) грн.

Датування та місце створення поч. 1960-х рр., м. Луцьк

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення 2003 р., грудень. Передано Обухович Л.Я. для використання Пушкар Н. Ю. у публікації в газеті «Віче», в рубриці «У «Віче» про вічне». До Лесі Обухович листівка потрапила ще у її (Лесі) дитинстві, коли сім'я Іващенко – Дмитро Полікарпович і Віра Лукашівна (рідна тітка Лесі) і Ованесових – Микола Тимофійович і Оксана Андріївна жили у спільній комунальній квартирі по вул. Леніна. Леся та її сестра Мирослава часто відвідували Іващенко, заходили і до Ованесових. Оксана Андріївна дозволяла дівчаткам гратися на їхній половині. Після розміну квартири на дві окремі листівка-привітання залишилася в Іващенко, а відтак перейшла до Лесі.

Підписи «Дирекція. Парторганізація. Ком.організація. МК»

Написи –

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір 9,7x13,5 см

Матеріал Папір

Техніка Друк кольоровий; рукопис, машинопис

Вага, проба, акт опробування –

Опис Листівка поштова на новорічний сюжет: телеграму «З Новим роком» несе хлопчик – Новий рік. – Худ. Р. Матусевич. – Київ, 1961 р.

На звороті – рукописне віршоване вітання Ованесову Миколі Тимофійовичу, актору і балетмейстрові Волинського облмуздрамтеатру. Привітання без дати; автор віршованого тексту невідомий; підпис.

У привітанні згадуються ролі, в яких виступав Микола Ованесов: Попандопуло-бандюга, Аристарх, оберст Шульц, князь Куракін.

Стан збереження Папір пожовклий, зім'ятий; краї листівки нерівно обрізані.

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою Ованесов Микола Тимофійович (30.04.1906 р., м.Ростов-на-Дону – 4.12.1978 р., м.Луцьк) – актор і балетмейстер Волинського облмуздрамтеатру у 1958-1976 рр.

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія Н. Пушкар [М.П.Ованесов – актор Волинського облдрамтеатру]: у «Віче» про вічне // Віче. – 2003. – 25 груд. – с.14.

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата 5.12.2013, Пушкар Н.Ю.

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від ; АЗ № від

Класифікація Письмове і образотворче джерело.

Типологія Листівка-агітка.

Назва, автор Листівка ОУН «Литовці, латиші, естонці!»

Джерело і спосіб надходження Кустицька І. С., Луцьк, вул. Грушевського 1, кв. 4.

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка З.в. 100 (сто) грн.

Датування та місце створення 1950 р., підпільна друкарня ОУН.

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення Знайдено у 2009 р. в Горохівському районі, зберігалась у німецькому армійському протигазі.

Підписи –

Написи –

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір 13,9x18,8 см

Матеріал Папір

Техніка Друк

Вага, проба, акт опробування –

Опис На одній стороні аркуша – дереворит Ніла Хасевича «Воля народам! Воля людині!» На звороті - звернення до литовців, латишів, естонців щодо визвольної боротьби проти російсько-більшовицьких окупантів. Підпис внизу: Організація Українських Націоналістів

Стан збереження Забруднення, краї потерті

Події, що пов'язані з пам'яткою Друга світова війна. Визвольні змагання ОУН-УПА за незалежність України.

Особи, що пов'язані з пам'яткою Ніл Хасевич, український художник-графік.

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата Корецька О.П., 23.09.2009.

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація Письмове джерело

Типологія Документ

Назва, автор Подяка міського голови м. Луцька головному хранителю ВКМ Пушкар Наталії Юхимівні

Джерело і спосіб надходження Пушкар Наталія Юхимівна, м.Луцьк, вул. Ковельська, б. 6-а, кв. 59

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О.в. 10 (десять) грн.

Датування та місце створення 2013 р., м. Луцьк: друк «ВП» Луцька міська рада.

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення 2013 р., м. Луцьк

Підписи Документ завірений підписом міського голови Миколи Романюка

Написи –

Клейма і печаті Документ завірений круглою гербовою печаткою Виконавчого комітету Луцької міської ради Волинської області

Кількість 1

Розмір 21x29,7 см.

Матеріал Папір

Техніка Друк кольоровий; ламінування

Вага, проба, акт опробування –

Опис Текст подяки Н.Ю. Пушкар з нагоди Міжнародного дня музеїв за багаторічну сумлінну працю, надрукований на ілюстрованому бланку і вкесний в ілюстровану папку «Подяка міського голови», на обкладинці якої вгорі – герб м. Луцька, внизу – силует старої частини міста. На лівому боці розгортки – зображення В'їзної вежі міста. Бланк і папка – стандартні для документів подібного типу.

Стан збереження Без пошкоджень

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою –

Зв'язок з іншими пам'ятками Меморіальний фонд Пушкар Н.Ю. в колекції ВКМ.

Бібліографія –

Архівні дані –

Експонування –

Реставація –

Складач, дата Пушкар Н.Ю., 4.12. 2013

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація Письмове джерело

Типологія Документ

Назва, автор Наказ імператора про порядок оформлення, ведення і здачі метричних книг

Джерело і спосіб надходження Володимир-Волинський римо-католицький костел

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О.в. 0,50 грн. (п'ятдесят коп.)

Датування та місце створення 4 червня 1876 р., Житомир

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення

Підписи Прелата Добкевича, в.о. секретаря Пентрицького

Написи –

Клейма і печаті Печатка для пакетів Луцько-Житомирської римо-католицької консисторії

Кількість 1

Розмір 17,5x22 см

Матеріал Папір

Техніка Друк, рукопис

Вага, проба, акт опробування –

Опис Рукопис написаний чорним чорнилом на спеціальному бланку для імператорських наказів. Має вигляд листа прямокутної форми, скріпленого печаткою. Завірений підписами прелата, в.о. секретаря і столоначальника. На другій сторінці у верхньому правому куті – клеймо папірні «ФАБРИК. ТОВАРИЩЕСТ. ПРЕЧИС. КОЧУБЕЕВ».

Стан збереження Папір пожовклий, загальне забруднення.

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія

Експонування –

Реставрація –

Архівні дані –

Складач, дата Білик В.А., 4.08.09.

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація Письмове джерело

Типологія Документ

Назва, автор *Посвідчення четвертої обласної акції «Музейна подія року на Волині - 2012» за зайняте III місце в акції.*

Джерело і спосіб надходження *Пушкар Н.Ю., м.Луцьк, вул.Ковельська, 6-а, кв. 59 дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О.в. 50 (п'ятдесят) грн.*

Датування та місце створення *Луцьк, 2013*

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення *2013 р., Луцьк*

Підписи –

Написи –

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір *22x30 см (дошка), 18,3x23 см (металева пластинка)*

Матеріал *Дерево; метал*

Техніка *Кольоровий друк по металу*

Вага, проба, акт опробування –

Опис Текст документа, який засвідчує, що III місце у 4-й обласній акції «Музейна подія року на Волині - 2012» присуджене Головному хранителю ВКМ Пушкар Наталії Юхимівні за передачу Ягодинською митницею у фонди ВКМ 68 предметів музейного значення, надрукований на металевій пластині з логотипом музею вгорі справа і зображенням прапора Волині вгорі зліва, прикріпленій до дерев'яної плакетки.

Стан збереження Без пошкоджень

Події, що пов'язані з пам'яткою «Музейна подія року на Волині - 2012».

Особи, що пов'язані з пам'яткою –

Зв'язок з іншими пам'ятками Меморіальний фонд Пушкар Н.Ю. в колекції ВКМ

Бібліографія

Архівні дані –

Експонування –

Реставація –

Складач, дата Пушкар Н.Ю., 4.12.2013

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація Письмове джерело

Типологія Креслення

Назва, автор План на будівництво житлового будинку Івана Вербюка при Гнідавській дорозі на передмісті Омеляник у місті Луцьку (мова польська).

Джерело і спосіб надходження Старі музейні фонди. Верб'юк Іван Олександрович, Луцьк, вул. Гранична 31; бл.1960-1970-их рр.

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О.в. 10 (десять) грн.

Датування та місце створення 14.05.1930 р., Луцьк

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення Звірка інвентарної групи «КДФ», 2013 р.

Підписи На звороті плану підписи: будівельного інженера Михайла Романюка; в/о бургомистра (міського голови) м.Луцька Х.Вейса; присяжного засідателя; міського інженера Філіпчука Ф.

Написи –

Клейма і печаті Кругла печатка «Magistrat Lуска» (на лицевій і зворотній сторонах).

Кількість 1

Розмір 56,3x30,5 см

Матеріал Папір

Техніка Рукопис; креслення
Вага, проба, акт опробування –
Опис *Креслення виконано в перерізах кольоровими олівцями (коричневим, жовтим, червоним, зеленим) з відповідними підписами під малюнками. На звороті штамп контор, в яких завіряли даний план. Маштаб: 1:100*
Стан збереження *Перегини, плями, дірки, надриви, на звороті перегини підклеєні смужками паперу в клітинку.*
Події, що пов'язані з пам'яткою –
Особи, що пов'язані з пам'яткою –
Зв'язок з іншими пам'ятками –
Бібліографія –
Архівні дані –
Експонування –
Реставрація –
Складач, дата *Корецька О.П., 8.04.2013 р.*
Головний хранитель –
Заступник директора по науковій роботі –

Журнал

№ інвент. КДФ –
№ книги вступу КВ –
№ колекційного опису –
Документи АП № від
Класифікація *Письмове джерело*
Типологія *Періодичне видання, журнал*
Назва, автор *«Наш світ», ілюстрований журнал літератури, мистецтва, науки – видавництво Володимира Островського*
Джерело і спосіб надходження *Літевчук Віктор Олексійович; м.Луцьк, вул. Гастелло, 8;*
дар (заповіт), аукціон, передача, закупка *О.в. 20 (двадцять) грн.*
Датування та місце створення *м. Луцьк, 15 жовтня 1935 р., ч. 4, рік видання V.*
Топографічний шифр –
Дата введення в ЕОМ –
Фото –
№ негатива, старі інвентарні номери –
Час і місце виявлення *2013 р., м. Луцьк*
Підписи –
Написи –
Клейма і печаті –
Кількість 1
Розмір *17x24 см., 16 стор.*
Матеріал *Папір*
Техніка Друк чорно-білий; обкладинка - друк синій
Вага, проба, акт опробування –
Опис *Журнал у м'якій паперовій обкладинці, на 1-ій сторінці якої містяться*

вихідні дані: назва, число, рік і місце видання, ціна; в центрі у прямокутній рамочці – портрет Марії Заньковецької, некролог якої (початок) під криптонімом «В. П-вич» «Українська Дузе (Марія Заньковецька)» вміщено на 8-9 сторінках (криптонім В. П-вич належав В. П. Островському). 2-а, 3-я і 4-а сторінки обкладинки містять зміст, різноманітну рекламу, зокрема, про вихід книги Анатолія Дублянського «Луцьк» та книг Володимира Островського. Журнал ілюстрований фотознімками, графічними малюнками, які ілюструють культурне життя в Україні та за її межами, на 8-ій сторінці – заставка. У номері надруковано твори П. Сергієнка, Гр. Луцика-Мулика, Петра Мегика та інших. Журнал виходив 1 раз у квартал. Мова українська.

Стан збереження Папір пожовклий, у затьоках від води; на обкладинці плями; на нижній обкладинці втрата 7,5x9,5 см (вирізано рекламне оголошення у верхній частині обкладинки).

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою Володимир Павлович Островський (1881-1950) – письменник, журналіст, редактор і видавець, педагог, громадський діяч родом з Холмицини. У 1930-х роках працював у Луцьку.

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія М. Онуфрійчук «Володимир Островський – український письменник» // *Минуле і сучасне Волині. Олександр Цинкаловський і край. – Луцьк, 1998 р.; Н. Пушкар. Книга В. Островського «Нові легенди Холмицини» // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Народна культура і музей. – Луцьк, 2013. – С. 333-342.*

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата Пушкар Н. Ю., 26.11.2013

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

Книги

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація *Письмове, образотворче і фотоджерело*

Типологія *Книга-альбом*

Назва, автор Роман Мазурок, Анатолій Гнатюк. «Володимир. Забуті образи міста». *На поштівках та фотографіях періоду 1900-х-1930-х рр.*

Джерело і спосіб надходження *Стемковський Володимир, директор Володимир-Волинського історичного музею.*

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О. в. 100 (сто) грн.

Датування та місце створення *Рівне: ПП «Естеров», 2013*

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення –

Підписи –

Написи *На звороті форзацу від авторів видання: «Волинському краєзнавчому музею від авторів з найкращими побажаннями Роман Мазурок, Анатолій Гнатюк [Підписи]. 14.11.2013*

Клейма і печаті

Кількість 1

Розмір *24x23,2 см., 108 стор.*

Матеріал *Крейдований папір.*

Техніка *Друк.*

Вага, проба, акт опробування –

Опис *Палітурка тверда, суцільнокрита, з припресуванням прозорої полімерної плівки. На верхній кришці надруковано імена авторів і назву; як ілюстрацію використано репродукцію однієї з поштових листівок. На нижній кришці – анотація авторів видання і фото (5,2x4 см) міста Володимира з висоти польоту. Основний колір палітурки – сіро-зелений. Палітурку з книжковим блоком з'єднує форзац, на якому зображені зворотні сторони поштівок з текстами. Корінець з тканини. У виданні два розділи, яким передують вступні статті В. Стемковського, директора Володимир-Волинського історичного музею, і Н. Цинкаловської-Грабарчук, родички Олександра Цинкаловського. Окрім зображень фото і поштівок, вміщено їх каталог. В альбомі використано матеріали з фондів Володимир-Волинського історичного музею та з особистих архівів авторів-укладачів: Мазурка Р. В. і Гнатюка А. С.*

Стан збереження *Без пошкоджень*

Події, що пов'язані з пам'яткою *Видання здійснене з нагоди 1025-ліття міста Володимира-Волинського і хрещення Русі.*

Особи, що пов'язані з пам'яткою

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата *Корецька О.П., 4.12.2013 р.*

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. ЛУ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація *Письмове джерело*

Типологія *Книга*

Назва, автор *Леся Українка. Вибрані поезії. – Упорядник – Оксана Ольховик.*

Джерело і спосіб надходження Максимов Леонід Іванович, м. Луцьк, вул. Степана Бандери, 17, кв. 4;

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О. в. 10 (десять) грн.

Датування та місце створення Державне видавництво Дитячої літератури Наркомпросу РРФСР, Москва, 1945 р.

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення 2013 р., знайдено Максимовим Л. І. біля смітника по пр. Волі (поворот на вул. Шопена).

Підписи –

Написи –

Клейма і печаті (у порядку їх розташування):

1. На форзаці верхньої палітурки: «УРСР. Волинський Обласний Відділ Мистецтв. Волинський обласний Будинок Народної творчості. 194- р.», 4 погашені номери.

– Трикутний штемпель: «Волинський обласний будинок народної творчості. Для пакетів», 1 погашений номер.

2. На титулі: перший з описаних вище (поз. 1) з погашеним номером 113;

– Прямокутний з текстом «Обласний Будинок Народної творчості Волинського обласного Управління культури м. Луцьк, вул. Горького, № 10, п/я 106, № тел. 3-32, 195-р.», непогашений № 554

3. На стор. 17: другий з описаних у позиції 2; другий з описаних у позиції 1. Погашений № 312-Д; непогашений – 554.

4. На форзаці нижньої палітурки: другий з описаних у позиції 1 з непогашеним № 312.

5. На верхній палітурці вгорі зліва: другий з описаних у поз. 1 з непогашеним номером 312-Д.

Кількість 1

Розмір Ін-кварто: 10x14 см; 112 стор.

Матеріал Папір

Техніка Друк; на верхній кришці палітурки – кольоровий друк у 4 фарби.

Вага, проба, акт опробування –

Опис Книга у м'якій палітурці з цупкого паперу; верхня кришка салатого кольору; у вінку синього кольору зі стилізованих квітів на білому фоні вихідні дані: прізвище автора і назва книги темночервоного кольору; нижче – білим на салатовому – видавництво і рік видання. На фронтиспісі – портрет Лесі Українки (з фото 1884 року). На титулі – вихідні дані у 2 фарби: чорну і салатову (заголовок із заставкою); на звороті титулу – ім'я упорядника. У книзі три шмуцтитули з назвами розділів у графічному чорно-білому обрамленні: (стор. 3, 19, 55); на початку розділів – заставки (стор. 5, 21, 57), у кінці – кінцівки (стор. 18, 54, 110). 7 зошитів книги скріплені марлевым капталом. Палітурка суцільнокрита.

Стан збереження Книга пошкоджена: папір пожовклий, обкладинка потерта, в

чорнильних плямах; корінець зі значними надривами; іржа від металевих скобок, якими скріплено зошити книжки, перейшла на каптал і корінець; обірваний майже наполовину форзац верхньої палітурки.

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою

Зв'язок з іншими пам'ятками *Група зберігання ВКМ «Фонд Лесі Українки»*

Бібліографія –

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата *Пушкар Н. Ю., 26.11.2013*

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація *Письмове джерело*

Типологія *Книга-мініатюра*

Назва, автор *А.С. Пушкин «Евгений Онегин».* (*О.С. Пушкін «Євгеній Онегін».*)

Джерело і спосіб надходження *Силюк А. М., директор ВКМ*

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка *О.в. 50 (п'ятдесят) грн.*

Датування та місце створення *Москва: ООО «Де Агостини», 2011.*

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення –

Підписи –

Написи –

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір *6,6x5 см, 424 с.*

Матеріал *Папір*

Техніка *Друк*

Вага, проба, акт опробування –

Опис Книга з серії «Шедеври мировой литературы в миниатюре». Выпуск 1.

Серія започаткована в 2011 р. Літературно-художнє видання. Обкладинка

шкіряна, кольору слонової кістки. На 1-ій стор. обкладинки та на корінці, по

центру на синьому фоні в золотистій рамці золотистими буквами вказано

автора й назву книги. Закладка шовкова синього кольору. Мова російська.

Стан збереження *Без пошкоджень*

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою
Зв'язок з іншими пам'ятками *Колекція книжкових мініатюр у фондах ВКМ.*
Бібліографія –
Архівні дані –
Експонування –
Реставрація –
Складач, дата *Корецька О.П., 22.11.2012 р.*
Головний хранитель –
Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –
№ книги вступу КВ –
№ колекційного опису –
Документи АП № від
Класифікація *Письмове джерело*
Типологія *Книга*
Назва, автор Сімович Василь. Листування Лесі Українки з Й. Маковеєм із додатком листів Олени Пчілки та власних споминів про побут Лесі Українки в Чернівцях.
Джерело і спосіб надходження Златогорський Олексій Євгенович, м. Луцьк, вул. Наливайка, б. 10-а, кв. 32
дар (заповіт), аукціон, передача, закупка О.в. 50 (п'ятдесят) грн.
Датування та місце створення 1938 р.; Львів: накладом видавничої кооп. [спілки] «Хортиця».
Топографічний шифр –
Дата введення в ЕОМ –
Фото –
№ негатива, старі інвентарні номери –
Час і місце виявлення *2013 р., листопад; подаровано Златогорським Олексієм Євгеновичем*
Підписи На титулі вгорі справа підпис: «[прізвище нерозбірливе], Львів. 1944».
Написи По всьому тексту помітки простим, хімічним та кольоровими олівцями, фіолетовим чорнилом; ймовірно, різночасові та різноавторські.
Клейма і печаті –
Кількість 1
Розмір *15x21 см; 80 стор.*
Матеріал *Папір*
Техніка *Друк в одну фарбу*
Вага, проба, акт опробування –
Опис *Книга в суцільно критій м'якій паперовій обкладинці; сторінки скріплені клейовим безшвейним способом; каптал відсутній. На 1-ій сторінці обкладинки вихідні дані видання; вони ж повторені на титульному листі. На стор. 9 – портрет Лесі Українки (з фото 1896 року); на стор. 13 – портрет Йосипа Маковея; на стор. 41 – групове фото учасників свята з приводу відкриття пам'ятника Котляревському в Полтаві, серед них – Леся Українка і Олена*

Пчілка; на стор. 45 – фото Лесі Українки і Ольги Кобилянської (1901 р.). На 4-ій сторінці обкладинки в центрі логотип видавництва «Хортиця» і ціна книжки (внизу). Пагінація внизу.

Стан збереження Папір пожовклий, в затьоках від води, обкладинка забруднена; блок повний, але розклеєний на окремі зошити і листки; корінець зі значними надривами і втратами у нижній частині.

Події, що пов'язані з пам'яткою Перебування Лесі Українки в Чернівцях у 1901 – 1903 рр.

Особи, що пов'язані з пам'яткою Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка; 1871-1913); Олена Пчілка (Ольга Петрівна Драгоманова-Косач; 1849-1930).

Зв'язок з іншими пам'ятками Група зберігання «Фонд Лесі Українки» у ВКМ

Бібліографія –

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата Пушкар Н. Ю., 3.12.2013 р.

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

Фотографія

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП №

Класифікація Фотоджерело

Типологія Позитив

Назва, автор Бублейник Людмила Василівна (1934 - 2013)

Джерело і спосіб надходження Оляндер Луїза Костянтинівна, м.Луцьк, вул. Винниченка, б. 25, кв. 17,

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка (необхідне підкреслити) О. в. 5 (п'ять) грн.

Датування та місце створення м. Луцьк, 1980 р.

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення 2013 р., м. Луцьк; фото вирізане Л. К. Оляндер з паспорта Л. В. Бублейник після її смерті у травні 2013 р.

Підписи –

Написи –

Клейма і печаті У верхньому правому кутку відтиск штамп, яким засвідчується особа в паспорті.

Кількість 1

Розмір 5x6 см.

Матеріал *Фотопанір*

Техніка *Фотодрук*

Вага, проба, акт опробування –

Опис *Фото* чорно-біле; зображення портретне; оригінал; формат стандартний для документа. На фото: Бублейник Людмила Василівна (1934-2013) – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології і перекладу Волинського інституту економіки та менеджменту, відмінник народної освіти Узбекистану, заслужений професор Волинського державного університету імені Лесі Українки.

Стан збереження *Задовільний*: фото з підклеєною сторінкою паспорта

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою Бублейник Людмила Василівна (1934 - 2013)

Зв'язок з іншими пам'ятками – *Меморіальний фонд і колекції Бублейник Л. В. у фондах ВКМ.*

Бібліографія Людмила Василівна Бублейник. Бібліографічний покажчик. – Упорядник Л. К. Оляндер. – Луцьк, 2013.

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата *Пушкар Н. Ю., 27.11.2013*

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація *Фотоджерело*

Типологія *Фотопозитив*

Назва, автор *Крашевський Йозеф Ігнаци (1812 - 1887) – видатний польський письменник, історик, художник, етнограф*

Джерело і спосіб надходження Літевчук Віктор Олексійович, м. Луцьк вул. Гастелло, 8,

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка (необхідне підкреслити) О.в. 100 (сто) грн.

Датування та місце створення 1859 р., Варшава

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення *2012 р., м. Луцьк*

Підписи На звороті внизу два підписи «Krachewsky» і «Крашевський» - польською і російською мовами; олівцем.

Написи –

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір 6,2x10,4 см.

Матеріал Фотопапір; паспарту - картон

Техніка *Натурна зйомка; склейка; фотодрук*

Вага, проба, акт опробування –

Опис *Фотопортрет (коричневий віраж) чоловічки старшого віку; зображення покоління. Чоловічина стоїть, право рукою спершись на досить високу консоль, у лівій, опущеній донизу, тримає книгу.*

Стан збереження *Папір пожовклий, в «лисячих» плямах, забруднений.*

Події, що пов'язані з пам'яткою 200-річчя від дня народження Йозефа Ігнаци Крашевського.

Особа, що пов'язані з пам'яткою Йозеф Ігнаци Крашевський (1812-1887) – видатний польський письменник, етнограф, історик, художник, мандрівник.

Зв'язок з іншими пам'ятками *Персональний фонд Крашевського Й. І. у збірці Волинського краєзнавчого музею*

Бібліографія

Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата *Пушкар Н. Ю., 5.10.2012 р.*

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

№ інвент. КДФ –

№ книги вступу КВ –

№ колекційного опису –

Документи АП № від

Класифікація *Фотоджерело*

Типологія *Фотопозитив*

Назва, автор *Фото ч/б. Будинок Купецької гімназії в Луцьку по вул. 24-го піхотного полку.*

Джерело і спосіб надходження *Юдіна Лідія Володимирівна. м. Луцьк, пр. Воли 54,*

дар (заповіт), аукціон, передача, закупка *О.в. 20 (двадцять) грн.*

Датування та місце створення *Луцьк, 7.11.1938 р.*

Топографічний шифр –

Дата введення в ЕОМ –

Фото –

№ негатива, старі інвентарні номери –

Час і місце виявлення –

Підписи –

Написи *На звороті двічі підпис польською мовою чорним і фіолетовим чорнилом: «Gimnazium Kupieckie P.M.S. w Łucku ul. 24 p.p. Srr 12 tel. 147.» Внизу чорним чорнилом «Łuck, dnia 7 listopada 1938 r. dritte klasse».*

Клейма і печаті –

Кількість 1

Розмір 6,5x9 см

Матеріал *Фотопапір*

Техніка *Фотодрук*

Вага, проба, акт опробування –

Опис *Фото вертикальне. Зображений фасад будинку з чотирма колонами при вході, які підтримують балкон на 2-ому поверсі. Будинок 3-поверховий, оточений зеленими насадженнями за огорожею. Нині (2013) – це будинок Управління Служби Безпеки у Волинській області по пр. Перемоги. Стан збереження Папір пожовклий, плями, заломлені кутики.*

Події, що пов'язані з пам'яткою –

Особи, що пов'язані з пам'яткою –

Зв'язок з іншими пам'ятками –

Бібліографія Архівні дані –

Експонування –

Реставрація –

Складач, дата *Корецька О.П., 28.08.2013*

Головний хранитель –

Заступник директора по науковій роботі –

III. Глосарій

Абревіатура – складноскорочене слово, утворене з початкових літер або складів.

Авантитул – виконана художником або складена друкарським способом сторінка книги, розташована перед титулом.

Автограф – текст, власноручно написаний автором. Власноручний підпис, напис на книзі, фотографії і т. ін.

Автор – людина, яка написала будь-яку працю, твір, лист тощо.

А капіте – перший рядок розділу; в тексті може бути виділений.

Алограф – чужий рукопис, напис чи підпис, що, на противагу автографу, не є вірогідним документом, а, як правило, є підробкою.

Альбом – книга або зошит з чистими аркушами для малювання, вписування віршів, зберігання фотографій, листівок, марок і т. ін.; об'єднане за темою видання або збірка репродукцій картин, малюнків, фотографій, опрацьованих разом або вміщених в одну папку.

Альманах – збірка літературних творів різних авторів.

Анонім – автор, який приховує своє ім'я, твір без зазначення імені автора.

Антологія – збірка творів одного жанру різних авторів.

Аркуш – одиниця вимірювання обсягу книги, що дорівнює 16 сторінкам друкованого тексту.

Аркушеве видання – видання у вигляді одного чи кількох аркушів друкованого матеріалу без скріплення; листівка.

Атлас – альбом зображень різних об'єктів (карти, креслення, малюнки тощо), що пропонується з метою навчання або практичного використання.

Багатотомне видання – неперіодичне видання, що складається з двох або більше нумерованих томів і становить єдине ціле за змістом і оформленням.

Бібліографічне видання – інформаційне видання упорядкованої сукупності бібліографічних записів.

Бібліографія – список літератури (книжок і статей) на яку-небудь тему або з певної галузі знань.

Береги (поля) сторінки – незадруковані ділянки навколо набірних шпальт на кожній сторінці. Кожна сторінка має 4 поля (верхнє, нижнє, зовнішнє або переднє, внутрішнє або корінцеве).

Букініст – торговець держаними, рідкісними та старовинними книгами.

Букіністична книга – друкована, як правило, після 1851 року, що була у вжитку і потрапила у повторний товарообіг.

Буклет – неперіодичне видання у вигляді паралельно складених непереплетених аркушів, які розгортаються на зразок ширми.

Брошура – невелика (не більше як 48 стор.) книжка, звичайно у м'якій оправі; метелик.

Бюлетень – періодичне або неперіодичне видання інформаційного характеру.

Вакат – сторінка книги, на якій немає тексту.

Вибрані твори – однотомне або багатотомне видання, що містить частину найзначніших творів одного чи кількох авторів.

Видання факсимільного типу – видання, наближені до оригіналу (не відображають особливостей паперу і палітурки, передають оригінал у зменшеному вигляді тощо).

Віньєтка (віньєта) – прикраса у вигляді невеличкого малюнка на початку або в кінці книжки, в альбомі тощо.

Газета – періодичне текстове видання, що містить оперативну інформацію, статті на актуальні суспільно-політичні, наукові та інші теми, а також літературні твори, фотографії, рекламу.

Газетно-журнальне видання – видання у вигляді одного чи кількох скріплених аркушів друкованого матеріалу.

Глаголиця – одна з двох абеток старослов'янської мови.

Головка – верхній обріз книжкового блока.

Гражданський шрифт – спрощена система накреслення літер російського алфавіту, запроваджена після проведеної 1708 року реформи кириличного півуставу.

Дагеротип – знімок, фото (до середини XIX століття).

Дагеротипія – старий спосіб фотографування на металевій пластинці, покритій йодистим сріблом; перший технічно розроблений спосіб фотографування (від прізвища французького винахідника Л. Ж. Дагерра (1787 - 1851)).

Дайджест – періодичне видання, що містить матеріали, переважно скорочені, передруковані з інших видань.

Дерматин – просочена нітроцелюлозою тканина, схожа на шкіру або на клейонку; штучна шкіра.

Дилогія – два самостійні літературні твори, пов'язані задумом, сюжетом і персонажами.

Документ – діловий папір, що посвідчує певний юридичний факт, підтверджує право на що-небудь, служить доказом чого-небудь, акт, протокол; письмове свідоцтво, що офіційно підтверджує особу; письмовий твір, грамота.

Екслібрис – художньо виконана позначка на книжці, переважно з ім'ям її власника.

Епіграф – цитата, крилатий вислів, афоризм, уривок з пісні, приказка, які ставляться перед текстом літературного твору або перед його розділами і виражають його основну ідею.

Епілог – заключна частина літературного твору.

Журнал – періодичне друковане видання у вигляді книжки; книга чи зошит для систематичних записів.

Закладка – тасьма (смужка паперу), що закладається у книгу, зошит і т. ін. для позначення потрібного місця.

Заставка – малюнок звичайно на всю ширину сторінки, перед початком тексту, розділу, частини.

Зошит (зшиток) – зшиті аркуші паперу в обкладинці для писання або малювання; окремий випуск періодичного видання або великого друкованого твору, що виходить частинами.

Ієрогліфи – фігурні знаки давньоєгипетського письма, а також китайської, японської та ін. систем ідеографії.

Ілюстратор – художник, який створює малюнки до тексту.

Ілюстрація – зображення в книжці, журналі, що відтворює, пояснює зміст тексту, малюнок.

Ініціали – виділені більшим шрифтом і часто прикрашені заголовні літери нового розділу або абзацу.

Ін-кватро – формат у четверту частину аркуша.

Інкунабула(и) – першодруки до 1500 року. Перші книжки, друковані набірними літерами в найкращу добу друкування в Європі.

Інтролігатор – палітурник; визначення має стосунок до рукописів та стародруків.

Ін-фоліо – формат видання, за яким розмір сторінки становить половину стандартного паперового аркуша.

Каліграфія (краснопис; красне писання; чистописання) – уміння писати чітким, рівним, гарним почерком.

Канти – виступаючі за обріз книжкового блока краї палітурної кришки, які захищають блок від пошкоджень.

Каптал (наявний, коли видання в палітурці) – смужка тканини, що кріпиться до зібраних до купи книжних зошитів.

Картон – товстий твердий папір особливого виготовлення.

Кирилиця – одна з двох абеток старослов'янської мови, що лягла в основу українського, білоруського та російського алфавітів.

Кіновар – мінерал, руда ртуті; червона фарба, що використовується для друку та ілюстрацій у рукописних книгах і стародруках.

Кінцівка – графічна прикраса в кінці книжки, розділу тощо.

Кліше – рельєфний малюнок, креслення, план і т. ін., зроблені на металевій або

дерев'яній дошці для відтворення в друці.

Книга – велика за обсягом або важлива за змістом книжка. Зшиті в одну оправу аркуші паперу з якими-небудь записами.

Книгогриз – комаха з ряду сіноїдів, що розмножується в паперах, книжках; книжкова воша.

Книга-іграшка – видання особливих конструктивних форм, призначене для розумового та естетичного розвитку дітей. *Різновиди:*

- книга-ширмочка;

- книга-вертушка;

- книжка з ігровим задумом;

- книжка-панорама;

- книжка-витівка;

- книжка-фігура.

Книжковий блок – готовий екземпляр видання, комплект скріплених зошитів або листків, що містить всі сторінки та інші деталі майбутнього видання, який залишилось тільки вставити у палітурку.

Коленкор – тонка тканина, проклеєний одноколірний перкаль, використовується для книжкових палітурок.

Колонтитул – напис у верхньому лівому чи правому кутку сторінки книги, журналу, який повторює заголовок книги або твору, прізвище автора, назву розділу і т. ін.

Колонцифра – цифра, яка може розміщуватись внизу або рідше зверху сторінки і показує порядковий номер сторінки книги, журналу тощо.

Конгрев – рельєфне тиснення на палітурці.

Контртитул – ліва сторінка розворотного титульного листа, на якому містять дані, які стосуються всього видання.

Корінець – місце, де зшиті аркуші книжки, зошита, папки або частина палітурки, що закриває це місце.

Криптонім – шифрований підпис автора під своїм твором, щоб приховати справжнє ім'я.

Ксерокс – апарат для одержання копій документів, креслень тощо.

Кустода – перше слово (перший склад) тексту наступної сторінки, поставлене внизу попередньої сторінки або вміщене у верхній частині шпальти енциклопедії, словника, довідника.

Ледерин – бавовняна тканина із спеціальним лакованим покриттям, що використовується для виготовлення палітурок.

Листівка (як документ) – друкований або рукописний листок із злободенним, агітаційним змістом; прокламація; летючка, афішка, метелик; лист, написаний на відкритій поштової картці.

Лігатура – зображення одним письмовим знаком двох або кількох літер.

Логотип – фірмовий товарний знак; поліграфічна набірна деталь, що містить склад або слово.

Манускрипт – стародавній рукопис.

Маргіналії – заголовки, замітки, примітки на берегах книжки або рукопису.

Маргінес – берег, поле книжки, зошита тощо.

Метелик – терміново випущений листок з коротким повідомленням про щонебудь, із закликом; прокламація; книжечка, брошурка.

Мініатюра – живописні зображення, що ілюстрували та прикрашали середньовічні рукописи у вигляді заставок або на всю сторінку.

Моновидання – видання, що містить один твір.

Монограма – сплетення кількох початкових літер імені та прізвища у вигляді вензеля.

Негатив – зображення на світлочутливій плівці чи пластинці, в якому світлі місця знімка виходять темними, а темні світлими; плівка чи пластинка з таким зображенням.

Нотне видання – видання запису музичного твору за допомогою нотних знаків.

Обкладинка – зовнішнє покриття книжкового блока з одного суцільного аркуша цупкого паперу, що захищає видання від пошкоджень, містить основні відомості про нього і служить елементом зовнішнього оформлення. *За характером оформлення розрізняють:*

- *орнаментально-декоративна* – обкладинка, прикрашена декоративними образотворчими елементами;
- *шрифтова* – обкладинка, текст якої набраний типографським шрифтом або відтворений з напису, виконаного художником;
- *сюжетна* – обкладинка з ілюстрованим зображенням на тему видання.

За технікою поліграфічного виконання розрізняють:

- *репродукційна* – обкладинка, що відтворює образотворчий оригінал
- *малюнок, живопис, фотографію;*
- *набрана* – виконана набірними засобами (шрифти, лінійка, елементи набірної орнаменту).

За способом кріплення:

- *клейовим-безшвейним способом;*
- *позошитним шиттям блоків нитками.*

Обріз – обрізаний край, ребро книжки; може бути фарбованим або візерунковим.

Пагінація літературна – пагінація, при якій замість цифр застосовують літери.

Пагінація подвійна – передбачає одночасне використання двох рядів знаків.

Пагінація постатейна – при якій кожна стаття має власну нумерацію сторінок.

Палітурна кришка – основна частина палітурки книги, що відрізняється від обкладинки способом кріплення з книжковим блоком. При з'єднанні палітурної кришки з книжковим блоком обов'язковий форзац. *Палітурні кришки бувають:*

- *складені, виготовлені з використанням паперового покриття і тканинної спинки;*
- *суцільнокриті на тканинній основі;*
- *суцільнокриті, покриті папером, завчасно задруковані шрифтовим чи ілюстративним зображенням з припресуванням прозорої полімерної плівки.*

Палітурка – обкладинка, оправа для зброшурованих листків книги, зошита і т. ін. з картону, матерії, шкіри тощо.

Папір – матеріал для написання, друку, малювання, виготовлений з

ганчіркової, деревної та іншої маси.

Папірус – у єгиптян та інших стародавніх народів матеріал для письма з тропічної багаторічної рослини родини осокових; стародавній рукопис на такому матеріалі.

Параф – розчерк у підпису; скорочений підпис, ініціали.

Паспарту – у книгах (і журналах) цупкий папір або тонкий картон, на який наклеюють ілюстрації; спеціальна картонна рамка з вирізом або підклейка під фотознімком.

Пергамент (пергамен) – оброблена певним чином шкіра молодих тварин, що застосовувалась до винайдення паперу як матеріал до письма; сувій такого матеріалу.

Переписувач – людина, що робить рукописну копію з будь-якого тексту.

Періодика – періодична преса: видання, що виходить друком регулярно, через певні визначені проміжки часу (газети, журнали).

Першодрук – перший надрукований текст якого-небудь твору; перше друковане видання; перші книжки, набрані друкованими літерами в найранішу пору друкарства.

Писар (писець) – переписувач і упорядник рукописних книг.

Півустав – один з типів почерку, середній між уставом і скорописом, у старогрецьких та слов'янських рукописах, що відрізняється від уставу похилістю і меншою чіткістю в начертанні літер та більшим числом скорочень.

Позитив – передруковане з негатива фотографічне зображення, на якому світлі й темні місця сфотографованого об'єкта відповідають дійсності.

Покрайні записи – записи, які містяться, розташовуються по краях книги, збоку, нижче або вище тексту.

Полоса – набрана або видрукувана сторінка книги, журналу, газети.

Пролог – вступна частина літературного твору.

Провенієнція – походження документа, книги тощо, яка засвідчувалась за зробленими на них рукописними записами, особистими знаками (екслібриси, печатки тощо).

Проспект – рекламна листівка, буклет, довідник з описом творів тощо.

Псевдо; псевдонім – приbrane ім'я, прізвище або авторський знак, яким користується автор замість власного прізвища.

Путівник – довідкове чи рекламне видання відомостей щодо певного географічного пункту, культурно-освітньої установи чи заходу.

Ретуш – виправлення, підмальовування картин, фотознімків і т. ін. олівцями, фарбами або хімічною обробкою.

Ротатор – множильний апарат для розмноження службової документації, рефератів тощо.

Рукопис (рукописна книга) – пам'ятка давньої писемності; манускрипт. Текст будь-якого твору, написаний автором від руки або надрукований на машинці.

Сигнатура – порядковий номер друкованого аркуша в книзі чи журналі, який ставиться під останнім рядком в лівому кутку першої і третьої сторінки кожного аркуша для контролю правильності фальцювання.

Скоропис – тип письма, для якого характерне зв'язне написання літер у слові

та велика кількість лігатур.

Скрипторій – майстерня західноєвропейських монастирів (6 – 12 ст.), у якій переписували книги.

Слайд – діапозитив (чорно-білий, кольоровий); фотографічний знімок на спеціальній прозорій плівці або склі, призначений для показу зображень на екрані за допомогою проекційного ліхтаря.

Стародрук(и) – книги, надруковані від 1500 до другої половини XVIII ст. в Україні, Польщі.

Суперобкладинка – додаткова обкладинка з клапанами, що прикриває палітурну кришку чи обкладинку, запобігаючи їх забрудненню; елемент зовнішнього оформлення видання. Для суперобкладинки використовується папір з одностороннім глянцевою покриттям, цупкий гладкий папір або кольоровий папір верже.

Сюжет – тема, об'єкт зображення в живописному, літературному і т. ін. творі.

Тиснення – нанесення зображення шляхом надавлювання спеціальною формою на сторони і корінець палітурної кришки. Тиснення може бути безбарвним і кольоровим. *Розрізняють види тиснення:*

- *блінтове* – нанесене на палітурну кришку зображення шляхом притиснення до неї нагрітого штампа з випуклим очком. Отримане зображення дещо заглиблене;

- *конгревне* – нанесення на палітурну кришку випуклого зображення шляхом стиснення матеріалу між штампом і випуклою матрицею (контрштампом);

- *торшонування* – обробка гладкої поверхні деталей видання для створення вигляду якої-небудь фактури (шкіри, тканини тощо).

Титло – надрукований знак над скорочено написаним словом або над літерою, вжитою в значенні цифри.

Титул – назва, заголовок книжки. Перша сторінка книжки, на якій надруковано заголовок, ім'я автора, рік і місце видання тощо.

Титульний лист – дві, або більше сторінок видання. Титульний лист, розміщений на розвороті двох суміжних сторінок, називається подвійним. Подвійний титульний лист може бути розворотним (на кожній половині розташовується відповідно група вихідних відомостей) і розпашним (з переходом з однієї сторінки на іншу тексту і (або) зображення). Остання сторінка видання, де подаються вихідні відомості, називається кінцевим титульним листом.

Тираж – кількість примірників друкованого видання.

Трафарет – пластинка з картону, металу тощо, в якій прорізано малюнки, літери чи цифри, за допомогою якої можна швидко робити відбитки на чомусь.

Трилогія – три самостійні твори одного автора.

Устав – один з типів письма в стародавніх грецьких, латинських і слов'янських рукописах, за яким кожна літера виписувалась окремо, відірвано від сусідніх, прямо і чітко.

Факсиміле – точне відтворення будь-якого графічного оригіналу (підпису) фотографічним способом, печаткою та іншою репродукцією; копія. Кліше, печатка, за допомогою яких можна відтворити власноручний підпис.

Факсимільне видання – видання, що графічно точно відтворює випущене раніше оригінальне видання чи рукопис (включаючи всі особливості паперу чи палітурки).

Філігранологія – наукова дисципліна, що вивчає історію паперу та водяних знаків на ньому.

Філігрань – водяний знак на папері; папір з водяним знаком.

Фоліант – товста книга великого формату (звичайно старовинна).

Фоліо – формат книги або журналу розміром у паперовий аркуш або половину аркуша.

Форзац – подвійний аркуш паперу, що з'єднує книжку з внутрішньою частиною обкладинки, а також служить для оформлення книжки.

Фотоательє (фотосалон; фотографія) – ательє, де на замовлення виконують фотографування та виготовляють фотографії.

Фотографія (фото; знімок; світлина) – зображення кого-, чого-небудь на світлочутливому матеріалі за допомогою спеціального оптичного апарата.

Фотокопія – копія з будь-якого документа, рукопису, знімка, зроблена фотографічним способом.

Фотомонтаж – монтаж фотознімків, що мають тематичну спільність, в одне фотографічне зображення.

Фронтиспіс – малюнок, вміщений на початку книги, поруч з титульною сторінкою.

Шмуцтитул – паперовий аркуш на початку книжки (перед титулом) або перед її частинами чи розділами, на якому розташовують заголовок, ілюстрацію.

Штамп – відбиток штемпеля на документі.

Штемпель – печатка, знак.

Шрифт – накреслення, написання літер.

ПЕРЕЛІК ДЕРЖАВНИХ МУЗЕЇВ УКРАЇНИ

станом на 2024 рік у музейній мережі України

* Музеї, які розміщені на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та окремих районів Донецької і Луганської областей.

Примітка: назви музеїв і вулиць, які не підпали під декомунізацію після 2015 р.

Автономна Республіка Крим 1. *Кримська республіканська установа “Центральний музей Тавриди”** (Мінкульт)

м. Сімферополь, вул. Гоголя, 14

1.1. *Алуштинський історико-краєзнавчий музей**

м. Алушта, вул. Леніна, 8

2. *Кримська республіканська установа “Сімферопольський художній музей”**

м. Сімферополь, вул. Долгоруковська, 35

3. *Феодосійський музей старожитностей**

м. Феодосія, просп. Айвазовського, 11

4. *Комунальна установа “Євпаторійський краєзнавчий музей”**

м. Євпаторія, вул. Кірова, 2/11

5. *Чорноморський історико-краєзнавчий музей**

Чорноморський район, смт Чорноморське, вул. Революції, 8

6. *Кримська республіканська установа “Бахчисарайський історико-культурний заповідник”**

м. Бахчисарай, вул. Річна, 133

6.1. *Музей історії і культури кримських татар**

м. Бахчисарай, вул. Річна, 133

6.2. *Музей археології і печерних міст**

м. Бахчисарай, вул. Річна, 133

7. *Кримська республіканська установа “Кримськотатарський музей мистецтв”**

м. Сімферополь, вул. Чехова, 17

8. *Заклад культури Ялтинський історико-літературний музей**

м. Ялта, вул. Пушкінська, 5

8.1. *Ялтинський літературно-меморіальний будинок-музей М. Бірюкова**

м. Ялта, вул. Червоноармійська, 1а

8.2. *Літературно-меморіальний музей Лесі Українки**

м. Ялта, вул. Катерининська, 8

8.3. *Відділ археології**

м. Ялта, вул. Загородня, 3

8.4. *Відділ дореволюційної культури Ялти**

м. Ялта, вул. Катерининська, 8

8.5. *Відділ голографії**

м. Ялта, вул. Пушкінська, 5

9. *Кримська республіканська установа “Музей О.С. Пушкіна в Гурзуфі”**

м. Ялта, смт Гурзуф, вул. Набережна, 3

10. *Національна картинна галерея ім. І. Айвазовського**
м. Феодосія, вул. Галерейна, 2
11. *Кримська республіканська установа “Лівадійський палац-музей”**
м. Ялта, смт Лівадія, вул. Батурина, 44а
12. *Кримська республіканська установа “Алупкінський палацово-парковий музей-заповідник”**
м. Алупка, вул. Дворцове шосе, 10
- 12.1. *Масандрівський палац-музей Олександра III**
м. Ялта, смт Масандра, вул. Набережна, 2
13. *Кримська республіканська установа “Керченський історико-культурний заповідник”**
м. Керч, вул. Свердлова, 7
- 13.1. *Керченський історико-археологічний музей**
м. Керч, вул. Свердлова, 22
- 13.2. *Музей історії Елтигенського десанту**
м. Керч, вул. Свердлова, 22
- 13.3. *Картинна галерея**
м. Керч, вул. Театральна, 2
14. *Комунальне підприємство Ялтинської міської ради “Поляна казок”**
м. Ялта, смт . Виноградне, вул. Язузи, 28
15. *Кримська республіканська установа “Будинок-музей А.П. Чехова в Ялті”**
м. Ялта, вул. Кірова, 112
16. *Установа комунальної форми власності “Феодосійський літературно-меморіальний музей О.С. Гріна”**
м. Феодосія, вул. Галерейна, 10
17. *Алуштинський літературно-меморіальний музей С.М. Сергєєва-Ценського**
м. Алушта, вул. Сергєєва-Ценського, 5
- 17.1. *Будинок-музей академіка архітектури О.М. Бекетова**
м. Алушта, вул. Комсомольська, 4
18. *Кримська республіканська установа “Судацький історичний музей”**
м. Судак, вул. Ушакова, 1
19. *Музей природи Кримського державного заповідника* (Держлісагентство)*
м. Алушта, вул. Партизанська, 42
20. *Кримська республіканська установа “Коктебельський еколого-історико-культурний заповідник “Кіммерія М.О. Волошина”**
м. Феодосія, вул. Коробкова, 13
- 20.1. *Будинок-музей М. Волошина**
м. Феодосія, смт Коктебель, вул. Морська, 43
- 20.2. *Будинок-музей Олександра Гріна**
Кіровський район, м. Старий Крим, вул. К. Лібкнехта, 52
- 20.3. *Літературно-художній музей**
Кіровський район, м. Старий Крим, вул. Свободи, 17
21. *Кримська республіканська установа “Історико-археологічний заповідник “Калос Лімен”**
Чорноморський район, смт Чорноморське, вул. Революції, 8

22. *Новомиколаївський народний етнографічний музей Ленінського району**
Ленінський район, с. Новомиколаївка, вул. Першотравнева, 28
23. *Красноперекопський краєзнавчий музей Красноперекопської міської ради**
м. Красноперекопськ, вул. Менделєєва, 23
24. *Кримська республіканська установа “Етнографічний музей”**
м. Сімферополь, вул. Пушкіна/вул. Гоголя, 18/12
25. *Красногвардійський районний краєзнавчий музей**
Красногвардійський район, смт Красногвардійське, вул. Тельмана, 18
26. *Білогірський історико-краєзнавчий музей**
Білогірський район, м. Білогірськ, вул. Луначарського, 48
27. *Історико-краєзнавчий музей м. Армянськ**
м. Армянськ, мікрорайон Васильєва, 2
28. *Комунальний заклад Сімферопольської міської ради “Музей історії міста Сімферополя”**
м. Сімферополь, вул. Пушкіна, 17
29. *Нижньогірський історико-краєзнавчий музей**
Нижньогірський район, смт Нижньогірський, вул. Гагаріна, 5
30. *Первомайський районний народний історичний музей**
Первомайський район, смт Первомайське, вул. 87-ї дивізії, 6
Музей “Судацька фортеця” сектор Національного заповідника “Софія Київська”* (Мінкульт), м. Судак

Вінницька область

1. *Національний музей-садиба М. І. Пирогова (МОЗ)*
Вінницький район, м. Вінниця, вул. Пирогова, 155
2. *Вінницький обласний краєзнавчий музей*
Вінницький район, м. Вінниця, вул. Соборна, 19
- 2.1 *Музей композитора М.Д. Леонтовича”*
Гайсинський район, с. Марківка, вул. Леонтовича, 2
- 2.2. *Музей Батозької битви”*
Гайсинський район, с. Четвертинівка, вул. Гагаріна, 41
- 2.3. *Музей Великого Українця Михайла Грушевського”*
Козятинський район, с. Сестринівка, вул. Грушевського, 34
- 2.4. *Історико-меморіальний комплекс пам’яті жертв нацизму”*
Вінницький район, смт Стрижавка, масив Кемпінг
- 2.5. *“Музей Мужніх”*
Вінницький район, м. Вінниця, вул. Пирогова, 148
- 2.6. *“Вороновицький музей історії авіації та космонавтики”*
Вінницький район, смт Вороновиця, вул. Козацький шлях, 26
- 2.7. *“Меморіальний музей П.І. Чайковського і Н.Ф. фон Мекк”*
Жмеринський район, смт Браїлів, вул. Чайковського, 13
3. *Вінницький обласний художній музей*
Вінницький район, м. Вінниця, вул. Соборна, 21
4. *Заклад “Вінницький літературно-меморіальний музей М.М. Коцюбинського”*
Вінницький район, м. Вінниця, вул. І. Бевза, 15

5. *Адміністрація державного історико-культурного заповідника "Буша"*
Могилів-Подільський район, с. Буша, вул. І. Богуна, 10
6. *Комунальний заклад "Барський історичний музей" Барської міської ради*
Жмеринський район, м. Бар, майдан Святого Миколая, 19
7. *Комунальний заклад "Бершадський краєзнавчий музей"*
Гайсинський район, м. Бершадь, вул. Ярослава Мудрого, 2
8. *Міський краєзнавчий музей Гайсинщини*
Гайсинський район, м. Гайсин, вул. 1 Травня, 48
9. *Комунальний заклад "Міський історичний музей" Жмеринської міської ради*
Вінницької області
Жмеринський район, м. Жмеринка, вул. Центральна, 24
10. *Комунальний заклад "Іллінецький краєзнавчий музей" Іллінецької міської*
ради
Вінницький район, м. Іллінці, вул. Студентська, 17
11. *Комунальний заклад "Музей історії села Носківці"*
Жмеринський район, с. Носківці, вул. Центральна, 5
12. *Комунальний заклад "Музей Хліба с. Білопілля"*
Хмельницький район, с. Білопілля, вул. Бердичівська, 37а
13. *Комунальний заклад "Краєзнавчий музей ім. У. Кармалюка" Літинської*
селищної ради
Вінницький район, смт Літин, вул. У. Кармалюка, 5
14. *Комунальний заклад "Літературно-меморіальний музей М.П. Стельмаха"*
Вінницький район, с. Дяківці, вул. Центральна, 7
15. *Комунальний заклад Могилів-Подільської міської ради "Історико-*
краєзнавчий музей Поділля"
Могилів-Подільський район, м. Могилів-Подільський, вул. Володимирська, 6
16. *Комунальний заклад "Мурованокуриловецький краєзнавчий музей імені*
Федора Коновалюка"
Могилів-Подільський район, смт Муровані Курилівці, вул. Соборна, 78
17. *Комунальний заклад "Музей "Літературна Немирівщина" Немирівської*
міської ради Вінницької області
Вінницький район, м. Немирів, вул. Соборна, 185
18. *Комунальна установа "Оратівський краєзнавчий музей"*
Вінницький район, смт Оратів, вул. Паркова, 12
19. *Комунальна установа "Погребищенський краєзнавчий музей ім. Н.А.*
Присяжнюк" Погребищенської міської ради Вінницького району Вінницької
області
Вінницький район, м. Погребище, вул. Б. Хмельницького, 102
20. *Комунальний заклад "Краєзнавчий музей" Піщанської селищної ради*
Тульчинський район, смт Піщанка, вул. Вишнева, 2
21. *Комунальний заклад "Музей П. Муравського"*
Тульчинський район, с. Дмитрашківка, вул. Музейна, 20
22. *Комунальний заклад "Музей історії та етнографії Тепличчини"*
Гайсинський район, смт Теплик, вул. Незалежності, 24
23. *"Краєзнавчий музей" Тиврівської селищної ради*

- Вінницький район, смт Тиврів, вул. Тивверська, 40
24. Комунальний заклад “Тростянецький селищний краєзнавчий музей”
Гайсинський район, смт Тростянець, вул. Соборна, 92
25. Комунальний заклад “Ободівський краєзнавчий музей” Ободівської сільської ради
Гайсинський район, с. Ободівка, вул. Дружби, 20а
26. Комунальний заклад “Тульчинський краєзнавчий музей Тульчинської міської ради Вінницької області”
Тульчинський район, м. Тульчин, вул. Гагаріна, 1
26.1. Музей-квартира М.Д. Леонтовича
Тульчинський район, м. Тульчин, пров. М. Леонтовича, 8
26.2. Музей Героїв Чорнобиля
Тульчинський район, м. Тульчин, вул. М. Леонтовича, 86
27. Комунальний заклад “Історичний музей імені Василя Порика” Хмільницької міської ради
Хмільницький район, м. Хмільник, вул. Столярчука, 10
28. Комунальний заклад “Історичний музей м. Хмільник”
Хмільницький район, м. Хмільник, вул. Шевченка, 1
29. Комунальна організація “Шаргородський музей образотворчого мистецтва” Шаргородської міської ради
Жмеринський район, м. Шаргород, вул. Героїв Майдану, 194
30. Ямпільський музей образотворчого мистецтва Ямпільської міської ради
Могилів-Подільський район, м. Ямпіль, вул. Свободи, 136/48
31. Комунальна установа “Літературний музей Степана Руданського”
Хмільницький район, с. Хомутиці, вул. Руданського, 3
32. Музей історії села Вахнівка
Вінницький район, с. Вахнівка, вул. Миру, 6
33. Комунальна установа “Музей історії села Гопчиця” Погребищенської міської ради Вінницького району Вінницької області
Вінницький район, с. Гопчиця, вул. Веселівка, 55а
34. “Сутисківський історичний музей “Слава”
Вінницький район, смт Сутиски, просп. Перемоги, 6
35. Комунальний заклад “Музей історії та етнографії сіл Мурафської сільської ради”
Вінницький район, с. Пеньківка, вул. Жовтнева, 10

Волинська область

1. Волинський краєзнавчий музей
Луцький район, м. Луцьк, вул. Шопена, 20
1.1. Колодязненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки
Ковельський район, с. Колодязне, вул. Лесі Українки, 53
1.1.1. Музей “Лісової пісні” в с. Нечимному
Ковельський район, урочище Нечимне
1.2. Художній музей
Луцький район, м. Луцьк, вул. Кафедральна, 1а

- 1.3. *Музей Волинської ікони*
Луцький район, м. Луцьк, вул. Ярощука, 5
- 1.4. *Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського*
Володимир-Волинський район, с. Затурці, вул. 1 Травня, 75
- 1.4. *Музей історії Луцького братства*
Луцький район, м. Луцьк, вул. Кондзелевича, 5
2. *Адміністрація Державного історико-культурного заповідника у м. Луцьку*
Луцький район, м. Луцьк, вул. Драгоманова, 23
3. *Кортеліський історичний музей*
Ковельський район, с. Кортеліси, Площа Пам'яті, 6
4. *Лопатенський історико-природничий музейний комплекс*
Луцький район, урочище Лопатень
5. *Маневицький краєзнавчий музей*
Камінь-Каширський район, смт Маневичі, вул. Незалежності, 22
6. *Любомльський краєзнавчий музей*
Ковельський район, м. Любомль, вул. Української Армії, 2
7. *Володимир-Волинський історичний музей*
Володимир-Волинський район, м. Володимир, вул. Івана Франка, 6
8. *Музей партизанської Слави села Лобна*
Камінь-Каширський район, с. Лобна, вул. Федорова, 42б
9. *Камінь-Каширський народний краєзнавчий музей*
Камінь-Каширський район, м. Камінь-Каширський, вул. Гагаріна, 3
10. *Рожищенський районний історико-краєзнавчий музей*, Луцький район, м. Рожище, вул. Незалежності, 70
11. *Комунальний заклад "Старовижівський краєзнавчий музей"*
Старовижівської селищної ради Волинської області, Ковельський район, смт Стара Виживка, вул. Незалежності, 23
12. *Торчинський історичний музей імені Григорія Олександровича Гуртового*
Торчинської селищної ради, Луцький район, смт Торчин, вул. Незалежності, 84
13. *Нововолинський міський історичний музей Нововолинської міської ради*
Волинської області, Володимир-Волинський район, м. Нововолинськ, просп. Дружби, 27
14. *Ківерцівський краєзнавчий музей* Луцький район, м. Ківерці, вул. Незалежності, 24
15. *Комунальний заклад "Ковельський історичний музей"* Ковельський район, м. Ковель, вул. О. Пчілки, 11
16. *Музей історії сільського господарства Волині-скансен*, Луцький район, смт Рокині, вул. Шкільна, 1
- Волинський регіональний музей українського війська та військової техніки - філія Національного військово-історичного музею України (Міноборони), Луцький район, м. Луцьк, вул. На Таборищі, 6

Дніпропетровська область

1. *Державний заклад "Металургійний державний музей України"*
(Мінекономіки)

- Дніпровський район, м. Дніпро, пл. Академіка Стародубова, 1
2. *Комунальний заклад культури “Дніпропетровський національний історичний музей імені Д.І. Яворницького”* Дніпропетровської обласної ради”
- Дніпровський район, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 18
- 2.1. *Історичний музей і діорама “Битва за Дніпро”*
- Дніпровський район, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 16
- 2.2. *Меморіальний будинок-музей Д.І. Яворницького*
- Дніпровський район, м. Дніпро, пл. Шевченка, 5
- 2.3. *Музей “Літературне Придніпров’я”*
- Дніпровський район, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 64
- 2.4. *Музейний центр О. Блаватської та її родини*
- Дніпровський район, м. Дніпро, вул. Князя Ярослава Мудрого, 11
- 2.5. *Музей історії та розвитку місцевого самоврядування Дніпропетровської області*
- Дніпровський район, м. Дніпро, просп. О. Поля, 2
- 2.6. *Музей “Громадський подвиг мешканців Дніпропетровщини у подіях АТО”*
- Дніпровський район, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 18
3. *Комунальний заклад культури “Дніпропетровський художній музей”* Дніпропетровської обласної ради”, Дніпровський район, м. Дніпро, вул. Шевченка, 21
4. *Комунальний заклад “Музей історії міста Кам’янське”* Кам’янської міської ради
- Кам’янський район, м. Кам’янське, просп. Свободи, 39
5. *Комунальний заклад культури “Міський історико-краєзнавчий музей”* Криворізької міської ради, Криворізький район, м. Кривий Ріг, вул. Каунаська, 16а
- 5.1. *“Музей-квартира художника Г.І. Синиці”*, Криворізький район, м. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 13, кв. 18
- 5.2. *Тернівський філіал*, Криворізький район, м. Кривий Ріг, вул. Сестроріцька, 16
6. *Нікопольський краєзнавчий музей*, Нікопольський район, м. Нікополь, вул. Електрометалургів, 46 а
7. *Комунальний заклад “Павлоградський історико-краєзнавчий музей”* Павлоградської міської ради, Павлоградський район, м. Павлоград, пров. Музейний, 8
- 7.1. *Історико-краєзнавчий музей квартира-музей ім. Г.П. Світличної* Павлоградський район, м. Павлоград, вул. Світличної Ганни, 81, кв. 55
8. *“Васильківський краєзнавчий музей”* Васильківської селищної ради Синельниківський район, смт Васильківка, пров. Парковий, 6
9. *Комунальний заклад культури “Міський історичний музей ім. Ю.І. Пригожина”*
- Кам’янський район, м. Жовті Води, бульв. Свободи, 25
10. *Комунальний заклад культури “Комплексний музей історії”* Царичанської селищної ради
- Дніпровський район, смт Царичанка, вул. Театральна, 16 - г

11. *Комунальний заклад культури “Петриківський музей етнографії, побуту та народно-прикладного мистецтва”* Петриківської селищної ради
Дніпровський район, смт Петриківка, вул. Історична, 14
12. *Новомосковський міський історико-краєзнавчий музей ім. П. Калнишевського*
Новомосковський район, м. Новомосковськ, вул. Українська, 4
13. *Комунальний заклад “Історико-краєзнавчий музей ім. О. Коваля”* м. Підгородне
Дніпровський район, м. Підгородне, вул. Центральна, 44 - а
14. *Комунальний заклад “Сурсько-Литовський меморіально-художній музей Ф.П. Решетникова”*
Дніпровський район, с. Сурсько-Литовське, вул. Шкільна, 35
15. *Комунальний заклад культури “Історико-краєзнавчий музей”* Межівської селищної ради”
Синельниківський район, смт Межова, просп. Незалежності, 8
16. *Районний комунальний заклад культури “Криничанський історико-краєзнавчий музей”*
Кам’янський район, смт Кринички, вул. Героїв Чорнобиля, 33-а
17. *Комунальний заклад “Софіївський історико-краєзнавчий музей”* Софіївської селищної ради Софіївського району Дніпропетровської області
Криворізький район, смт Софіївка, вул. Карпенка, 1-б
18. *Марганецький міський краєзнавчий музей* відділу культури виконкому Марганецької міської ради
Нікопольський район, м. Марганець, вул. Єдності, 76
19. *Комунальний заклад культури “Петропавлівський народний історико-краєзнавчий музей* Петропавлівської селищної ради”
Синельниківський район, смт Петропавлівка, вул. Героїв України, 70
20. *Комунальний заклад “Тернівський міський краєзнавчий музей”*
Павлоградський район, м. Тернівка, вул. Спортивна, 3
21. *Комунальний заклад “Історико-краєзнавчий музей села Спаське”*
Підгородненської міської ради, Дніпровський район, с. Спаське, вул. Козинця, 74
22. *Народний історико-краєзнавчий музей імені М.А. Занудька*
Нікопольський район, м. Покров, вул. Пушкіна, 8
23. *Комунальний заклад “П’ятихатський народний історико-краєзнавчий музей”* П’ятихатської міської ради, Криворізький район, м. П’ятихатки, вул. Мірошніченка, 107
24. *Комунальний заклад “Магдалинівський історико-краєзнавчий музей імені Д.Т. Кулакова”* Магдалинівської селищної ради
Новомосковський район, смт Магдалинівка, вул. Центральна, 32-а
25. *Комунальний заклад культури “Музей історії”* Солонянської селищної ради Дніпропетровської області, Дніпровський район, смт Солоне, вул. Гагаріна, 20
26. *Комунальний заклад “Томаківський народний історико-краєзнавчий музей”*
Томаківської селищної ради Дніпропетровської області
Нікольський район, смт. Томаківка, вул. Лесі Українки, 12-а

26.1. *Томаківська районна картинна галерея імені Дмитра Никифоровича Красняка*

Нікольський район, смт. Томаківка, вул. Лесі Українки, 13

27. *Комунальний заклад культури “Покровський історико-краєзнавчий музей”*

Нікольський район, смт. Покровське, вул. Д. Яворницького, 119-а

28. *Комунальний заклад “Верхньодніпровський міський історико-краєзнавчий музей”* Верхньодніпровської міської ради Дніпропетровської області”

Кам’янський район, м. Верхньодніпровськ, площа О. Поля, 4

29. *Комунальне підприємство “Музей історії Дніпра”* Дніпровської міської ради Дніпровський район, м. Дніпро, проспект Д. Яворницького, 75

30. *Комунальний заклад культури “Покровський народний історико-краєзнавчий музей ім. П.І. Калнишевського”*, Нікопольський район, с. Покровське, вул. Калнишевського, 18д/1

31. *Комунальний заклад “Музей спротиву Голодомору”* Дніпровської міської ради

Дніпровський район, м. Дніпро, вул. Старокозацька, 40-б

Донецька область

1. *“Донецький обласний краєзнавчий музей”*

Краматорський район, м. Краматорськ, вул. Академічна, 60

1.1. *“Музей С.С. Прокоф’єва”*

Покровський район, с. Сонцівка, вул. Центральна, 2а

1.2. *“Великоанадольський музей лісу”*

Волноваський район, смт Графське, вул. Граффа, 7

1.3. *“Меморіальний музей-садиба В.І. Немировича-Данченка та М.О. Корфа”*

Волноваський район, с. Нескучне, вул. Немировича-Данченка, 46

2. *“Донецький обласний краєзнавчий музей”*

Донецький район, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 189-а

2.1. *Старобешівський меморіальний музей П. Ангеліної**

Кальміуський район, смт Старобешеве, вул. Поштова, 2

3. *Комунальний заклад культури “Донецький обласний художній музей”*

Краматорський район, м. Дружківка, вул. Соборна, 6

3.1. *“Музей народної архітектури, побуту та дитячої творчості в селі Прелесне”*

Краматорський район, с. Прелесне, вул. Шкільна, 2-а

4. *Комунальний заклад “Адміністрація державного історико-архітектурного заповідника у м. Святогірську”*, Краматорський район, м. Святогірськ, вул. Зарічна, 3, корп. 20

5. *Комунальний заклад культури “Бахмутський краєзнавчий музей”*

Бахмутський район, м. Бахмут, вул. Незалежності, 26

6. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей Волноваської міської територіальної громади”*

Волноваський район, м. Волноваха, вул. Героїв 51 ОМБР, 4

6.1. *Музей історії селища Благодатне*

Волноваський район, смт Благодатне, вул. Ювілейна, 45

- 6.2. *Музей історії села Валер'янівка*
Волноваський район, с. Валер'янівка, вул. Центральна, 42
- 6.3. *Музей історії села Микільське*
Волноваський район, с. Микільське, вул. Центральна, 37-а
- 6.4. *Музей історії селища Новотроїцьке*
Волноваський район, смт. Новотроїцьке, вул. Покровська, 148
- 6.5. *Музей історії села Стрітенка*
Волноваський район, с. Стрітенка, вул. Центральна, 25
7. *Комунальний заклад культури "Костянтинівський міський краєзнавчий музей"*
Краматорський район, м. Костянтинівка, вул. Трудова, 388
8. *Комунальна установа "Маріупольський краєзнавчий музей"*
Маріупольський район, м. Маріуполь, вул. Георгіївська, 20
- 8.1. *Художній музей імені А.І. Куїнджі*
Маріупольський район, м. Маріуполь, вул. Георгіївська, 58
- 8.2. *Музей народного побуту*
Маріупольський район, м. Маріуполь, вул. Георгіївська, 55
9. *Комунальна установа "Музей історії та етнографії греків Приазов'я"*
Сартанської селищної військово-цивільної адміністрації Маріупольського району Донецької області
Маріупольський район, смт Сартана, вул. Генерала Куркчі, 37-а
10. *Комунальна установа "Міський центр сучасного мистецтва і культури імені А.І. Куїнджі"*
Маріупольський район, м. Маріуполь, просп. Металургів, 25
11. *Комунальний заклад "Слов'янський краєзнавчий музей"*
Краматорський район, м. Слов'янськ, вул. Банківська, 31
12. *Комунальний заклад "Покровський історичний музей"*
Покровський район, м. Покровськ, вул. Європейська, 22
13. *Музей історії міста Краматорської міської ради*
Краматорський район, м. Краматорськ, вул. Академічна, 60
14. *Художній музей Краматорської міської ради*
Краматорський район м. Краматорськ, вул. Академічна, 60
15. *Комунальний заклад культури "Дружківський історико-художній музей"*
Краматорський район, м. Дружківка, вул. Енгельса, 112
16. *Комунальний заклад Краєзнавчий музей Нікольської селищної ради Донецької області*
Маріупольський район, смт Нікольське, вул. Пушкіна, 98
17. *Комунальний заклад-музей історії села Темрюк Нікольської селищної ради Донецької області, Маріупольський район, с. Темрюк, вул. Шкільна, 28*
18. *Народний музей історії смт Велика Новосілка*
Волноваський район, смт Велика Новосілка, вул. Центральна, 33а
19. *Народний музей історії села Старомлинівка*
Волноваський район, с. Старомлинівка, пл. Перемоги, 3
20. *Народний краєзнавчий музей м. Лиман*
Краматорський район, м. Лиман, вул. Привокзальна, 25

21. *Комунальний культурно-освітній заклад “Народний музей історії Мар’їнського району”*
 Покровський район, м. Мар’їнка, просп. Дружби, 29
22. *Комунальний культурно-освітній заклад “Народний музей історії с. Костянтинівки”*
 Покровський район, с. Костянтинівка, вул. Миру, 55
23. *Комунальний культурно-освітній заклад “Народний музей історії с. Новомихайлівки”*
 Покровський район, с. Новомихайлівка, вул. Центральна, 56 д
24. *Народний музей історії міста Торецька*
 Бахмутський район, м. Торецьк, вул. Грушевського, 4
25. *Горлівський художній музей**
 Горлівський район, м. Горлівка, вул. Пушкінська, 23
26. *Музей історії міста Горлівки**
 Горлівський район, м. Горлівка, вул. Пушкінська, 15
27. *Музей мініатюрної книги імені В.О. Разумова**
 Горлівський район, м. Горлівка, просп. Перемоги, 57
28. *Дебальцівський міський літературно-історичний музей**
 Горлівський район, м. Дебальцеве, вул. Радянська, 65
29. *Комунальний заклад Єнакієвської міської ради “Музей космонавта Георгія Берегового”**
 Горлівський район, м. Єнакієве, вул. Щербакова, 122
30. *Комунальний заклад культури “Макіївський художньо-краєзнавчий музей”**
 Донецький район, м. Макіївка, вул. Леніна, 51/26
31. *Сніжнянський музей бойової слави**
 Горлівський район, м. Сніжне, вул. Леніна, 7
32. *Музей історії міста Харцизька**
 Донецький район, м. Харцизьк, вул. Октябрська, 37
33. *Комунальний заклад культури “Ясинуватський етнографічний музей”**
 Донецький район, м. Ясинувата, вул. Орджонікідзе, 147
34. *Музей Г.Я. Седова Новоазовської районної ради Донецької області**
 Кальміуський район, смт. Седове, вул. Седова, 1

Житомирська область

1. *Державна установа “Музей коштовного і декоративного каміння” (Мінфін)*
 Житомирський район, смт Хорошів, вул. Героїв України, 58
2. *Комунальний заклад “Житомирський обласний краєзнавчий музей”*
 Житомирської обласної ради, Житомирський район, м. Житомир, майдан Замковий, 1
- 2.1. *Літературно-меморіальний музей В.Г. Короленка*
 Житомирський район, м. Житомир, майдан Короленка, 1
- 2.2. *Коростенський краєзнавчий музей*
 Коростенський район, м. Коростень, вул. Грушевського, 6
- 2.3. *Музей партизанської слави Полісся*

- Коростенський район, с. Словечне, вул. Антоновицька, 4
- 2.4. *Літературно-меморіальний музей Лесі Українки*
Новоград-Волинський район, м. Новоград-Волинський, вул. Соборності, 76/2
- 2.5. *Музей-садиба родини Рильських*
Бердичівський район, с. Романівка, пров. Музейний, 2
- 2.6. *Брусилівський історичний музей ім. Івана Огієнка*
Житомирський район, смт Брусилів, майдан Огієнка, 1
3. *Житомирський обласний літературний музей Житомирської обласної ради*
Житомирський район, м. Житомир, вул. Київська, 45
- 3.1. *Меморіальний музей Оноре де Бальзака*
Бердичівський район, с. Верхівня, вул. Миру, 20
4. *Національний музей космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради*
Житомирський район, м. Житомир, вул. Дмитрівська, 5
5. *Комунальний заклад “Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й.Д. Буханчука” Житомирської обласної ради*
Житомирський район, с. Кмитів, вул. Покровська, 42
6. *Музей історії міста Бердичева*
Бердичівський район, м. Бердичів, пл. Соборна, 25
7. *Новоград-Волинський музей родини Косачів*
Новоград-Волинський район, м. Новоград-Волинський, вул. Родини Косачів, 5-а
8. *Новоград-Волинський краєзнавчий музей*
Новоград-Волинський район, м. Новоград-Волинський, вул. Соборності, 24
9. *“Історико-краєзнавчий народний музей” Баранівської міської ради*
Новоград-Волинський район, м. Баранівка, вул. Соборна, 22
- 9.1. *Відділ музейних цінностей з фарфору*
Новоград-Волинський район, м. Баранівка, вул. Соборна, 48-а
- 9.2. *Історичний відділ, Новоград-Волинський район, м. Баранівка, вул. Соборна, 22*
10. *Ємільчинський народний районний краєзнавчий музей Ємільчинської районної ради Житомирської області*
Новоград-Волинський район, смт Ємільчине, вул. Соборна, 34
11. *Коростишівський народний історичний музей*
Житомирський район, м. Коростишів, Соборна площа, 20
12. *Комунальна установа “Музей історії Овруччини Овруцької міської ради”*
Коростенський район, м. Овруч, вул. Т. Шевченка, 46
13. *Комунальний заклад “Олевський краєзнавчий музей” Олевської міської ради*
Коростенський район, м. Олевськ, вул. Володимирська, 6
14. *Комунальний заклад “Музей історії села Копище” Олевської міської ради*
Коростенський район, с. Копище, вул. Партизанська, 49
15. *Комунальний заклад “Радомишльський народний краєзнавчий музей”*
Радомишльської міської ради, Житомирський район, м. Радомишль, вул. Міськради, 3
16. *Черняхівський краєзнавчий музей Черняхівської селищної ради Черняхівського району Житомирської області, Житомирський район, смт*

Черняхів, вул. Шевченка, 6

17.В. *Коровинецький районний краєзнавчий музей* Чуднівської районної ради Житомирської області, Житомирський район, смт Великі Коровинці, просп. Вакуленчука, 6

18. *Новоборівський краєзнавчий музей*

Житомирський район, смт Нова Борова, вул. Освіти, 7

Закарпатська область

1. *Комунальний заклад “Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького”* Закарпатської обласної ради

Ужгородський район, м. Ужгород, вул. Капітульна, 33

2. *Комунальний заклад “Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая”* Закарпатської обласної ради, Ужгородський район, м. Ужгород, пл. Жупанатська, 3

2.1. *Меморіальний будинок-музей Ф.Ф. Манайла*

Ужгородський район, м. Ужгород, вул. Другетів, 74

2.2. *Меморіальний будинок-музей А.А. Коцьки*

Ужгородський район, м. Ужгород, вул. Віннична, 20

2.3. *Народний літературний музей Закарпаття*

Ужгородський район, м. Ужгород, вул. Жупанатська, 3

3. *Комунальний заклад “Закарпатський музей народної архітектури та побуту”* Закарпатської обласної ради, Ужгородський район, м. Ужгород, вул. Капітульна, 33 - а

4. *Мукачівський історичний музей*

Мукачівський район, м. Мукачево, вул. Замкова гора

5. *Комунальна установа “Музей Берегівщини”* Берегівської міської ради

Берегівський район, м. Берегове, вул. Г. Бетлена, 1

6. *Комунальний заклад “Виноградівський історичний музей”* Виноградівської міської ради Закарпатської області, Берегівський район, м. Виноградів, вул. Шевченка, 6

7. *Комунальний заклад “Затисянський музейний комплекс: історичний та етнографічний музей с. Тисобикень і картинна галерея с. Пийтерфолво”*

Пийтерфолвівської сільської ради Виноградівського району, Берегівський район, с. Пийтерфолво, вул. Ф. Раковці, 89

8. *Комунальний заклад “Новоселицький сільський музейний комплекс”*

Новоселицької сільської ради Виноградівського району,

Мукачівський район, с. Новоселиця, вул. Шевченка, 71

8.1. *Музей народної дерев'яної архітектури і живопису - Успенська церква XVII ст. і дзвіниця XVIII ст.*, Мукачівський район, с. Новоселиця, вул. Шевченка, 73

8.2. *Музей етнографії*, Мукачівський район, с. Новоселиця, вул. Шевченка, 71

9. *Свалявський історичний музей* Свалявської міської ради

Мукачівський район, м. Свалява, вул. Головна, 33

10. *Комунальний заклад “Хустський краєзнавчий музей”*

Хустський район, м. Хуст, вул. Пирогова, 1

11. *Краєзнавчий музей Тернівської сільської ради* Тячівського району Закарпатської області
Тячівський район, с. Терново, вул. Центральна, 174
12. *Історико-краєзнавчий музей імені Степана Вайди* Буштинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області, Тячівський район, с. Дулово, вул. Вайди, 62
13. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей міста Перечин”*
Ужгородський район, м. Перечин, вул. Ужанська, 7
14. *Великобичківський історико-краєзнавчий музей* Великобичківської селищної ради Рахівського району Закарпатської області, Рахівський район, смт Великий Бичків, вул. Крушник, 1

Запорізька область

1. *Національний заповідник “Хортиця”* (Мінкульт)
Запорізький район, м. Запоріжжя, вул. Старого редуту, 9
2. *Національний історико-археологічний заповідник “Кам’яна Могила”* (Мінкульт)
Мелітопольський район, смт. Мирне, вул. Заповідна, 1
3. *Комунальний заклад “Запорізький обласний краєзнавчий музей”* Запорізької обласної ради
Запорізький район, м. Запоріжжя, вул. Троїцька / вул. Олександрівська, 29/16
4. *Комунальна установа “Запорізький обласний художній музей”* Запорізької обласної ради
Запорізький район, м. Запоріжжя, вул. Незалежної України, 76-б
5. *Комунальний заклад “Василівський історико-архітектурний музей-заповідник “Садиба Попова”* Запорізької обласної ради
Василівський район, м. Василівка, вул. Гагаріна, 12
6. *Бердянський краєзнавчий музей Бердянської міської ради*
Бердянський район, м. Бердянськ, просп. Перемоги, 14
- 6.1. *Меморіальний будинок-музей П. Шмідта*
Бердянський район, м. Бердянськ, вул. П. Шмідта, 8
- 6.2. *Музей “Подвиг”*
Бердянський район, м. Бердянськ, вул. Гостинна, 10
- 6.3. *Музей історії міста Бердянська*
Бердянський район, м. Бердянськ, вул. Італійська, 15
7. *Бердянський художній музей ім. І. Бродського* Бердянської міської ради
Бердянський район, м. Бердянськ, вул. Центральна, 29
8. *Мелітопольський міський краєзнавчий музей*
Мелітопольський район, м. Мелітополь, вул. М. Грушевського, 18
9. *Художній виставковий зал* Енергодарської міської ради Запорізької області
Василівський район, м. Енергодар, вул. Набережна, павільйон № 6
10. *Комунальна установа “Балківський історико-краєзнавчий музей”*
Малобілозерської сільської ради Василівського району Запорізької області
Василівський район, с. Балки, вул. Каховська, 28
11. *Комунальний заклад “Більмацький краєзнавчий музей ім. М.Я. Гудини”*

- Більмацької селищної ради Більмацького району Запорізької області
 Пологівський район, с. Гусарка, вул. Центральна, 2
 12. *Комунальна установа “Вільнянський краєзнавчий музей” Вільнянської міської ради*
 Запорізький район, м. Вільнянськ, вул. Соборна, 41
 13. *Комунальна установа “Гуляйпільський краєзнавчий музей” Гуляйпільської міської ради*
 Пологівський район, м. Гуляйполе, вул. Соборна, 73
 14. *Комунальний заклад “Дніпрорудненський краєзнавчий музей” Дніпрорудненської міської ради Василівського району Запорізької області*
 Василівський район, м. Дніпрорудне, вул. Набережна, 13
 15. *Комунальний заклад “Кам’янсько-Дніпровський міський історико-археологічний музей” Кам’янсько-Дніпровської міської ради Кам’янсько-Дніпровського району Запорізької області*
 Василівський район, м. Кам’янка-Дніпровська, просп. 9 Травня, 1
 16. *Комунальний заклад “Новомиколаївський історико-краєзнавчий музей” Новомиколаївської селищної ради Запорізького району Запорізької області*
 Запорізький район, смт Новомиколаївка, вул. Соборності, 84
 17. *Комунальна установа “Пологівський краєзнавчий музей” Пологівської міської ради Пологівського району Запорізької області*
 Пологівський район, м. Пологи, пров. Водопровідний, 10
 18. *Комунальний заклад “Приазовський краєзнавчий музей” Приазовської селищної ради Запорізької області*
 Мелітопольський район, смт Приазовське, вул. Горького, 76
 19. *Комунальний заклад “Приморський районний краєзнавчий музей” Приморської міської ради Бердянського району Запорізької області*
 Бердянський район, м. Приморськ, вул. Соборна, 101
 20. *Комунальний заклад “Розівський краєзнавчий музей” Розівської селищної ради Розівського району Запорізької області*
 Пологівський район, смт Розівка, вул. Центральна, 92
 21. *Комунальний заклад “Чернігівський історичний музей” Чернігівської селищної ради Бердянського району Запорізької області*
 Бердянський район, смт Чернігівка, вул. Соборна, 410
 22. *Комунальний заклад “Якимівський районний історико-краєзнавчий музей” Якимівської селищної ради Якимівського району Запорізької області*
 Мелітопольський район, смт Якимівка, вул. Центральна, 32

Івано-Франківська область

1. *Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського*
 Коломийський район, м. Коломия, вул. Театральна, 25
 1.1. *Музей писанкового розпису*
 Коломийський район, м. Коломия, вул. Чорновола, 43-б
 1.2. *Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини*
 Косівський район, м. Косів, вул. Незалежності, 55

- 1.3. *Яремчанський музей етнографії та екології Карпатського краю*
Надвірнянський район, м. Яремче, вул. Свободи, 26-9
- 1.4. *Музей-садиба родини Шухевичів*
Коломийський район, с. Тишківці, вул. Незалежності, 9а
2. *Національний заповідник “Давній Галич” (Мінкульт)*
Івано-Франківський район, м. Галич, вул. Івана Франка, 3
- 2.1. *Музей історії Галича*
Івано-Франківський район, с. Крилос, вул. Ярослава Осмомисла, 3
- 2.2. *Музей етнографії*
Івано-Франківський район, с. Крилос, вул. Галицька, 2
- 2.3. *Музей караїмської історії і культури*
Івано-Франківський район, м. Галич, Майдан Різдва, 33
3. *Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби імені Степана Бандери*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Тарнавського, 22
- 3.1. *Історико-меморіальний музей Степана Бандери*
Калуський район, с. Старий Угринів, вул. С. Бандери, 48
- 3.2. *Музей “Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича”*
Івано-Франківський район, с. Княгиничі, вул. Шухевича, 7а
- 3.3. *Історико-меморіальний комплекс “Дем’янів Лаз”*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Дем’янів Лаз, 20
- 3.4. *Музей визвольних змагань Карпатського краю*
Косівський район, м. Косів, вул. Незалежності, 55
4. *Івано-Франківський краєзнавчий музей*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 4-а
- 4.1. *Літературно-меморіальний музей Івана Франка*
Верховинський район, с. Криворівня, присілок Москалівка
- 4.2. *Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича*
Коломийський район, с. Торговиця, вул. Шевченка, 70
- 4.3. *Історико-краєзнавчий музей О. Феданка*
Івано-Франківський район, смт Солотвин, вул. Грушевського, 4
- 4.4. *Музей М. Грушевського*
Верховинський район, с. Криворівня, присілок Усті-1, 4
- 4.5. *Історико-краєзнавчий музей О. Довбуша*
Коломийський район, смт Печеніжин, вул. Незалежності, 9
- 4.6. *Історико-краєзнавчий музей “Гуцульщини”*
Верховинський район, смт Верховина, вул. Івана Франка, 5-а
- 4.7. *Музей “Хата-гражда Параски Харук”*
Верховинський район, с. Криворівня, присілок Заріччя
- 4.8. *Літературний музей Прикарпаття*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Б. Лепкого, 27
5. *Народний музей гуцульського театру Гната Хоткевича*
Верховинський район, с. Красноїлля, вул. І. Франка, 3
6. *Історико-етнографічний музей “Берегиня”*
Івано-Франківський район, м. Бурштин, вул. Коновальця, 2

7. *Музей визвольної боротьби рідного краю*
Івано-Франківський район, м. Бурштин, вул. Міцкевича, 47
8. *Краєзнавчий музей “Бойківщина” Тетяни і Омеляна Антоновичів*
Калуський район, м. Долина, вул. Чорновола, 2-а
9. *Комунальна організація (установа, заклад) “Угринівський музей родини Марчаків” Середньоугринівської сільської ради Калуського району*
Калуський район, с. Середній Угринів, вул. М. Перепічки, 1
10. *Косівський музей народної творчості (колекції) Михайла Струтинського*
Косівський район, м. Косів, вул. Тиха, 1-а
11. *Кутський історико-краєзнавчий музей*
Косівський район, смт Кути, Вічевий Майдан, 9
12. *Музей-садиба Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира Рожнівської сільської ради Косівського району Івано-Франківської області*
Косівський район, с. Хімчин, вул. В. Романюка, 10
13. *Музей історії Надвірнянщини*
Надвірнянський район, м. Надвірна, майдан Шевченка, 43
14. *Рожнятівський краєзнавчий музей “Бойківщина”*
Калуський район, смт Рожнятів, вул. Січових Стрільців, 12, корп. 1
15. *Снятинський літературно-меморіальний музей Марка Черемшини*
Коломийський район, м. Снятин, вул. Шевченка, 101
16. *Художньо-меморіальний музей Василя Касіяна*
Коломийський район, м. Снятин, вул. Коснятина, 48, корп. Є
17. *Комунальна організація (установа, заклад) “Снятинський районний музей творчості Василя Пилип’юка” Снятинської районної ради Івано-Франківської області*
Коломийський район, с. Новоселиця, вул. Центральна, 44
18. *Русівський літературно-меморіальний музей Василя Стефаника*
Коломийський район, с. Русів, вул. В. Стефаника, 20
19. *Музей історії міста Болехова імені Романа Скворія*
Івано-Франківський район, м. Болехів, вул. Січових Стрільців, 9
20. *Історико-меморіальний музей Олекси Довбуша*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 1
21. *Музей мистецтв Прикарпаття*
Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Новгородська, 49
- 21.1. *Музей-пам’ятка дерев’яної архітектури і живопису церква Святого Духа, 1598 р., об’єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО*
Івано-Франківський район, м. Рогатин, вул. Роксолани, 10
22. *Комунальний заклад “Музейно-виставковий центр Калуської міської ради”*
Калуський район, м. Калуш, вул. Тараса Шевченка, 9
- 22.1. *Історико-краєзнавчий музей Калущини*
Калуський район, м. Калуш, вул. Тараса Шевченка, 5
- 22.2. *Арт-галерея*
Калуський район, м. Калуш, вул. Тараса Шевченка, 9
- 22.3. *Музей-оселя родини Івана Франка*
Калуський район, м. Калуш, вул. Івано-Франківська, 22

22.4.Виставкова зала

Калуський район, м. Калущ, вул. Дзвонарська, 5

22.5.Меморіальний музей “Калуська в’язниця”

Калуський район, м. Калущ, вул. Д. Січинського, 5

23.Музей історії міста Коломиї

Коломийський район, м. Коломия, вул. Романа Шухевича, 80

24.Історико-краєзнавчий музей селища Ворохта

Надвірнянський район, смт. Ворохта, вул. Данила Галицького, 76

25.Музей визвольних змагань Снятинщини імені полковника УПА Василя Андрусика (“Грегота”-“Різуна”) Снятинської міської ради Коломийського району Івано-Франківської області, Коломийський район, м. Снятин, вул. Шевченка, 70

26.Комунальний заклад “Музей історії села Верхній Ясенів” Верхньоаясенівської сільської ради Верховинського району Івано-Франківської області

Верховинський район, с. Верхній Ясенів, присілок Горби, 288- а

27.Музей “Герої Дніпра” - філія Національного військово-історичного музею України (Міноборони), Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Національної гвардії, 14-д

Київська область

1.Комунальний заклад Київської обласної ради “Національний музей-заповідник “Битва за Київ у 1943 році”

Вишгородський район, с. Нові Петрівці, вул. Ватутіна

2.Національний історико-етнографічний заповідник “Переяслав” (Мінкульт)

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Т. Шевченка, 8

2.1.Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпряни

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Літописна, 61

2.2.Меморіальний музей Г.С. Сковороди

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Г. Сковороди, 52

2.3.Музей-діорама “Битва за Дніпро в районі Переяслава і створення Букринського плацдарму восени 1943 року”, Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Г. Сковороди, 54

2.4.Меморіальний музей академіка В.Г. Заболотного

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. І. Мазепи, 9

2.5.Музей “Заповіту” Т.Г. Шевченка

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Т. Шевченка, 8

2.6.Науково-дослідний відділ археології

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Т. Шевченка, 10

2.7.Музей кобзарства

Бориспільський район, м. Переяслав, вул. Б. Хмельницького, 20

3.Комунальний заклад Київської обласної ради “Білоцерківський краєзнавчий музей”

Білоцерківський район, м. Біла Церква, пл. Соборна, 4

4.Комунальний заклад Київської обласної ради “Київський обласний археологічний музей”

Обухівський район, с. Трипілля, вул. Героїв Трипілля, 12
4.1. *Музей І.Я. Франка*
Обухівський район, с. Халеп'я, вул. Беркутова, 11а
4.2. *Музей В. Хвойки*
Обухівський район, с. Халеп'я, вул. Беркутова, 11а
4.3. *Археолого-краєзнавчий музей*
Обухівський район, с. Копачів, вул. Центральна, 22/1
4.4. *Історико-краєзнавчий музей*
Бориспільський район, с. Соснова, вул. Новоселицька, 8
4.5. *Козинський історико-краєзнавчий музей*
Обухівський район, смт. Козин, вул. А. Солов'яненка, 64
4.6. *Музей А. Солов'яненка*
Обухівський район, смт Козин, вул. А. Солов'яненка, 64
4.7. *Музей бойової слави с. Трипілля*
Обухівський район, с. Трипілля, вул. Т. Шевченка, 102
4.8. *Германівський музей козаччини*
Обухівський район, с. Германівка, вул. Б. Хмельницького, 16
5. *Комунальний заклад Київської обласної ради "Меморіальний музей К.Г. Стеценка"*
Фастівський район, с. Веприк, вул. Стеценка, 1
6. *Вишгородський історико-культурний заповідник*
Вишгородський район, м. Вишгород, вул. Шкільна, 58
6.1. *Музей давньоруського гончарства*
Вишгородський район, м. Вишгород, вул. Межигірського Спаса, 11
6.2. *Історичний музей*
Вишгородський район, м. Вишгород, вул. Шкільна, 58
7. *Комунальний заклад Київської обласної ради "Меморіальний музей-садиба І.С. Козловського"*, Білоцерківський район, с. Мар'янівка, вул. Шкільна, 2-а
8. *Комунальний заклад Київської обласної ради "Яготинський історичний музей"*
Бориспільський район, м. Яготин, вул. Незалежності, 114
8.1. *Картинна галерея*
Бориспільський район, м. Яготин, вул. Незалежності, 65-б
8.2. *Історичний музей*
Бориспільський район, м. Яготин, вул. Незалежності, 114
8.3. *Музей етнографії*
Бориспільський район, м. Яготин, вул. Незалежності, 105-а
8.4. *Музей "Флігель Тараса Шевченка"*
Бориспільський район, м. Яготин, вул. Незалежності, 69-б
8.5. *Археологічний музей "Добраничівська стоянка"*
Бориспільський район, с. Добраничівка, вул. Музейна, 1
8.6. *Меморіальний музей-садиба Катерини Білокур*
Бориспільський район, с. Богданівка, вул. К. Білокур, 72
8.7. *Краєзнавчий музей імені двічі Героя Радянського Союзу А.Г. Кравченка*
Бориспільський район, с. Сулимівка, вул. А. Кравченка, 106- а

- 8.8. *Краєзнавчий музей с. Капустинці*
Бориспільський район, с. Капустинці, вул. Миру, 1-а
- 8.9. *Краєзнавчий музей імені славетного земляка Міністра енергетики та електрифікації колишнього Радянського Союзу П.С. Непорожнього*
Бориспільський район, с. Кулябівка, вул. Миру, 183-а
9. *Комунальний заклад Київської обласної ради “Ржищівський археолого-краєзнавчий музей”*
Обухівський район, м. Ржищів, вул. Адмірала Петренка, 4
10. *Комунальний заклад Кагарлицької районної ради “Музей-меморіальний комплекс “Букринський плацдарм”, Обухівський район, с. Балико-Щучинка, вул. Придніпровська, 25*
11. *Бориспільський державний історичний музей* Бориспільської міської ради Київської області, Бориспільський район, м. Бориспіль, вул. Київський шлях, 89
12. *Комунальна організація (установа, заклад) Броварський краєзнавчий музей*
Броварський район, м. Бровари, вул. Гагаріна, 6
13. *Комунальний заклад “Музей історії Богуславщини”* Богуславської міської ради Київської області, Обухівський район, м. Богуслав, вул. Шевченка, 36
- 13.1. *Меморіальний музей Марка Вовчка*
Обухівський район, м. Богуслав, вул. Марка Вовчка, 15
- 13.2. *Меморіальний музей І.М. Сошенка*
Обухівський район, м. Богуслав, вул. Шкільна, 1, приміщення 1
- 13.3. *Музей народних промислів “Кам’яниця”*
Обухівський район, м. Богуслав, вул. Шевченка, 35
- 13.4. *Музей-садиба Марка Вовчка*
Обухівський район, с. Хохітва
14. *Комунальний заклад Калинівської селищної ради “Музей старожитностей”*
Фастівський район, с. Данилівка, вул. Центральна, 119 - а
15. *Комунальний заклад Кагарлицької міської ради “Кагарлицький історико-краєзнавчий музей”, Обухівський район, м. Кагарлик, вул. Кооперативна, 2*
- 15.1. *Буртівський сільський краєзнавчий музей*
Обухівський район, с. Бурти, вул. Центральна, 2
- 15.2. *Зеленоярський сільський краєзнавчий музей*
Обухівський район, с. Зелений Яр, вул. Центральна, 75
- 15.3. *Кадомський сільський краєзнавчий музей*
Обухівський район, с. Кадомка, вул. Волощенко, 3
- 15.4. *Мирівський сільський краєзнавчий музей*
Обухівський район, с. Мирівка, вул. Гагаріна, 25
- 15.5. *Слобідська сільська музейна кімната “Пам’ять”*
Обухівський район, с. Слобода, пл. Слави, 77
16. *Обухівський краєзнавчий музей імені Юрія Домотенка* Обухівської міської ради Київської області, Обухівський район, м. Обухів, вул. Київська, 14
17. *Комунальний заклад Таращанської районної ради “Таращанський історико-краєзнавчий музей”, Білоцерківський район, м. Тараща, вул. Володимира Великого, 22*
18. *Комунальний заклад “Іванківський краєзнавчий музей* Бориспільської міської

ради Київської області”, Фастівський район, с. Іванків, вул. Центральна, 1
19.Музей образотворчого мистецтва ім. Івана-Валентина Задорожного
Обухівський район, м. Ржищів, вул. Соборна, 48
20.Березанський краєзнавчий музей
Броварський район, м. Березань, вул. Героїв Небесної Сотні, 22
21.Комунальний заклад Фастівської міської ради “Фастівський державний краєзнавчий музей”
Фастівський район, м. Фастів, вул. Івана Ступака, 9
22.Комунальний заклад “Тетіївський народний історико-краєзнавчий музей”
Тетіївської міської ради Київської області, Білоцерківський район, м. Тетіїв,
вул. Я. Острозького, 12
23.Архівно-музейний комплекс “Літературно-мистецькі Плюти” - відділ
Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва України
(Укрдержархів)
Обухівський район, с. Плюти, вул. Малишка, 44

Кіровоградська область

1.Благовіщенський історичний музей
Голованівський район, м. Благовіщенське, вул. Героїв України, 74
2.Комунальний заклад “Бобринецький міський краєзнавчий музей імені Миколи
Смоленчука” Бобринецької міської ради
Кропивницький район, м. Бобринець, вул. Миколаївська, 78
3.Вільшанський українсько-болгарський історичний музей імені Івана Гуржоса
Вільшанської селищної ради, Голованівський район, смт. Вільшанка, вул.
Миру, 41/7
4.Комунальний заклад “Гайворонський краєзнавчий музей” Гайворонської
міської ради
Голованівський район, м. Гайворон, вул. В. Стуса, 17
5.Комунальний заклад “Добровеличківський краєзнавчий музей”
Добровеличківської селищної ради Кіровоградської області
Новоукраїнський район, смт Добровеличківка, вул. Шевченка, 132
6.Захарівський музей історії Великоандрусівської сільської ради
Світловодського району Кіровоградської області, Олександрійський район, с.
Захарівка
7.Міський краєзнавчий музей м. Знам’янка
Кропивницький район, м. Знам’янка, вул. Глібка, 28в
8.Комунальний заклад “Історичний музей” Компаніївської селищної ради
Кіровоградської області, Кропивницький район, смт Компаніївка, вул. Паркова,
14- а
9.Комунальний заклад “Кропивницький музей музичної культури ім. К.
Шимановського”
Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Гоголя, 42
10.Кіровоградський обласний краєзнавчий музей
Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Архітектора Паученка, 40
10.1.Музей історії українського хореографічного мистецтва

- Кропивницький район, Хутір Надія
 10.2. *Меморіальний музей М.Л. Кропивницького*
 Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Кропивницького, 172/42
- 10.3. *Заповідник-музей І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) Хутір Надія*
 Кропивницький район, Хутір Надія
- 10.4. *Музейно-природний заповідник “Тобілевичі”*
 Новоукраїнський район, с. Арсенівка
- 10.5. *Історико-архітектурний заповідник родини Раєвських*
 Кропивницький район, с. Розумівка
- 10.6. *Історико-меморіальний заповідник “Чорний Ворон”*
 Кропивницький район, с. Розумівка
11. *Комунальний заклад “Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради”*
 Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Велика Перспективна, 60
12. *Комунальний заклад “Літературно-меморіальний музей І.К. Карпенка-Карого міста Кропивницького”*, Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Тобілевича, 16
13. *Комунальний заклад “Художньо-меморіальний музей О.О. Осмьоркіна”*
 Кропивницький район, м. Кропивницький, вул. Архітектора Паученка, 89
14. *Міський краєзнавчий музей Новоукраїнської міської ради Кіровоградської області*
 Новоукраїнський район, м. Новоукраїнка, вул. Соборна, 55
15. *Краєзнавчий музей історії сіл Суботцівської сільської ради*
 Кропивницький район, с. Богданівка, вул. Миру, 11
16. *Комунальна організація (установа, заклад) комунальний заклад “Музей історії”* Голованівської селищної ради, Голованівський район, смт Голованівськ, вул. Суворова, 3
17. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей Долинської міської ради”*
 Кропивницький район, м. Долинська, вул. Лазарева, 8
18. *Музей історії Маловисківщини імені Олександра Сергійовича Ковтуна*
 Новоукраїнський район, м. Мала Виска, вул. Київська, 2
19. *Комунальний заклад “Новгородківський краєзнавчий музей”*
 Новгородківської селищної ради, Кропивницький район, смт Новгородка, вул. Квітнева, 15
20. *Комунальний заклад “Онуфріївський краєзнавчий музей”* Онуфріївської селищної ради
 Олександрійський район, смт. Онуфріївка, вул. Назаренка, 3
21. *Музей історії підпільної молодіжної організації “Спартак” с. Красногірка*
 Голованівський район, с. Красногірка, вул. Центральна, 50
22. *Комунальний заклад “Устинівський музей історії”* Устинівської селищної ради
 Кропивницький район, смт. Устинівка, вул. О. Мазуренка, 46
23. *Комунальний заклад “Нечаївський літературно-меморіальний музей Ю.І. Яновського”* Компаніївської селищної ради Кіровоградської області
 Кропивницький район, с. Нечаївка, вул. Шкільна, 33
24. *“Новоархангельський краєзнавчий музей Новоархангельської селищної ради”*

- Голованівський район, смт Новоархангельськ, вул. Слави, 45
 25. *“Новомиргородський районний краєзнавчий музей”*
 Новоукраїнський район, м. Новомиргород, вул. Соборності, 99/12
 26. *Комунальна установа “Олександрівський краєзнавчий музей”*
 Олександрівської селищної ради Кропивницького району Кіровоградської області
 Кропивницький район, смт Олександрівка, вул. Коцюбинського, 2
 27. *Комунальний заклад “Олександрійський міський музейний центр імені Худякової Антоніни Федорівни”*, Олександрійський район, м. Олександрія, вул. Перспективна, 14
 28. *Комунальна установа “Петрівський краєзнавчий музей”* Петрівської селищної ради Олександрійського району Кіровоградської області
 Олександрійський район, смт Петрове, вул. Центральна, 43
 29. *Світловодський міський краєзнавчий музей*
 Олександрійський район, м. Світловодськ, вул. Гагаріна, 21

Луганська область

1. *Луганський обласний краєзнавчий музей*
 Старобільський район, м. Старобільськ, вул. Гімназична, 53
 1.1. *Станично-Луганський краєзнавчий музей*
 Щастинський район, смт Станиця Луганська, вул. Центральна, 1
 2. *Комунальна установа “Біловодський районний краєзнавчий музей”*
 Старобільський район, смт Біловодськ, вул. Центральна, 154
 3. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей Білокуракинської селищної територіальної громади”*, Сватівський район, смт. Білокуракине, вул. Історична, 61
 4. *Комунальна установа “Кремінський краєзнавчий музей”*
 Северодонецький район, м. Кремінна, пл. Красна, 16
 5. *Комунальний заклад “Лисичанський міський краєзнавчий музей”*
 Северодонецький район, м. Лисичанськ, просп. Перемоги, 94
 6. *“Марківський історичний музей”* Марківської селищної ради Марківського району Луганської області, Старобільський район, смт. Марківка, вул. Центральна, 29
 7. *Комунальна установа “Краєзнавчий музей Міловської селищної ради”*
 Старобільський район, смт Мілове, вул. Шкільна, 1-а
 8. *Краєзнавчий музей Новоайдарської селищної ради*
 Щастинський район, смт Новоайдар, вул. Незалежності, 7
 8.1. *Музей історії села Колядівка*
 Щастинський район, с. Колядівка, вул. Центральна, 1-а
 8.2. *Музей історії села Смолянинове*
 Северодонецький район, с. Смолянинове, вул. Миру, 106- а
 9. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей Новопсковської селищної територіальної громади”*, Старобільський район, смт. Новопсков, вул. Українська, 18
 10. *Комунальний заклад “Попаснянський районний краєзнавчий музей імені*

Семена Іофе”

Сєверодонецький район, м. Попасна, вул. Герцена, 3

11. *Комунальний заклад “Міський музей” Рубіжанської міської ради Луганської області*

Сєверодонецький район, м. Рубіжне, просп. Переможців, 21

12. *Комунальний заклад “Сватівський міський краєзнавчий музей” Сватівської міської ради Луганської області, Сватівський район, м. Сватове, вул. Садова, 72*

13. *Троїцький історико-краєзнавчий музей “Витоки” у Луганській області*

Сватівський район, смт Троїцьке, вул. Маяковського, 20, корп. А

14. *Луганський обласний краєзнавчий музей**

Луганський район, м. Луганськ, вул. Шевченка, 2

14.1. *Історико-меморіальний музей О.Я. Пархоменка**

Довжанський район, с. Макарів Яр, вул. Пархоменка, 10

15. *Луганський обласний художній музей**

Луганський район, м. Луганськ, вул. Поштова, 3

16. *Комунальна установа “Краснодонський обласний ордену Дружби народів музей “Молода гвардія”, Довжанський район, м. Сорокине, вул. Комсомольська, 6*

16.1. *Ровеньківський музей “Пам’яті загиблих”**

Ровеньківський район, м. Ровеньки, вул. Шевченка, 11

17. *Міський музей історії та культури міста Луганська**

Луганський район, м. Луганськ, вул. Карла Маркса, 30

17.1. *Літературний музей Володимира Даля**

Луганський район, м. Луганськ, вул. Володимира Даля, 12

17.2. *Музей-квартира Владислава Титова**

Луганський район, м. Луганськ, квартал Гайового, 18, кв. 62

17.3. *Історико-технічний музей**

Луганський район, м. Луганськ, вул. Пушкіна, 8

18. *Комунальний заклад “Алчевський міський історичний музей”**

Алчевський район, м. Алчевськ, вул. Калініна, 2

19. *Антрацитівський історичний музей**

Ровеньківський район, м. Антрацит, вул. Леніна, 14

20. *Історико-художній музей міста Кіровська**

Алчевський район, м. Голубівка квартал 60 років Жовтня, 3-а

21. *“Міський музей бойової слави на р. Міус” Краснолуцької міської ради Луганської області**

Ровеньківський район, м. Боково-Хрустальне, вул. Перша Лісна, 11

22. *Комунальний заклад “Первомайський музей історії міста”**

Алчевський район, м. Первомайськ, вул. Свердлова, 24

23. *Перевальський районний історичний музей**

Алчевський район, м. Перевальськ, пл. Леніна, 1

23.1. *Меморіальний музей Б.Д. Грінченка**

Алчевський район, с. Михайлівка, вул. Грінченка, 8

23.2. *Чорнухинський народний краєзнавчий музей імені Г.І. Іващенко**

Алчевський район, смт Чорнухине, пров. Лутугина, 1

24. *Комунальний заклад “Ровеньківський музей історії міста”* Ровеньківської міської ради*

Ровеньківський район, м. Ровеньки, вул. Леніна, 131

25. *Комунальна установа “Районний краєзнавчий музей”* Слов’яносербської районної ради Луганської області, Алчевський район, смт. Слов’яносербськ, вул. Горького, 90/2

26. *Комунальний заклад “Свердловський міський краєзнавчий музей”**

Довжанський район, м. Довжанськ, вул. Пирогова, 2-в

27. *Стахановський міський історико-художній музей**

Алчевський район, м. Кадіївка, вул. Кірова, 30

Львівська область

1. *Національний музей у Львові імені Андрія Шептицького* (Мінкульт)

Львівський район, м. Львів, просп. Свободи, 20

1.1. *Історичний комплекс*

Львівський район, м. Львів, вул. Драгоманова, 42

1.2. *Художньо-меморіальний музей Олекси Новаківського*

Львівський район, м. Львів, вул. Листопадового Чину, 11

1.3. *Художньо-меморіальний музей Олени Кульчицької*

Львівський район, м. Львів, вул. Листопадового Чину, 7

1.4. *Художньо-меморіальний музей Івана Труша*

Львівський район, м. Львів, вул. Івана Труша, 28

1.5. *Художньо-меморіальний музей Леопольда Левицького*

Львівський район, м. Львів, вул. Устияновича, 10/1

1.6. *Музей “Сокальщина”*

Червоноградський район, м. Червоноград, вул. Б. Хмельницького, 16

2. *Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г. Возницького* (Мінкульт)

Львівський район, м. Львів, вул. В. Стефаника, 3

2.1. *Музей інтер’єрів XIV-XVIII ст.*

Львівський район, м. Львів, вул. М. Коперника, 15

2.2. *Відділ “Офіційних прийомів та урочистих подій”*

Львівський район, м. Львів, вул. М. Коперника, 15

2.3. *Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.*

Львівський район, м. Львів, вул. Стефаника, 3

2.4. *Музей-заповідник “Олеський замок”*

Золочівський район, смт Олесько, вул. Замкова, 30

2.5. *Музей-заповідник “Золочівський замок”*

Золочівський район, м. Золочів, вул. Тернопільська, 5

2.5.1. *Музей східного мистецтва*

Золочівський район, м. Золочів, вул. Тернопільська, 5

2.5.2. *Музей Великий палац Золочівського замку*

Золочівський район, м. Золочів, вул. Тернопільська, 5

2.6. *Музей-заповідник “Жовківський замок”*

Львівський район, м. Жовква, пл. Вічева, 2

2.7. *Музей книги*

Львівський район, м. Львів, вул. М. Коперника, 15-а
2.8.Музей-заповідник “Підгорецький замок”
Золочівський район, с. Підгірці, вул. Замкова, 1
2.9.Музей-заповідник гетьмана України Івана Виговського
Яворівський район, с. Руда, вул. Центральна, 1
2.10.Музей-заповідник “П’ятничанська вежа”
Стрийський район, с. П’ятничани, вул. Замкова, 40
2.11.Музей Івана Георгія Пінзеля
Львівський район, м. Львів, вул. Личаківська, 2-а
2.12.Сектор “Музеїв-пам’яток”
Львівський район, м. Львів, вул. Ужгородська, 1
2.13.Музей модернізму
Львівський район, м. Львів, вул. Коперника, 15
2.14.Музей модерної скульптури Михайла Дзіндри
Львівський район, смт Брюховичі, вул. Музейна, 16
3.Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів “Тюрма на Лонцького” Львівський район, м. Львів, вул. Степана Бандери, 1
4.Державний історико-культурний заповідник у м. Белзі
Червоноградський район, м. Белз, вул. Савенка, 1
5.Державний природознавчий музей Національної академії наук України (Національна академія наук), Львівський район, м. Львів, вул. Театральна, 18
6.Комунальний заклад Львівської обласної ради “Львівський історичний музей”
Львівський район, м. Львів, пл. Ринок, 6
6.1.Відділ “Музей “Палаццо Бандінеллі”
Львівський район, м. Львів, пл. Ринок, 2
6.2.Відділ “Музей-Арсенал”
Львівський район, м. Львів, вул. Підвальна, 5
6.3.Відділ “Музей визвольної боротьби України”
Львівський район, м. Львів, вул. Лисенка, 23а
6.4.Відділ історії України
Львівський район, м. Львів, пл. Ринок, 24
6.5.Відділ “Музей історії міста Львова”
Львівський район, м. Львів, пл. Ринок, 4
6.6.Відділ “Кам’яниця Корнякта”
Львівський район, м. Львів, пл. Ринок, 6
6.7.Відділ “Музей історії науки та техніки”
Львівський район, м. Львів, вул. Вітовського, 57
6.8.Музей “Літературний Львів I пол. ХХ ст.”
Львівський район, м. Львів, вул. Героїв Майдану, 18
6.9.Історико-меморіальний музей полковника Є. Коновальця
Золочівський район, с. Зашків, вул. Є. Коновальця, 312
6.10.Музей генерал-хорунжого УПА Романа Шухевича
Львівський район, м. Львів, вул. Білогорща, 76-б
7.Музей Петра Сагайдачного в селі Кульчиці Самбірського району Львівської області

Самбірський район, с. Кульчиці, вул. Сагайдачного, 2
8. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Львівський музей історії релігії”*
Львівський район, м. Львів, пл. Музейна, 1
8.1. *Сокальський художній музей “Людина. Земля. Всесвіт”*
Червоноградський район, м. Сокаль, вул. Шептицького, 74
8.2. *Музей-садиба родини Антоничів*
Червоноградський район, с. Бортятин, вул. Б. Антонича, 2-а
8.3. *Червоноградська філія*
Червоноградський район, м. Червоноград, вул. Пушкіна, 10
8.4. *Музей “Староскварявський іконостас XVI-XVIII ст.”*
Львівський район, с. Стара Скварява, вул. Т. Шевченка, 2-а
9. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка”*
Львівський район, м. Львів, вул. І. Франка, 150
10. *Комунальна установа Львівської обласної ради “Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові”*
Львівський район, м. Львів, вул. І. Франка, 154
11. *Музично-меморіальний музей Соломії Крушельницької у Львові*
Львівський район, м. Львів, вул. С. Крушельницької, 23
11.1. *Меморіальний музей-садиба Станіслава Людкевича*
Львівський район, м. Львів, вул. С. Людкевича, 7
12. *Музей народної архітектури і побуту у Львові ім. Климентія Шептицького*
Львівський район, м. Львів, вул. Чернеча Гора, 1
13. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Історико-краєзнавчий музей”*
Львівський район, м. Винники, вул. Галицька, 26
13.1. *Музей “Ткацтва та килимарства”*
Львівський район, м. Глиняни, вул. Шевченка, 36
13.2. *Музей “Панська садиба XIX століття”*
Львівський район, с. Журавники
14. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Історико-етнографічний музей “Бойківщина”, Самбірський район, м. Самбір, пл. А. Чайковського, 4*
15. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Адміністрація державного історико-культурного заповідника “Нагуєвичі”*
Дрогобицький район, с. Нагуєвичі, вул. І. Франка, 15
15.1. *Музей І. Франка*
Дрогобицький район, с. Нагуєвичі, вул. І. Франка, 10
15.2. *Садиба батьків письменника*
Дрогобицький район, с. Нагуєвичі, вул. І. Франка, 15
15.3. *Будинок літератора*
Дрогобицький район, с. Нагуєвичі, вул. І. Франка, 10
16. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Адміністрація державного історико-культурного заповідника “Тустань”*
Стрийський район, с. Урич
17. *Історико-краєзнавчий музей м. Борислава*

- Дрогобицький район, м. Борислав, вул. Т. Шевченка, 75
 18. *Комунальна установа “Бродівський історико-краєзнавчий музей”*
 Бродівської міської ради
 Золочівський район, м. Броди, майдан Свободи, 5
 19. *Стрийський краєзнавчий музей “Верховина”*
 Стрийський район, м. Стрий, вул. Олесницького, 15
 19.1. *Меморіальний комплекс “Борцям за волю України”*
 Стрийський район, м. Стрий, вул. Олесницького, 4
 19.2. *Меморіальний музей Ольги Бачинської*
 Стрийський район, м. Стрий, вул. Валова, 6
 19.3. *Виставковий зал, Стрийський район, м. Стрий, вул. Т. Шевченка, 107*
 19.4. *Музей художника Петра Обалю*
 Стрийський район, м. Стрий, вул. Т. Шевченка, 107
 19.5. *Музей-садиба родини Бандерів*
 Стрийський район, м. Стрий, вул. Львівська, 20
 20. *Комунальний заклад історико-краєзнавчий музей м. Перемишляни*
 Перемишлянської міської ради Львівського району Львівської області
 Львівський район, м. Перемишляни, вул. Привокзальна, 6
 21. *Районний історико-етнографічний музей “Яворівщина”*
 Яворівський район, м. Яворів, вул. Львівська, 31
 22. *Музей “Дрогобиччина”* Дрогобицької міської ради Львівської області
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 38
 22.1. *Відділ сакрального мистецтва*
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. Січових Стрільців, 18
 22.2. *Відділ природи*
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. І. Франка, 32
 22.3. *Відділ історії*
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. І. Франка, 32
 22.4. *Відділ пам’яток дерев’яної архітектури*
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. Солоний Ставок, 25
 22.5. *Відділ європейського мистецтва*
 Дрогобицький район, м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 38
 23. *Меморіальний музей тоталітарних режимів “Територія Терору”*
 Львівський район, м. Львів, вул. Шолом-Алейхема, 14
 23.1. *Музей малолітніх політичних в’язнів і репресованих*
 Львівський район, м. Львів, вул. Стара, 13
 24. *Комунальний заклад Сколівської міської ради “Історико-краєзнавчий музей*
“Сколівщина”
 Стрийський район, м. Сколе, вул. Данила Галицького, 52
 25. *Комунальний заклад Львівської обласної ради “Адміністрація історико-*
культурного заповідника “Древній Звенигород”
 Львівський район, м. Львів, вул. В. Винниченка, 18
 25.1. *Музей історії давньоруського міста Звенигород*
 Львівський район, с. Звенигород, пл. Звенигородська, 3
 26. *Комунальна установа “Городоцький історико-краєзнавчий музей”*

Городоцької міської ради Львівської області, Львівський район, м. Городок, майдан Гайдамаків, 6

Миколаївська область

1. *Комунальний заклад культури “Миколаївський обласний краєзнавчий музей”*
Миколаївський район, м. Миколаїв, вул. Набережна, 29

1.1. *Музей суднобудування і флоту*

Миколаївський район, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 4

1.2. *Музей “Підпільно-партизанський рух на Миколаївщині в роки Великої Вітчизняної війни. 1941-1944 рр.”*, Миколаївський район, м. Миколаїв, вул. Лягіна, 5

1.3. *Очаківський військово-історичний музей ім. О.В. Суворова*

Миколаївський район, м. Очаків, вул. Лоцманська, 11

1.4. *Первомайський краєзнавчий музей*

Первомайський район, м. Первомайськ, вул. Театральна, 10

1.5. *Музей підпільної організації “Партизанська іскра”*

Первомайський район, с. Кримка, вул. Гречаного, 23

2. *Комунальний заклад культури “Миколаївський обласний художній музей імені В.В. Верещагіна”*, Миколаївський район, м. Миколаїв, вул. Велика Морська, 47

2.1. *Музей мариністичного живопису ім. Р.Г. Судковського*

Миколаївський район, м. Очаків, вул. Шкрептієнко, 13

3. *Вознесенський художній музей С.А. Кібрика*

Вознесенський район, м. Вознесенськ, вул. Соборності, 14

4. *Южноукраїнський міський історичний музей*

Вознесенський район, м. Южноукраїнськ, вул. Набережна енергетиків, 12а

5. *“Баштанський краєзнавчий музей”* Баштанської міської ради Баштанського району Миколаївської області, Баштанський район, м. Баштанка, вул. М. Аркаса, 1

5.1. *Музей історії села і образотворчого мистецтва села Христофорівка*

Баштанський район, с. Христофорівка, вул. Приінгульська, 128

6. *Березанський районний народний історичний музей*

Миколаївський район, смт Березанка, вул. Центральна, 70

7. *Березнегуватський народний історико-краєзнавчий музей* Березнегуватської селищної ради Миколаївської області, Баштанський район, смт Березнегувате, вул. 1 Травня, 82

8. *Комунальна організація “Братський історико-краєзнавчий музей ім. М.М. Радкевича”* Братської селищної ради Братського району Миколаївської області
Вознесенський район, смт. Братське, вул. Миру, 114

9. *Комунальний заклад “Історичний музей”* Веселинівської селищної ради Веселинівського району Миколаївської області, Баштанський район, смт Веселинове, вул. Б. Мозолевського, 15

10. *Музей історії села Катеринівка*

Баштанський район, с. Катеринівка, вул. Миру, 39а

11. *Снігурівський історико-краєзнавчий музей*

Баштанський район, м. Снігурівка, вул. Суворова, 61

12. *Національний історико-археологічний заповідник “Ольвія” Національної академії наук України (Національна академія наук)*
Миколаївський район, с. Парутине, вул. Ольвійська, 47
13. *Музей Ракетних військ стратегічного призначення - філія Національного військово-історичного музею України (Міноборони)*
Первомайський район, м. Первомайськ, вул. Одеська, 121

Одеська область

1. *Державна установа “Музей морського флоту України” (Мінінфраструктури)*
Одеський район, м. Одеса, вул. Ланжеронівська, 6
2. *Комунальна установа “Одеський історико-краєзнавчий музей”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Гаванна, 4
- 2.1. *Меморіал героїчної оборони Одеси (411 берегова батарея)*
Одеський район, м. Одеса, вул. Дача Ковалевського, 150
- 2.2. *Музей “Степова Україна”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Ланжеронівська, 24 а
- 2.3. *Болградський історико-етнографічний музей*
Болградський район, м. Болград
3. *Комунальна установа “Одеський літературний музей”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Ланжеронівська, 2
- 3.1. *Одеський літературно-меморіальний музей О. С. Пушкіна*
Одеський район, м. Одеса, вул. Пушкінська, 13
- 3.2. *Меморіальний музей К.Г. Паустовського*
Одеський район, м. Одеса, вул. Чорноморська, 6
- 3.3. *Музей Степана Олійника*
Березівський район, с. Левадівка
- 3.4. *Музей Христо Ботєва*
Болградський район, с. Задунаївка
4. *Комунальна установа “Одеський музей західного і східного мистецтва”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Пушкінська, 9
5. *Комунальна установа “Одеський художній музей”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Софіївська, 5а
- 5.1. *Ананьївський історико-художній музей Є. І. Столиці*
Подільський район, м. Ананьїв, вул. Незалежності, 61
6. *Одеський археологічний музей Національної академії наук України (Національна академія наук),* Одеський район, м. Одеса, вул. Ланжеронівська, 4
7. *Комунальна установа “Одеський муніципальний музей особистих колекцій імені О.В. Блещунова”,* Одеський район, м. Одеса, вул. Польська, 19
8. *Комунальна установа “Одеський муніципальний музей-квартира Леоніда Утьосова”*
Одеський район, м. Одеса, вул. Утьосова, 11, кв. 7
9. *Комунальна установа “Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей Придунав'я”*
Ізмаїльський район, м. Ізмаїл, вул. Тульчианівська, 51
10. *Обласний центр естетичного виховання*
Ізмаїльський район, м. Ізмаїл, вул. Комерційна, 34

11. *Комунальний заклад Ізмаїльської міської ради Ізмаїльського району Одеської області “Історичний музей О.В. Суворова”*, Ізмаїльський район, м. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 37

11.1 *Діорама “Штурм Ізмаїла”*

Ізмаїльський район, м. Ізмаїл, вул. Кріпосна, 1-а

12. *Комунальна установа “Білгород-Дністровський краєзнавчий музей”*

Білгород-Дністровський район, м. Білгород-Дністровський, вул. Пушкіна, 19

13. *Музей образотворчих мистецтв ім. О. Білого м. Чорноморська* Одеського району Одеської області, Одеський район, м. Чорноморськ, вул. Паркова, 8/70-Н

14. *Комунальний заклад “Кілійський історико-краєзнавчий музей” Кілійської міської ради*

Ізмаїльський район, м. Кілія, вул. Миру, 57

15. *Комунальний заклад “Роздільнянський народний історико-краєзнавчий музей”*

Роздільнянський район, м. Роздільна, вул. Європейська, 36

16. *“Музей міста Южного”* Юженської міської ради Одеського району Одеської області

Одеський район, м. Южне, площа Перемоги, 1

17. *Комунальний заклад “Балтський історичний музей”* Балтської міської ради Одеської області, Подільський район, м. Балта, вул. Уварова, 39

18. *Комунальна установа “Кодимський історико-краєзнавчий музей”* Кодимської міської ради Подільського району Одеської області

Подільський район, м. Кодима, вул. Садова, 4

19. *Комунальний заклад “Народний історико-краєзнавчий музей Захарівської селищної ради Роздільнянського району Одеської області”*

Роздільнянський район, смт. Захарівка, вул. Центральна, 102

20. *Комунальний заклад “Шабівський краєзнавчий музей”*

Білгород-Дністровський район, с. Шабо, вул. Центральна, 63

Полтавська область

1. *Державний історико-культурний заповідник “Поле Полтавської битви”*

Полтавський район, м. Полтава, вул. Шведська Могила, 32

2. *Літературно-меморіальний музей-садиба Олесь Гончара* Кобеляцької міської ради, Полтавський район, с. Сухе, вул. О. Гончара, 7

3. *Національний музей-заповідник українського гончарства (Мінкульт)*

Полтавський район, смт Опішня, вул. Партизанська, 102

3.1. *Музей мистецької родини Кричевських*

Полтавський район, смт. Опішня, вул. Партизанська, 2

3.2. *Меморіальний музей-садиба гончарної родини Пошивайлів*

Полтавський район, смт Опішня, вул. Явдохи та Гаврила Пошивайлів, 63

3.3. *Меморіальний музей-садиба гончарки Олександри Селюченко*

Полтавський район, смт Опішня, вул. Губаря, 29

3.4. *Меморіальний музей-садиба філософа й колекціонера опішненської кераміки Леоніда Смержа*

Полтавський район, с. Міські Млини, вул. Котелевська, 27

- 3.5. *Меморіальний музей-садиба гончаря Миколи Пошивайла*
Полтавський район, смт Опішня, вул. Явдохи та Гаврила Пошивайлів, 33
- 3.6. *Музей малобудуицанського гончарства (Етносело “Гончарія”)*
Миргородський район, с. Малі Будища, вул. Соборна, 42
- 3.7. *Музей українського кахлярства й цеглярства*
Полтавський район, смт Опішня, вул. Партизанська, 2
- 3.8. *Музей історії української керамології*
Полтавський район, смт Опішня, вул. Перемоги, 22
- 3.9. *Музей археології та козацьких старожитностей (“Музей підземного простору”)*
Полтавський район, смт Опішня, вул. Явдохи та Гаврила Пошивайлів, 48
4. *Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського*
Полтавський район, м. Полтава, вул. Конституції, 2
- 4.1. *Полтавський музей авіації та космонавтики*
Полтавський район, м. Полтава, просп. Першотравневий, 16
5. *Полтавський художній музей (галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка*
Полтавський район, м. Полтава, вул. Європейська, 5
6. *Полтавський літературно-меморіальний музей І. Котляревського*
Полтавський район, м. Полтава, просп. Першотравневий, 18
7. *Полтавський літературно-меморіальний музей В.Г. Короленка*
Полтавський район, м. Полтава, вул. Короленка, 1
8. *Полтавський літературно-меморіальний музей Панаса Мирного*
Полтавський район, м. Полтава, вул. Панаса Мирного, 56
9. *Комунальна установа “Історико-культурний заповідник “Більськ”*
Полтавської обласної ради, Полтавський район,
смт. Котельва, вул. Покровська, 13
10. *Комунальний заклад Полтавської обласної ради “Національний музей-заповідник М.В. Гоголя”*, Миргородський район, с. Гоголеве, вул. Лева Вайнгорта, 5
11. *Гадяцький історико-краєзнавчий музей*
Миргородський район, м. Гадяч, вул. Лесі Українки, 16
12. *Кобеляцький музей літератури та мистецтва імені Олексія Кулика Кобеляцької міської ради*
Полтавський район, м. Кобеляки, вул. Шевченка, 14
13. *Білицький краєзнавчий музей*
Полтавський район, смт Білики, пл. Історична, 3
14. *Комунальний заклад культури “Кременчуцький краєзнавчий музей”*
Кременчуцький район, м. Кременчук, вул. Ігоря Сердюка, 2
15. *Комунальний заклад культури “Кременчуцька міська художня галерея”*
Кременчуцький район, м. Кременчук, вул. Коцюбинського, 4
16. *Комунальний заклад культури “Картинна галерея Наталії Юзефович”*
Кременчуцький район, м. Кременчук, вул. Космічна, 9
17. *Комунальний заклад культури “Кременчуцький музей історії авіації і космонавтики”*
Кременчуцький район, м. Кременчук, вул. Першотравнева, 57-а

18. *Великобагачанський краєзнавчий музей* виконавчого комітету Великобагачанської селищної ради, Миргородський район, смт. Велика Багачка, вул. Каштанова, 15
19. *Мануйлівський літературно-меморіальний музей О.М. Горького* Кременчуцький район, с. Верхня Мануйлівка
20. *Музей Рушника імені Н. Ю. Бокоч* Коломацької сільської ради Полтавського району Полтавської області, Миргородський район, с. Степне, вул. Центральна, 17
21. *Краєзнавчий музей міста Горішні Плавні*, Кременчуцький район, м. Горішні Плавні, вул. Космонавтів, 4
22. *Диканський історико-краєзнавчий музей ім. Д. М. Гармаша* Полтавський район, смт. Диканька, вул. Незалежності, 68
23. *Комунальний заклад “Карлівський історико-краєзнавчий музей”* Полтавський район, м. Карлівка, вул. Полтавський шлях, 50
24. *Комунальний заклад “Музей двічі Героя Радянського Союзу С.А. Ковпака”* Котелевської селищної ради, Полтавський район, смт. Котельва, вул. Полтавський шлях, 207
25. *Комунальний заклад “Котелевський краєзнавчий музей”* Котелевської селищної ради Полтавський район, смт Котельва, вул. Полтавський шлях, 207
26. *Вовчицький краєзнавчий музей імені І.І. Саєнка* Лубенської міської ради Лубенського району Полтавської області Лубенський район, с. Вовчик, вул. Іларіона Сухомлина, 32-а
27. *Лубенський краєзнавчий музей імені Гната Яковича Стеллецького* Лубенський район, м. Лубни, вул. Ярослава Мудрого, 30/25
28. *Великосорочинський краєзнавчий музей* Миргородський район, с. Великі Сорочинці, вул. Гоголя, 28
29. *Великосорочинський літературно-меморіальний музей М.В. Гоголя* Миргородський район, с. Великі Сорочинці, вул. Гоголя, 34
30. *Оржицький районний історичний музей* Полтавської області Лубенський район, смт Оржиця, вул. Центральна, 38
31. *Пирятинський краєзнавчий музей* Лубенський район, м. Пирятин, вул. Пушкіна, 47
32. *Комунальний заклад «Краєзнавчий музей Решетилівської міської ради Полтавської області»* Полтавський район, м. Решетилівка, вул. Покровська, 19
33. *Хорольський краєзнавчий музей* Хорольської міської ради Лубенського району Полтавської області, Лубенський район, м. Хорол, вул. Небесної Сотні, 98/4
- 33.1. *Новоаврамівський краєзнавчий музей* Лубенський район, с. Новоаврамівка, вул. Центральна, 6-а
34. *Комунальна установа культури “Чутівський краєзнавчий музей”* Полтавський район, смт. Чутове, вул. Полтавський Шлях, 33
35. *Чорнухинський літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди* Чорнухинської селищної ради, Лубенський район, смт. Чорнухи, вул. Центральна, 45

36. *Шишацький краєзнавчий музей*

Миргородський район, смт. Шишаки, вул. Корніліча, 22

37. *Семенівський краєзнавчий музей*

Кременчуцький район, смт. Семенівка, вул. Незалежності, 63

38. *Музей А.С. Макаренка Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області (Кременчуцька міська рада)*

Кременчуцький район, м. Кременчук, вул. Макаренка, 44

39. *Музей важкої бомбардувальної авіації - філія Національного військово-історичного музею України (Міноборони),*

Полтавський район, м. Полтава, вул. Олександра Засядька, 1

Рівненська область

1. *Комунальний заклад “Рівненський обласний краєзнавчий музей” Рівненської обласної ради*

Рівненський район, м. Рівне, вул. Драгоманова, 19

2. *Комунальний заклад “Культурно-археологічний центр “Пересопниця” Рівненської обласної ради, Рівненський район, с. Пересопниця, вул. Вербова, 22*

3. *Здолбунівський краєзнавчий музей Здолбунівської міської ради Рівненської області*

Рівненський район, м. Здолбунів, вул. Фабрична, 9

4. *Костопільський районний краєзнавчий музей*

Рівненський район, м. Костопіль, вул. Грушевського, 16

5. *Комунальний заклад “Березнівський краєзнавчий музей” Березнівської міської ради Рівненського району Рівненської області*

Рівненський район, м. Березне, вул. Київська, 8

6. *Комунальний заклад “Млинівський краєзнавчий музей” Млинівської селищної ради Рівненської області, Дубенський район, смт Млинів, вул. Івана Франка, 1б*

7. *Комунальний заклад “Володимирецький історичний музей” Володимирецької селищної ради, Вараський район, смт Володимирець, вул. Соборна, 30*

8. *Комунальний заклад “Радивилівський історичний музей” Радивилівської міської ради*

Дубенський район, м. Радивилів, вул. Кременецька, 24

9. *Комунальний заклад “Сарненський історико-етнографічний музей” Сарненської міської ради, Сарненський район, м. Сарни, вул. Просвіти, 20*

10. *Дубровицький історико-етнографічний музей Дубровицької міської ради Сарненський район, смт. Дубровиця, вул. Миру, 16*

11. *Комунальний заклад “Державний історико-культурний заповідник м. Острога” Рівненської обласної ради, Рівненський район, м. Острог, вул. Академічна, 5*

11.1. *Острозький краєзнавчий музей*

Рівненський район, м. Острог, вул. Академічна, 5

11.2. *Музей книги та друкарства*

Рівненський район, м. Острог, вул. В. Чорновола, 3-а

11.3. *Музей села Вілії*

Рівненський район, с. Вілія, вул. Центральна, 76

12. *Державний історико-культурний заповідник м. Дубно*

Дубенський район, м. Дубно, вул. Замкова, 7-а

13. *Національний історико-меморіальний заповідник “Поле Берестецької битви” (Мінкульт)*

Дубенський район, с. Пляшева, вул. Козацької Слави, 26

Сумська область

1. *Національний заповідник “Глухів”*

Шосткинський район, м. Глухів, вул. Шевченка, 30

2. *Комунальний заклад Сумської обласної ради “Державний історико-культурний заповідник у м. Путивлі”*, Конотопський район, м. Путивль, вул. Кролевецька, 70

2.1. *Путивльський краєзнавчий музей*

Конотопський район, м. Путивль, вул. Кролевецька, 72

2.2. *Музей партизанської слави*

Конотопський район, Спадщанський ліс

2.3. *Музей зброї та військової техніки*

Конотопський район, Спадщанський ліс

2.4. *Музей “Парк радянського періоду”*

Конотопський район, Спадщанський ліс

2.5. *Музей горюнської культури в с. Нова Слобода*

Конотопський район, с. Нова Слобода, вул. Партизанська, 33

3. *Комунальний заклад Сумської обласної ради “Державний історико-культурний заповідник “Посулля”*, Роменський район, с. Пустовійтівка, 4-й провулок Центральної, 4

3.1. *Роменський краєзнавчий музей*

Роменський район, м. Ромни, вул. Миколаївська, 10, 12

3.2. *Недригайлівський краєзнавчий музей*

Роменський район, смт. Недригайлів, вул. Тараса Шевченка, 13

3.2.1. *Музей-садиба Олекси Ющенка в с. Хоружівка*

Роменський район, с. Хоружівка, вул. Першотравнева, 56

3.3. *Музей Петра Калнишевського*

Роменський район, с. Пустовійтівка, 4-й провулок Центральної, 4

4. *Комунальний заклад Сумської обласної ради Сумський обласний краєзнавчий музей*

Сумський район, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 2

5. *Комунальний заклад Сумської обласної ради Сумський обласний художній музей ім. Никанора Онацького*, Сумський район, м. Суми, пл. Покровська, 1

6. *Комунальний заклад Сумської обласної ради “Меморіальний будинок-музей А.П. Чехова в м. Суми”*, Сумський район, м. Суми, вул. Чехова, 79

7. *Комунальний заклад Глухівської міської ради Глухівський міський краєзнавчий музей*

Шосткинський район, м. Глухів, вул. Терещенків, 42

8. *Конотопський міський краєзнавчий музей ім. О.М. Лазаревського*

Конотопський район, м. Конотоп, вул. Садова, 2

- 8.1. *Музей-садиба М.І. Драгомирова*
Конотопський район, м. Конотоп, вул. Драгомирова, 18
- 8.2. *Музей авіації*
Конотопський район, м. Конотоп, 1-й пров. вул. Рябошапка, 1/1
9. *Краєзнавчий музей Кролевецької міської ради*
Конотопський район, м. Кролевець, вул. Соборна, 33
10. *Музей кролевецького ткацтва Кролевецької міської ради*
Конотопський район, м. Кролевець, бульв. Т. Шевченка, 33
11. *Комунальний заклад виконавчого комітету Лебединської міської ради “Лебединський міський художній музей імені Бориса Кузьмича Руднева”*
Сумський район, м. Лебедин, площа Волі, 17
12. *Комунальний заклад “Лебединський міський краєзнавчий музей” виконавчого комітету Лебединської міської ради, Сумський район, м. Лебедин, вул. Тараса Шевченка, 37*
13. *Комунальний заклад “Охтирський міський краєзнавчий музей”*
Охтирський район, м. Охтирка, вул. Незалежності, 10
14. *Комунальний заклад Тростянецької міської ради “Музейно-виставковий центр “Тростянецький”, Охтирський район, м. Тростянець, вул. Миру, 16-а*
15. *Комунальний заклад Шосткинської міської ради Сумської області “Шосткинський краєзнавчий музей”, Шосткинський район, м. Шостка, вул. Свободи, 53*
- 15.1. *Музей І.М. Кожедуба*
Шосткинський район, м. Шостка, вул. Кожедуба, 1
- 15.2. *Меморіально-освітній комплекс “Родинна пам’ять”*
Шосткинський район, м. Шостка, вул. Гагаріна, 10/1
- 15.3. *Арт-центр*
Шосткинський район, м. Шостка, вул. Марата, 20
- 15.4. *Музей історії с. Ображіївка*
Шосткинський район, с. Ображіївка, вул. Травнева, 2
16. *Комунальний заклад Буринської міської ради “Буринський краєзнавчий музей імені Павла Попова”, Конотопський район, м. Буринь, пл. Першотравнева, 22*
17. *Комунальний заклад Ямпільський краєзнавчий музей Ямпільської селищної ради*
Шосткинський район, смт Ямпіль, вул. Ботанічна, 23

Тернопільська область

1. *Тернопільський обласний краєзнавчий музей*
Тернопільський район, м. Тернопіль, пл. Героїв Євромайдану, 3
2. *Тернопільський обласний художній музей*
Тернопільський район, м. Тернопіль, вул. С. Крушельницької, 1
3. *Борщівський обласний комунальний краєзнавчий музей*
Чортківський район, м. Борщів, вул. Тараса Шевченка, 9
4. *Обласний комунальний етнографічно-меморіальний музей Володимира Гнатюка у с. Велеснів Монастирського району, Чортківський район, с. Велеснів*

5. *Обласний комунальний меморіальний музей-садиба Леся Курбаса* в с. Старий Скалат Тернопільський район, с. Старий Скалат, вул. Леся Курбаса, 14
6. *Обласний комунальний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького* в м. Кременці, Кременецький район, м. Кременець, вул. Ю. Словацького, 16
7. *Обласний комунальний музей Богдана Лепкого* в м. Бережани Тернопільський район, м. Бережани, пл. Ринок, 1
8. *Музейний комплекс “Лемківське село”* Чортківський район, м. Монастириська, вул. Шевченка, 59а
9. *Комунальна установа Тернопільської обласної ради “Музей національно-визвольної боротьби Тернопільщини”*, Тернопільський район, м. Тернопіль, вул. Медова, 5
10. *“Бережанський краєзнавчий музей Бережанської міської ради Тернопільської області”* Тернопільський район, м. Бережани, пл. Ринок, 1
11. *Бережанський міський музей книги* Тернопільський район, м. Бережани, пл. Ринок, 1
12. *Бучацький краєзнавчий музей* Чортківський район, м. Бучач, вул. Галицька, 55
13. *Комунальний заклад “Гусятинський краєзнавчий музей”* Чортківський район, смт. Гусятин, вул. Тернопільська, 5
14. *Денисівський краєзнавчий музей*, Тернопільський район, с. Денисів, вул. Центральна, 8
15. *Комунальна установа “Заліщицький краєзнавчий музей”* Заліщицької міської ради Чортківський район, м. Заліщики, вул. Степана Бандери, 66
16. *Комунальна установа “Копичинецький музей театрального мистецтва Тернопільщини”* Копичинецької міської ради, Чортківський район, м. Копичинці, вул. Тараса Шевченка, 13
17. *Комунальний заклад Тернопільської районної ради “Меморіальний музей Соломії Крушельницької”*, Чортківський район, с. Біла
18. *Великобережецький літературно-меморіальний музей Олександра Неприцького-Грановського*, Чортківський район, с. Великі Бережці
19. *Шумський краєзнавчий музей* Кременецький район, м. Шумськ, майдан Незалежності, 9
20. *Тілявський літературно-меморіальний музей Уласа Самчука* Кременецький район, с. Тілявка
21. *Історико-краєзнавчий музей “Зборівська битва”* Зборівської міської ради Тернопільський район, м. Зборів, вул. Козацька, 45
22. *Комунальний заклад “Меморіальний комплекс-музей “Молотківська трагедія”* Лановецької міської ради Кременецького району Тернопільської області Кременецький район, с. Молотків, вул. Центральна, 44
23. *Чортківський міський комунальний краєзнавчий музей* Чортківської міської ради Тернопільської області, Чортківський район, м. Чортків, вул. Зелена, 3

24. *Почаївський історико-художній музей*
Кременецький район, м. Почаїв, вул. Банкова, 1
25. *Кременецький краєзнавчий музей*
Кременецький район, м. Кременець, вул. Шевченка, 90
26. *Комунальна організація (установа, заклад) “Художньо-меморіальний музей Леопольда Левицького”*, Чортківський район, с. Бурдяківці
27. *Теребовлянський музей-майстерня*
Тернопільський район, м. Теребовля, вул. Шевченка, 26-е
28. *Комунальна установа Підволочиської селищної ради “Підволочиський краєзнавчий музей імені Омеляна Ковча”*, Тернопільський район, смт. Підволочиськ, вул. Данила Галицького, 37
29. *Комунальний заклад “Козівський краєзнавчий музей”* Козівської селищної ради
Тернопільський район, смт. Козова, вул. Січових Стрільців, 4
30. *Лановецька міська комунальна установа “Музей Івана Марчука”*
Кременецький район, м. Ланівці, вул. Незалежності, 15
31. *Комунальна організація (установа, заклад) “Залозецький краєзнавчий музей”*
Тернопільський район, смт. Залізці, вул. Шевченка, 51
32. *Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник*
Кременецький район, м. Кременець, вул. Козубського, 6
33. *Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани*
Тернопільський район, м. Бережани, вул. Вірменська, 4
34. *Національний заповідник “Замки Тернопілля” (Мінкульт)*
Тернопільський район, м. Збараж, вул. Б. Хмельницького, 6

Харківська область

1. *Національний музей воєнної історії Слобожанщини*
Харківський район, смт. Солоницівка
2. *Обласний комунальний заклад “Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди”*, Богодухівський район, с. Сковородинівка, вул. Приозерна, 3
3. *Комунальний заклад “Харківський історичний музей імені М.Ф. Сумцова”*
Харківської обласної ради, Харківський район, м. Харків, вул. Університетська, 5
4. *Обласний комунальний заклад “Харківський художній музей”*
Харківський район, м. Харків, вул. Жон Мироносиць, 11
- 4.1. *Пархомівський художній музей ім. П.Ф. Луньова*
Богодухівський район, с. Пархомівка, вул. Конторська, 2
5. *Комунальний заклад “Художньо-меморіальний музей І.Ю. Репіна”*
Харківської обласної ради, Чугуївський район, м. Чугуїв, вул. Музейна, 8
6. *Комунальний заклад культури “Харківський літературний музей”*
Харківський район, м. Харків, вул. Багалія, 6
- 6.1. *Кімната-музей Гната Хоткевича*
Харківський район, смт. Високий, вул. Горького, 10
7. *Комунальний заклад культури “Харківська художня галерея імені С.І.*

Васильківського”

Харківський район, м. Харків, вул. Чернишевська, 15

8. *Комунальний заклад культури “Музей видатних харків’ян імені К.І. Шульженко”*

Харківський район, м. Харків, пров. Байкальський, 1

8.1. *Музей-квартира сім’ї Гризодубових*

Харківський район, м. Харків, вул. Мироносицька, 54, кв. 2

9. *Комунальний заклад Балаклійський краєзнавчий музей* Балаклійської міської ради Харківської області, Ізюмський район, м. Балаклія, вул. Соборна, 97

10. *Комунальний заклад “Барвінківський краєзнавчий музей”* Барвінківської територіальної громади Ізюмського району Харківської області

Ізюмський район, м. Барвінкове, вул. Першотравнева, 5

11. *Комунальний заклад “Богодухівський краєзнавчий музей”* Богодухівської міської ради

Богодухівський район, м. Богодухів, вул. Пушкіна, 24

12. *Комунальний заклад “Валківський краєзнавчий музей”* Валківської міської ради Харківської області, Богодухівський район, м. Валки, вул. Харківська, 17

13. *Комунальний заклад “Великобурлуцький краєзнавчий музей Великобурлуцької селищної ради”*, Куп’янський район, смт Великий Бурлук, вул. Центральна, 35

14. *Сільський комунальний заклад Верхньобишкінський краєзнавчий музей*

Лозівський район, с. Верхній Бишкін, вул. Косінова

15. *Комунальний заклад “Історико-археологічний музей-заповідник “Верхній Салтів”*

Чугуївський район, с. Верхній Салтів, вул. Шевченка, 24

16. *Комунальний заклад “Вовчанський історико-краєзнавчий музей”*

Чугуївський район, м. Вовчанськ, вул. Авіаційна, 42

17. *Комунальний заклад “Дворічанський краєзнавчий музей”* Дворічанської селищної ради Куп’янського району Харківської області,

Куп’янський район, смт Дворічна, пров. Спортивний, 1

18. *Комунальний заклад “Зміївський краєзнавчий музей”* Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області, Чугуївський район, м. Зміїв, Соборний майдан, 6

18.1. *Соколівський музей Бойового Братерства*

Чугуївський район, с. Соколове, вул. О. Яроша, 68

18.2. *Таранівський музей Гвардійців-широнінців*

Чугуївський район, с. Таранівка, вул. Харківська, 33

18.3. *Краснополянський музей “Мекка футуризму”*

Чугуївський район, с. Красна Поляна, вул. Чуба, 4-а

18.4. *Слобожанський музей “Пам’ять поколінь”*

Чугуївський район, смт Слобожанське, вул. Лермонтова, 21

19. *Комунальний заклад “Музей історії с. Знам’янка”* Нововодолазької селищної ради”

Харківський район, с. Знам’янка, вул. Миру, 1

20. *Історико-краєзнавчий музей Золочівської селищної ради*

Богодухівський район, смт Золочів, вул. Перемоги, 1

21. *Ізюмський краєзнавчий музей імені М. В. Сібільова*
Ізюмський район, м. Ізюм, вул. Соборна, 12
22. *Комунальний заклад “Красноградський краєзнавчий музей імені П.Д. Мартиновича”* Красноградської міської ради,
Красноградський район, м. Красноград, вул. Соборна, 55
23. *Краснопавлівський краєзнавчий музей*
Лозівський район, смт Краснопавлівка, вул. Зернова, 2
24. *Куп’янський краєзнавчий музей*
Куп’янський район, м. Куп’янськ, вул. 1 Травня, 21
25. *Лозівський краєзнавчий музей* Лозівської міської ради Харківської області
Лозівський район, м. Лозова, бульв. Шевченка, 22
26. *Люботинський міський краєзнавчий музей*
Харківський район, м. Люботин, вул. Слобожанська, 10
27. *Первомайський краєзнавчий музей*
Лозівський район, м. Первомайський, мікрорайон 3, буд. 35
28. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей ім. Т.А. Суліми Печенізької селищної ради”*
Чугуївський район, смт Печеніги, пров. Поштовий, 1
29. *Писарівський етнографічний музей під відкритим небом “Українська слобода”* Золочівської селищної ради, Богодухівський район, с. Писарівка, вул. Слобожанська, 9б
30. *Комунальний заклад “Приколотнянський музей Героя Радянського Союзу К.Ф. Ольшанського Вільхуватської сільської ради”*
Куп’янський район, смт Приколотне, вул. Шкільна, 2
31. *Комунальний заклад “Сахновщинський краєзнавчий музей”*
Красноградський район, смт Сахновщина, вул. Полтавська, 14
32. *Краєзнавчий музей смт. Слобожанське*
Красноградський район, смт Слобожанське, вул. Олянича, 1-а
33. *Комунальний заклад “Шевченківський краєзнавчий музей”* Шевченківської селищної ради
Куп’янський район, смт Шевченкове, вул. Ширяєва, 6-а

Херсонська область

1. *Херсонський обласний краєзнавчий музей*
Херсонський район, м. Херсон, вул. Соборна, 9
- 1.1. *Музей історії міста Каховки*
Каховський район, м. Каховка, вул. Велика Куликовська, 140
2. *Комунальний заклад “Херсонський обласний художній музей імені О.О. Шовкуненка”* Херсонської обласної ради, Херсонський район,
м. Херсон, вул. Соборна, 34
3. *Комунальний заклад “Олешківський краєзнавчий музей”* Олешківської міської ради
Херсонський район, м. Олешки, вул. Крилова, 51
4. *Краєзнавчий музей Генічеської міської ради*
Генічеський район, м. Генічеськ, вул. Відродження, 1

5. *Бериславський історичний музей* Бериславської міської ради
Бериславський район, м. Берислав, вул. Воскресенська, 2
6. *Комунальний заклад “Білозерський музей імені Дмитра Багалія”* Білозерської селищної ради Херсонського району Херсонської області
Херсонський район, смт. Білозерка, пров. Харченка, 19/81
7. *Комунальний заклад “Скадовський краєзнавчий музей”*
Скадовський район, м. Скадовськ, вул. Покровська, 2б
8. *Комунальний заклад “Великолепетиський селищний народний краєзнавчий музей ім. О.І. Ціпка”* Великолепетиської селищної ради
Каховський район, смт Велика Лепетиха, вул. Дніпровська, 25
9. *Комунальний заклад “Високопільський краєзнавчий музей”*
Бериславський район, смт Високопілья, вул. Визволителів, 53-а
10. *Комунальна установа “Семенівський краєзнавчий музей”* Семенівської сільської ради Каховського району Херсонської області, Каховський район, с. Семенівка, вул. Шкільна, 42
- 10.1. *Народний музей с. Малокаховка*, Каховський район, с. Малокаховка
- 10.2. *Народний музей с. Чорнянка*, Каховський район, с. Чорнянка
11. *Комунальний заклад “Верхньорогачицький селищний краєзнавчий музей”*
Верхньорогачицької селищної ради Каховського району Херсонської області
Каховський район, смт. Верхній Рогачик, вул. Центральна, 50
12. *Комунальний заклад Чаплинської селищної ради “Чаплинський краєзнавчий музей”*
Каховський район, смт. Чаплинка, вул. Паркова, 9
13. *Краєзнавчий музей Каланчацької селищної ради Херсонської області*
Скадовський район, смт Каланчак, вул. Михайлівська, 11

Хмельницька область

1. *Національний історико-архітектурний заповідник “Кам’янець”*
Кам’янець-Подільський район, м. Кам’янець-Подільський, вул. П’ятницька, 9
2. *Комунальний заклад культури “Хмельницький обласний краєзнавчий музей”*
Хмельницький район, м. Хмельницький, вул. Подільська, 12
3. *Комунальний заклад культури “Хмельницький обласний художній музей”*
Хмельницький район, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 47
4. *Комунальний заклад культури “Хмельницький обласний літературний музей”*
Хмельницький район, м. Хмельницький, вул. Грушевського, 68
5. *Комунальний заклад культури “Музей пропаганди” Хмельницької обласної ради*
Шепетівський район, м. Шепетівка, вул. Островського, 2
6. *Музей історії міста Хмельницького*
Хмельницький район, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 30
7. *Хмельницький музей-студія фотомистецтва*
Хмельницький район, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 56
8. *Білогірський районний історико-краєзнавчий музей*
Шепетівський район, смт. Білогір’я, вул. Шевченка, 45
9. *Комунальне підприємство Волочиський історико-етнографічний музей*

- Волочиської міської ради Хмельницької області, Хмельницький район,
м. Волочиськ, вул. Музейна, 19
10. *Городоцький краєзнавчий музей Городоцької міської ради*
Хмельницький район, м. Городок, вул. Грушевського, 51
11. *Деражнянський міський історичний музей Деражнянської міської ради*
Хмельницької області, Хмельницький район, м. Деражня, вул. Миру, 42
12. *Комунальна організація (установа, заклад) комунальний заклад Дунаєвецької міської ради “Історико-краєзнавчий музей”*, Кам’янець-Подільський район,
м. Дунаївці, вул. Шевченка, 31
13. *Комунальний заклад “Ізяславський історико-краєзнавчий музей”*
Ізяславської міської ради
Шепетівський район, м. Ізяслав, вул. Шевченка, 40-а
14. *Нетішинський міський краєзнавчий музей*
Шепетівський район, м. Нетішин, просп. Незалежності, 29/2
15. *Кам’янець-Подільський державний історичний музей-заповідник*
Кам’янець-Подільський район, м. Кам’янець-Подільський, вул. Іоанно-
Предтечинська, 2
16. *Новоушицький історико-краєзнавчий музей*
Кам’янець-Подільський район, смт. Нова Ушиця, вул. Подільська, 12
17. *“Районний історико-краєзнавчий музей Старокостянтинівської районної ради Хмельницької області”*, Хмельницький район, м. Старокостянтинів, вул.
Грушевського, 15
18. *Комунальний заклад “Славутський історичний музей”*
Шепетівський район, м. Славута, вул. Ярослава Мудрого, 48
19. *Чорнострівський літературно-краєзнавчий музей імені Л.І. Глібова*
Хмельницький район, смт. Чорний Острів, пров. Вовчогоранський, 2
20. *Історичний музей Полонської міської ради об’єднаної територіальної громади*
Шепетівський район, м. Полонне, вул. Лесі Українки, 95
21. *Комунальний заклад “Ярмолинецький історичний музей” Ярмолинецької селищної ради Хмельницької області, Хмельницький район, смт. Ярмолинці, вул. Пушкіна, 2*
22. *Комунальна організація (установа, заклад) Історико-культурний центр-музей “Старий Костянтинів”*, Хмельницький район,
м. Старокостянтинів, вул. Замкова, 1/1
23. *Чемеровецький історико-краєзнавчий музей*
Кам’янець-Подільський район, смт. Чемерівці, вул. Центральна, 53
24. *Державний історико-культурний заповідник “Самчики”*
Хмельницький район, с. Самчики, вул. Самчики, 1-а
25. *Державний історико-культурний заповідник “Межибіж”*
Хмельницький район, смт Меджибіж, вул. Жовтнева, 1

Черкаська область

1. *Національний заповідник “Батьківщина Тараса Шевченка”*
Звенигородський район, с. Шевченкове, вул. Бондарівська, 33
 - 1.1. *Літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка*
Звенигородський район, с. Шевченкове, вул. Бондарівська, 33
 - 1.2. *Моринський музейний комплекс*
Черкаський район, с. Моринці, пров. Шкільний, 19
 - 1.3. *Музей історії села Вільшана*
Звенигородський район, смт Вільшана, вул. Шевченка
2. *Національний історико-культурний заповідник “Чигирин”*
Черкаський район, м. Чигирин, вул. Грушевського, 26
 - 2.1. *Чигиринський археологічний музей*
Черкаський район, м. Чигирин, вул. М. Сікорського, 30
 - 2.2. *Медведівський краєзнавчий музей*
Черкаський район, с. Медведівка, вул. Б. Хмельницького, 44-б
 - 2.3. *Музей Б. Хмельницького*
Черкаський район, м. Чигирин, вул. М. Грушевського, 26
 - 2.4. *Суботівський історичний музей*
Черкаський район, с. Суботів, вул. Святоїллінська, 10
 - 2.5. *Стецівський етнографічний музей*
Черкаський район, с. Стецівка
3. *Шевченківський національний заповідник*
Черкаський район, м. Канів, вул. Шевченка, 102
 - 3.1. *Музей Т.Г. Шевченка*
Черкаський район, м. Канів, вул. Шевченка, 102
 - 3.2. *Музей “Тарасова світлиця”*
Черкаський район, м. Канів, вул. Шевченка, 102
 - 3.3. *Канівський історичний музей*
Черкаський район, м. Канів, вул. Героїв Небесної Сотні, 15
 - 3.4. *Канівський музей народного декоративного мистецтва*
Черкаський район, м. Канів, вул. Героїв Небесної Сотні, 64
4. *Корсунь-Шевченківський державний історико-культурний заповідник*
Черкаський район, м. Корсунь-Шевченківський, вул. Острів Коцюбинського, 4
 - 4.1. *Музей історії Корсунь-Шевченківської битви*
Черкаський район, м. Корсунь-Шевченківський, вул. Острів Коцюбинського, 4
 - 4.2. *Корсунь-Шевченківський історичний музей*
Черкаський район, м. Корсунь-Шевченківський, вул. Острів Коцюбинського, 4
 - 4.3. *Меморіальний музей К.Г. Стеценка*
Черкаський район, с. Квітки
 - 4.4. *Художня галерея Корсунь-Шевченківського державного історико-культурного заповідника*, Черкаський район, м. Корсунь-Шевченківський, вул. Острів Коцюбинського, 4
 - 4.5. *Літературно-меморіальний музей І.С. Нечуя-Левицького*
Звенигородський район, смт Стеблів, вул. Партизанська, 8
5. *Державний історико-культурний заповідник “Трахтемирів”*

- Золотоніський район, с. Григорівка, вул. Центральна, 39
6. *Державний історико-культурний заповідник “Трипільська культура”*
Звенигородський район, с. Легедзине, вул. Прикордонників, 5
7. *Кам’янський державний історико-культурний заповідник*
Черкаський район, м. Кам’янка, вул. Декабристів, 5
7.1. *Літературно-меморіальний музей Олександра Пушкіна і Петра Чайковського*
Черкаський район, м. Кам’янка, вул. Декабристів, 5
7.2. *Історичний музей*
Черкаський район, м. Кам’янка, вул. Героїв Майдану, 42
7.3. *Картинна галерея*
Черкаський район, м. Кам’янка, вул. Декабристів, 5
8. *Державний історико-архітектурний заповідник “Стара Умань”*
Уманський район, м. Умань, вул. Небесної Сотні, 31
9. *Комунальний заклад “Черкаський обласний краєзнавчий музей” Черкаської обласної ради*
Черкаський район, м. Черкаси, вул. Слави, 1
9.1. *Музей однієї книги “Кобзаря” Т.Г. Шевченка*
Черкаський район, м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 37
9.2. *Музей-садиба Героя України Вячеслава Чорновола*
Звенигородський район, с. Вельхівець, вул. Чорновола, 15
9.3. *Мліївський меморіальний музей родини Симиренків*
Черкаський район, с. Мліїв, вул. Симиренка
9.4. *Музей історії села Старосілля*
Черкаський район, с. Старосілля, вул. Шевченка, 3
9.5. *Літературно-меморіальний музей Василя Симоненка*
Черкаський район, м. Черкаси, вул. Хрещатик, 251
9.6. *Музей Т. Шевченка в с. Мошни Черкаського району*
Черкаський район, с. Мошни, вул. Тараса Шевченка, 14
10. *Комунальна установа “Обласний художній музей” Черкаської обласної ради*
Черкаський район, м. Черкаси, вул. Хрещатик, 259
11. *Балаклеївський сільський краєзнавчий музей*
Черкаський район, с. Теклине, вул. Миру, 51
12. *Ватутінський міський історичний музей*
Звенигородський район, м. Ватутіне, просп. Ватутіна, 19
13. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей Петра та Семена Гулаків-Артемівських” Городищенської міської ради, Черкаський район, м. Городище, вул. Грушевського, 4*
14. *Драбівський краєзнавчий музей Драбівської селищної ради*
Золотоніський район, смт. Драбів, вул. Центральна, 77
15. *Комунальний заклад “Жашківський історичний музей” Жашківської міської ради Черкаської області, Уманський район, м. Жашків, вул. Соборна, 53*
15.1. *Музей української гармоніки*
Уманський район, м. Жашків, вул. Соборна, 50
15.2. *“Музей історії Конельська Попівка”*

- Уманський район, с. Конельська Попівка, вул. Центральна, 8
 16. *Золотоніський краєзнавчий музей ім. М.Ф. Пономаренка*
 Золотоніський район, м. Золотоноша, вул. Черкаська, 20
 17. *Звенигородський краєзнавчий музей ім. Т.Г. Шевченка* Звенигородської
 міської ради Звенигородського району Черкаської області
 Звенигородський район, м. Звенигородка, вул. В. Чорновола, 41
 18. *Катеринопільський краєзнавчий музей*
 Звенигородський район, смт. Катеринопіль, вул. Дружби, 9
 19. *Клуб-музей ветеранів війни і праці*
 Черкаський район, м. Канів, вул. Героїв Небесної Сотні, 25
 20. *Комунальний заклад “Літературно-меморіальний музей письменника Івана
 Ле Городищенської міської ради”*,
 Черкаський район, м. Городище, вул. Героїв Чорнобілля, 141
 21. *Комунальний заклад “Лисянський історичний музей імені Т.Г. Шевченка”*
 Лисянської селищної ради, Звенигородський район, смт. Лисянка, пл. Миру, 22
 22. *Маньківський районний краєзнавчий музей*
 Уманський район, с. Дзензелівка, вул. Центральна, 12
 23. *Комунальний заклад “Монастирищенський музей”* Монастирищенської
 міської ради Черкаської області, Уманський район, м. Монастирище,
 вул. Грушевського, 4
 24. *Смілянський міський краєзнавчий музей*
 Черкаський район, м. Сміла, вул. Соборна, 98
 25. *Тальнівський музей історії Тальнівської міської ради*
 Звенигородський район, м. Тальне, вул. Соборна, 26
 26. *Комунальний заклад “Чорнобаївський історико-краєзнавчий музей”*
 Золотоніський район, смт Чорнобай, вул. Центральна, 155-а
 27. *Черкаський міський археологічний музей Середньої Наддніпряни*
 Черкаський район, м. Черкаси, вул. Благовісна, 170
 28. *Уманський краєзнавчий музей*
 Уманський район, м. Умань, вул. Незалежності, 31
 28.1. *Художній музей*
 Уманський район, м. Умань, вул. Андрія Кизила, 2
 28.2. *Музей культури та побуту Уманщини*
 Уманський район, м. Умань, пров. Любові, 6
 28.3. *Музей-квартира Н.В. Суровцової*
 Уманський район, м. Умань, вул. Воїнів-інтернаціоналістів, 8а
 28.4. *Музей літератури та мистецтв Уманщини*
 Уманський район, м. Умань, вул. Успенська, 128
 29. *Комунальний заклад “Краєзнавчий музей”* Шполянської міської ради
 об’єднаної територіальної громади,
 Звенигородський район, м. Шпола, вул. Лозуватська, 62

Чернівецька область

1. *Державний історико-архітектурний заповідник “Хотинська фортеця”*
 Дністровський район, м. Хотин, вул. Незалежності, 28б

2. *Комунальний заклад “Чернівецький обласний музей народної архітектури та побуту”*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. Світловодська, 2

3. *Комунальна установа “Чернівецький обласний художній музей”*

Чернівецький район, м. Чернівці, пл. Центральна, 10

4. *Чернівецький обласний краєзнавчий музей*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. Кобилянської, 28

4.1. *Чернівецький літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. Дмитрова, 5

4.2. *Чернівецький літературно-меморіальний музей Юрія Федьковича з музеєм-садибою в смт. Путила, Чернівецький район, м. Чернівці, пл. Соборна, 10*

4.3. *Літературно-меморіальний музей Міхая Емінеску*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. Арона Пумнула, 19

4.4. *Кіцманський історичний музей*

Чернівецький район, м. Кіцмань, вул. Незалежності, 50

4.5. *Хотинський історичний музей*

Дністровський район, м. Хотин, вул. Свято-Покровська, 17

4.6. *Музей “Буковинська діаспора”*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. Кобилянської, 28

5. *Чернівецький обласний меморіальний музей Володимира Івасюка*

Чернівецький район, м. Чернівці, вул. В. Маяковського, 40, кв. 1

6. *Новодністровський історичний музей*

Дністровський район, м. Новодністровськ, мікрорайон “Діброва”, 5б

7. *Глибоцький районний краєзнавчий музей*

Чернівецький район, смт Глибока, вул. Героїв Небесної Сотні, 98

8. *Музей “Світовий центр старообрядництва”*

Чернівецький район, с. Біла Криниця, вул. Білокриницька, 44а

9. *Комунальна установа “Історичний музей” Сокирянської міської ради*

Дністровського району Чернівецької області, Дністровський район, м.

Сокиряни, вул. Шевченка, 5

10. *Комунальна установа “Музей гончарства села Коболчин” Сокирянської*

міської ради

Дністровський район, с. Коболчин, пров. Шкільний, 1

Чернігівська область

1. *Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній”*

Чернігівський район, м. Чернігів, вул. Преображенська, 1

2. *Національний історико-культурний заповідник “Качанівка”*

Прилуцький район, с. Качанівка, вул. Глінки, 1

3. *Національний історико-культурний заповідник “Гетьманська столиця”*

Ніжинський район, м. Батурин, вул. Гетьманська, 74

3.1. *Садиба Кочубеїв*

Ніжинський район, м. Батурин, вул. Гетьманська, 74

3.2. *Палац гетьмана Кирила Розумовського*

Ніжинський район, м. Батурин, вул. Набережна, 1

- 3.3. *Воскресенська церковно-приходська школа (відділ археології)*
 Ніжинський район, м. Батурин, вул. Партизанська, 10
- 3.4. *Відділ історії Гетьманства*
 Ніжинський район, м. Батурин, вул. Партизанська, 12
4. *Комунальний заклад “Куликівський народний краєзнавчий музей”*
 Чернігівський район, смт Куликівка, вул. Шевченка, 4
5. *Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*
 Чернігівський район, м. Чернігів, вул. Музейна, 4
- 5.1. *Військово-історичний музей*
 Чернігівський район, м. Чернігів, вул. Шевченка, 55а
- 5.2. *Музейно-меморіальний комплекс партизанської слави “Лісоград”*
 Корюківський район, с. Єліне, вул. Покровська, 75
- 5.3. *Садиба родини Лизогубів*
 Чернігівський район, смт. Седнів, вул. Шевченка, 28
6. *Комунальний заклад “Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана”* Чернігівської обласної ради, Чернігівський район,
 м. Чернігів, вул. Музейна, 6
7. *Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник М.М. Коцюбинського*
 Чернігівський район, м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 3
8. *Комунальний заклад “Бахмацький історичний музей імені Миколи Гнатовича Яременка”* Бахмацької міської ради, Ніжинський район,
 м. Бахмач, вул. Б. Хмельницького, 21
9. *Комунальний заклад “Березнянський історико-краєзнавчий музей імені Г.Г. Верьовки”* Менської районної ради Чернігівської області
 Чернігівський район, смт. Березна, вул. Свято-Покровська, 4
10. *“Бобровицький історичний музей”* Бобровицької міської ради Чернігівської області
 Ніжинський район, м. Бобровиця, вул. Івана Франка, 1
11. *Борзнянський художньо-меморіальний музей “Садиба художника України О. Саєнка”*
 Ніжинський район, м. Борзна, вул. Партизанська, 58
12. *Комунальний заклад “Варвинський історико-краєзнавчий музей”*
 Варвинської селищної ради Прилуцького району Чернігівської області
 Прилуцький район, смт. Варва, вул. захисників України, 5
13. *Комунальний заклад “Городнянський історико-краєзнавчий музей”*
 Чернігівський район, м. Городня, вул. Троїцька, 14
14. *Музей-садиба Л.М. Ревуцького*
 Прилуцький район, с. Іржавець, вул. Космічна, 28
15. *Комунальний заклад “Козелецький музей історії ткацтва Чернігівщини”*
 Козелецької селищної ради Чернігівської області, Чернігівський район,
 смт Козелець, вул. Соборності, 12
16. *Комунальний заклад “Коропський регіональний історико-археологічний музей”* Коропської селищної ради, Новгород-Сіверський район,
 смт. Короп, вул. Вознесенська, 2

- 16.1. *Меморіальний музей М.І. Кибальчича*
 Новгород-Сіверський район, смт Короп, вул. Кибальчича, 18
17. *Корюківський історичний музей* Корюківської міської ради
 Корюківський район, м. Корюківка, вул. Зарічна, 8
18. *Краєзнавчий музей Ічнянської міської ради*
 Прилуцький район, м. Ічня, вул. Воскресінська, 27б
- 18.1. *Музей М.М. Ге*
 Прилуцький район, м. Ічня, вул. Воскресінська, 52
19. *Комунальний заклад “Менський краєзнавчий музей імені В.Ф. Покотила”*
 Менської міської ради Менського району Чернігівської області
 Корюківський район, м. Мена, вул. Шевченка, 12
20. *Комунальний заклад “Михайло-Коцюбинський історико-краєзнавчий музей”*
 Михайло-Коцюбинської селищної ради Чернігівського району Чернігівської області
 Чернігівський район, смт. Михайло-Коцюбинське, вул. Миру, 4- а
21. *Комунальний заклад “Музейно-меморіальний комплекс пам’яті жителів населених пунктів України, знищених фашистськими окупантами”*
 Чернігівської обласної ради
 Корюківський район, м. Корюківка, вул. Шевченка, 60
22. *Ніжинський краєзнавчий музей імені Івана Спаського* Ніжинської міської ради Чернігівської області, Ніжинський район, м. Ніжин, вул. Батюка, 6
23. *Новгород-Сіверський історико-культурний музей-заповідник “Слово о полку Ігоревім”*
 Новгород-Сіверський район, м. Новгород-Сіверський, вул. Пушкіна, 1
24. *Комунальний заклад “Історико-археологічний музейний комплекс “Древній Любеч”* Чернігівської обласної ради, Чернігівський район, смт. Любеч, вул. Преображенська, 26
25. *Обласний історико-меморіальний музей-заповідник Пантелеймона Куліша “Ганнина Пустинь”*, Ніжинський район, с. Оленівка, вул. Пантелеймона Куліша, 15
26. *Остерський краєзнавчий музей*
 Чернігівський район, м. Остер, вул. Гагаріна, 30
27. *Пісківський меморіальний музей-садиба П. Г. Тичини* Бобровицької міської ради Чернігівської області, Чернігівський район, с. Піски, вул. Тичини, 4
28. *Прилуцький краєзнавчий музей ім. В.І. Маслова* Прилуцької міської ради Чернігівської області, Прилуцький район, м. Прилуки, вул. Київська, 277
- 28.1. *Філія імені Олега Кошового*
 Прилуцький район, м. Прилуки, вул. Київська, 255
29. *Ріпкинський історико-краєзнавчий музей*
 Чернігівський район, смт Ріпки, вул. Любецька, 3
30. *Комунальна організація (установа, заклад) “Семенівський історико-краєзнавчий музей”*
 Новгород-Сіверський район, м. Семенівка, вул. Червона Площа, 7
31. *Сновський історичний музей*
 Корюківський район, м. Сновськ, вул. Миру, 45

32. *Сосницький краєзнавчий музей ім. Ю.С. Виноградського* Сосницької селищної ради
Корюківський район, смт. Сосниця, вул. Ю. С. Виноградського, 35
33. *Сосницький літературно-меморіальний музей О.П. Довженка*
Корюківський район, смт. Сосниця, 2-й пров. Довженка, 2
34. *Комунальний заклад “Талалаївський краєзнавчий музей”* Талалаївської селищної ради Чернігівської області, Ніжинський район,
смт. Талалаївка, пров. Центральний, 1
35. *Борзнянський народний історико-краєзнавчий музей* Борзнянської міської ради Чернігівської області, Ніжинський район,
м. Борзна, вул. Красносільського, 3в
36. *Меморіальний комплекс “Пам’яті героїв Крут”*, філія Національного військово-історичного музею України (Міноборони), Ніжинський район,
с. Пам’ятне, вул. Героїв Крут, 38

м. Київ

1. *Національний музей історії України*
м. Київ, вул. Володимирська, 2
- 1.1. *Скарбниця Національного музею історії України*
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 12
- 1.2. *Музей Української революції 1917-1921 років*
м. Київ, вул. Володимирська, 57, кім. 202
2. *Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс*,
м. Київ, вул. Лаврська, 24
3. *Національний художній музей України*
м. Київ, вул. М. Грушевського, 6
4. *Національний музей літератури України*
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 11
- 4.1. *Київський літературно-меморіальний музей-квартира М. Бажана*
м. Київ, вул. Терещенківська, 5, кв. 5
5. *Національний музей Голодомору-геноциду*
м. Київ, вул. Лаврська, 3
6. *Національний музей Тараса Шевченка*
м. Київ, бульв. Т. Шевченка, 12
- 6.1. *Літературно-меморіальний будинок-музей Т.Г. Шевченка*
м. Київ, пров. Т. Шевченка, 8а
- 6.2. *Меморіальний будинок-музей Т.Г. Шевченка*
м. Київ, вул. Вишгородська, 5
7. *Національний історико-меморіальний заповідник “Бабин Яр”*
м. Київ, вул. Ю. Ілленка, 44
8. *Національний заповідник “Софія Київська»*
м. Київ, вул. Володимирська, 24
- 8.1. *Софійський музей*, м. Київ, вул. Володимирська, 24
- 8.1.1. *Музей “Будинок митрополита”*

- м. Київ, вул. Володимирська, 24
- 8.1.2.Музей “Золоті ворота”, м. Київ, вул. Володимирська, 40-а
- 8.2.Музей “Кирилівська церква”
м. Київ, вул. О. Теліги, 12
- 8.3.Музей “Андріївська церква”, м. Київ, Андріївський узвіз, 23
- 9.Заклад культури “Музей історичного центру міста Києва” (Шевченківська районна у м. Києві державна адміністрація),
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 66
- 10.Національний історико-меморіальний заповідник “Биківнянські могили”
м. Київ, вул. Липська, 16
- 11.Національний музей народної архітектури та побуту України
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 19
- 12.Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні - Музей Революції Гідності (Український інститут національної пам’яті)
м. Київ, вул. Липська, 16
- 13.Національний заповідник “Києво-Печерська лавра”
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 8
- 14.Національний музей “Чорнобиль” (МВС), м. Київ, пров. Хоревий, 1
- 15.Національний музей медицини України (МОЗ)
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 37
- 16.Національний військово-історичний музей України (Міноборони)
м. Київ, вул. М. Грушевського, 30/1
- 17.Національний науково-природничий музей Національної академії наук України (Національна академія наук)
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15
- 17.1.Ботанічний музей
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15
- 17.2.Геологічний музей
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15
- 17.3.Зоологічний музей
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15
- 17.4.Палеонтологічний музей
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15
- 18.Музей історії Десятинної церкви
м. Київ, вул. Володимирська, 2
- 19.Комунальне підприємство “Аптека-музей” (Подільська районна у місті Києві державна адміністрація), м. Київ, вул. Притисько-Микільська, 7
- 20.Педагогічний музей України (Національна академія педагогічних наук)
м. Київ, вул. Володимирська, 57
- 21.Музей спортивної слави України
м. Київ, вул. Велика Васильківська, 55
- 22.Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
м. Київ, вул. Володимирська, 22а
- 23.Державний музей іграшки (МОН)
м. Київ, Кловський узвіз, 8

24. *Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків*
м. Київ, вул. Терещенківська, 15-17
25. *Національний музей "Київська картинна галерея"*
м. Київ, вул. Терещенківська, 9
- 25.1. *Мистецький центр "Шоколадний будинок"*
м. Київ, вул. Шовковична, 17/2
26. *Національний музей українського народного декоративного мистецтва*
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 29
27. *Національний центр народної культури "Музей Івана Гончара"*
м. Київ, вул. Лаврська, 19
28. *Національний історико-архітектурний музей "Київська фортеця"*
м. Київ, вул. Госпітальна, 24-а
29. *Музей історії міста Києва*
м. Київ, вул. Хрещатик, 2
- 29.1. *Музейно-виставковий центр сучасного мистецтва*
м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 7
- 29.2. *Музей української діаспори*
м. Київ, вул. Московська, 40-б
- 29.3. *Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського*
м. Київ, вул. Паньківська, 9
- 29.4. *Літературно-меморіальний музей М. Булгакова*
м. Київ, Андріївський узвіз, 13
- 29.5. *Музей Шолом-Алейхема*
м. Київ, вул. Велика Васильківська, 5-а
- 29.6. *Київський музей О.С. Пушкіна*, м. Київ, вул. Кудрявська, 9
- 29.7. *Музей окупації Києва*, м. Київ, вул. Славгородська, 49
- 29.8. *Музей шістдесятництва*, м. Київ, вул. Олеся Гончара, 33-а
- 29.9. *Музей Серґа Лифаря*, м. Київ, вул. Хрещатик, 2
30. *Музей книги і друкарства України*
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 9, 10
31. *Музей гетьманства*, м. Київ, вул. Спаська, 16-б
32. *Музей видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького*
м. Київ, вул. Саксаганського, 97
33. *Музей театрального, музичного та кіномистецтва України*
м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 24
- 33.1. *Будинок-музей М.К. Заньковецької*
м. Київ, вул. Велика Васильківська, 121
- 33.2. *Меморіальний музей-квартира В. С. Косенка*
м. Київ, вул. М. Коцюбинського, 9, кв. 4
34. *Музей-майстерня І.П. Кавалерідзе в м. Києві*
м. Київ, Андріївський узвіз, 21
35. *Літературно-меморіальний музей-квартира П.Г. Тичини в м. Києві*
м. Київ, вул. Терещенківська, 5, кв. 1, 3
36. *Київський літературно-меморіальний музей Максима Рильського*

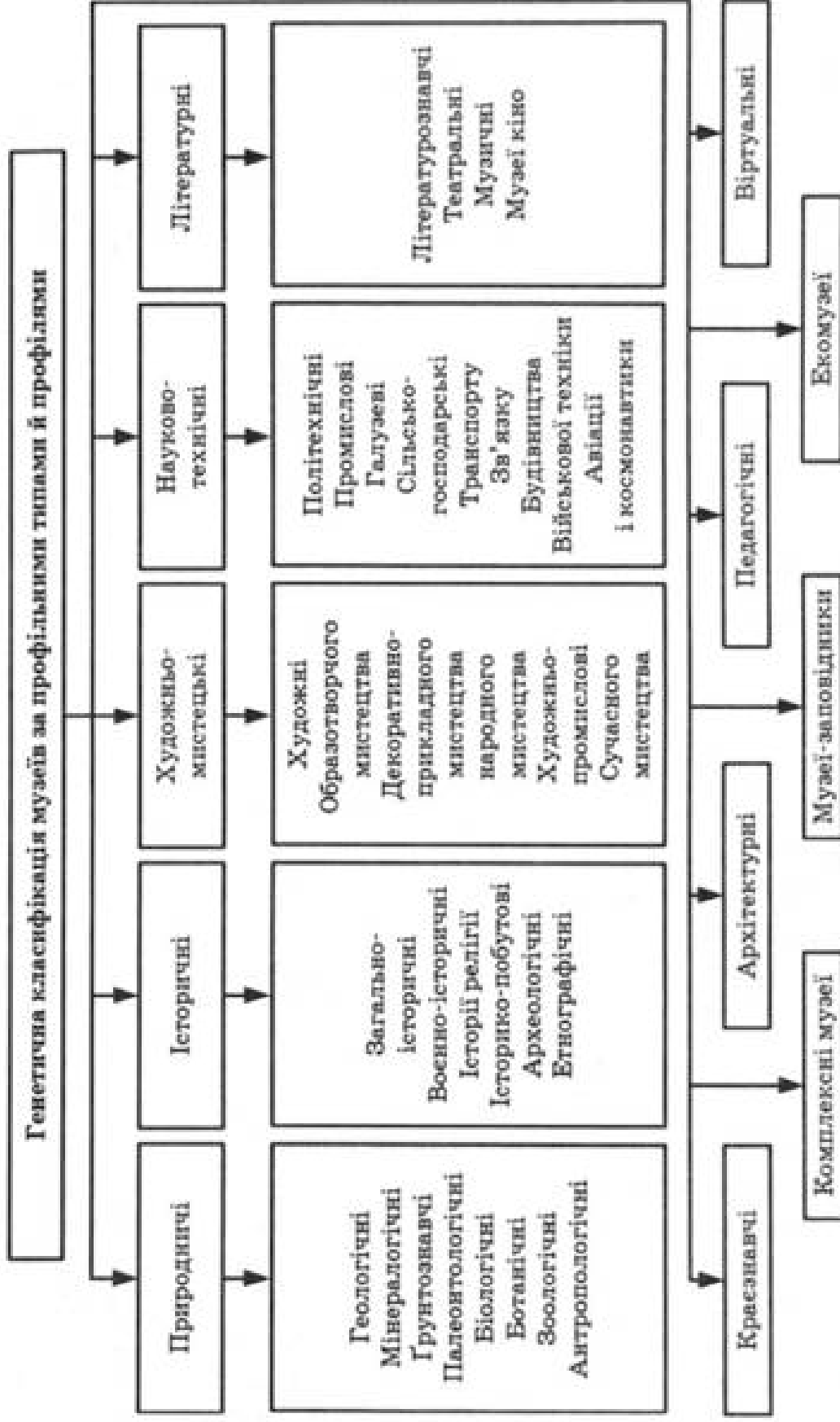
м. Київ, вул. М. Рильського, 7
37. Дирекція художніх виставок України
м. Київ, вул. Інститутська, 3

м. Севастополь

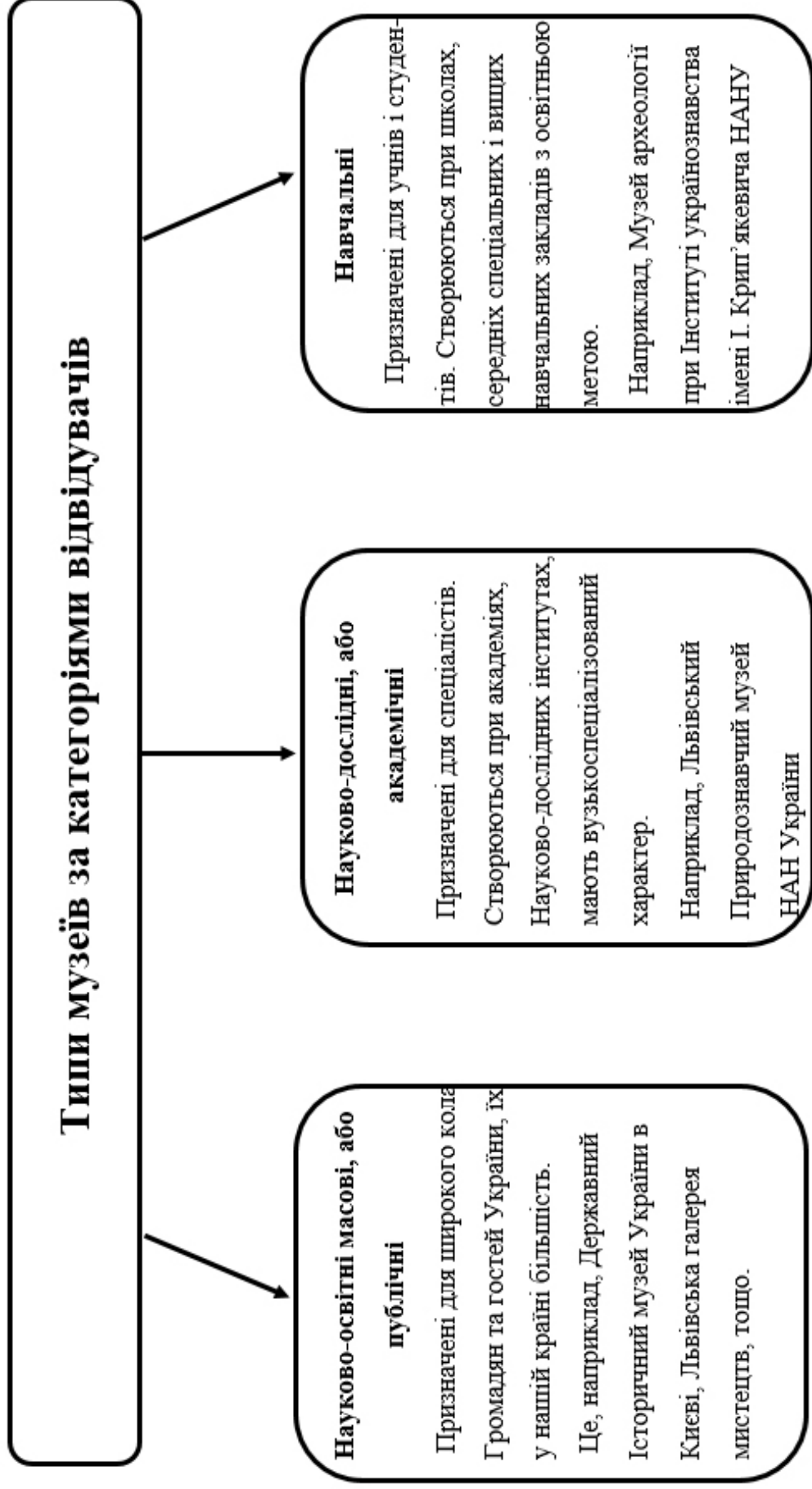
1. *Національний заповідник “Херсонес Таврійський”*
м. Севастополь, вул. Древня, 1
 - 1.1. *Фортеця “Каламіта”*, м. Інкерман
 - 1.2. *Фортеця “Чембало”*, Балаклавський район, м. Севастополь
2. *Комунальна установа “Національний музей героїчної оборони і визволення Севастополя”** м. Севастополь, Історичний бульвар
 - 2.1. *Панорама “Оборона Севастополя 1854-1855 років”**
м. Севастополь, Історичний бульвар
 - 2.2. *Оборонна башта Малахового кургану*, м. Севастополь, Малахів курган
 - 2.3. *Діорама “Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 року”**
м. Севастополь, Ялтинське шосе, 13-й кілометр, Сапун-Гора
 - 2.4. *Музей історії Севастопольської Червонопрапорної комсомольської організації**
м. Севастополь, вул. Суворова, 20
 - 2.5. *Будинок-музей “Севастопольське комуністичне підпілля 1942-1944 років”**
м. Севастополь, вул. Ревякіна, 46
3. *Комунальна установа “Севастопольський художній музей ім. М. П. Крошицького”**
м. Севастополь, просп. Нахімова, 9
4. *Центральний військово-морський музей України - філія Національного військово-історичного музею України** (Міноборони)
м. Севастополь, вул. Таврійська набережна, 22

КЛАСИФІКАЦІЯ МУЗЕІВ

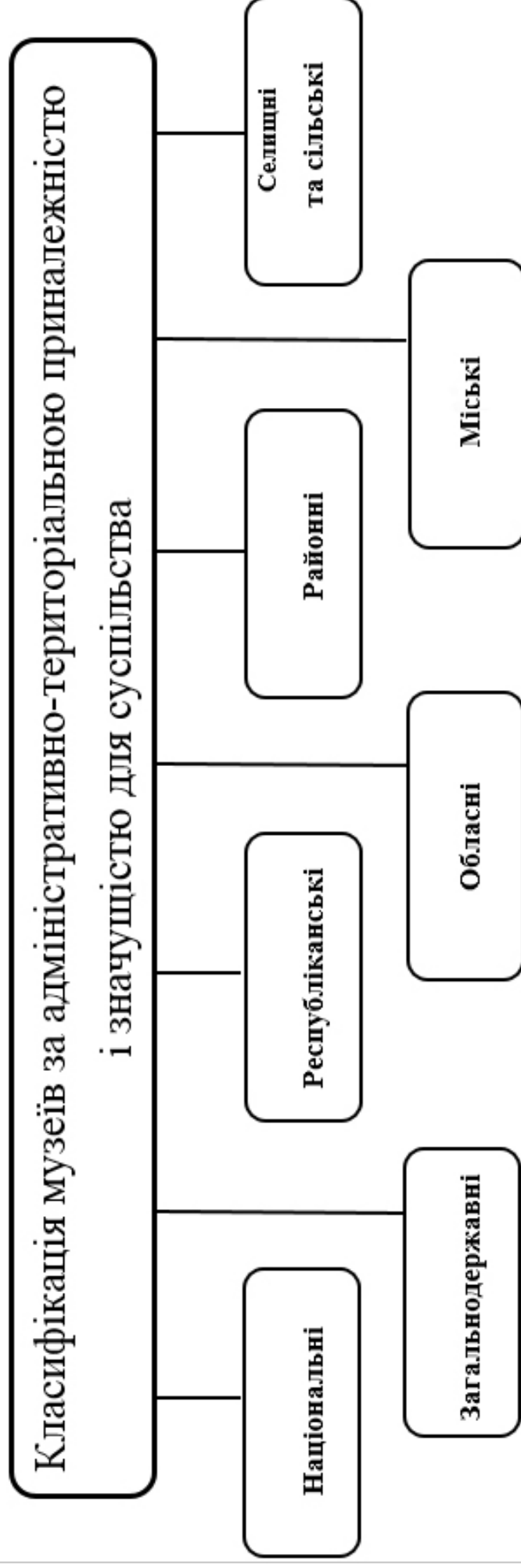
Генетична схема класифікації музеїв

ТИПОЛОГІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА МАСШТАБОМ ДІЯЛЬНОСТІ

КЛАСИФІКАЦІЯ МУЗЕЇВ ЗА СТАТУСОМ
головні музеї, профільні групи музеїв, філії музеїв, музеї-заповідники

Категорія (Статус)	Опис та головні функції	Приклади / Особливості
Головні музеї	Провідні науково-дослідні та методичні центри країни або регіону. Вони мають найбільші фондові колекції, координують роботу інших музеїв свого профілю та мають загальнодержавне значення.	Національний художній музей України, Національний музей історії України.
Профільні групи музеїв	Самостійні музеї, які класифікуються за конкретним науковим чи культурним напрямком (профілем). Вони збирають і досліджують експонати певної тематики.	Історичні, краєзнавчі, художні, літературні, природничі, науково-технічні музеї тощо.
Філії музеїв	Відокремлені підрозділи головного (материнського) музею. Вони не мають повної юридичної та фінансової самостійності й створюються для розширення діяльності головного музею в інших місцях або за конкретною вузькою тематикою.	Музей «Кам'яниця кийвського в'їта» (філія Музею історії міста Києва), Літературно-меморіальний музей М. Булгакова.
Музеї-заповідники	Особливий статус ансамблів та комплексів пам'яток історії, архітектури чи природи разом із прилеглою територією. Тут охороняється не лише рухома колекція, а й саме середовище (ландшафт, будівлі).	Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», Національний історико-культурний заповідник «Чигирин».

КЛАСИФІКАЦІЯ МУЗЕЇВ за формою власності

Група музеїв	Хто є власником	Особливості та джерела фінансування	Приклади
Державні музеї	Держава (в особі міністерств, відомств чи НАН України)	Фінансуються з державного бюджету. Входять до Музейного фонду України, їхні колекції є національним надбанням.	Національний художній музей України, Львівська національна галерея мистецтв.
Комунальні музеї	Місцеві громади (в особі обласних, районних, міських чи селищних рад)	Фінансуються з місцевих бюджетів. Орієнтовані на збереження культурної спадщини конкретного регіону чи міста.	Полтавський краєзнавчий музей, Музей історії міста Києва.
Приватні музеї	Окремі фізичні особи (колекціонери, меценати) або приватні компанії	Створюються за кошти власника. Власник сам визначає правила доступу, вартість квитків та напрямок розвитку музею.	Музей заснування Острога (приватні збірки), Музей Осмьоркіна (якщо заснований приватно), приватні галереї сучасного мистецтва.
Відомчі музеї	Підприємства, університети, військові частини чи установи	Створюються для внутрішніх потреб організації (історія заводу, вища освіта, корпоративна культура). Часто доступні лише за попереднім записом.	Музей історії КП, Музей грошей Національного банку України, Музей пожежної справи.
Громадські музеї	Громадські організації, спілки, релігійні громади	Створюються на засадах самоорганізації громадян. Існують за рахунок грантів, благодійних внесків або пожертв членів спільноти.	Музеї при закладах культури УГКЦ чи ПЦУ, шкільні музеї (створені силами учнів та вчителів).

МУЗЕЙНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

ТАБЛИЦЯ
систематизації музейних предметів, які належать до основного
фонду музею, залежно від профілю музею

Профіль (вид) музею	Характеристика предметів основного фонду музею	Групи зберігання
1	2	3
Природничі музеї	Предмети, які відображають природу та історію розвитку природничих дисциплін	Зразки природи, оброблені і законсервовані для тривалого зберігання; унікальні об'єкти живої та неживої природи, метеорити, кристали незвичайної форми тощо; предмети археології, геології, палеонтології, мінералогії, ґрунтознавства, ботаніки, антропології, зоології та інші природничі матеріали; зразки техніки препарування та наукової таксидермії; біогрупи і ландшафтні діорами, що науково точно відтворюють вигляд природничих ділянок і засновані на оригінальних, науково оброблених матеріалах; писемні джерела; твори мистецтв; фото-, фоно-, кіно-, відеоматеріали; інші предмети, зібрані видатними природознавцями, які мають наукове, меморіальне значення або пов'язані з перетворенням природи людиною, збагаченням флори і фауни, виведенням нових культур, сортів рослин, порід тварин тощо
Музеї та відділи сторичного профілю	Предмети, які документують: історію і розвиток суспільства і пов'язані з важливими подіями в історії України та інших країн світу, розвиток держави, історію національно-визвольних, змагань, рухів за збереження миру, розвиток науки і техніки, культури та побуту народів; життя і діяльність політичних, державних, військових діячів, діячів науки, мистецтва, народних героїв, учасників історичних подій тощо	Предмети археології; предмети нумізматики (фалеристики, боністики, сфрагістики, медальєрики) та філателії; меморіальні предмети; твори мистецтв; архівні документи; писемні джерела; фономатеріали; фотоматеріали; кіно- та відеоматеріали; інші музейні предмети, що не належать до жодної із вищезазначених груп

Музеї та відділи мистецького (театральні, музичні, музеї кіно тощо) і літературного профілів	Предмети, які документують розвиток музичного і театрального мистецтва, кіномистецтва і літератури, інших видів мистецтва, характеризують діяльність творчих колективів та особистостей, епоху, у яку вони жили	Меморіальні предмети; предмети побуту, які характеризують епоху, пов'язані з історією розвитку мистецтва, в тому числі музичні інструменти, театральні костюми тощо; твори мистецтва, в тому числі вироби народних художніх промислів (ескізи і макети декорацій, ескізи театральних костюмів, ілюстрації до літературних творів тощо); писемні джерела; фономатеріали; фотоматеріали; кіно- та відеоматеріали; інші музейні предмети, що не належать до жодної із вищезазначених груп
Меморіальні музеї та відділи (в тому числі меморіальні кімнати)	Предмети, які належали видатній особі, її оточенню, відтворюють середовище, в якому жила і творила особа, створені видатною особою, а також предмети, присвячені визначній історичній події	Меморіальні предмети; твори мистецтв; писемні джерела; архівні документи; фономатеріали; фотоматеріали; кіно- та відеоматеріали; інші предмети, що не належать до жодної із вищезазначених груп
Науково-технічні музеї та відділи	Музейні предмети, що відображають еволюцію науки і техніки, життя та діяльність вчених, винахідників, видатних дослідників, а також стосуються прикладних і точних наук та технологій	Машини, механізми, прилади тощо; твори мистецтва; писемні джерела; фономатеріали; фотоматеріали; кіно- та відеоматеріали; інші музейні предмети, що не належать до жодної із вищезазначених груп
Художні музеї та картинні галереї	Твори мистецтв	Живопис: монументальний (мозаїка, фреска, настінний розпис у спосіб різних технік), станковий (іконопис, світський живопис), графіка (малюнок, гравюра, плакат); декоративний розпис; скульптура (кругла і плоска); вироби народних художніх промислів: килимарство, ткацтво, вишивка, натиканка, скло, метал, кераміка, порцеляна, фаянс, різьблення тощо; інші музейні предмети, що не належать до жодної із вищезазначених груп

КОЛЕКЦІЙНИЙ ОПИС

Назва тематичної колекції _____

Час, місце створення колекції та/або включення до фонду музею _____

Усього предметів у колекції _____
(цифрами та словами)

Дата складання опису «__» _____ 20__ р.

Підписи осіб, що склали опис:

_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>

М. П.
(за наявності)

Колекційний опис

№ з/п	Назва предмета	Матеріал, техніка	Розмір, маса	Обліковий номер за книгою надходження, інвентарною та спеціальною інвентарною книгами	Примітки
1	2	3	4	5	6

КНИГА №
надходжень основного фонду

Обліковий номер	Дата реєстрації предмета	Назва, автор, стислий опис предмета	Кількість од. зб. (шт.)	Матеріал, розміри	Проба і маса дорогоцінних металів, маса дорогоцінного каміння	Стан збереженості	Вартість	Джерело і спосіб надходження, реквізити акта приймання-передавання та інших документів	Облікові номери за інвентарними книгами	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

- Примітки:**
- У графі 3 зазначаються:
назва предмета, яка починається з предметного слова, наприклад «скриня дерев'яна»;
автор або виробник предмета (за наявності);
стислий опис предмета з інформацією про дату і місце створення (за наявності) або виявлення, техніку виготовлення, інші характерні особливості, достатні для ідентифікації предмета, а також опис візуальних характеристик предмета (наявність клейм, марок, підписів на ньому тощо).
 - У графі 4 зазначається кількість одиниць зберігання, зареєстрованих під одним обліковим номером (наприклад, кількість предметів у сервізі, меблевому гарнітурі тощо).
 - У графі 5 зазначаються матеріал, з якого виготовлений (створений) предмет, та його розміри.
 - У графі 6 зазначаються проба і маса дорогоцінних металів, маса дорогоцінного каміння відповідно до акта експертних випробувань.
 - У графі 7 зазначається стан збереженості предмета на момент реєстрації (добрий (без пошкоджень), задовільний, незадовільний).
 - У графі 8 зазначається оціночна та страхова вартість предмета у разі її визначення.
 - У графі 9 зазначаються:
джерело надходження: музей, галерея, органи доходів і зборів, інші фізичні та юридичні особи;
спосіб надходження: закупівля, дарування, спадщина, обмін, експедиція, передавання тощо;
реквізити акта приймання-передавання та інших документів: відповідного договору, заповіту, рішення суду, розрахункових та інших документів, що є підставою для приймання предмета до фонду музею.
 - У графі 10 зазначаються облікові номери предмета, за якими він зареєстрований у інвентарній книзі та спеціальній інвентарній книзі.
 - У графі 11 зазначається додаткова інформація (за потреби), зокрема дані про рух предмета, зміну його атрибуції та реквізити документів, що є підставою для її зміни, тощо.

КНИГА №
надходжень науково-допоміжного фонду

Обліковий номер	Дата реєстрації предмета (матеріалу)	Назва, автор, стислий опис предмета (матеріалу)	Кількість од. зб. (шт.)	Стан збереженості	Вартість	Джерело і спосіб надходження, реквізити акта приймання-передавання та інших документів	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8

- Примітки:
1. У графі 3 зазначаються:
назва предмета (матеріалу), яка починається з предметного слова, наприклад «рама дерев'яна»;
автор або виробник предмета (матеріалу);
стислий опис предмета (матеріалу) з інформацією про дату і місце його створення (за наявності) або виявлення, матеріал та техніку виготовлення, розміри, інші характерні особливості, достатні для ідентифікації, а також опис візуальних характеристик предмета чи матеріалу (наявність клейм, марок, підписів на ньому тощо).
 2. У графі 4 зазначається кількість одиниць зберігання, зареєстрованих під одним обліковим номером.
 3. У графі 5 зазначається стан збереженості предмета (матеріалу) на момент реєстрації (добрий (без пошкоджень), задовільний, незадовільний).
 4. У графі 6 зазначається оціночна та страхова вартість предмета (матеріалу) у разі її визначення.
 5. У графі 7 зазначаються:
джерело надходження: музей, галерея, органи доходів і зборів, інші фізичні та юридичні особи;
спосіб надходження: закупівля, дарування, спадщина, обмін, експедиція, передавання тощо;
реквізити акта приймання-передавання та інших документів: відповідного договору, заповіту, рішення суду, розрахункових та інших документів, що є підставою для приймання предмета (матеріалу) до фонду музею.
 6. У графі 8 зазначається за потреби додаткова інформація, зокрема дані про рух предмета, зміну його атрибуції та реквізити документів, що є підставою для її зміни, тощо.

КНИГА №
надходжень тимчасового зберігання

Обліковий номер	Дата реєстрації предмета	Назва, автор, стилий опис предмета та наявні облікові позначення	Кількість од. зб. (шт.)	Матеріал, розміри	Проба і маса дорогоцінних металів, маса дорогоцінного каміння	Стан збереженості	Вартість	Джерело надходження, реквізити акта приймання-передавання та інших документів	Найменування структурного підрозділу, прізвище, ім'я та по батькові відповідального зберігача	Мета приймання, термін зберігання	Дата повернення предмета	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

- Примітки:
- У графі 3 зазначаються:
назва предмета, яка починається з предметного слова, наприклад «скриня дерев'яна»;
автор або виробник предмета (за наявності);
стилий опис предмета з інформацією про дату і місце створення (за наявності) або виявлення, техніку виготовлення, інші характерні особливості, достатні для ідентифікації предмета, а також наявні облікові позначення.
 - У графі 4 зазначається кількість одиниць зберігання, зареєстрованих під одним обліковим номером (наприклад, кількість предметів у сервізі, меблевому гарнітурі тощо).
 - У графі 5 зазначаються матеріал, з якого виготовлений (створений) предмет, та його розміри.
 - У графі 6 зазначаються проба і маса дорогоцінних металів, маса дорогоцінного каміння згідно з актом експертних випробувань.
 - У графі 7 зазначається стан збереженості предмета на момент реєстрації (добрий (без пошкоджень), задовільний, незадовільний).
 - У графі 8 зазначається оціночна та страхова вартість предмета у разі її визначення.
 - У графі 9 зазначаються:
джерело надходження: музей, галерея, інші фізичні та юридичні особи;
реквізити акта приймання-передавання та інших документів: відповідного договору, наказу Мінікультури (уповноваженого органу управління),

розрахункових та інших документів, що є підставою для приймання предмета на тимчасове зберігання до музею.

8. У графі 10 зазначаються найменування структурного підрозділу музею, у якому зберігається предмет, прізвище, ім'я та по батькові відповідального зберігача цього предмета.

9. У графі 11 зазначаються:

мета приймання предмета: експонування, експертиза, тимчасове зберігання, реставрація, наукова атрибуція;

термін зберігання: календарна дата (день/місяць/рік), до якої зберігається предмет.

10. У графі 12 зазначається фактична дата повернення предмета.

11. У графі 13 зазначається за потреби додаткова інформація, зокрема дані про особливості зберігання та руху предмета тощо.

ІНВЕНТАРНА КНИГА №

(група зберігання)

Обліковий номер	Дата реєстрації предмета	Назва, автор, розгорнутий опис предмета	Час, місце виявлення (створення), побутування	Матеріал, техніка виготовлення, розміри	Кількість од. зб. (шт.)	Проба і маса дорогоцінного металу, маса дорогоцінного камення	Стан збереженості	Вартість предмета	Джерело і спосіб надходження, реквізити акта приймання-передавання та інших документів	Облікові номери реєстрації у книзі надходжень та спеціальній інвентарній книзі	Відмітка про внесення до державних реєстрів	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Примітки: 1. У графі 3 зазначаються:

назва предмета, яка починається з предметного слова, наприклад «комірець білий», «шабля козацька»;

автор або виробник предмета (за наявності);

розгорнута інформація про предмет з описом характерних особливостей предмета, достатніх для його ідентифікації, а також візуальних характеристик предмета (наявність клейм, марок, підписів на ньому тощо).

2. У графі 4 зазначаються дата і місце створення або виявлення (за наявності) та побутування предмета.

3. У графі 5 зазначаються матеріал, з якого виготовлений (створений) предмет, техніка виготовлення, розміри (за потреби).

4. У графі 6 зазначається кількість одиниць зберігання, зареєстрованих під одним обліковим номером (наприклад, кількість предметів у сервізі, меблевому гарнітурі тощо).

5. У графі 7 зазначаються проба і маса дорогоцінних металів, маса дорогоцінного камення відповідно до акта експертних випробувань.

Якщо дорогоцінний метал є складовою частиною предмета, вказуються загальна маса предмета, назва, проба і маса кожного дорогоцінного металу, що входить до складу цього предмета, із зазначенням частин, деталей предмета. За наявності у складі предмета дорогоцінного камення вказуються назва кожного каменю і його маса у каратах.

До цієї графі також вносяться дані про масу предметів нумізматики незалежно від матеріалу, а також зразків цінних мінералів, кристалів і геологічних зразків, у тому числі позаземного походження (метеоритів).

6. У графі 8 зазначається ступінь збереженості (добрий (без пошкоджень), задовільний, незадовільний). У графі фіксуються усі дефекти: пошкодження, втрати, тріщини, сколи, осипи фарбового шару, відсутність будь-якої частини або фрагмента предмета тощо.

7. У графі 9 зазначається оціночна та страхова вартість предмета у разі її визначення.

8. У графі 10 зазначаються:

джерело надходження: музей, галерея, органи доходів і зборів, інші фізичні та юридичні особи;

спосіб надходження: закупівля, дарування, спадщина, обмін, експедиція, передавання тощо;

реквізити акта приймання-передавання та інших документів: відповідного договору, заповіту, рішення суду, розрахункових та інших документів, що є підставою для приймання предмета до фонду музею.

9. У графі 11 зазначаються облікові номери предмета, за якими він зареєстрований у книзі надходжень основного фонду та спеціальній інвентарній книзі.

10. У графі 12 зазначаються дата і номер наказу Мінкультури про внесення предмета до Державного реєстру національного культурного надбання, дата внесення предмета до Реєстру культурних цінностей, втрачених під час та внаслідок Другої світової війни (бібліотеки, музеї), Реєстру культурних цінностей, повернених до України, та/або Реєстру культурних цінностей, які знаходяться в національному розшуку.

11. У графі 13 зазначається за потреби додаткова інформація, зокрема дані про рух предмета, зміну атрибуції та реквізити документів, що є підставою для її зміни, тощо.

СПЕЦІАЛЬНА ІНВЕНТАРНА КНИГА №

(предметів, що повністю складаються із дорогоцінних металів або дорогоцінного каміння / предметів, які містять дорогоцінні метали або дорогоцінне каміння)

Обліковий номер	Дата реєстрації предмета	Назва, автор, стислий опис предмета	Матеріал				Інші матеріали	Розмір предмета (мм) та маса (г)	Стан збереженості	Вартість предмета	Реквізити акта експертних випробувань	Облікові номери реєстрації у книзі надходжень та інвентарній книзі	Відмітка про внесення до державних реєстрів	Примітки
			дорогоцінний метал		дорогоцінне каміння									
			назва	маса (г), проба	назва	маса (карат)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

- Примітки:**
1. У графі 3 зазначаються:
назва предмета, яка починається з предметного слова, наприклад «оклад для ікони», «шабля козацька»;
автор або виробник предмета (за наявності);
стислий опис предмета з інформацією про дорогоцінний метал, що входить до складу цього предмета, із зазначенням частин, деталей предмета, інші недорогоцінні матеріали (за наявності), техніку і дату виготовлення (створення), наявні клейма або інші позначки, інші характерні особливості предмета, достатні для його ідентифікації.
 2. У графах 4, 5 зазначаються окремо назва, маса і проба кожного дорогоцінного металу, що входить до складу предмета.
 3. У графах 6, 7 зазначаються окремо назва та маса кожного дорогоцінного каменю, що входить до складу предмета.
 4. У графі 8 зазначається інший матеріал (бронза, дерево, емаль, олово, смальта тощо), що входить до складу предмета (за наявності).
 5. У графі 9 зазначаються загальна маса і розмір цілого предмета.
 6. У графі 10 зазначається ступінь збереженості (добрий (без пошкоджень), задовільний, незадовільний). У графі фіксуються усі дефекти: пошкодження, втрати, тріщини, сколи, осипи фарбового шару, відсутність будь-якої частини

або фрагмента предмета (наприклад, відсутність каміння у деталях предмета із зазначенням кількості) тощо.

7. У графі 11 зазначається оціночна та страхова вартість предмета.

8. У графі 12 зазначаються реквізити актів експертних випробувань.

9. У графі 13 зазначаються облікові номери предмета, за якими він зареєстрований у книзі надходжень основного фонду та інвентарній книзі.

10. У графі 14 зазначаються дата і номер наказу Мінкультури про внесення предмета до Державного реєстру національного культурного надбання, дата внесення предмета до Реєстру культурних цінностей, втрачених під час та внаслідок Другої світової війни (бібліотеки, музеї), Реєстру культурних цінностей, повернених до України, та/або Реєстру культурних цінностей, які знаходяться в національному розшуку.

11. У графі 15 зазначається за потреби додаткова інформація, зокрема опис візуальних характеристик предмета (наявність клейм, марок, підписів на ньому тощо), дані про особливості зберігання та руху предмета тощо.

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада керівника музею)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (дата, підпис)

М. П.

(за наявності)

**Акт № _____
приймання-передавання музейних предметів
на постійне/тимчасове зберігання**

« _____ » _____ 20 ____ р.

Ми, що нижче підписалися:

(найменування юридичної особи, прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи;
найменування структурного підрозділу, посада, прізвище, ім'я та по батькові працівника музею)

з однієї сторони (далі – Особа 1),

(найменування юридичної особи, прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи;
найменування структурного підрозділу, посада, прізвище, ім'я та по батькові працівника музею)

з іншої сторони (далі – Особа 2), склали цей акт про те, що відповідно до протоколу фондово-закупівельної комісії музею _____

(зазначаються реквізити протоколу, підстава для приймання-передавання:
реквізити договору, розрахункового документа, польового опису тощо)

Особа 1 передала, а Особа 2 прийняла на зберігання такі предмети:

№ з/п	Назва та стислий опис предмета	Обліковий номер за реєстрацією у книзі надходжень	Матеріал	Техніка	Розміри (см)	Кількість од. зб. (шт.)	Стан збереженості	Оціночна вартість предмета	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Термін зберігання _____

*(постійне або тимчасове, у разі приймання предмета на тимчасове зберігання
зазначається календарна дата (день/місяць/рік), до якої зберігається предмет)*

Усього за цим актом прийнято (передано) _____

(кількість цифрами та словами)

_____ предметів.

Акт складений у _____

(кількість цифрами та словами)

_____ примірниках.

ПЕРЕДАВАННЯ ЗДІЙСНИВ

ПРИЙМАННЯ ЗДІЙСНИВ

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20 ____ р.

« _____ » _____ 20 ____ р.

М. П.
(за наявності)

М. П.
(за наявності)

ПОГОДЖЕНО:

Головний зберігач музею

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20 ____ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада керівника музею)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (дата, підпис)

М. П.
(за наявності)

Акт № _____
приймання-передавання музейних предметів на
постійне/тимчасове зберігання

_____ (предметів, що повністю складаються із дорогоцінних металів або дорогоцінного каміння /

_____ предметів, які містять дорогоцінні метали або дорогоцінне каміння)

« _____ » _____ 20 _____ р.

Ми, що нижче підписалися:

_____,
(найменування юридичної особи, прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи;
найменування структурного підрозділу, посада, прізвище, ім'я та по батькові працівника музею)

з однієї сторони (далі – Особа 1),

_____,
(найменування юридичної особи, прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи;
найменування структурного підрозділу, посада, прізвище, ім'я та по батькові працівника музею)

з іншої сторони (далі – Особа 2), склали цей акт про те, що відповідно до протоколу фондово-закупівельної комісії музею _____

_____ (зазначаються реквізити протоколу, підстава для приймання-передавання: реквізити договору, розрахункового документа, польового опису тощо)

Особа 1 передала, а Особа 2 прийняла на зберігання такі предмети:

№ з/п	Назва та стислий опис предмета	Обліковий номер за реєстрацією у книзі надходжень	Матеріал	Дорогоцінний метал		Дорогоцінне каміння		Розміри (мм)	Загальна маса предмета (г)	Стан збереженості	Оціночна вартість предмета	Примітки
				назва	маса (г), проба	назва	маса (карат)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Термін зберігання _____
(постійне або тимчасове, у разі приймання предмета на тимчасове зберігання зазначається календарна дата (день/місяць/рік), до якої зберігається предмет)

Усього за цим актом прийнято (передано) _____
(кількість цифрами та словами)

_____ предметів.

Акт складений у _____
(кількість цифрами та словами)

_____ примірниках.

ПЕРЕДАВАННЯ ЗДІЙСНИВ

ПРИЙМАННЯ ЗДІЙСНИВ

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

« ____ » _____ 20__ р.

М. П.
(за наявності)

М. П.
(за наявності)

ПОГОДЖЕНО:

Головний зберігач музею

(посада, підпис, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

КНИГА
реєстрації актів приймання-передавання
(на постійне або тимчасове зберігання)

Дата запису	Номер і дата акта приймання-передавання	Номер і дата протоколу фондово-закупівельної комісії музею	Кількість предметів			Примітки
			усього	у тому числі (для актів постійного зберігання)		
				основний фонд	науково-допоміжний фонд	
1	2	3	4	5	6	7

УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ

Музейний фонд України
Науково уніфікований паспорт № _____

1. Відомство	15. Фото				
2. Адміністративне підпорядкування					
3. Музей					
4. Адреса					
5. Відділ					
6. Розділ					
7. Кн. №					
8. Інв. №					
9. Спец. інв. №					
10. Старі інв. №№					
11. Колекційний опис №					
12. Запис в інф. систему №					
13. Дата введ. в інф. систему					
14. Негатив №					
16. Топографічний шифр					
17. Назва					
18. Автор або виробник					
19. Час і місце створення (виготовлення)					
20. Час і місце виявлення					
21. Час і місце побутування					
22. Джерело надходження					
23. Спосіб надходження: закупка ____, замовлення ____, дарунок ____, передача					
24. Документи					
25–30. Класифікаційні характеристики					
25.	26.	27.	28.	29.	30.

Класифікація	Типологія	Кількість	Розміри (см/мм)	Матеріал	Техніка

31–32. Дорогоцінні метали та каміння

Назва	Маса (г)	Проба	Назва і вид огранування	К-ть	Маса (кар., г)	Розміри (мм)

33. Опис предмета

34. Особи чи події, пов'язані з предметом. Зв'язок з іншими пам'ятками

35. Додаткові відомості

36. Стан збереження

37. Реставрація і рекомендації	38. Можливість транспортування	39. Кількість фотографій	40. Оціночна вартість	41. Кількість додатків

42. Експонування

43. Звіряння наявності (документ, дата)

44. Бібліографія

--

45. Архівні матеріали

46. Відповідальні

Склав	Завідувач	Гол. зберігач

Затвердив: Заступник директора музею з наукової роботи _____

Вкладка № _____ до науково уніфікованого паспорта № _____

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МУЗЕЙНІЙ ГАЛУЗІ

*Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації :
матеріали I-ї Всеукр. наук. практ. Інтернет-конф.
Полтава, 2016. С. 113–118.*

Сучасний музей неможливо представити без новітніх технічних і технологічних досягнень. Саме впровадження інформаційних технологій в сферу діяльності музеїв дозволяють ефективно вирішувати завдання, що традиційно стоять перед музеями. Завдання надання доступу до культурної спадщини вирішується різними способами, найпоширеніший на даний час – це організація різних віртуальних музеїв.

Віртуальний музей (вебсайт-музей) – тип веб-сайту, оптимізованого для експозиції музейних матеріалів. Представлені матеріали можуть бути з самих різних областей: від предметів мистецтва і історичних артефактів до віртуальних колекцій і фамільних реліквій. Віртуальні музеї за рахунок застосування інтернет-технологій пропонують рішення таких традиційних музейних проблем, як зберігання, безпеку, забезпечення широкого, швидкого і легкого доступу до експонатів. У 1991 році виникли первинні віртуальні музеї, засновані у варіанті веб-сайтів. Вони вважалися індивідуальними сайтами справжніх музеїв. Проте з розширенням здібностей інтернеттехнологій почали виникати і індивідуальні вебсайт-музеї. До такого музею належить «Онлайн-Лувр», відкритий в 1994 році французьким студентом Ніколя Пьошем. Більшість віртуальних музеїв, створених і опублікованих в мережі, це віртуальні представництва реальних музеїв, наприклад:

- Британська Національна Галерея: nationalgallery.org.uk;
- Театр-музей Дали: salvador-dali.org;
- Національний музей природної історії у Вашингтоні: mnh.si.edu;
- Колекція Фріка в Нью-Йорку: frick.org;
- Національна галерея мистецтва у Вашингтоні: nga.gov; – Музей мадам Тюссо: sphericalimages.com; – Музей Галілео: catalogue.museogalileo.it.

Віртуальні музеї мають свої переваги і недоліки. Як правило, розробка віртуальних музеїв робиться індивідуально, на замовлення. На виході отримуємо хороший красивий і дорогий віртуальний музей. На жаль, такий спосіб не завжди може бути застосовний для віртуалізації малого музею зважаючи на відсутність необхідних ресурсів. Віртуальний музей є самостійним веб-застосуванням в мережі Інтернет, розміщуваним на апаратних потужностях Музею. При реалізації серверної складової віртуального музею рекомендується використовувати рішення з відкритим початковим кодом, що мають співтовариство розробників і широко використовувані в мережі Інтернет. *Прикладами технологій є:* 1) Бази даних: PostgreSQL – MySQL. 2) Серверні мови програмування: PHP ; Ruby – Java ; JavaScript (Node.js).

При реалізації клієнтської складової віртуального музею в цілях забезпечення максимальної доступності створюваних віртуальних музеїв для користувачів і уніфікації призначеного для користувача досвіду взаємодії рекомендується використовувати набір технологій створення інтернетсторінок: HTML, CSS, JavaScript (базовий набір технологій). При нагоді рішення поставлених завдань за допомогою технологій HTML, CSS, JavaScript варто розглядати їх як пріоритетні по відношенню до інших технологій. Для розробки компонентів віртуального музею можуть бути використані додаткові технології, такі як Adobe Flash, Unity 3D або аналоги.

Віртуальні музеї не замінюють реального відвідування бажаних об'єктів, але з іншого боку це відмінний спосіб познайомитися з бажаними і такими далекими для деяких місцями. Технологія 3D дає відчуття повної присутності. Можна управляти пересуванням по музеях і галереях. Можна розглянути поблизу будь-які предмети, переходити із залу в зал, закінчити екскурсію у будь-який момент і продовжити у будь-який слушний час. Головний недолік полягає в тому, що навіть найяскравіша, якісніша і цікавіша експозиція музею не зможе до кінця передати те відчуття, яке виникає під час спілкування із справжнім мистецтвом. Віртуальні музеї мають великий освітній і просвітницький потенціал. Віртуальний музейний простір дозволяє вирішувати основне завдання музеїв – створювати умови для вільного доступу широких верств населення до всесвітньої історико-культурної спадщини.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МУЗЕЯХ УКРАЇНИ

Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2015. Вип. 43. С. 302–306.

У наш час бурхливого розвитку інформаційних технологій музеям України важливо зайняти активну позицію в галузі впровадження цифрових систем надання інформації відвідувачам. Новітні технічні засоби дозволяють значно розширити можливості експозиції в показі експоната, в наданні додаткової текстової та графічної інформації, показати відсутні експонати, організувати віртуальні виставки. Необхідність технологічної модернізації музеїв обумовлена істотним ускладненням умов функціонування і розвитку музеїв. Диверсифікація соціального середовища, поява нових категорій взаємодіючих з музеями соціальних груп, організацій та установ, формування з деякими з них досить складних партнерських, а іноді і конкурентних відносин, міжпрофесійні і міжмузейні комунікаційні проблеми, інформаційний голод, відтік з музейної сфери частини висококваліфікованих фахівців, що загострився як ніколи раніше, дефіцит фінансових ресурсів, – все це поставило перед музеями нові завдання, без вирішення яких їх майбутнє уявляється проблематичним. Ці завдання значною мірою зумовлені необхідністю перегляду та модернізації багатьох сформованих за попередні десятиліття методів, прийомів і способів музейної роботи, її організації та забезпечення необхідними ресурсами.

Інноваційні технології – радикально нові чи вдосконалені технології, які істотно поліпшують умови виробництва або самі виступають товаром. Зазвичай мають знижену капіталомісткість, характеризуються більшою екологічністю й меншими енергопотребами. *Інноваційні технології представлені інформаційними технологіями та технічними інноваціями.*

На сьогоднішній день *мультимедійні технології* – це один з напрямів інформаційних технологій, що найбільш динамічно розвивається. Це пояснюється тим, що мультимедіа – це взаємодія відео- й аудіоефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних і програмних засобів, які об'єднують текст, звук, графіку, фото та відео в одному цифровому форматі. Використання мультимедіа робить можливим надання інформації не тільки в текстовому вигляді, а з аудіо- або відеосупроводом. Онлайн мультимедіа стала об'єктно-орієнтованою, дозволяючи споживачеві працювати з інформацією, не володіючи специфічними знаннями. До *технічних інновацій* функціонування музеїв сучасності належать ті, що покращують роботу музеїв в цілому на технічному рівні, а саме в пожежогасінні, охороні безпеки, освітленні, забезпеченні вентиляції, вологості, температури та ін.

Вивчення інноваційних технологій в музеях України та світу на сьогодні є новою і недостатньо розробленою проблемою історіографії. Різні аспекти

обраної теми розглядаються окремими дослідниками. М. Рутинський характеризував нові інформаційні технології музейної справи: описав діяльність Міжнародного Комітету з документації Міжнародної ради музеїв, національні музейні мережі Франції та Великобританії. У класифікації музеїв дослідником було виділено види віртуальних музеїв, охарактеризовано інновації експозиційної діяльності музеїв [1, с. 68, 107-108, 127-160.]. Юренева Т.Ю. характеризувала технічні інновації, які використовують підчас зберігання музейних предметів в фондосховищах та експозиціях, зокрема Центру підтримки музеїв Смитсонівського інституту [2, с.417-426.]. Беліковою М.В. та Гресь-Євреїною С.В. було виявлено основні напрями запровадження інноваційних технологій в музейній діяльності в контексті трансформацій в соціально-культурному сервісі українських музеїв [3]. Розробкою даної проблематики займався М. Лясников, В. Шестаков та ін. дослідники, було описано різні інноваційні технології, які можна використовувати при атрибуції, експозиціонуванні та захисті музейних предметів [4. 5. 6]. Однак усі ці праці дотичні нашій тематиці, відсутність спеціальних праць з розвитку інноваційних технологій в музейній діяльності України гальмує наукові студії. Відтак, актуальною є мета нашого дослідження – проаналізувати та виявити етапи запровадження інноваційних технологій в музеях України.

Наукова новизна даного дослідження полягає в тому, що вперше виділено етапи запровадження інноваційних технологій в музеях України.

Міжнародна рада музеїв при ЮНЕСКО (ICOM – International Council of Museums) є неурядовою організацією, яка має безпосереднє відношення до впровадження інформаційних технологій у діяльність музеїв [7]. З 1963 р. існує її спеціалізований підрозділ – Міжнародний Комітет з документації Міжнародної ради музеїв при ЮНЕСКО (International Committee for Documentation – ICOM-CIDOC), члени якого щорічно на міжнародних конференціях CIDOC обговорюють загальні тенденції розвитку інформаційних технологій в світі та обмінюються досвідом роботи [8. 9. 10]. На думку члена CIDOC Ендрю Робертса можна виділити наступні етапи розвитку інноваційних технологій в світовій музейній діяльності. На першому етапі, у 70-ті рр. ХХ ст., основна увага була спрямована на вдосконалення традиційних методів музейного документування, на другому етапі, у 80-ті рр. ХХ ст., – на покращання методів каталогізації колекцій та перші спроби комп'ютеризації музейної діяльності, на третьому етапі, у 90-ті рр. ХХ ст., – на вдосконалення музейних систем управління колекціями та просування ідеї відкритого доступу до культурної спадщини, на четвертому етапі, з ХХІ ст., – основна увага приділяється просуванню принципу документування нематеріальної культурної спадщини та національним програмам інформатизації музейної діяльності [11; 12]. За спільною ініціативою Комісії Європейського співтовариства (European Commission's Directorate General XIII) і програми ACTS (Advanced Communications Technologies and Services) у 1996 – 2002 рр. реалізовано два масштабні проекти в світі. У 1996 – 1998 рр. здійснювався проект “Мультимедійний доступ до європейської культурної спадщини” (Multi-media Access to Europe's Cultural Heritage), скорочено – “Проект Мо” [13]. Результати,

отримані в рамках проекту “Mo”, стимулювали подальші ініціативи Комісії Європейського співтовариства через реалізацію проекту “MEDICI” у рамках П’ятої Рамкової програми ЄС (1999 –2002 рр.).

У рамках проекту реалізовано (окремі підпроекти тривають досі) комплекс заходів із чотирьох основних напрямів (див. рис. 1).

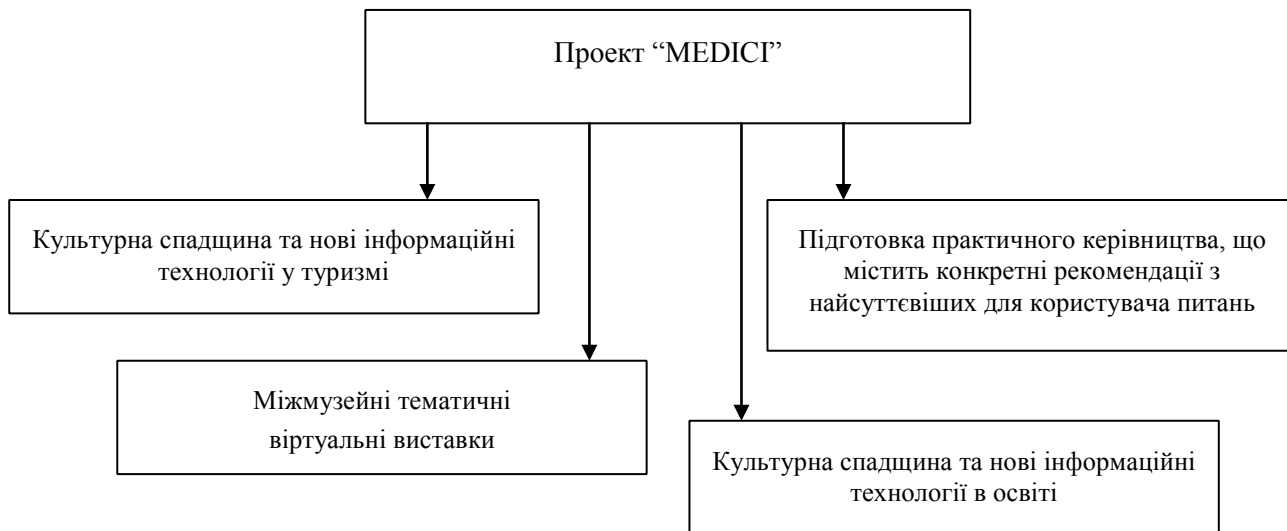
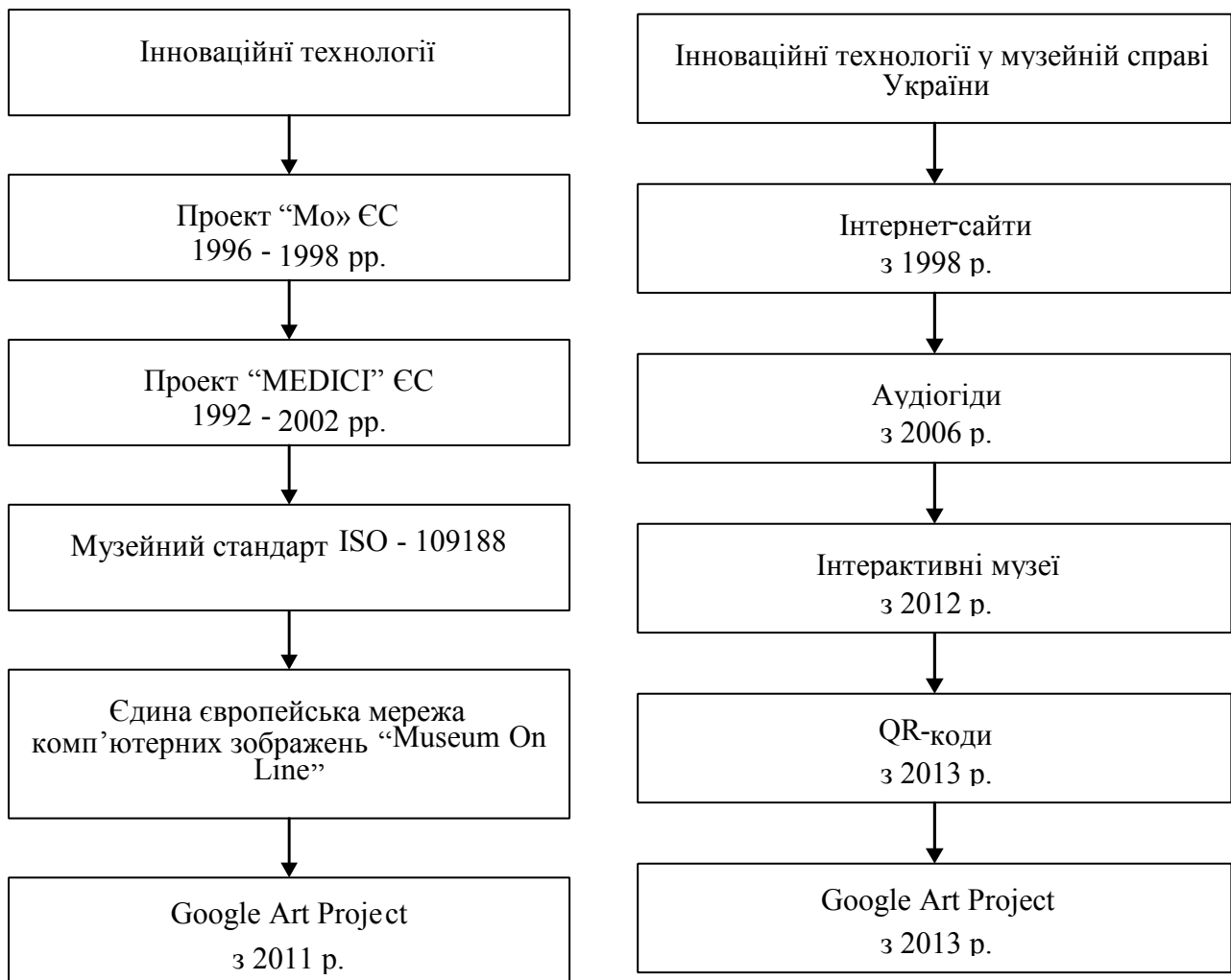

Рис. 1. Проект “MEDICI”

Щодо стандартів, то Міжнародною організацією зі стандартизації (International Organisation for Standardization – ISO) було прийнято музейний стандарт ISO-10918 8 для баз даних комп’ютерних зображень. Цей стандарт містить уніфіковані норми мінімального опису музейного предмета (“етикетка”), представленого на комп’ютерному зображенні, та єдиний формат комп’ютерних зображень. Індексція комп’ютерного зображення відбувається шляхом приєднання стандартизованого короткого опису безпосередньо всередину файла зображення [14]. На основі цього стандарту вже створена єдина європейська мережа комп’ютерних зображень “Museum On Line” (MOL), а також стандартизований пакет сервісних програм інформатизації музеїв світу.

У 2011 р. Культурний Інститут сайту Google (Google Cultural Institute) розпочав Google Art Project – проект з метою відкриття музеїв для віртуального відвідування. Google Art Project включив, по-перше, музейні експозиції, по-друге, “Дива світу”, по-третє, роботи з музейних архівів, об’єднаних однією темою [15].

Спочатку для віртуального відвідування у 2011 р. Google Art Project відкрив 17 музеїв з 9 країн, 385 виставкових залів, 400 художників і 1060 картин. Серед перших віртуальних музеїв були Метрополітен, Тейт, Державний Ермітаж, Державна Третьяковська галерея. За один рік сайт Google Art Project відвідало 20 млн. осіб, що свідчить про соціальний попит на подібні проекти, коли в Інтернет викладаються картини, панорами експозицій, віртуальні тури. Google Art Project став найбільшим в мережі Інтернет зібранням зображенням творів мистецтва. На 2015 р. музеї з 40 країн інтегрували свої музейні фонди в Інтернет.

Вітчизняний досвід використання інноваційних технологій було реконструйовано шляхом вивчення сайтів музеїв України. По-перше, перші музейні сайти з’явилися наприкінці ХХ ст. У 1999 р. Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького одним з перших в Україні презентував свій сайт museum.dp.ua. Ця подія була важливою віхою в справі впровадження інноваційних технологій в музеях України. У 2008 р. сайт

museum.dp.ua отримав гран-прі у номінації “Музейний сайт в Інтернеті” на Всеукраїнському музейному фестивалі “Музеї у сучасному поліетнічному світі”. На сьогодні сайт Дніпропетровського національного історичного музею залишається одним з найкращих музейних сайтів в Україні завдяки своїй інформативності.

Рис. 2. Розвиток програм Більшість музейних сайтів розроблялась і досі інформатизації музеїв у світі розробляється на громадських засадах за сприяння “друзів музею”, деякі сайти з самого початку мали наявною електронну пошту контактної особи, за якою існував зворотній зв’язок з музейною аудиторією і завдяки якій можна було отримати інформацію про музей.

По-друге, в музейному сервісі України до обігу входять аудіогіди. Перші аудіогіди в Україні були запроваджені на оглядовому майданчику Севастопольської панорами в 2006 р. Сьогодні аудіогіди та аудіотури запроваджені в Національному заповіднику “Херсонес Таврійський”, Військово-морському музейному комплексі “Балаклава”, Святогорському історико-архітектурному заповідникові, Національному заповідникові “Софія Київська”, Національному Науково-природничому музеї НАН України, Національному

музеї Т.Г.Шевченка, Воронцовському палаці, Музеї-квартирі Павла Тичини та ін. Аудіогід та голографічні інновації знайшли практичне застосування в експозиційній та культурномасовій діяльності Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького. Електронний гід в Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Д. І. Яворницького – це голограма дівчини, яка знайомить відвідувачів з загальними відомостями про музей впродовж 2,5 хвилини. Співробітники музею планують збільшити кількість інтерактивних гідів до десяти – по одному в кожному залі музею, і тому планують отримати міжнародний грант для фінансування проекту.

По-третє, інноваційні технології запроваджуються в експозиційній діяльності музеїв України, – 3D панорами, монітори та ін. технічні устрої. Одну з перших спроб розміщення 3D панорам було здійснено Національним заповідником “Херсонес Таврійський”, монітори використовують на виставках Національного художнього музею України, Музею історії запорозького козацтва Національного заповідника “Хортиця”, Музею води Водноїнформаційного центру в м. Києві та ін.

Аудіосупровід використано в Палеонтологічному музеї Національного науково-природничого музею НАН України в м. Києві та Діорамі “Битва за Дніпро в районі Військове-Вовніги 1943” в м. Дніпропетровську.

У Музеї голограм в м. Києві, який знаходиться в Києво-Печерському історико-культурному Національному заповідникові, в експозиції сьогодні представлені голографічні копії найцінніших предметів, що зберігаються в фондах Національного Києво - Печерського історико-культурного заповідника та Національного музею історії України. Копії виконані у вигляді голографічних скляних дисплеїв з внутрішнім шаром спеціальної фотоемульсії.

По-четверте, з’явилися інтерактивні музеї, у 2012 р. було відкрито

Інтерактивний музей науки і техніки “Експериментаніум” в Києві та в 2014 р. Музей цікавої науки в Одесі. Обидва музеї являють собою наукові атракціони з технічними інноваціями, де огляд експозиції відвідувачами являє собою безпосередню участь в експериментах та різноманітних пізнавальних процесах.

По-п’яте, в фондovій діяльності музеїв використовують інноваційні технології. Національний музей історії України першим перейшов на комп’ютерний облік фондovих колекцій і став піонером у використанні голографії у музейній справі.

В музейній практиці поширюються QR-коди, які дають Рис. 3. Інноваційні технології можливість швидкого отримання суттєвого обсягу інформації у музейній справі України

(до двох сторінок тексту 12-м кеглем в Word). Використання кодів не підпадає ні під одну ліцензію і закодувати інформацію можна не просто безглуздим набором точок, а малюнком або логотипом. Перші QR-коди були встановлені в Україні 2013 р. на території Музею історії Києва, Музею російського мистецтва, Національного музею мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків, на пам’ятках архітектури Києво-Печерського заповідника.

По-шосте, в 2013 р. українські музеї – Національний центр народної культури “Музей Івана Гончара” та Національний заповідник “Софія Київська” приєдналися до Google Art Project. Сьогодні в арт-проекті Google представлено колекції понад 250 музеїв світу (більше 40 тис. творів). Сподіваємося, що поступово музейна спадщина України буде інтегруватися до Інтернету і музеї будуть відкритими для віртуального відвідування. З 10-х рр. ХХ ст. музеї України презентують себе на окремих сторінках в соціальних мережах Вконтакте та Facebook, що забезпечує зворотній зв’язок між музейною аудиторією та музейниками.

Таким чином, запровадження інноваційних технологій в музеях України можна представити наступним чином. Перший етап, кінець 90-х рр. ХХ ст. – 10-і рр. ХХІ ст. – поява музейних сайтів, введення в музейну діяльність аудіогідів, ін. технічних пристроїв, які покращують музейний сервіс. Другий етап, з 10-х рр. ХХ ст. – в музейній справі розпочато використання QR-кодів, налагоджується зворотній зв’язок між музейною аудиторією та персоналом в соціальних мережах, музейні сайти завдяки наявності віртуальних турів сприймаються як музейна експозиція. Маємо надію, що кількісний склад українських музеїв-учасників Google Art Project збільшиться у наступні роки, і завдяки цьому проекту прискориться інтеграція музейної спадщини України до Інтернету та відкриття вітчизняних музеїв для віртуального відвідування. Перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у вивченні просування музеїв в соціальних мережах як чинника збільшення відвідуваності музеїв України та світу.

Джерела та література

(подано в скороченому вигляді за виключенням російськомовних джерел)

1. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеезнавство: Навчальний посібник. К., 2008. 428 с.
2. Белікова М.В., Гресь-Євреїнова С.В. Інновації в музейній практиці України та світу: досвід та проблеми запровадження // Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі: Матеріали сьомої міжнародної науково-практичної конференції / За ред. Саух І.В. – Житомир: Вид-во ЖФ КІБІТ, 2013. С.149-151.
3. Науково-інноваційна лабораторія “Динамічні моделі”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <dml.co.ua/u_protection.html>. – [Посилання дійсне на 24.09.2015 р.].
4. ICOM. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://icom.museum/>. – [Посилання дійсне на 27.02.2015 р.].
5. International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOS Information Categories. June 1995. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Guidelines/CIDOCguidelines1995.pdf>. – [Посилання дійсне на 19.02.2015 р.].
6. Прокопенко Л.С. Міжнародний Комітет з документації ICOM. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://elibrary.kubg.edu.ua/4648/1/L_Prokopenko_KTSKISR_GI.pdf>. – [Посилання дійсне на 19.02.2015 р.].
7. CIDOC. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://network.icom.museum/cidoc/>. – [Посилання дійсне на 27.02.2015 р.].

ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОНДОВІЙ РОБОТІ МУЗЕЮ

*Військово-історичний меридіан.
Електронний науковий журнал. Спецвипуск 76*

Сучасні інформаційні технології використовуються у різних сферах діяльності людини. Не є винятком і музейна справа. Комп'ютер став звичним предметом на робочому місці музейного працівника. Уперше комп'ютер був використаний для автоматизованої каталогізації музейних колекцій 1963 р. в США спеціалістами Національного музею американської історії. Дослідження та практичні розробки автоматичних інформаційно-пошукових систем у наш час проводяться на міждержавному і національному рівнях, а також окремими музеями та організаціями, музейними об'єднаннями, групами дослідників. Нині, на жаль, в Україні немає державної автоматизованої інформаційної програми для музеїв, стандартів опису музейних предметів та єдиних довідників-тезаурусів. Деякі музеї розробляють такі програми самостійно (Національний музей історії України, Дніпропетровський національний історичний музей імені Д.І. Яворницького) або закуповують у російських розробників (Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Національний музей літератури України). Проблема комп'ютеризації науково-фондової роботи в музеях є надзвичайно актуальною в наш час. Тому серед головних пріоритетів, на які буде спрямовано Державну цільову національно культурну програму розвитку музейної справи в Україні на наступні п'ять років, визначено: «Затвердити державний стандарт електронного обліку музейних пам'яток; створити єдину державну інформаційну систему електронного обліку музейних предметів, колекцій, зібрань; укомплектувати музеї необхідними технічними засобами та програмним забезпеченням» [1].

У Меморіальному комплексі багато вже зроблено в цьому напрямі – створено науково-технічний відділ інформатизації, оснащений сучасною технікою; забезпечені комп'ютерами та принтерами науково-експозиційні й науково-дослідний відділи, а також відділи науково-освітньої та науково-фондової роботи (на жаль, ще в недостатній кількості); створена внутрішньомузейна мережа на 20 робочих місць, які під'єднані до музейної автоматизованої системи і мають вихід в Інтернет. Комп'ютеризація фондів у Меморіальному комплексі «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років» проходила двома етапами. На першому етапі було створено власне програмне забезпечення. На другому – здійснено перехід на комп'ютерну автоматизовану музейну інформаційну систему – КАМІС. У 1998 р. Меморіальний комплекс розпочав роботу над створенням комп'ютерної програми «Фонди» власними силами. Програма була складена в Access і спрямована насамперед на автоматизацію обліку, оскільки саме автоматизація

обліку в комп'ютеризації науково-фондової роботи є першочерговим, пріоритетним завданням. Саме ввід в електронну базу облікових даних дозволяє отримати максимум інформації про стан фондів за різними групами зберігання. Спочатку програма «Фонди» була встановлена на одному, а згодом – на двох комп'ютерах у секторі обліку й заповнювалась його співробітниками. Інформація, що вводилась у систему, була обмежена обліковими даними (стисла назва предмета, стан збереження, облікові номери, дані про власників, фондоутворювачів та співробітників музею). Однак база давала можливість:- проведення облікових операцій (створення електронних актів на постійне тимчасове зберігання, актів передачі на матеріально відповідальне зберігання, актів видачі в експозиції та на виставки, а також за межі музею);- друку облікової документації (різноманітні акти, протоколи фондово закупівельних комісій, довідкові картки власників предметів);- створення картотек предметів, їх власників, фондоутворювачів;- створення простих, однорівневих словників і довідників (за винятком словника власників предметів, який містить вичерпну інформацію про людину, а також перелік матеріалів, переданих до музею);- проведення пошуку;- створення статистичних звітів. У програмі «Фонди» були також створені бази даних окремих груп зберігання, де основна інформація про предмет заносилась у таблиці на кшталт електронного топографічного опису. На їхній основі можна було створювати акти видачі предметів в експозиції та на виставки, назви яких автоматично відображались у таблиці; проводити пошук предметів за назвою, обліковими номерами, власником, датуванням; перевіряти місце, де знаходяться предмети. Проте програма була недосконалою, позаяк уже йшлося про обмеженість інформації про предмети. З подальшим накопиченням інформації програма все частіше давала збої. Створення запитів було нелегкою справою. Крім того, через деякі об'єктивні причини програма не була завершена. 2009 р. керівництво Меморіального комплексу вирішило придбати програму російської фірми Альт-Софт КАМІС за умови її пристосування до вимог музею. Наприкінці року програма була встановлена. Ця інформаційна система найбільш функціонально насичена та надійна, вона використовується в багатьох музеях Росії, деяких музеях України. Програма реалізована на СУБД Oracle в клієнт-серверній архітектурі й забезпечує одночасну роботу в мережі необмеженої кількості користувачів із центральною базою даних значного обсягу та з високими характеристиками надійності, безпеки і захисту від збоїв. Система має можливість працювати з єдиною музейною базою даних, що дозволяє переглядати інформацію про колекції музею по фондах (групах зберігання), зберігачах, типах опису; робить більш ефективним механізм запитів до бази, а також використання в описі музейних предметів ієрархічних довідників-тезаурусів [2]. Слід зауважити, що переходу на КАМІС передувала кропітка підготовча робота, пов'язана зі складанням технічного завдання для конвертації даних із програми «Фонди» до КАМІС та розробкою структури нової автоматизованої програми. При цьому були враховані помилки програми «Фонди», використані попередні здобутки, продумані поля форм для введення інформації про предмети та персоналії, граfi таблиць груп зберігання, структура та вміст довідників, запроваджені

нові словники, довідники-тезауруси. Зокрема, довідник «Події», що містив раніше інформацію про бойові операції Другої світової війни, складові руху Опору, режим окупації, роботу трудівників тилу, повоєнні військові конфлікти, був поділений на декілька окремих ієрархічних довідників-тезаурусів.

Для заповнення електронної картки на особу власника предметів були спеціально створені довідники навчальних закладів, військових звань, посад, спеціальностей, частин та з'єднань, стосунків з іншими людьми (взаємовідносин між особами). Програма містить словники та довідники, якими користуються для опису предметів конкретної групи зберігання («Нагороди», «Автори книжок», «Серії книжок», «Періодичні видання», «Образотворчі колекції», «Матеріал», «Техніка» та інші), але є словники загального користування – географічні, походження предметів, власників, фондоутворювачів, співробітників, фондової та експозиційної топографії тощо. Робота над удосконаленням програми (структури та наповнення довідників, усунення дублів, що з'явилися при конвертації даних із попередньої програми, структури різноманітних друківаних звітів) триває. Головна мета роботи автоматизованої інформаційно-пошукової системи – удосконалити інформаційне забезпечення діяльності музею, уникнути багаторазового введення інформації, полегшити та спростити роботу музейного працівника, позбавивши його від складних операцій, і таким чином вивільнити час для наукової роботи. Комп'ютеризація науково-фондової роботи (музейних фондів) стала одним із важливих факторів сучасної діяльності музею й виконує таку функцію, як концентрація інформації про музейне зібрання. У комп'ютеризації науково-фондової роботи автоматизація обліку є першочерговим пріоритетним завданням, яке може стати самостійним фактором поліпшення діяльності музею. Саме введення в базу облікових даних дає змогу отримати максимум інформації про стан фондів за різними розділами.

Комп'ютеризація обліку фондів потрібна музею ще й для того, щоб уся інформація про музейне зібрання була сконцентрована в одному місці (у комп'ютерній базі даних із доступом до інформації всіх науковців музею), а не була роздрібнена в численних шафах з інвентарними книгами. Упровадження автоматизованої облікової системи було продиктовано нагальними потребами музею. Саме вона слугувала стимулом для первинного наповнення бази даних. З метою збільшення темпів накопичення інформації в електронному вигляді з другої половини 2010 р. був змінений порядок підготовки науковими співробітниками предметів на фондово-закупівельну комісію. Окрім вимоги обґрунтування необхідності включення предметів до фондової колекції, з'явилася потреба внесення відомостей про предмет у базу даних музею і представлення науково-уніфікованих паспортів, роздрукованих за допомогою програми КАМІС. Це дає змогу прискорити здійснення облікових операцій, навчити практично всіх науковців роботі з автоматизованою системою та структуруванню інформації про предмет. Упродовж двох із половиною років до музейної електронної бази даних внесено інформацію про 9 500 предметів. Одночасно постало питання поповнення бази даних відомостями про музейні предмети, що надійшли значно раніше. Прискорення процесу документального

оформлення руху предметів із нових надходжень і неможливість провести аналогічну операцію зі «старою» частиною колекції поставило нагальне питання нарощування темпів введення інформації про музейні предмети, які раніше були прийняті до фондозбірні музею. Це досить складне завдання, адже фондові колекції музею нараховують 360 000(!) одиниць (300 000 – основного та майже 60 000 – науково-допоміжного фондів). Крім того, недостатньо просто дублювати інформацію зі старих інвентарних карток, яка може бути неповною і навіть помилковою. Необхідно всю інформацію перевірити, додатково вивчити, під'єднати до відповідних довідників, зафіксувати зображення і, більше того, перекласти з російської мови на українську (а це понад 200 000 карток). Майже 80 000 музейних предметів було конвертовано з музейної бази «Фонди», однак інформація про них є недостатньою. Як зазначалося раніше, картки на конвертовані предмети містять основні облікові дані, більшість граф залишаються незаповненими (матеріал, техніка, опис, зміст, автори, місце створення тощо). Наразі музейна електронна база містить 90 000 карток (паспортів) музейних предметів, 28 000 – повністю заповнені. Вважаємо за доцільне насамперед заповнити електронні картки на музейні предмети, представлені в експозиції (зокрема й муляжі), та оформити акти видачі за допомогою інформаційної системи КАМІС; видачу предметів на виставки та інші заходи обов'язково оформлювати через зазначену систему. Це дасть змогу простежити рух предметів із фондів в експозицію, тобто створити в базі своєрідну історію експозиції. Застосування інформаційно-пошукової системи КАМІС для реєстрації та повного опису музейних предметів основного, науково-допоміжного і тимчасового фондів, подальшого автоматизованого пошуку необхідної інформації, упорядкування, друку облікової інформації, інших запитів та ведення статистики зафіксовано у внутрішньомузейній інструкції [3, 14–15].

Наповнення бази даних трансформує її в справжній інформаційний ресурс для внутрішньомузейного користування (відбору експонатів для виставок, проведення різноманітних досліджень, підготовки наукових розвідок, довідок, каталогів тощо). Для створення повноцінного інформаційного ресурсу необхідні спільні зусилля всього наукового складу музею. У процесі комплектування наукові співробітники повинні дізнатися якомога більше інформації про предмети, їхніх власників. Часто під час роботи над новими експозиціями, виставками, підготовки наукових довідок чи статей науковці дістають нові дані про музейний предмет або пов'язаних із ним персоналій. Усю набуту в процесі роботи інформацію необхідно заносити до електронної картки об'єкта (паспорт, довідкова) одразу, щоб уникнути втрати даних. Облікова документація має бути джерелом повноцінної інформації про об'єкт (крім візуального опису та характеристик, повинна містити історію предмета, обставини надходження до колекції, результати наукових досліджень, відомості про консервацію або реставрацію, перелік друківаних матеріалів з інформацією про об'єкт тощо). Це полегшить пошук необхідних матеріалів. На жаль, нині поширена практика, коли співробітник фондів видає на виставки значну кількість предметів і практично відразу більшу частину виданого приймає

назад, оскільки ці предмети не задовольняють вимог експозиціонера (роль фондовика при цьому зводиться до прислуги співробітників науково-експозиційних відділів). Наявність інформаційних ресурсів дає змогу без доступу до фондосховищ здійснити відбір необхідних предметів для оновлення експозиції, проведення виставок та різноманітних заходів. Цьому процесові сприяють електронні зображення предметів у різних ракурсах.

Для нових надходжень встановлена обов'язкова вимога – наявність зображення предмета в електронній базі та на друкованому паспорті. «Картинка» на екрані монітора – необхідна умова інформаційної системи про музейні колекції. Електронні зображення, на відміну від вербального опису, дають зоровий образ, а тому необхідні в роботі фахівців музею, зокрема: в обліковій та науковій роботі фондкових груп зберігання, у роботі науково-реставраційного відділу, у сфері популяризації та освіти, рекламній та комерційній діяльності.

Оцифровка музейних предметів – один із важливих аспектів збереження музейних колекцій. По перше, усувається потреба перебирати предмети руками під час підготовки виставок, друкованих видань тощо; по-друге, полегшується ідентифікація предметів під час звіряння; по-третє, якщо предмет загубився, то наявність електронного зображення у різних ракурсах сприятиме його пошуку. На сьогоднішній день оцифровано 6 350 музейних предметів (зображення зроблені у форматі JPEG(*.jpg) роздільної здатності 500 dpi для паперових носіїв та 300 dpi для фотоплівки). Однак роботу треба прискорити. Для цього передовсім необхідні додаткові кадрові та технічні ресурси: сучасні мережеві комп'ютери, кольорові планшетні сканери, зокрема для негативів і слайдів, цифровий фотоапарат зі штативом та софтбоксом (їхнє придбання передбачено в перспективному плані розвитку музею) [4].

Новітні технології змінюють погляд на музейне зібрання – від замкнутого сховища, доступного лише для музейних співробітників, до відкритої інформації музею, що ознайомлює зі своїми фондами всіх зацікавлених. Тому серед пріоритетних завдань науково-фондової роботи – створення оптимальних умов для доступу до інформації про музейне зібрання як співробітників музею, так і науковців, дослідників та всіх, хто цікавиться тематикою Другої світової війни. І цьому сприяє фондова інформаційна система на паперових, а особливо на електронних носіях. Створення електронних баз даних про зібрання та колекції музею для громадськості реалізує право доступу громадян до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них, яке зафіксовано в Законі України про культуру [5]. Фондова інформаційна система – взаємопов'язана сукупність матеріалів і документів, що складається в процесі обліку та зберігання музейних фондів; система фіксує результати вивчення музейних предметів і колекцій; слугує науковим та інформаційно-пошуковим цілям, необхідним для виконання соціальних функцій музею [6, 220].

Створення сучасної фондової інформаційної системи та модернізація всієї науково-фондової роботи щільно пов'язані з проблемою комп'ютеризації музею загалом. У цілому комп'ютеризація науково-фондової роботи – необхідна умова функціонування музею в нинішніх умовах суцільної

комп'ютеризації. Фонди – основа музейного життя, фундамент, на якому реалізується музейна робота, організуються всі без винятку види музейної діяльності. Однією з безумовних переваг автоматизованої інформаційної системи для науково-фондової роботи є можливість одноразового введення основної інформації про музейний предмет і створення на її основі всього комплексу облікової та наукової документації, а також багатоаспектного пошуку. Необхідно зауважити про важливість переходу від накопичення інформації до її інтерпретації, бо, власне, трансформація внесених даних в інформацію і відбувається під час їхнього використання з будь-якою метою: оновлення експозицій, підготовки публікацій тощо. Зі збільшенням інформаційних ресурсів музею (кількості описів предметів у базі даних) розширюється сфера використання інформаційної системи (можливість пошуку за базою, обробка запитів, підготовка друківаних видань, електронних каталогів, виставок) – це те принципово нове, що можуть дати лише сучасні інформаційні технології. Відділ науково-фондової роботи започаткував виставки online (на сайті музею) за новими надходженнями. Це і популяризація фондів, і рух фондів, і пропаганда роботи науковців музею. З усіх музейних функцій (комплектування, вивчення зберігання, використання) саме зберігання можна назвати найважливішим, адже воно акумулює двоєдність понять – зберігання предмета та зберігання інформації про предмет, оскільки предмет без інформації не має музейного значення [7, 14]. Термін «облік та зберігання» музейних предметів нероздільний [7, 18]. Облікова документація забезпечує юридичний захист предметів музейного зібрання та інформації про них. З часом можуть змінитися приміщення, інтер'єр, оновитися експозиції, втратити актуальність наукові роботи. Однак без змін залишаються музейні предмети та облікова документація, оскільки якісна документація про музейні колекції – найефективніший шлях до збереження культурного надбання.

З огляду на викладене вище варто зазначити, що комп'ютерні технології (введення інформації в базу даних) мають певні переваги, зокрема: - вивільнення часу у кваліфікованих співробітників відділу науково-фондової роботи для вивчення, дослідження, введення в науковий обіг музейних предметів та колекцій, написання наукових праць замість непродуктивної витрати часу на просте переписування даних; - уникнення помилок, викривлення інформації під час багаторазового переписування; - спрощення внесення змін та доповнень до різних документів (актів видачі на виставки та повернення, актів звіряння, паспортів та довідкового апарату); - спрощення та пришвидшення пошуку необхідної інформації, відбору музейних предметів або персоналій; - сприяння вивченню, осмисленню та переосмисленню фондів; - колекцій; - визначення акстологічності музейних предметів; - сприяння розробці напрямів комплектування; - розширення доступу користувачів; - спрощення інтеграції. Технічна модернізація сама по собі не призводить до змін у свідомості людей. Необхідний ще певний фактор, що спонукає перехід від соціального до медіа-простору. Саме у віртуальне середовище переміщуються місця ділового спілкування, обміну ідеями, взаємного консультування тощо.

Отже, інформаційні технології стають невід'ємною частиною культури.

Необхідність технологічної модернізації обумовлена суттєвим ускладненням умов функціонування і розвитку музеїв, які зацікавлені в інтенсифікації комунікативних зв'язків, зокрема міжнародних.

Джерела та література

у статті Єрмолаєва І. Тенденції використання сучасних технологій у фондовій роботі музею. *Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал. Спецвипуск 76*: З досвіду роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» / ред. рада: В. М. Литвин, В. А. Смолій, В. Ф. Колесник ; Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Інститут історії України НАН України. Київ, 2013. С. 76–83. URL: https://vim.gov.ua/pages/_journal_files/07.10.2013/pdf/76-83.pdf

ЛАРИСА ШАПОВАЛ

**МУЗЕЄЗНАВСТВО:
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

**ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В 9 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ**

Відповідальна за випуск - *Лариса Шаповал*
Коректор - *Олексій Партола*
Комп'ютерна верстка - *Олександр Лахно*

Підписано до друку 02.06.2026 р.
Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman. Папір
офсетний. Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 17,7.
Наклад 100 прим. Зам. № 2190

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка,
вул. Остроградського 2, м. Полтава, 36 003
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.